

Данило КОЦИЋ

ЛЕСКОВАЧКИ ПЕСНИЦИ
&
ТРАГОВИ и ТРАГАЊА
(1944 – 2014)

Драгољуб Станковић „Чиви“: Стари Лесковац

Лесковац 2015.

Данило КОЦИЋ

ЛЕСКОВАЧКИ ПЕСНИЦИ

&

ТРАГОВИ *и* ТРАГАЊА

Панорама лесковачког песништва

(1944 – 2014)

Лесковац 2015.

*Панорама лесковачког песништва (1944 – 2014)
посвећена стогодишњици Великог рата и
70. годишњици ослобођења од фашизма*

ЛЕСКОВАЧКИ ПЕСНИЦИ – ТРАГОВИ И ТРАГАЊА ИЗМЕЂУ ТИШИНЕ И СТВАРНОСТИ

УМЕСТО УВОДА – Панорама лесковачког песништва (1944 – 2014) рађала се *из протеста*, али уз много *наде*; рађала се јер сам хтео, иако свестан своје недовољне упућености у све тајне лесковачке литературе, па и недовољног знања у писању овако обимних и значајних дела, да се као човек овог *временског теснаца*, макар делимично, одужим вредним, упорним људима, који су живели у другим *временском простору*. Истовремено настала је из жеље да прибележим, макар узглед, у фрагментима, који камичак сјаја о људима, писцима, и не само њима, који и данас стварају, каткад потпуно заборављени или врло мало признати у средини којој су поклонили најлепше године и своје најлепше снове. Писање - давно сам чуо и прибележио - писање је дело усамљених људи. Самоћа се дружи са надом да ће тај тренутак бити наше једино – вечито трајање!¹

Ако се могла поткрасти нека омашка, која нас по људској слабости несустало прати, онда то поред осталог, није знак пристрасности или мањкавости субјективне природе (разлог свакако лежи и у томе, и сваки је изговор слаб), него само потврда чињенице да је – на оваквом послу и на овако необрађеном пољу – тешко начинити дело у целини успело у својој замисли, чак и да су на располагању претходне предрадње и опширна испитивања.²

Панорама лесковачког песништва (1944 - 2014) могло би се рећи да је и понајмање моја рукотворина. Ако се пажљиво чита, а верујем да ће је многи тако и читати, лако се може уочити, као на *брисаном простору*, да ми је у овом подухвату богата литература била највећи савезник. Ако човек жели да буде довољно искрен и ако жели да буде део оваквог пројекта, природно је што је своје савезнике морао да тражи у књигама које су створене пре десет, двадесет, па и стотину година. И не само у књигама, и не само у периодици, и не само у затуреним белешкама. Дабоме, највише тамо, али за овакву врсту подухвата потребно је све то и много више од тога. Оно најважније – уз свакодневни, упорни, систематски рад – остаје ипак тајна сваког аутора. То је та шифра која може да доведе до успеха. Тај део стваралачког чина је – само мој! Трагање, одабир литературе, процена вредности сваког податка, критички осврт на време, људе и догађаје, дело су којим се сваки аутор може без

¹ Данило Коцић, Уместо увода, Лесковачки писци – трагови и трагања, I - II Лесковац 2015.

² Проф. др Тихомир Петровић, Историја српске књижевности за децу, Учитељски факултет Врање 2001, стр. 547.

остатка да прикаже свима – и добронамернима и осталима. Ти *остали су*, знам из властитог искуства, драгоценији, важнији саговорници, јер ионако *аутор верује* – ма колико био самокритичан и склон реалности – да је написао добру књигу. Јер, да није тако, оне не би ни настајале!

У писању оваквих књига – и то свакако треба казати – није довољна само ауторова жеља, па ни обимна литература (али су то, свакако, предуслови без којих се тај наум не може остварити), нужна је и нека врста *интелектуалне дрскости* да се на све изазове који се намећу дају одговори „*отворених очију*”. Дабоме да је и то само део, али важан део, посла, а све остало је – мукотрпно истрајавање. Могао бих да закључим, не без лажне скромности, да сам део овог пројекта највећма успешно остварио, али се надам да ћу уз отворену, стручну критику, понешто од пропуштеног исправити у наредном издању и тако омогућити још потпунији увид у песничко стваралаштво Лесковца у веку који је за нама, али и на почетку новог доба.³

%

Многи, не без разлога, за „*златни период*“ Лесковца означавају раздобље између два светска рата (1918 - 1941). Године 1920. покренут је недељни лист „*Лесковачки гласник*” чији је дугогодишњи уредник и сарадник био *Сретен Динић*. Ово гласило је излазило до 1941. године и испуњено је углавном пригодним песмама Сретена Динића и других мање познатих стваралаца. Од 1933. до 1935. године излазиле су „*Недељне новине*” у којима су објављиване и песме које, додуше, немају неку већу уметничку вредност. Поред овога, било је и других гласила у којима су се такође оглашавали ондашњи песници. Између два светска рата песме су објављивали Сретен Динић, Милут Милатовић, Фреди Фазловски, Добровоје Каписазовић, Григорије Гљебов, Драгутин М. Ђорђевић, Ратко Павловић и други.⁴

За песничку и уопште стваралачку климу Лесковца посебно је била значајна 1953. година када се појављује први број часописа „*Наше стварање*”, а 1969. формиран је Градски књижевни клуб, у Брестовцу је почео да ради Клуб младих списатеља „*Сневање*”, а од 1972. године почео је да делује КК Глубочица. Своје библиотеке покрећу Народни музеј, Раднички универзитет, Наша реч и КК Глубочица.

Крајем 1996. године основано је Удружење писаца које исте године покреће своје гласило „*Помак*”, а после подуже паузе појавио се први број нове серије „*Нашег стварања*”. Лесковачка „*Наша реч*” покреће часопис „*Освит*”, који су од првог до последњег, 24. броја, уређивали главни уредник *Саша Хаџи Танчић* и одговорни уредни *Михајло Дедић*.⁵

³ Видети студију Лесковачки писци – трагови и трагања, I - II (прилози за историју лесковачке књижевности и публицистике), Лесковац 2015.

⁴ Мирослав Миловановић, Песмопис, лесковачки песници 1945-1975, К. центар Лесковац 1977, стр. 6.

⁵ *Напомена*: Опширније видети студију Лесковачки писци – трагови и трагања, I - II, Лесковац 2015.

Удружење писаца Лесковца 1998. године објављује „Зборник радова лесковачких писаца”. Био је то после „Песмописа” први и најзначајнији покушај да се на једном месту нађу радови лесковачких стваралаца, али је и ту само делимице дата слика актуелног песничког и уопште књижевног тренутка Лесковца.

%

Проучавајући стваралаштво Лесковца од 1887. године, односно од ослобођења од Турака до почетка друге деценије XXI века, користио сам богату литературу, али су за историју лесковачке књижевности две књига посебно значајне:

„Преглед лесковачког књижевног стваралаштва” Драгољуба Трајковића (Наше стварање, Лесковац 1973) најпотпунија панорама урађена о лесковачкој литератури.⁶

„Песмотис” Мирослава Миловановића (Културни центар, Лесковац 1977) најзначајнији и најпотпунији преглед лесковачког песништва од 1945. до 1975. године.⁷

⁶ Драгољуб Трајковић - (Лесковац, 1904), правник, судија, публициста, бавио се новинарством и историјом. Трајковићев стваралачки опус је богат, плодан и разноврстан. Од када је као гимназијалац заорао стваралачку бразду, од 1923. године, па до смрти 1992. године, објавио је 11 књига и брошура и преко 250 радова у разним новинама, часописима и алманасима. Највише прилога објавио је у „Нашем стварању” и „Лесковачком зборнику”, затим у „Лесковачком гласнику”, „Лесковачком привреднику”, „Врањским новинама”, „Недељним новинама”, потом „Зети”, „Трибуну” (Алексинац), „Нашем листу”, „Браничеву” (Пожаревац), „Правди”, „Архиву”, „Аналима”, „Правном животу” (Београд), и др. Био је оснивач и члан управе Народног универзитета, затим врстан сарадник Народног музеја, Народне библиотеке и других културних установа Лесковца. Народни музеј објавио му је неколико књига. Као студент права и публициста, Трајковић је 1927. године објавио прву књигу „Први весници слободе”, затим „Покрети за ослобођење 1877-78” (Лесковац, 1928), „Ми једемо папrike и зидомо фабрике” (Лесковац, 1930) и „Силуете из Финара” (Лесковац, 1932). Такође је штампао и две историјске расправе о аграрном питању и сељачким бунама у Јужном Поморављу (1927-1928). Касније је објавио још седам књига: „У чему је тајна појаве и развика индустрије у Лесковцу – Историја једне првобитне акумулације” (Ужице, 1940), „Из нашег манчестерства” (Београд, 1953), затим „Историја лесковачке индустрије до Другог светског рата” (Београд, 1961), „Немањина Дубочица од најстаријих времена до ослобођења од Турака” (Београд, 1961), „Из прошлости Лесковца и околине” (Лесковац, 1977), потом „Јужно поморавље у гласу својих посланика 1903-1914” (Лесковац, 1981) и „Ладовинке и фотељке” (1985). Трајковић је списатељски рад почео поезијом. Писао је чланке из књижевности: „Критика идеалистичке концепције уметности”, „Бранислав Нушић”, „Анђелко Крстић”, „Македонски писци”, затим „Српски народни епос”, „Ладовинке и фотељке”, „Преглед лесковачког стваралаштва” (Наше стварање, Лесковац, 1973) и друге. О делима Драгољуба Трајковића објављене су ласкаве белешке и прикази у гласилима, часописима и зборницима. У заоставштини Драгољуба Трајковића остао је већи број необјављених рукописа, студија, приказа, есеја и радова, што представља драгоцену благо за садашње и будуће историчаре, филологе, публицисте и књижевнике. Напомена: Опширније о раду Д. Трајковића видети одељак о публицистима у студији „Лесковачки писци – трагови и трагања I – II, Лесковац 2015.

⁷ Мирослав Миловановић, професор српског језика, препознатљив у лесковачкој културној јавности по антологијској збирци песама „Песмотис” (лесковачки песници 1945-1975), која се појавила 1977. године и сматра се најбољом збирком песничког стваралаштва Лесковца. Аутор је и књиге „Књижевно-критички фрагменти” (Обелиск, Београд, 1970) у којој је представио тридесетак аутора међу којима и познате лесковачке ствараоце – Бору Здравковића, Јоцу Михајловића и Љубу Стојановића. (Напомена: Опширније о Миловановићу видети студије Лесковачки писци – трагови и трагања, I - II, Лесковац 2015).

II

ЗАЈЕДНИЧКЕ ЗБИРКЕ - У Лесковцу се повремено оглашавају песници у заједничким збиркама, што је било посебно важно за младе, недовољно афирмисане или потпуно непознате ствараоце. Неке збирке спадају у ред најбољих остварења у лесковачкој литератури после Другог светског рата.⁸

ПЕСМОПИС - За историју лесковачког песништва посебно је била значајна 1977. година. Тада је Културни центар (директор *Слободан А. Младеновић*, главни и одговорни уредник *Борислав Здравковић*) објавио „*Песмопис, лесковачки песници 1945 - 1975*” који је уредио и предговор написао *Мирослав Миловановић*. Та песничка збирка се и данас, без обзира на неспорне слабости, може сматрати за најбољу панораму песништва у граду на Ветерници.⁹

ПРЕПОЗНАВАЊА - Збирку песама „*Препознавања*“ објавио је Књижевни клуб „Светислав Вуловић – Лесковац 1962. године и у њој су заступљени песници: *Борислав Здравковић, Јосиф Стефановић, Бранко Перошевић и Раде Јовић*.

ДОБРОДОШЛИЦА ЗА ПТИЦЕ - Лесковачки Раднички универзитет објавио је 1968. године заједничку збирку песама и прича „*Добродошлица за птице*“, која није остала незапажена у лесковачкој културној јавности. У књизи су представљени: *Лазар Миленковић, Станоје Станковић, Станимир Стојмировић, Бранимир Стаменковић, Божидар Митровић и Љубомир Живковић*.

АПРИЛСКИ ЖУБОРИ - Поводом 90. годишњице Лесковачке гимназије, Раднички универзитет у Лесковцу објавио је 1969. године заједничку зборку песама „*Априлски жубори*“. Заступљени су: *Мирјана Тасић, Љиљана Јашовић, Ђокица Петковић и Миодраг Горановић*.

⁸ *Напомена*: Опширније видети студију Лесковачки писци – трагови и трагања, I - II, Лесковац 2015.

⁹ *Напомена*: У Песмопису су представљени следећи аутори: Слободанка Антић, Јасмина Богдановић, Миодраг Горановић, Милан С. Димитријевић, Сава Димитријевић, Милорад Додеровић, Михајло Дојчиновић, Јелена Дугоњић, Драгољуб Ђокић, Љубомир Живковић, Борислав Здравковић, Драган Здравковић, Војислав Истатковић, Љиљана Јанаћковић, Радомир Јовић, Владимир Красић, Душанка Крстић, Лазар Миленковић, Зоран Љубичић, Миодраг Митић, Божидар Митровић, Војин Митровић, Јоца Михајловић, Зоран Младеновић, Слободан А. Младеновић, Братислав Николић, Првољуб Пејатовић, Бранко Перошевић, Ђокица Петковић, Љиљана Петровић, Вукосава Поповић, Невенка Поповић, Драган Радовић, Љиљана Ристић, Биљана Соколовић, Мирјана Соколовић, Бранимир Стаменковић, Станоје Станковић, Јосиф Стефановић, Димитрије Тасић, Мирјана Тасић, Миша Цветановић, Драгојла Цветковић, Ђорђе Цветковић, Никола Цветковић, Томислав Н. Цветковић и Радослав Шушулић.

МЛАДОСТ ПОМОРАВЉА - У Брестовцу је 1970. године објављена збирка песама „Младост Поморавља“. Заступљено је 11 песника: Вукашин Цекић, Слободан М. Марковић, Миша Цветанус (Миша Цветановић), Снежана Милошевић, Светолик Станковић, Зорица Антић, Слађана Пешић, Марија Цветковић, Живка Ценић, Љиљана Николић и Благоје Момировић.

ЗБОРНИК РАДОВА ЛЕСКОВАЧКИХ ПИСАЦА - Удружење писаца општине Лесковац објавило је 1998. године „Зборник радова лесковачких писаца“. Био је то после „Песмописа“ први покушај да се на једном месту нађу најбољи ствараоци овога краја. Избор и предговор написао је др Славољуб Обрадовић, а уводник Томислав Н. Цветковић.¹⁰

ЛЕКСИКОН ПИСАЦА ЛЕСКОВАЧКОГ КРАЈА - Књижевни клуб „Глубочица“ објављује „Лексикон писаца лесковачког краја“ 2003. године (уредник и аутор предговора Станко Ђорђевић) као књигу која ће бити прозивник писаца лесковачког краја за вечност.¹¹

ГЛУБОЧИЦА ИЗМЕЂУ ОБАЛА – Објављено је више заједничких књига под тим насловом, а заступљени су, углавном, радови чланова КК Глубочица, а неки лесковачки песници су се највише афирмисали управо у тим литерарним свескама.¹²

¹⁰ Цветковић је прибележио: „Година 1996. вишеструко је значајна за штампарство и издаваштво у Лесковцу: обележена је 110. годишњица прва штампарије, 100. годишњица покретања листа „Лесковчанин“ и 50. годишњица Графичког предузећа „Напредак“. Ова три датума обележени су радно и стваралачки обновљен је „Лесковчанин“, покренут је нови лист за књижевност, уметност и културу „Помак“, а објављена је и монографија „50 година Графичког предузећа „Напредак“. Почетком 1996. године, тачније 23. фебруара, одржана је оснивачка скупштина Удружења писаца општине Лесковац. Иницијативни одбор сачињавали су: Јосиф Стефановић, Томислав Н. Цветковић, Михајло Дојчиновић, Сава Димитријевић, Тихомир Петровић, Данило Коцић, Ненад Кражић, Мира Коцић, Раде Јовић.

¹¹ У предговору под насловом „Прозивник писаца лесковачког краја за вечности“, Станко Ђорђевић, професор и књижевни критичар пише: „На иницијативу књижевника Јосифа Стефановића и свестрану подршку већег броја писаца прихватио сам се, у име Књижевног клуба „Глубочица“ - Лесковац, овог одговорног задатка да уредим „Лексикон писаца лесковачког краја“ као књигу која ће бити прозивник писаца лесковачког краја за вечност. (...) Драгољуб Трајковић је објавио „Преглед лесковачког књижевног стваралаштва“. Других историчара књижевности није било. Временски период од 500 година није научно проучен. (...) Прихватите „Лексикон писаца лесковачког краја као своју породичну књигу. Сачувајте Лексикон и за своје потомке. Књижевни клуб „Глубочица“ 2003. године објављује „Лексикон писаца лесковачког краја“ у коме су дати краћи подаци о већини аутора, њихове најзначајније књиге и оцене рецензената. Појава „Лексикона писаца лесковачког краја“ је, ипак, била дочекана уз подељене коментаре, јер у њему нису представљени, на пример, Николај Тимчено, Раде Јовић и Борислав Бора Здравковић, изузетно значајни ствараоци.

¹² У збирци Глубочица између обалаа 2007/2008. записано је: Председник клуба је Боркица Миловановић. Од оснивања клуба, она је прва жена председник. Професор Станко Ђорђевић о успешном вођењу каже: „... У једном периоду од шест година издала је шест књига Глубочица између обала, као и Лексикон писаца лесковачког краја. У историји клуба ниједан председник није имао такав издавачки подухват. Поред тога, организовала је низ књижевних сусрета, саарађивала са другим књижевним клубовима...“

БЕЛЕМ, БЕЛЕМ - („Белем Белем” - „*Delem, delem*”) - Књига изворних песама Рома јужне Србије - „Белем, ђелем...” већ при првом сусрету плени отменом једноставношћу и племенитошћу вековних порука које песме собом носе. То је књига коју је живот вековима ткао. То је књига туге и радости, књига у којој је са мало речи испричан читав један живот. Живот који чине и рађање и умирање, аргатовање и робијање, живот сав прожет љубављу превеликом, па и кад је неузвраћена. Свака песма ове књиге је својврстан чувар језика народног који је мимо свих вековних мука сачувао корен.¹³

БАВОРИКО СУНО – ДЕЧИЈИ САН - Група младих, амбициозних и талентованих песника окупљених око збирке по насловом „*Време је за дечју поезију*“ из Дома културе Рома у Лесковцу, током 2011. године приредила је неколико литерарних радионица.¹⁴

ШТА СВЕ СТАНЕ У ЈЕДНУ ЉУБАВ - Сliku стваралаца лесковачког краја употпуњује, сигурно, и невелика, али значајна збирка грделичких песника. Књижевни клуб „Дервен” објавио је код лесковачког „Филекса” (2005) књигу „*Шта све стане у једну љубав*” (приредио *Дејан Ђорђевић*, професор књижевности).¹⁵

¹³ Гордана Томић Радојевић, Песме душом ткане, вековима низане у колајну неба и земље, део уводника из књиге *Delem, delem* - Лутао сам, лутао (Дом културе Рома, Лесковац 2000.

¹⁴ У збирци песама „*Ђаворикано суно*” – „*Дечији сан*” („*Време је за дечју поезију*“), Дом културе Рома Лесковац, 2013. године присутни су следећи аутори (по редоследу објављених прилога): Марија Куртић, Ана Идић, Анита Мустафић, Габријела Асановић, Елеонора Алимовић, Емина Бакић, Зоран Шабановић, Филип Камберовић, Мартина Милићевић, Оливера Саитовић, Филип Камберовић, Драган Бекташевић, Расим Куртић, Сабрина Саитовић, Сара Демировић, Зага Јашаревић, Стефан Асановић, Филип Камберовић, Симон Саитовић, Христина Алијевић, Душко Куртић, Армандо Куртић, Симон Саитовић, Нена Шабановић, Мартина Ајдаревић, Тасим Барјамовић, Јета Демировић, Роналда Аметовић, Снежана Тоскић, Сабрина Салијевић, Стана Ибраимовић, Маријола Аметовић, Јована Станковић, Марија Ђокић, Стана Ибраимовић, Јована Станковић, Катарина Стојичевић и Кристијан Елезовић. *Напомена*: аутори песама су ученици ОШ П. Тасић, Вожд и Светозар Марковић.

¹⁵ На крају ове књиге дају се веома занимљиви, драгоцени био-библиографски подаци. Ево понешто о сваком аутору по редоследу из збирке: *Драгутин Николић* (1939-2006, Грделица), доктор медицине, интерниста; објавио пет збирки песама: *Снови на јастуку*, *Ратници у белом*, *Уста пуна смеха*, *На крилима снова* и *Раздрагана планета*; *Светозар Веселиновић* (1949, Кљајић), техничар; објавио збирку песама за децу „*Песме и шале за одрасле и мале*”, живи у Грделици.; *Петар Станковић* (1942, село Грделица), ВКВ електричар, пензионер. Живи у Грделици; *Вера Стојиљковић* (1954, Власотинце), завршила средњу економску школу, живи и ради у Грделици.; *Дејан Ђорђевић* (1970, Велика Сејаница), песник, професор. Живи и ради у Грделици; *Драган Величковић* (1963, Велика Сејаница), живи и ради у Великој Сејаници, бави се сликарством; *Драган Миткић* (1958, Грделица), завршио Филозофски факултет у Скопљу, група филозофија. Живи у Грделици; *Драган Стојановић* (1976, Београд), завршио Педагошки факултет, одсек историја. Живи и ради у Новом Саду; *Добривоје Бошковић* (1936, Грделица), дипломирао на Медицинском факултету у Београду, а последипломске студије и специјализацију завршио на Универзитету Гетинген у Келну. Аутор је књига: *поема „Посланица”*, „*Чежња*”, „*Суд и усуд*”, комедије „*Грделички крос*” и романа „*Сагореле сени*”. Од 1963. живи у Немачкој. *Маја Хрман* (1975, Лесковац), завршила Филолошки факултет у Београду и Филозофски факултет у Приштини. Живи и ради у Крагујевцу.

III

ЛЕСКОВАЧКИ ПИСЦИ - Лесковац је између два светска рата имао неколико више изузетних ствалаца као што су Наталија Арсеновић Драгомировић, Сретен Динић, Јован Јовановић, Жак Конфино, Добривоје Каписазовић, Брана Митровић, Атанасије Младеновић, Миливоје Перовић, Аристомен Ристић, Фреди Фазловски и други.¹⁶

%

После Другог светског рата у Лесковцу почиње да се ствара нова клима. Млади, талентовани ствараоци оглашавају се у листовима и часописима, а организују се и књижевне вечери. Октобра 1944. појављује се „Наша реч”, која објављује и прве песме лесковачких аутора. Тада су се огласили Добривоје Каписазовић, Драгиша Кнежевић и други, како се говорило, „*напредни и културни јавни радници.*” Прво књижевно вече „*на нивоу града*” одржано је 1949. године. Том приликом су представљени млади песници међу којима треба истаћи Миодрага Митића и Борислава Здравковића.¹⁷

Од краја Другог светског рата до почетка друге деценије XXI века, у Лесковцу су се, краће или дуже оглашавали (а неки су и сада веома активни) многи аутори.¹⁸

¹⁶ *Напомена*: Видети студију Лесковачки писци – трагови и трагања, I - II, Лесковац 2015.

¹⁷ Мирослав Миловановић, Песмопис, Лесковац 1977, стр. 12.

¹⁸ Радмила В. Антанасијевић, Велибор Балозовић, Добривоје Бошковић, Радунка Богдановић, Верица Баторевић – Божовић, Јован Белић, Славица Блажић Беба, Миодраг Величковић, Новица Величковић – Позни, Властимир Вељковић, Љиљана Вучковић, Светозар Веселиновић, Миодраг Горановић, Радиша Грујић, Александар Давинић, Милан С. Димитријевић, Љубиша Динчић, Надежда Нада Димитријевић, Сава Димитријевић, Михајло Дојчиновић, Дејан Ђорђевић, Тамара Стојановић – Ђорђевић, Небојша Ђокић, Стојанка Станковић – Ђурић, Борислав Здравковић, Саша Ж. Здравковић, Миодраг Драган Здравковић, Драгана Зоричић, Јелена Златковић, Смиља Илић, Војислав Ј. Истатковић, Љиљана Јанаковић, Снежана Јанковић, Љиљана Јањић, Снежана Јањић, Раде Јовић, Зоран Јовановић, Мирослава Јовановић, Саша Јовановић, Нина Костић, Јадранка С. Костић (девојачко Савић), Маре Каранфиловић, Слободан Костић Коста, Данило Кошић, Мира Кошић, Даринка Костић Владимир Красић, Ненад Кражић, Аница Крстић, Небојша Крстић, Миомир Мија Кулић, Љиљана Крстић, Лазар Миленковић, Боривоје Лукић Маја Лукић, Предраг Марић, Светислав Марјановић – Цеци, Димитрије Миленковић, Никола Милићевић, Радомир М. Милојковић – Бале, Борица Миловановић – Боркица, Љиљана Такић Миленковић, Зорица В. Митић, Нинослав Миљковић, Љубинка Младеновић, Слађана Младеновић, Војин Митровић, Никола Митровић, Станко Миљковић, Јован Јоца Михајловић, Богољуб Михајловић, Јована Г. Момчиловић, Слободан Николић Травица, Милан Момчиловић, Драгутин Николић, Петар Д. Николић, Нада Николић, Драгана Нешић, Првољуб Пејатовић, Јасмина Петковић, Груја Петковић, Перица Пешић, Марија Пешић, Драган Радовић, Годана Томић Радојевић, Драгомир Радовановић, Самник Силовић (Радомир Костић), Саша Станковић, Горица Станковић, Светолик Станковић, Предраг Станковић, Иванка Стојановић, Јелена Станковић, Марина Т. Стевановић, Живојин Станковић, Зоран Стојановић, Зорица Стојановић Саша Стојановић, Љуба Стојановић, Марко Стојановић. Тамара Стојановић – Ђорђевић, Весна С. Стојковић – Тара, Станимир Стојмировић Гричко, Марина Т. Стевановић, Јосиф Стефановић, Весна Тара Стојковић, Братислав Тодоровић, Вукица М. Марковић – Ђукаловић, Живојин Трајковић, Добросав Ж. Туровић, Драгослав Хади Танчић, Саша Хади Танчић, Жељко Хубач, Миша Цветановић, Радисав – Филекс Филиповић, Бојана Цветковић Лебанац, Костадин Цветковић, Томислав Н. Цветковић. Миодраг Цветковић, Вукашин Цонић и Радослав Шушулић. *Напомена*: Видети студију Лесковачки писци – трагови и трагања, I - II, Лесковац 2015.

IV

КЊИЖЕВНА КРИТИКА - Књижевном критиком у Лесковцу, поред неколико доктора наука (проф. др Душан Јањић, проф. др Тихомир Петровић, проф. др Никола Цветковић, проф. др Живан Стојковић), успешно су се бавили и поједни писци, историчари, публицисти и новинари: Верица Баторовић – Божовић, Љубиша Динчић, Михајло Дојчиновић, Јовица Ђорђевић, Станко Ђорђевић, Тамара Стојановић – Ђорђевић, Дејан Ђорђевић, Борислав Здравковић, Маре Каранфиловић, Данило Коцић, Мирослав Лукић, Мирослав Миловановић, Биљана Мичић, Владимир Мичић, Боркица Миловановић, Јован Михајловић, Јован Пејчић, Драган Радовић, Томислав Стевановић, Марија Стојановић Милена Стојановић, Јовица Стојановић, Душан Стошић, Димитрије Тасић, Драган Тасић, Живојин Тасић, Николај Тимченко и Велимир Вили Хубач.¹⁹

V

ИСТОРИЧАРИ И ПУБЛИЦИСТИ – Поред неколико познатих историчара и публициста као што су Драгутин Ђорђевић, др Сергије Димитријевић, Драгољуб Трајковић, проф. др Димитрије Кулић, проф. др Живан Стојковић, Хранислав Ракић, Никола Илић, Добросав Туровић, Верољуб Трајковић, др Иван Бецић, запажена дела из историографије и публицистике објавили су Миодраг Андрејевић, Жарко Бјелетић, Властимир Вељковић, Драгутин Гроздановић, Јован Ђорђевић, Мирослав Здравковић, Нинослав Златановић, Небојша Ивановић, Томислав Илић, Тихомир Јовановић, Драгиша Костић, Славко Крстић, Милан Леви, Јован Миљковић, Миодраг Митић, Србољуб Миленковић, Благоје, Младеновић, Бранислав Младеновић, Слободан Младеновић, Момчило Миленковић, Миомир Нешић, Петар Петровић, Вукадин Ристић, Милан Симоновић, Предраг Стајић, Душан Стаменковић и Слободан Стојиљковић.²⁰

%

Панорама лесковачког песничтва (1944 – 2014) је мој скромни дуг према бројним пријатељима који су ме протеклих година подстицали да се латим обимног, тешког, али занимљивог истраживачког посла и да, уз студију „Лесковачки писци – трагови и трагања, I и II“ сачиним и овај, надам се, вредам песнички одабир, својеврсну песничку хрестоматију.²¹

Данило КОЦИЋ

¹⁹ *Оптирнице*, Лесковачки писци – трагови и трагања, I – II, Лесковац 2015.

²⁰ *Оптирнице*, Лесковачки писци – трагови и трагања, I – II, Лесковац 2015.

²¹ Шта значи ХРЕСТОМАТИЈА? - Хрестоматија (*женски род*) - проучавање онога што највише вреди знати, извор узорних места из разних писаца, узорних чланака (нарочито за учење језика); избор филозофских и књижевних дела.

ЛЕСКОВАЧКИ ПЕСНИЦИ – ТРАГОВИ И ТРАГАЊА

Панорама лесковачког песништва (1944 - 2014)

Баторевић Божовић Верица, Богдановић Радунка, Бошковић Добривоје, Борчић Сања, Блажић Беба Славица, Величковић Позни Новица, Вельковић Власотимир, Веселиновић Светозар, Вучковић Ана Љиљана, Горановић Миодраг, Дабић Татјана, Димитријевић Милан, Димитријевић Димитријевић Сергије, Сава, Динчић Љубиша, Дојчиновић Михајло, Ђорђевић Дејан, Ђорђевић Станко, Ђорђевић Срђан, Ђорђевић - Стојановић Тамара, Ђокић Небојша, Ђокић Цака, Живковић Љубомир, Здравковић Борислав, Здравковић Драган, Истатковић Војислав, Јанаћковић Љиљана, Јанковић Снежана, Јањић Љиљана, Јањић Снежана, Јовановић Мирослав, Јовић Раде, Каранфиловић Маре, Коцић Данило, Коцић Мира, Костић С, Јадранка, Костић Нина, Костић Стефановић Мимица, Красић Владимир, Крстић Даринка, Крстић Небојша, Крстић Љиљана, Лукић Боривоје, Лукић Маја, Марјановић Светислав, Миленковић Лазар, Миленковић Такић Љиљана, Миловановић Боркица, Младеновић Слађана, Митић Зорица, Митић Миодраг, Митровић Божићдар, Митровић Војин, Младеновић Љубинка, Михајловић Јован,

Младеновић Слободан, Момчиловић Милан, Николић Александар, Николић Драгутин, Николић Мирјана, Николић Нада, Пејатовић Првољуб, Перошевић Бранко, Петковић Ђокица, Петковић Груја, Петковић Јасмина, Петковић Јелена, Пешић Перица, Пешић Марија, Радовић Драган, Радовановић Данијела, Радовановић С. Драгомир, Радојевић Томић Гордана, Ристић Дејан, Станковић Горица, Станковић Светолик, Саменковић Јовица, Стојмировић Грицко Станимир, Стојановић Зоран, Стојановић Милан, Станковић Живојин, Станковић, Драгољуб Чиви, Станковић Југослав, Стојковић Живан, Спасић Стевица, Стефановић Јосиф, Стојановић Јовица, Селимовић Самник, Стојановић Милан, Стојановић Милена, Стевановић Добрица, Стојковић С. Весна Тара, Станковић Радмила, Стевановић Т. Марина, Стојановић Иванка, Тасић Димитрије, Тасић Драган, Тасић Зорица, Тимченко Николај, Тодоровић Братислав, Туровић. Добросав, Ћукаловић Вукица, Филиповић Радисав – Филекс, Хаџи Танчић Саша, Хубач Жељко, Херман Маја, Цветановић Миша, Цветковић Бојанан Лебанац, Цветковић Костадин, Цветковић Драгојла, Цветковић Никола, Цветковић Милорад, Цветковић Миодраг, Цветковић Н. Томислав, Цонић Вукашин и Шушулић Радослав

ВЕРИЦА БАТОРЕВИЋ БОЖОВИЋ

ПЕСМА ЛЕСКОВЦУ

Кад снежне пахуље падају на град,
Кад цветне баште цветају ко тад,
Кад безбрижни клинци изађу у град,
Лесковац је увек леп и млад.

У њему неки људи сањају,
У њему неки људи бригују,
У њему неки људи сањају,
У њему неки људи тугују.

У њему чувамо успомене,
У њему чувамо наше снове,
У њему скривамо наше жеље,
У њему имамо пријатеље.

Р е ф р е н

Лесковац је увек леп и млад,
Лесковац је једини наш град.
Лесковац је увек леп и млад,
Лесковац је једини наш град.

ДВА МОЈА ЈА

Зашто ме раскидају
Два моја ја?
Ко ме је то поделио?
И зашто?
Сањам обичан
Миран дан

СРЕЋА

Просуо се топао пролећни дан
Као препуна кашика шећера
У дрхтавим рукама.

А могло је да то не видим.

Голуб шета по ивици оградe
Терасе на трећем спрату

А могло је да ја то да не видим.

Два камена црвена цвета
Један наспрам другог праве равнотежу.

А могло је да ја то не не видим.

Две унукe су у школи,
Ћерка на послу, син спава.

А могло је да ја то не знам.

На радију песме „Тамна је ноћ“
Потом „Зелена трава дома мог“.

А могло је да ја то не чујем.

Могло је, а да нико не примети
Да ја више нисам ту.

СВЕЖЕ ЈУТРО

Свеже јутро
Кроз отворен прозор
Улази у собу.
Прија ми
Шоља зеленог чаја.
Летим са птицом
Пут неба.

ШКОЛСКА КЛУПА КРАЈ РЕКЕ

Школска клупа поред реке.
Можда смо и ми
У њој седели.
Коришћена, види се,
Небројено деценија.
Избачена.
Непотребна.
Седиште раскламатано,
Сва нахерена.
На њој имена
Јован, Тамара,
Гога, Гренџер,
Милан, Лумумба,
Бојан, Милена...
Имена урезана
Шестерима.
Ту је и срце
Са поруком:
Волим те.
Клупа крај реке
И на њој недосањани снови,
Неиспричане приче,
Ненасликани осмеси
И тајни погледи.
А река тече
И живот тече,
А клупа би
Да нешто каже.

ШИПРАЖЈЕ

Пролазила сам
Кроз шипражје
Дуго, дуго...
Ударци са свих страна,
Они, који се у трену десе
А затим дуго боле.
Нарочито у ноћима
Када мождане вијуге
Играју шах
Са јучерашњим даном.

Слажу фигуре
Које су распоређене
На шаховској табли
Без икакве логике.
Онда устајем
И отварам, не знам коју,
Кутију цигарета.
Ошинули су сви
Који су за то
Имали прилику.
И били срећни због тога.
А ја сам ћутећи корачала
Кроз дане и ноћи
Дуго, веома дуго.
А онда сам се нашла
У сунчаном јесењем дану
А да шипражја
Није било око мене.
Невидљиве ране
И даље боле.
Боле до ума.

МРЉА НА ЋУТАЊУ

Многи отђуте
Цео свој живот.

А ја нисам могла.
Говорила сам.
Гласно.

Хоћу ли се једном
Кајати
Због мрља
На мом ћутању?

БЕЛО ВИДЕЛО

Бело видело
Дан
Црна тамнина
Ноћ
Ја са њима

СЛИКА

Посвећено Зорки Баторевић

Гледам те,
Одавно си отишла
Незнано куд
А твој лик је
У мени
И на слици.
Седиш на клупи
Крај мале куће
У дворишту.
Преко пута тебе
Стабло крушке
Које је одавно
Некога огрејало.
Виде се
И дрвене тарабице ограде.
И види се
Опуштеност и тишина.
А негде у дну слике
Саксија са цвећем.
Гледамо се
А дели нас
Више од
Пола века.
Сада тараба више нема
Ни старе крушке,
Ни тебе више нема.
Ту је само слика
Са које зрачи спокојство
Једног давно прошлог времена.

ЗАЈЕДНО

Не мењаш се
Јер заједно старимо.
А да којим случајем
Нисмо заједно,
Да живиш у неком
Другом граду
Па се данас
Сретнемо,

Не бих те препознала.
Заједно старимо
И бледе сећања
На нас
Какви смо били.

НИКО

Нико ме није
Питао
Када ћу доћи.
Нико ме неће
Питати
Да ли хоћу
Да одем.
Земљо црнушо,
Нико.²²

²² ВЕРИЦА БАТОРЕВИЋ БОЖОВИЋ - Верица Баторевић Божовић рођена је Лесковчана (1947). Дипломирани је правник (Правни факултет у Београду), али се професионално определила за новинарство, публицистику и писање. Још 1961. године на југословенском конкурсима „Малих новина“ из Сарајева за причу, песму и композицију, осваја прву награду. У новинарству је од 1971. године. Верица Баторевић Божовић била је прва жена директор и главни и одговорни уредник недељника „Наша реч“, главни уредник листа за књижевност, уметност и културу „Помак“ и прва жена главни и одговорни уредник часописа „Нашег стварање“. Сада је прва жена председник Удружења писаца општине Лесковац. Била је професор новинарства у Лесковачкој гимназији и редактор часописа лесковачких гимназијалаца „Ми“. Књигу записа о људима „Живот пише приче“ објавила је 2001. године поводом 30. годишњице рада у новинарству (Удружење писаца општине Лесковац). Књига се налази у библиотеци Српске академије наука и уметности и Српске патријаршије. Другу књигу „Путописи“ издала је 2004. године. Године 2009. Верица Баторевић Божовић објавила је збирку песама „Трагови опстајања у времену“ (Филекс, Лесковац 2009). Члан је Удружења писаца општине Лесковац и Удружења новинара Србије. (...) ТРАГОВИ ОПСТАЈАЊА У ВРЕМЕНУ – Верица Баторевић Божовић у збирци песама „Трагови опстајања у времену“ отвара се читаоцу и пева о својој интими. Живот је тежак и патња нагони песника да тражи уточиште у уметничком изразу. Али ако је та патња или можда грижа савести превелика, уметник ће онемоћати и осећати само бол, а неће ништа написати. Потребно је да се створи склад између снаге животног израза и песникове личне енергије и снаге да би песма била испевана. Верица Баторевић Божовић је пронашла тај склад и усагласила своју људску и песничку патњу са својом драгоценом моћи да пева. (*Драган Тасић*, Трагови опстајања у времену, Филекс Лесковац 2009).

СЛАВИЦА БЛАЖИЋ БЕБА

ЧУЈЕШ ЛИ ЈЕ

У срцу падају кише
Нема неба
Држи палчеве да магија оде.
Плешу по тактовима.
Живот је горко вино,
за њу нема среће.
Све се могло као некада.
нестало је све – није нашла пут.
Отишла је у ноћ јецаја...
Остао је сан
Чујеш ли је?
Данас је плесала за обоје.

ЗЕЛЕНЕ ДОЛИНЕ

Уз руб неба
Пламен звезде плави
Бди
Док је ноћна тама пије

Сред срца
Цвета сан
Сакривен од
Олујног неба

Зелене долине
Уздахом окрене
Дарују само снове
Док звезде не побегну

ДО БОЛА

Звона градске цркве зову на јутарњу службу.
У мојој души одзвањају јача,
до бола,
звона туге.
Крилатим корацима крочих
у свете одаје.
Код очију слепа,
хватам поруке из песме
црквеног хора.
Руку ми узима кума стара,
а спокој ме мири.
Парох свети осмех
подари ми веру.
Предајем се,
а свети храм са парохом и кумом старом
Воде ме опроштају и помирењу.

ЗАЈ

На мрачној страни улице
живи стара виолина.
У кући од камена,
у тихој песми утеху тражи.
Живи...
Није желела ђивот показни.
У новом свету тишине,
незнани странци брону о њој,
Они ће увек бити ту,
и нестаће са њеним умом,
кад је не буде више.
Шта има?
Јаз преголем.
Уморна...
А, још свира стара виолина.

ПРЕД ВРАТИМА

Облак недовољно растегнут,
Снови застали.

Чује се зов,
Ноћ не жури.

Заспала зора,
Пред вратима НЕПОЗВАНА²³

²³ СЛАВИЦА БЛАЖИЋ БЕБА - Славица Блажић Беба рођена је 10. октобра 1948. године у Соко Бањи. Блажићи потичу из Војводине – Баната, Зрењанин. У град на Ветерници долази 1951. године где се школује до средње школе и затим образовање наставља у Нишу. Члан је КК Глубочица. Радове објављивала у часопису Наше стварање и зборнику Глубочица између обала. Заступљена је у Лексикону писаца лесковачког краја. Добитник је признања за активно учешће у раду и манифестацијама КК Глубочица. Верно прати свој животни кредо: Направи корак, бар један! ПРОСУТЕ (...) Највећа вредност ових стихова је у непосредности, у скоро наивној чистоћи линије и „једноставности саопштавања”. (*Дејан Ђорђевић*, рецензија, Просуте, Филекс, Лесковац 2005). ПРОСУТЕ (...) Како и чиме се одбранили, како опстати у овом ружном свету од којег лепшег нема, зато што је, изгледа, за нас једини. Где наћи сламку спасења и смисао постојања, чиме испунити космички тренутак додељеног нам живота. Шта чинити да не останемо узалудни, никоме потребни под звезданим пространством? Ова и слична питања обележавају суштину човековог бивствовања, а ишчитавамо из стихова Славице Блажић Бебе. (...) Поезија Славице Блажић „Бебе” поставља вечито актуелна питања. То су питања о верности или неверности. Поетеса „Беба” без патње и бола открива своју још увек недовољну исказану интиму. Поетеса „Беба” је вешто ходала лирским стазама и избегла је да исприча, да опише она путовања од љубави до мржње, од среће до самоће, од хтења до ћутања. Истину зна само њена интима. У траговима тих личних тајни не дознајемо шта губи. Срећа је варљива. Љубави има. Има и хтења. То је тај њен мали живот. (*Станко Ђорђевић*, из рецензије, Просуте, Филекс, Лесковац 2005) Први утисак о поезији Бебе Блажић би, по неком очекивању, упутио читаоце да су песме шкрте, оскудне у речима, можда недопеване. Међутим, ако се ваљано продре у суштину понуђених стихова, може се осетити онај други лирски слој који потврђује начело да у поезији не треба повлачити сувишне потезе. Дакле, у довољној мери су размишљања и запажања. Нема у тој поезији излетничких, допунских објашњења, што је иначе једна од врлина савремених поезија. Читаоци те утиске извлаче и доживљавају сами. (*Миша Цветановић*, из рецензије, Просуте, Филекс, Лесковац 2005).

РАДУНКА БОГДАНОВИЋ

ДОДИР ЋУТАЊА

11.

Низ широко поље
Тихе очи
Лутају.
Њихову топлину
Вилински коњиц
Познаје.
У зеницама
Горски извор
Гргори.
Плаве птице
Хлад му чине
Да се одмори.

23.

Далека ливада
Сама
Прамен јој туге
На лицу.
У зелену даљину,
У бусију,
Нико крочио
Није.
По трави
Треба
Знати ходати
Да се не савије.

43.

Седми род октобра
Мирише
На благо јесени.
Кошеве срца
Пуни
Берићетом.
Дуне ветар
Преврне кошеве
Долети голуб

На ивицу коша
Са цветом у оку.
И све тако...
Седам кругова,
Седам жутих ружа,
Седам окованих класања.

СИТНИЦЕ СРЕЋУ ЧИНЕ

Понеше ме
плетенице
месечевих прстију.

Збунише ме
латице
зоре.

По дану
видарице
ничу.

Зру
звезде
у њему.

Шушка
ветар
у малом пољу.

Све због
стручка
гороцвета.

ЗВОНЧИЋ

Украдох те
из недра
ђурђевка.

Од тада
не уем
длан да склопим.

Нити различке

успут
да саберем.

Белину звончића
не смем
да додирнем.

Да се не распрхне
у ледена
бестражја.

А све су ми
житнице
тобом засађене.

Нигдина си
и свугдина
у њима.

На хват
руке
недохватне.

Ево,
низ реку
и лето граби.

Ја још друмујем
с краја
на крај себе.

Склопим ли длан,
остаће
празан.

Никад нећу
научити
да пливам.

ГРАНЕ

Гране су бичеви
и сабље
ветрова.

И отаџбина
лишћа
и птица.

Гране су гудало
и струне
ветрове гитаре.

Ветробран,
жегобран
и кишобран.
Кад им се човек намерачи,
без пороте,
тестера пресуди.

НЕБО

Небо је вашар
крошњи
и птица.

И гнездо звезда,
Месеца и
видела.

Небо је краљ
хармоније
постојања.

Само се човек усудио
да проћерда
и видело и краља.

ЖЕЉА

Дрхти
избезумљен
сунцокрет.

Данима већ
сиви небо
над њим.

Разједа га
оргијање
облака.

Ископњује
разуздана
самоћа.

Не дотиче га
истицање
времена.

Испрепадан му поглед
у исток
увире.

Само жели
сунчево лице
да досања

СТАРИ ПЛОТ

Трошно пруже
у крезубом
загрљају.

У ожилцима,
к`о у оковима
да је.

По који кочић
старачка рамена
погурио.

Од ничег
никога
чувају.

Одскитала
вратанца
вабе.

По плећима им
јоргован

угрмљен.

Цвета
и мирише
никоме.

Дар – китицу
у борама
стишће.

Да ми закити
остатак
калдрме.

Можда ми најзад
нађе
број опанка

ЗА СТАРУ КРЧМУ

Испићу ти
тај пркос,
Месече.

Ти имаш времена
и крчми
на претек.

Ја више
времена
немам.

Једина ми
крчма
на крају улице.

Без пића
и сломљених
чаша.

Испићу ти тај пркос
из очију,
Месече.

Стару крчму
њиме
да исцелим.

ЦРНОТРАВСКА СВАКОДНЕВИЦА

Столетне буке
Месечином обљубљене
Пркосно стражаре
Над празним огњиштима

Столетни
Самоћом прехрањени
Тискају погледе
У наручју задње кривине
На видiku.

Она празна
И дуго зјапи
У замагљеном погледу
Затим нестаје
У совином крилу.²⁴

²⁴ РАДУНКА БОГДАНОВИЋ - Радунка Дуна Богдановић (рођена Ђокић), рођена је 4. марта 1951. године у селу Ружић, махала Маковиште, општина Владичин Хан. Живи у Брестовцу. Основну школу завршила је у Цепу а учитељску школу и педагошку академију за разредну наставу у Алексинцу. Носилац повеље Најдражи учитељ (2003). Пише поезију за одрасле и децу, хаику и приче. Објављене збирке песама: Домовино, да ти кажем, (1990.) Из срца, (1995), Додир ћутања (1999) и Невенпоље (2002) и збирку прича Крадљивци сунца (2010). Песме су јој објављиване у многим листовима, часописима и зборницима а хаику код нас, у Јапану и Немачкој. Заступљена је са по једном песмом у три антологије (Галаксија Миљковић, Пожега, 2002, Књижевници у пјесмама, Подгорица 2002. године. Избор из савремене књижевности за децу, Витез, Београд, 2004. године, Гарави сокак, Инђија, 2008. као и у неколико заједничких збирки, зборника, лексикона и у Зборнику просветних радника књижевних стваралаца. Добитник је неколико награда за поезију: (1. награда Радио Подриња у Лозници за родољубиву поезију 1989. године, 2. награда на конкурс Наше речи из Лесковца 1988. године, 2. награда у Барајеву 2006. године, две треће награде на конкурсима Књижевне заједнице Југославије 2004. и 2007. године. (...) Збиља времена у коме живимо просто нагоне песникињу распеване душе Радунку Богдановић да створи стихове великог лирског набоја, садржајне, пуне живота. Кроз три објављене књиге, она је сазрела, пре свега, кроз лирски израз и исказ унутрашњих стања свога бића, које као код свих нас, одређује овај живот који живимо: суров и груб (*Мира Коцић*, Радунка Богдановић: Распевана душа у огради од себе, Помак, бр. 15-16, 2000).

САЊА БОРЧИЋ

БИЛА САМ, ЗАПРАВО, ЈАКО МАЛА

Била сам, заправо, јако мала
Када сам од живота тренутке крала.
Деловало је све као јабука нека,
Укусна, сочна, а тако далека.

Надала сам се да зна тата
Зашто су увек закључана врата,
Зашто смо се по подрумима крили
И зашто срећни нисмо били.

И небо је било тако сиво,
Сећам се да ми је било баш криво
Што тата вредан као мрав
Више није био здрав и прав.

Тада сам се угледала на маму,
Ту јаку особу, борбену даму,
И тада, током највећег пада,
Учила ме је да постоји нада.

И тата је у увелом цвећу
Ипак могао да види срећу.
Тако сам учила свакога дана
Да јача нас свака дубока рана.

ЛИЧНОСТИ РАЗНЕ

Колико различитих личности знаш
Које не иду уз тебе баш?
За њих си спремна кроз пакао да прођеш,
Само да још једном до њих дођеш.

А ти, што живот пуним плућима живиш,
Да ли понекад себе кривиш
Што ће ти пријатељи наставити даље
А тебе живот само у круг шаље?

Причају да је живот математика проста.
Лажу људи, потешкоћа је доста.
Свака личност се другачије бори
Док се нови имунитет у њима не створи.

И данас се води бал под маскама разним,
Друже се људи с душама празним.
Диве се себи те трагичне врсте,
за славу све би прогледали кроз прсте.

По обичају бих да помогнем свима,
Али не, ипак превише лазних особа има.
Мрзе оне добре и желе ме мртву?
Нисам од оних који изигравају жртву.

Просто је, зла и личност добра,
Савршено знају да живот је кобра.
Истина је да се зли чврсто таме држе,
Како год било, кобра ка њима иде све брже.

РЕАЛНОСТ

Људи те увек гледају док падаш,
Смеју се зато што се превише надаш.
Љубоморни су кад ти иде боље,
Желе да ти униште атом сваке воље.

Траже ти помоћ свакога дана,
Да те исцрпе, душевна им је храна.
Нормално је да живе у рају,
Воле да узимају, не и да дају.

Мрзе те, тренутно, други и трећи,
Сваким удисајем, број је све већи.
Многи се крију иза своје моћи,
Умишљају да су господари дана и ноћи.

Свако, скоро, жртву тражи,
Уживају у агонији и чистој лажи.
Дан када се њихов мали свет сруши,
Мањина ће чувати у својој души.²⁵

²⁵ САЊА БОРЧИЋ – Сања Борчић рођена је 4. јануара 1996. у Приштини, али сада живи у Лесковцу. Писањем је почела да се бави у трећем разреду основне школе и постизала је одличне резултате на такмичењима. Највећи успех остварила је 2010. године када је њена песма објављена у књизи Братислава Голића „Сто младих талената јабланичког округа.“ Песмом „Сви заједно до лепог осмеха“ привукла је пажњу редакције „Српске куће“ у Пожаревцу. Након објављивања већ поменутих песме, добила је понуду за објављивање књиге која је реализована 2013. године. Књигу је одлучила да назове „Савршено несавршени“ посветивши је својој породици у знак неописиве подршке коју су јој пружали од самог почетка. САВРШЕНО НЕСАВРШЕНИ - Песнички рукопис „Савршено несавршени“ младе ауторке Сање Борчић представља занимљив подухват. Она види свет у свом савршенству и несавршенству. Даје нам Сања, кроз своје песме, реалан поглед на свет. У збирци се преплићу песме о животу, о људима, о љубави. Остварити љубав, бољи живот, живот који ће живети сви, постаје главни задатак младе ауторке која нас подсећа да увек можемо бити бољи. Интересантно је да нас једна млада ауторка, чији је ово првенац, песмама упозорава за изгубљеним смислом живота, покушавајући да га пронађе за нас. Остављајући бајке, Сања се окреће животу. У том животу ће њено нежно срце затрептати пред плавим очима. „Савршено несавршени“ је збирка која нам даје могућност да у овом несавршенству осетимо савршен живот. (Сузана Станковић, професор српског језика, рецензија, Савршено несавршени, Српска кућа Пожаревац 2013).

ДОБРИВОЈЕ БОШКОВИЋ

РАНО И ПОЗНО

(одломак из поеме)

Као да свет постоји за њега,
Безбрижан и лак је јуноша,
И не помишља да ће доћи
Времена туробна и лоша.

Опијен лакоћом свога тела,
Плаховит и увек ведрог духа,
За оно што му други зборе
Нема никаквог обзира, ни слуха.

И кад осване и кад омркне,
Увек се радује свом животу,
Па би да чини шта му је воља,
Не помишљајући на срамоту

Не цени ни оно што већ поседује
И што му живот издашно пружа,
Уверен да ће то вечно трајати,
Све док не стаса у правог мужа.

Старост за њега не постоји,
Стари људи га се не тичу,
Извргава их радо и руглу,
Док пред њим очи узмичу.

У замаху сирове снаге своје
Уме не ретко и да претера,
Чинећи лудости свакојаке,
Сукобљава се, свима замера.

Најбоље од свега је у њему
Што се радовати зна животу,
До бесвести се веселити,
Откривајући свету красоту.

Зато млади јуноша често
Као јутарње сунце блиста

И тако греје и душу оних
Чија судбина није иста.

У младалачком заносу среће
Препреке за њега као да нема,
Кадар је да своју жустру чилост
Пред свет изнесе без проблема.

Чио, здрав и оран за живот,
На сваком месту може опстати,
За то се Велики Бог побринуо,
У нади да ће то и препознати.

Лепота, јарост, титанска снага,
Вредност је што душу греје,
У другим делима одјек налази
И када тугује и кад се смеје.

Лак као суви лист на ветру,
Јер бригу други о њему води,
Јуноша зна само за радост,
Захвалан мајци што га роди.

Јер да је младост кратка
Не жели знати ни чути,
Живот је за њега радост,
Па неприлике и не слути.

А и зашто би, кад је све око њега
У својој лепоти волшебно лако,
Зато би да никад то не прође
Ил бар потраје дуже, свакако.

За њега постоји мирисно цвеће,
У сунцу вечног маја пролеће,
То је свет у ком би да живи,
И зашто од тога тражити веће?

Заштомислити на лоша времена
Без песме и опијања до бесвести,
Далеко од помисли да ће се живот
На ништавило на крају свести.

Чему размишљања о неприликама,

И о сподоби којој свет није мио,
Што на чворновит храст подсећа,
На незадовољство, ма где био.

Не, за њега то не постоји,
Ни у мислима на то неће доћи
Зато се и у сну гласно смеје,
Уверен лепота да нећепроћи.

Јер, шта је мудрост за јуношу,
Докле му срце среће греје?
Ништа, јер младост њега носи,
Зато се весели, игра и смеје.

Јер младост није злато у ковчегу,
Палата до неба, доброта имовине,
Младост је красота тела и душе,
Раскошан сан велике истине.

Оно што има, ни сам цар нема,
Ипоред његових свих добара,
Јер цар је бригама заокружен,
И када губи и када ствара.

Јуноше моћ је превелика,
Сваку препреку може савладати,
А све што има већ не постоји
Машта је његов отац и мати.

А како и не би, када лети
Као да има анђела крила,
Опчињен великом срећом,
Осећа Бога, свих светих била.

Распућен од чврсте стеге
Људских закона и сваког реда,
Кроз машту небом плови,
И са висине цео свет гледа.

У машти својој нов свет гради
И све што ради кроз обест чини,
Обмањује се, док друге вара,
Кроз уобразиљу склон врлини.

Не види да није у стању
Све што зажелиостварити,
У томе лежи чармладости
И распојасане њене бити!

Нове идеје успут ствара,
Док ослобођена мисао лута,
И нове вредности најављује,
На раскрсници напретка пута.

Неодређен у сваком поступку,
У покрету је и сталној мени,
И лишен суда и чврстог става,
Из основе би све да промени.

Ни за критику мудрих људи
Као да уопште и не хаје,
У своју лажну моћ уверен,
Сигуран да ће вечно да траје.

Зато се никаквог реда не држи,
Законе олако крши и газе,
Одважан, дрзак и лудо храбар,
Где нико не сме, тамо залази.

У мисли – њему свет припада,
Само за њега је створен и задат,
Па халапљиво узима и граби,
Не пружајући ништа за узврат.

Власник је јуноша свих добара,
Који пут му је чак и то премало,
У својој машто она присваја,
Све што је још преостало.

Незасита је његова природа,
Пуна живота, жеља и чуда,
Не види да је са земљом скован,
Да му је матица родна груди.

Корак и доскок, ни десет стопа,
А он би звезде с неба да скине
И као цвећем са њима кити,
Слуђене душе и кратка вида.

Па ликујући по свету хода
Ко да је задан од злата нити.
За савет других – неће да чује.
Пред свет износи што је скрити.

За најсмелије излете спреман,
У својој глави пловило гради
Које ће далеки циљ досећи,
Да задњи кутак душе оследи.

Себи довољан, у образили,
У немаштини „раскошно“ живи,
Зато му младост снагу даје,
У души су му смели пориви.

Младост чари у томе лежи
Што посвуд само лепоту види,
Све је при руци дозвољено,
Па нема чега да се стиди.

У својој замисли располаже
И оним што јој не припада,
А како и не би, кад је у стању
Сировом снагом све да савлада.

Не презајући ни од чега,
Младић по рубу амбиса креће,
Безобзиран је у свом наступу,
У насиљу му лежи умеће.

Са правог пута лако скрене,
Осион – силе порока покрене,
И као слепац у пропаст срља,
Неоствариве тражећи мене.

Без идеала и трунке савести,
Младост је стихија што све руши,
Обездушена –у пропастерља,
Ништа не може да је сруши.

На раскрсници људског живота,
Када се изглед и глас промени
Јунош мора сам да одлучи

Чиме ће људе да засени.

За добро треба стрпљења
Што води ка врелом животу,
А за зло – љута ћуд дивље звери
Што води у покор и срамоту.

Доброта је врлина дугог даха,
Све је у корист других људи,
Зло је сатански порив ништења,
Што људе из сна криком буди.

Зато обест младост треба,
На време кротити и зауздати,
Да у незнађе крене спречити,
Суштину живота разабрати.

Док у животу појма нема,
У срце љубав му треба усадити,
Само тако се несрећа пречи,
На томе треба увек радити.

Младост без љубави је искушење
Којем је тешко одолети,
Кад се наивно мисли да се може
Кроз зло пут небеса полетети.

А срећа лежи само тамо
Где савршена влада слога
Она је извор праве љубави,
Главни ослонац чојка умнога.

ЖЕНА

(одломак из поеме)

Апсолутно и безусловно,
Бог и принцип су овога света,
Урну човека недоступни
Од свих циљева највећа мета.

Идела је имагинарни излет,
Кроз замишљено се испољава,
Маштањем свој облик добија,
Кроз лепоту се проверава.

У савршено би да претвори,
Што недовршено на свету оста,
Самообманом у мишљењу,
У сржи свести чега је доста.

Појам лепоте је релативан,
Иманентни је садржај свести,
Да се природа усаврши,
Кроз љубав настоји то извести.

Лепота буди допадање,
Јача нас, богати и покреће,
Да срећу у себи препознамо,
Оно што желимо буде веће.

Љубав је у култ претвара,
На златни трон је поставља,
До неба диже и обожава,
Осећањима док управља.

Живот је стварно и замишљено,
У идеалу се они преплићу,
Да би се лакше битисало,
Машта помаже нашем бићу.

И оно што се о жени збори,
Између тих вредности лежи,
Човека истин је субјективна,
Од оне праве свако бежи.

И однос према њој је произвољан,
Зависи од ситуације и човека,
Несигуран је и непостојан,
Као варљива сила нека.

И према жени се човек односи,
Како му сила јаства диктира,
Она је код сваког другачија,
Умишљенога производ збира.

Романтичари је обожавају,
И њено биће до неба дижи,
Божанско хтење у њој виде,

Љубе јој ноге и пред њом гмиже.

Полиморфно је жена створење,
Мајка, супруга и љубавница,
Еротско биће што узбуђује,
Некоме чак и супарница.

Због тога за неке ненормална,
Варљиво биће са много лица,
На једној страни верна љуба,
На другој мајка и љубавница.

Па, како онда то ускладити,
И како дефинисати њено биће,
Како на једну вредност свести,
За њену личност наћи покриће!?

Можда је најбоље само је волети,
Кда се не да разумети,
У њеној лепоти уживати,
И ништа друго више не хтети...

Све њене мане заборавити,
Када се не дају изменити,
У сладострашћу с њом уживати,
У загрљају страсно љубити.

Јер што је таква, није крива,
Господ је створи нежну и милу,
Да од ње срце нам уздрхти,
Док као мачка седи у крилу.

Загонетка је љубав велика,
А жена чак и много већа,
Да л вреди о томе расправљати,
Кад од њих зависи наша срећа?

Шта рећи о њеној лепоти,
Што из мртвила живот покреће,
Ако је уз то мила и драга,
И главни је узрок наше среће?

Нарисана је безброј пута,
И у мрамору вечно живи,

Венера Милошка и Афродита,
Токонда којој се свако диви.

Диви се и за њом чезне,
Њен лик му не да мира,
Пред очима му стално лебди,
Преостало ми је само да бира.

ЧЕЖЊА

(одломак из поеме)

На мекану круницу твоју
Прелепи цвете нека ме положи
Кад уморан на тегобном путу поклекнем
Порушених идеала и распршених снова
Посрнем и немоћно клонем
Од претешког ми бремена
Мукоживота дужеболног
Ласкама твојим ми хлад начини
А мирисом опојним горчином отровану душу
Слашћу твог прашника омаи и умири
Ветрови топли и нежни
Што те на захујалом незнаном путу свом
Мекано грле и милују
Нека те лагано зањишу
А мене тужног бајно уљуљкају
Као што је некада давно
Мајка Симка у топлом наручју свом
На набујалим грудима
Пуних заситог млека
Нежно привијала сина првенца свог
Тепажући му тихо
Недобудне спасоносне успаванке

.....
Разграни цветак твој
На сунцу јарком
И пусти мирисе отужне јаке
Да одлутају незнано куда
И доведу ми пчелицу
Мајушну и вредну
Да тихо зазуји нада мном
И додирне ме трепљаво
Меденим ногицама

Нежно као вео младе невесте

.....

Па кад се опијем нектаром
И заситим племенитим чарима
Похитај сићано биће
Дому моме
Спусти ме нежно у процветали врт
Испод јабуке у пуном мирисном цвату
На лежај од рузмарина
И босиљка блаженог
Што се умаче у водицу свету
И народ шкroppи на благодане.

ВРЕЛО СУЗА

Сенима Фредерика Гарсије Лорке

Ноћас сам се превртао у кревету
И у даљини видех маслињак и врело суза,
У ушима ми зазвони цигански рондо,
И канде хондо, канде хондо...

И онда скрстих руке и предах се молитви,
И видим како падаш од метка убојице,
А улицама Гранаде тужно јечи петенера,
И у праскозорју затитра Венера...

Молим се Богу да ти зацели ране,
Соком маслине што зелени се у светлу месеца и звезда,
Док горке сузе гргореће врело лије,
А стари Циганин пева сигурније...

Умро си мученичком смрћу без црквених звона јеке,
И само Цигани нарицаше улицама Гранаде,
Док ветар кроз маслињак свираше рондо
И канде хондо, канде хондо...

ОДА

Данилу Коцићу

Велики Диоген од туге умре,
На свету човека што не нађе,
Мада светиљком посвуд ходаше
И све обигра, и свуда дође.

Чинише то да би прокљубио
Да ли је човек украс света,
Или случајни пролазник љубави,
Од нечастивога срећа узета.

По своме лику Бог га створи,
Да целом свету узор буде,
Задатком великим га задужи,
И ослободи га судбине худе.

Рече му да буде мудар и храбар,
Правдином увек да се служи
Да под тешкоћама не поклекне,
До по беспућу дела и кружи.

Диоген тражише, а ја нађох,
Човека Богу што угоди,
Данило Коцић име носи,
срећна је мајка што га роди.

И надену му име прелепо,
Што светло дану с јутром доноси,
А мени радост неописиву,
Јер неваљалству храбро пркоси.

Неподмитљив је тај човек врли,
Док с недаћом се у коштац хвата,
Увек истрајан у својој намери,
Победник сваког подухвата

„Човек је као здравље“, неко рече,
Данило за мене, још и више,
Способан да ли срце разгали,
К`о с пужвом тугу да избрише.

На томе ћу му захвалан бити,
Све док мој живот кратки траје,
Зар има штогод лепше на свету
Но од милоте дах кад застаје?

Хвала ти, друже, на сваком кораку,
Што поред мене успут крочи;
Хвала на добро сроченим речима,
Од којих моје срце поскочи!

Хвала ти на пријатељству,
Што моје срце и у сну греје,
Хвала ти, хвала, човече добри,
Што ми се душа од среће смеје.

Кроз смех се душа отелотвара,
Лепота богиње Талије, музе,
Кроз радост у галоп срце тера,
Човеку враћа, враг што му узе.

У тмурном свету зла и пкора,
Благослов она смеху даје,
Јер нико не зна што време носи,
А радост ретка, дуго не траје.

Јер смејати се може само онај
Што својом душом господари,
Путем утртим смело хода,
И за остало чак и не мари.

Док сестра Талија, Мелпомена,
Тугу и жалост у срцу носи,
Полихимнија к'о славуј пева
Успешно смрти она пркоси.

Са Ератом се она дружи,
Лепоту речи по свету шире,
Док Еутерпа у фрулу свира,
Оне би људе да узмире.

Онога дана кад те упознах,
О ти, мајсторе писане речи,
Скромност ми твоје срце оследи,
Да ти се дивим, ипак не спречи.

И чувства моја осковитла,
Замајац даде мислима мојим,
Па сам сад и ја срећан,
Што још битишем и постојим.

Знаш уживати у свом раду,
И у породу што га створи,
Не хулиш Бога, нити људе,
Зато ти врата раја отвори.

Из искуства си научио,
Да није слава оно што вреди,
Већ ревност честитот ствараоца,
Способног сваког да победи.

Да не посрне под тешкоћама,
Славу и пораз једнако носи,
И да сакрије бол и тугу,
И када живот тешко подноси.

Још у младости ти препозна,
Да се учењем мудрост стиче,
Па се прихвати посла претешка,
Тамо где други радо узмиче.

Не поколебаше те неприлике,
Што део живота човека чине,
Свим искушењима храбро одоле,
У служби части, правде, истине.

Храбро издржа „ниске“ ударце,
И наopakости људских страсти
Не поколоeba се чак ни онда
Чад те опчинише чулне страсти.

Ту увек другога хвалиш,
Зато је лако скроман бити,
Иза тога се врлина скрива,
Ту вредност није лако скрити.

Ти се не хвалиш својим знањем,
Али то људи ипак виде,
Заслуге пажњом награђују,

Многи ти чак и завиде.

Зато те силан народштује,
Успут поздравља и капу скида,
Поносу уљудност респектује,
Спознаја знање у души зида.

Рзборитост је твоја врлина,
Свет те по томе препознаје,
Јер много кажеш и када ћутиш,
У уму лежи оно што траје.

Кроз мудрост стече савршенство,
А такав можесвуд постојати,
Скромност аскете тебе краси,
Јер после врлог ти се лати.

Много не тражиш, па се не бојиш
Ни када опасност теби прети,
Слободног духа и близу среће
Са собом носиш што је понети.

У теби лежисве што је вредно,
Скриваш га као киту злата,
Рађе се сагнеш, него испрсиш
И клониш сукоба и ината.

Истрајност лежи у твојој бити,
Штоличност врлу кроз рад исказа,
Великодушност и милосрђе
Дао си твоје душе израза.

Дарежљив увек ти си био,
И онда када те нико не моли,
Чиниш то без сведока,
Такав је човек што другог воли.

Захвалан теби увек ћу бити
За многа твоја доба дела,
Јер их учини драге воље,
Без условљавања,мога удела.

А шта од тога више хтети,
Када до краја живот испита,

Кроз ревност, учење и сажимање,
Живога духа, никада сита.

Зато се тешка посла прихвати,
Без оклевања и сасим смело,
Споменик себи леп подиже
И свори једно велико дело!

Да нараштаји из њега уче,
Прегалаштву се твоме диве,
У док у њему уживају
У себи стварају нове пориве.

Реч одаврану, мисао бистру,
Што својим складом к`о песме звуче,
А то је оно што свет покреће,
Кадре тешкоће све да разлуче.

То је заслуга твоја, друже
Ти у мудраце штосе уврсти,
Невероватну храброст показа,
Са тешкоћама копље укрсти.

Зато о себи бригу поведи,
И чувај твоје начето здравље,
Нечастивога се клони лукаквства,
И почни живота ново поглавље.

Јер мудра глава у себи скрива,
Још неисказано влеико благо,
Кроз ход времена што се накупи
Да целом свету буде драго.

Драгица, усрдна жена твоја,
Што у имену доброту носи,
Анђео-чувар твој ће бити,
Свим тешкоћама док пркоси.

Та драга жена, мила погледа,
Што те кроз живот стрпљиво прати,
О, каквога ли дивног створења,
Зле духе кадра отерати.

Зато је љуби, као некада,
Када си млађан и чио био,
Још вишеће ти узвратити,
Угодне снове да би снио.

Јер племенита је та жена мила,
Што болеснима живот посвети,
А то је највећа од свих жртава
И шта од тога више штети?!

Мисао моја уз вас ће бити
Да тело јача и душу храни,
Да вас охрабри и развесели,
Од нечастивог док вас брани

ЧАР

Док јој ковитлац лахора
Нежно милује белу пут
И насмејано сунце је грли
И љуби својим топлим
Зрацима, заокупљена
Бајковитим мислима
Лежећи у песку од уситњене
Глеђи љуштура
Угинулих бисерних шкољки
И светлуцавих честица злата
Чији сјај се уденоу у
Њену бујну косу, нетремице
Посматра како у ниском лету
Брзо промиче читаво јато
Хитрих ластавица и високо
На небу у савршеном реду,
Као самолети бешумно једре
Ждралови док чека да јој
Први вал плиме донесе
Поздраве и присно целива
Њене витке ноге и широка бедра.

СМРТ

У врт ме поред гргореће реке положите,
Испод јабуке у пуном цвату
На лежај мекани од рузмарина
Под главом босиок нека буде
Опчињен ниском љубичица белих,
Цвећем мирисним у венац уплетеним
Тело ми нежно прекријте
Да опијем богочарима разбарушене природе
Овоземаљског ускиптелог раја
Дубок сан усним,
Док рој ревносних пчелица
У хладночинећем букету
Цветом разбукталог стабла
Смерно зуји свој омамљујући пев
Уз раздрагане звуке
Чипкастог ситновеза славуја
Што ране чемерне души видају,
Док ветрић благи
Из далека јецаје трубе доноси
Што их циганин Доња тако складно извија
Да душа од њих почиње да копни
А буктиња страсти умрле
Поново се пут неба вине;
Срце умором притајено
Пркосно подскочи
Гаљено навирућом аријом волшебног звука,
Милоснова блажених
Што растанак чине тешким

РАСТАНАК

Збогом, збогом, до виђења свима,
Остављам ја мој родни сад крај,
Срце плаче душу туга мори,
У очима само суза сјај.

Привини ме ти на груди твоје,
Раној зори да сване не дај,
Нек' зацвили виолина стара,
За све грехе молим опроштај.

Збогом мали пријатељи моји,
Не јецајте у болу сад сви,
Растанак ми сада срце пара,
Заборавит' немојте ме ви.

Подајте ми доста рујна вина,
Да угасим моје душе жар,
Запевајте кроз ноћ сасвим тихо,
Тужну песму мени задњи дар.

ПЕСНИК И ЗАВИЧАЈ

Томиславу Н. Цветковићу

Само ти,
Што другујеш са распеваном музом
И водиш шапутаве и мукле разговоре
С глувим даљинама
И небесима вечности –
Једини сведок чињенице
Да су наши најтиши
Често и наши најлепши часи

Само ти си у стању
Да ми призовеш сећање на завичај
Па макар то била
Трошна колиба
Што је мој покојни деда
Вештим тежачким рукама
У тај зелени рај посадио

Или климава клупа
Испред очевог дома
Где стари увече поседају
Да би ћаскаво жагорили
Поздрављали
И оговарали случајне пролазнике
Или каква предивна зграда
Зелена шума
Брегови и увале
Што се протежу у недоглед

Чини се, све до у сам бескрајни космос
Само ти,
Љубљени песниче

Поседујеш снагу и моћ
Што може овладати светом
Поруку и сласт љубави
За којима вапи човечанство
И која су и дубља
И трајнија од сваког знања
И онако скученог ума људског бића.

Ти си оставио неизбрисиве трагове
На Партенону
И зидинама Троје
И вечитог Рима
На Агамемноновој палати
Египатских пирамида
Обелисцима и пилонима
У древној Теби
Где још увек титра прелепи стих
„Грлим те страсно драга као што топли и благи
Ветрић
Нежно обавија лелујаву стабљику трске“

Твоји стихови су
О, песниче
Непрекидни призив
Што чежњу за родним крајем буди
Они су вечито прибежиште
И коначни циљ

Тамо где тебе нема
Влада духовно незнађе
И празна пустош

Па и ако тамо људи живе и делују
Чини се да је све бесциљно
Бесмислено
И у својој сржи непознато недоречено
И неодгонетнуто

Само ти,
Стари друже
Знаш и беседиш
Да је завичај и топла погача
Што је умесишежуљаве руке
Мајке ми Симке

И питко рујно вино
Стрица Љубомира
Из винограда са Голог Рида.

И сви звуци што допиру до уха
Па био то
Ненадмашн јецај трубе
Што је са задивљујућом лакоћом
Циганин Доња
Сетно извија а цели до јечи
Па се чини
Да она истворемено и пева и плаче

Заустављајући нам дах и разум
И галећи нам
До ганућа растужено срце
Имамљујући и у већ усахлим очима
Бисњрну сузу
Од које очи зацакле
Док се груди надимају од уздаха
Пуних
Умилних осећања завичајне чежње
И бескрајне животне радости
Не смета тами
Ни тупи бат секире
Што одјекује у шуми изнад реке
Нити промукли лавез старог Павловог пса
И безобзирни поноћни усклици
Раздрагане и несташне младежи
Нити пак реско кукурекање
Првих петлова у рану зору
И сулуда вика увек пијаних суседа
Лазе и Дике
Што празну душу омамљују
Опојним
Халапљивим гутљајима јефтине ракије

Чедина ранка гижа
У левом углу покрај колског пута
Деда Тозина трешња
Пуна сочних плодова
Уз коју се само Јова могао узверати
Славков слатки дуд и крушка јечменка
Што рано зри

И децу неодољиво мами
Јутарњи хорски пев коса
Из Мицићевог забрана
Из кога запањује мирис јасмина
Уз жубораво клоктање бистре
Козарачке реке

Тамо где грле и призивају умилним именима
Присно лупају по раменима
И три пута љубе у образ
Тамо си свој међу својима
Тамо су стазе којима си с оцем
Пун среће и спокојства ходао
Тамо су гробови твојих предака
Што те немо гледају
Са својих избледелих слика

Тамо те своји носе на крилима
А узејамна љубав нас оплођује
И заносно острашћује
Да се можемо винути у неслућене висине

Тамо је земља моја ће те примити
Кад пођеш у свој вечити починак.²⁶

²⁶ ДОБРИВОЈЕ БОШКОВИЋ - Добривоје Ј. Бошковић рођен је 4. јануара 1936. године у Грделици код Лесковца. Основно и средње образовање стекао је у Грделици, Лесковцу и Нишу. Дипломирао је на Медицинском факултету у Београду, а последипломске студије и специјализацију завршио је на Универзитету у Гетингену, Келну, Марбургу на Јану и Лондону. Аутор је поема: „Посланица“, „Чезња“, „Суд и усуд“, „Сан и јава“, „Жена“, „Грех“, „Рано и позно“; трагедије у стиховима „Крик понора“, комедије „Грделички крос“; сатире „Анатомија сујете и заблуде“; драма: „Растко“, „Српски краљеви Стефан Драгутин и Стефан Урош Други Милутин“, „Цар Душан Силни“, „Цар Лазар“ и „Смрт вилењака“; романа: „Сагореле сени“ и „Валсотино империјал“; стручних дела (учбеника): „Муцање као говорна мана“ (заједно са сином Дејаном) и „Физиологија уметничког певања“. За комедију „Грделички крос“ добио је награду издавача Србије за најбољу драму (2000). За роман „Сагореле сени“ – награду „Златни венац“ издавачке куће „Књиготека“ (2003); за роман „Валсотино империјал“ – међународну награду „Арка“ (2007). Бошковић је композитор, певач и гитариста.

НОВИЦА ВЕЛИЧКОВИЋ ПОЗНИ

ДА ТИ КАЖЕМ

Толико бих тога
хтео да ти кажем,
и лепог и нежног,
јачо да те ганем.
Навиру ми речи
из дубине душе,
хоћу мила моја
у тебе да станем.

Да те грлим чврсто
и милујем нежно,
док пољупци моји
усне твоје љубе.
И да моја срећа
бескрајно таје,
узаврели осећаји
да се не изгубе.

Сјајни месец жути,
фењерција ноћни,
и бескрајне звезде
што се небом роје,
док испијам жудно
нектар пољубаца,
нек угасе светло
моја жеља то је.

ХОЋУ ДА ЗАБОРАВИМ

Нека ми се црно вино наточи
Да у њему утопим тугу моју,
Да не мислим више на њене очи
И некако смирим душу своју.

Хоћу да заборавим њену косу,
Звук милог гласа и тамно око,
Да не видим више ни ногу босу
Нека све падне у заборав дубоко.

Хоћу да заборавим мој леи сан
И све у њему што сам снιο.
Нећу да мислим више сваки дан
Како стварно вољен нисам био

Пролазе ми дани без циља полако
Један за другим у тужном низу,
Ја не могу више да живим овако
Да је тако далеко, а тако близу.

Ах, кад би само знала моја мила,
Како ми ништа без ње нема смисла,
Верујем да не би тако окрутна била,
Па ме заувек из свог живота истисла.

А много сам њене љубави хтео,
Места у срцу које ми не припада.
Да се надам толико нисам смео,
Да је заборавим не могу никада.

Молим вас нека се црно вино наточи,
Оно, што смо некад заједно пили,
Ја хоћу да заборавим њене очи
И ине дане кад смо срећни били.²⁷

²⁷ НОВИЦА ВЕЛИЧКОВИЋ ПОЗНИ - Новица Величковић Позни рођен је у Лесковцу 1952. године. Поезију пише још из основношколских дана. Објављивао је у листовима и часописима. Прва збирка песма „Светла на моја сећања“ изазвала је пажњу читалаца и књижевне критике. Године 2009. Величковић је објавио, као ауторско издање, другу песничку збирку „Одјечи живота“. (...) Поетска књига Новице Величковића Позног „Светла на моја сећања“ већ својим основним мотивским избором представља вредност и освежење у савременом песништву. Његов средишни мотив је и основни мотив живота, лајтмотив културе и света – љубав! *Напомена*: Видети опширније студију Лесковачки писци-трагови и трагања, I, Лесковац 2015.

ВЛАСТИМИР ВЕЉКОВИЋ

СВЕТА ОБАЛА

Нит срмена,
Поспани дан.
Звезда откинута,
Суза склизнула,
Сетна обала,
Усахло ударје.
Притајен жар,
Просути месец,
Призивање неповрата.
Светло у тами.

У ОКУ БИСЕРИ

Уснули крин,
Ноћ узмиче.
Молитва надања,
Уздах освита.

Даљине небеске,
Бескршће вртлога.
Жубори спокоја,
Сенке царују.

Збуњено јутро,
У оку бисери.

КАМЕНЕ УСНЕ

Даровне речи,
Трагање сањара.
Очи у тами,
Усне камене.
Оглувело грмље,
Вечност безнађа.
Испричана бајка,
Обрис на води.
Безуздано буђење,
Снено привиђење.²⁸

²⁸ ВЛАСТИМИР ВЕЉКОВИЋ - Властимир Вељковић (1934), дипломирани филолог, новинар, вишегодишњи дописник дневног листа Борба и Новинске агенције Тањуг из Лесковца. Сарадник листова, радија и ТВ станица. Бави се публицистичко – литерарним радом. Прилоге објављује у листовима и часописима за књижевност, уметност и културу. Добитник награда, ордена, плакета и других признања. Живи у Лесковцу. ДЕЛА: Камено звоно, Иридино гласоносје, Трагови времена (о др Томиславу Илићу), роман Жедне очи. (...) КАМЕНО ЗВОНО - Богато животно и новинарско искуство било је благородно поднебље које је помогло Властимиру Вељковићу да напише књигу узбудљивог тока и занимљивог наслова „Камено звоно”. (...) Ако је истинито да је песник понекад и сам песма, да је поезија сведок времена, да је ред ствари, васкрснуће речи, онда уз њу, поезију, следи и питање како преболети непобол? Управо то питање лебдело је, из дана у дан, у души Стефана Цакића, главне личности „Каменог звона”, који је, како бележи Властимир Вељковић, тихо говорио, загладан у неке даљине, истрајно пребирајући по сећању. Јер, да допричамо Вељковићеве речи, исповест која следи у „Каменом звону” није бајка, она је истинита Цекићева драма, а све као да је започело страдањем Цекићевог оца Драгомира, из родног Манојловца, који се 1938. године, притиснут оскудицом и сиримаштвом, отиснуо у „бели свет”, чврсто решен да заради за достојанствен живот, ма колико туђина била тужна, горка и негостољубива. Његов живот после тог живота, био је живот без живота. То је била драма у драми, исечак туге над небом које се претворило у чађави декор. Властимир Вељковић, тај неуморни хроничар наших дана, у књизи необично узбудљиве драматургије, у првом лицу, под метафоричким насловом „Камено звоно”, није, дабоме, дао одговоре на сва важна питања живота и смрти, али је показао да је људима и у најтежим тренуцима живљења, преостало да разоткрију смисао људске тишине, постојаности и вечите пролазности. Каткад се више бојом гласа, него смислом речи говори о успоменама, а како би казао један велики песник, имамо неколико варијанти успомена. *Напомена: Данило Кошић, рецензија, Камено звоно.*

СВЕТОЗАР ВЕСЕЛИНОВИЋ

ОСМЕХ ЈЕ ПЕСМА НОВА

Кад тугујем, плакат нећу,
Свака бора нек' се смеши,
Талас јада кад ме гуши,
Смехом мојим нек' се теши.

Ја духовном снагом, чедном,
Борићу се с њим до краја
И штитићу сваки осмех
Од злих снажних насртаја.

Свех је увек светла тачка
У космосу мојих снова,
Кад озари лице моје,
Тад настаје песма нова.

РУЖА

Баш је љутог трна
А предивног цвета,
Двориште нам краси
Преко целог лета.

Мирис бајни шири
Да нам се захвали,
Њој смо главно место
Испред куће дали.

На једном стаблу
Више грана стоје,
На свакој су цветови
Различите боје.

Бели, розе, жути
И цветови црвени,
На истој су ружи
Давно калемљени.

То је вешто урадио
Мој вољени деда,
Ко је види каже
Предивно изгледа.

Позната је ружа
У читавом крају,
Ко затражи букет
Увек моји дају.

Кидају јој цветове
Ал' њој то не смета,
Она цвета непрекидно
Преко целог лета.

СЕЋАЊЕ

„Одосмо
у слику смо стали
ти је узми и погледај
кад ти друг фали.“²⁹

²⁹ СВЕТОЗАР ВЕСЕЛИНОВИЋ - Светозар Веселиновић рођен је 5. октобра 1949. године у Клаићу. Од 1968. године живи у Грделици. Члан је КК „Дервен“ од оснивања и почасни члан КК „Глубочица“. Песме објављивао у „Помаку“ и „Глубочици“. Збирке песама: Песме и шале за одрасле и мале и Осмех је песма нова. (...) ОСМЕХ ЈЕ ПЕСМА НОВА – Често се каже да су песници слични деци и свим људима који верују у чистоту света, и у добра дела. А добра дела су љубав и поверења, вера у успех, снага и истрајност, оданост другоме, чврстина карактера. Добра дела су и све друго што собом носи племениту мисао о животу и за човека. Свако на свој начин па и Веселиновић у својој другој по реду књизи песама са многим песничким одликама исказаним у првој књизи, оглашава своју мисао и веру, у живот и његове вредности. Лако је, чини чини се, написати све што је написано, а тешко је написати ненаписано. Како написати оно што се опире, што се не подаје, оно чему писац није дорастао. Подједнако је тешко написати роман и кратку песму, мисаоно просторну, асоцијативну, симболичну. И зато можемо слободно рећи да је ова књига још један покушај Светозара Веселиновића да се буде велики песник а мало дете и обратно. (*Дејан Ђорђевић*, рецензија, Светозар Веселиновић, Осмах је песма нова, Филекс, Лесковац, КК Дервен – Грделица 2013).

ЉИЉАНА АНА ВУЧКОВИЋ

ПОСЛЕДЊИ ПУТ

Гледах те на крилима ове ноћи.
Поклонила ми те је за тренутак
Једног сна.
Видех дубину твог погледа
У својој души.
Осетих врелину твоје младости,
Последњи пут ти рекох „драги“.
Сунце те однесе на својим зрацима.
Последњи пут те пољубих на растанку.

ПАЛИЋ ДЕВОЈКА

Рашири крила Палић – девојко,
Рашири крила сунцем шарана,
Нека се прелију боје равнице,
Пурпурне боје зрелих макова;
Нека се пролију боје ливада
И месечева срма по њима.
Нека се проспе сафири језера
Да небо лице у њему огледа.

Расплети косе Палић – девојко,
Расплети косе биљем кићене.
Нек замиришу пролећни пропланци.
Зелене шуме, летња обала.
Нек замиришу палићке јесени.

Разгрни недра Палић – девојко
Разгрни недра богато везена
У њима птице звери и људи
На истој стази срећни, весели.
Лепотом твојом сви засењени.

ЧЕКАЈ МЕ

Чекај ме
Кад чујеш звуке наше среће
Бићу део њих.

Чекај ме
Док гледаш нашу звезду
Заблистаћу у њој.

Чекај ме
У својим сновима
Ту ћемо се срести.

ПОРУКА

Сањала сам твој пољубац
И кренла путоказима суза.
Нашла сам те у бокору ружа,
У тихој алеји мога срца.

ОПСТАЈАЊЕ

Дошло време
 Да ћутимо
По песми нас
 Свет познаје!
Змијску кожу
 Да носимо.
По вучјој нас
 Ловци знају!
Врапчији цвркул
 Да вежбамо
Соколове истребљују!

МОЈ ЧОВЕК

Разгрни јелече
Младо девојче!
Поглед да ти
Око грла окачим
Ко са злато
Кад те китим;
Душу да си у твоја
Недра сакријем,
Па и твоје срце
Да устрепти;
У твоју обавињу
Ћеф да удавим...
И за увек да ме викаш:
„Мој човек!“

ПЕСМА

Песма
Несаница,
Птица међу звездама,
Срце на длану,
У срцу голуб,
Жетва у срцу,
У срцу гавран,
Срце у песми.
.....
Где нестају
Мртви снови?
Куда одлазе
Неостварене жеље?
Где ли се скрива
Плач њихов?
И колико је
Душа моја дубока,
Када је ноћ
Дотакла дно?

КОШУЉА ЗА ВРЕМЕ

Окрени вретено!
Из преслице живота
Упредај нити радости
Кошуљу Времену да изаткамо!

Камене свирале
Опет свирају!
Из горе вранци
По јахаче долазе!
На јахачима
Од макова доламе,
Од љубави панцир кошуље,
Још истину да им
На штитове ставимо,
Па Времену
Кошуљу да понесу!

ТУТЊИ ВРЕМЕ

Не тражиш ме,
Не зовеш.
Нема врата
На која бих ушла;
Ни прозор
На који покуцала.
Немаш постељу
На коју бих легла
Да ти дам оно
Што за тебе чувам.
Слушај...
Тутњи време!
Не дај да ме скамени!

ЉУБАВ

Не ме питуј
Како се на облак качи.
Под твоје трепке
Јастук је за моје сневање.
Твоје смејање.
Свирка је за моју душу.
Руке твоје
Служе су до мој облак.
Кад на сокак искочиш
Цел свет ми се под ноге расипе.

ПОРУКА

(I)

Не гледај у небо
Погледом рањене птице.
У игри скривалице
Не можеш видети небо!

(II)

У улици повађена коцка
Чека да је уграде
У бедем поред реке.
Улица чека асфалт.
Ходам прониклом травом.³⁰

³⁰ ЉИЉАНА АНА ВУЧКОВИЋ - Љиљана Ана Благоја Вучковић (девојачко Ристић) рођена је 31. августа 1956. године у Лесковцу. Књижевни рад: Несанице, збирка песама, 1998, Лесковац; Заступљена у „Песмопису”, зборнику лесковачких писаца 1945. до 1975. године, Зборнику лесковачких писаца, 1998, Зборнику најлепших родољубивих песама (Барајево 2001), Истина о Србима, зборник награђених дела (Градишка 2001), Чегарске Ватре (Ниш 2002), Гарави сокак (Инђија 2002). Објављивала у многим часописима. Члан је Удружења писаца Лесковца, Књижевне заједнице Југославије. У периоду од 1975. година добијала многобројне награде на школским и другим приредбама и конкурсима: Прва награда Палићи галеб на југословенском фестивалу поезије „Ју-Фест” у Суботици (2000), Захвалница (четврто место) на конкурс у На пола пута – Пријеполје (2000); Прва награда (новчана и златни печат Правителствујућег совјета сербског) на фестивалу родољубиве поезије у Барајеву (2001); наградно учешће (10 дана) на манифестацији Дани Заграша – Заграђе код Сутомора (2001); Друга награда (новчана) на међународном фестивалу поезије „Истра о Србима” – Градишка (Република Српска 2001); Избор на конкурс за зборник „Чегарске ватре”, Ниш, 2002. године, избор и Повеља на конкурс за зборник „Гарави сокак” – Инђија, 2002, учешће на међународној поесничкој манифестацији „Врата Запања” – Запање, 2002. године. (*Видети* Лексикон писаца лесковачког краја, КК Глубочица, Лесковац 2003).

МИОДРАГ ГОРАНОВИЋ

СТУДЕНТСКА ПЕСМА

Цимер,
Ако моја Бранка дође
Реци јој да ћу се вратити касно!
Отишао сам у неке далеке ћутње.
Реци јој: „Срце га нешто боли!“
Боли,
Јер она се у њему настанила,
Неке плаве кике, али нису њене,
Најновији ратови, април,
Неко жуто биље,
Конгреси на којима се стално
Потврђује јединство
И хиљаде страница које никако
У књигу прочитану да саставим.

Реци јој да су у мом срцу
Најновији подаци
О порасту трошкова живота,
Мамина реума,
Једна дама у најбољим годинама,
Мали огласи где траже
Познанство „искључиво провода ради“.
Не гледам оне о продаји
Племенитих пудлица,
Замени станова,
Или како оно –
„пензионер само што није умро,
Висок и снажан толико,
Са толиким примањима,
Тражи особу својих снова...“
Томе слично
Неке друге лажи.

Реци јој да су у мом срцу
Неки клинци који крију да пуше
Па им се врти у глави,
Циганин испред самопослуге
Што пиво пије

И мисли да је цео свет његов

Све те ствари и особе волим.
Само времена да ми је
Бар мало више,
Бар за два живота,
МАКАР У ОНОМ ДРУГОМ
САМО СТАРЦИ БИЛИ!

Цимер,
Реци ми како да и у јунском року
Свима докажем да их волим!

Ако Бранка дође,
Реци јој...
У ствари, не реци јој ништа!
Можда ме неће разумети.
Ни ја себе!

ЗНАШ ЛИ?

Знаш ли
Кад је миш слону кости поломио,
Кад се ватра водом распламсала,
Кад су рибе пауковом мрежом
Рибаре ловили,
Кад се Сунце смрзнуло од мраза,
Кад су ђаци због владања
Наставнику кеца дали?
Ја не знам!

Знаш ли
Кад крокодил код зубара оде,
Кад се испаљени метак
У пушку поврати,
Кад је бело постануло црно,
Кад се небо себи руга,
Кад свашта од ничека наста
Кад вук овце љубоморно чува?
Ја не знам!

Знаш ли
Где се море у поток улива,
Где се корен попео на гране,

Где пуж при крају трке
Престигне и мрава?
Ја не знам!

Знаш ли
Шта то пастув од кобила тражи,
Вепар код свиња,
Петао код коке,
А ја код оне моје
Не смем да кажем које?
Ја то не знам!

Знаш ли
Шта би били
Слон без сурле,
Жирафа без врата,
Носорог без рога,
Лисица без лукавства,
Скакавац без онаквих ногу,
А комшиница Јелка
Без њеног осмеха?
Ништа!

Знаш ли
Ко то воли да грди
Најеженог јежа,
Ко то воли мирисе од твора?
Нико!

А, знаш ли
Дал' то неко, осим мене,
Љуби моју драгу?
Ја то не знам!
И боље!

НЕМИР

Живот исцури
У босим ногама са трњем
Са раширеним очима пред кором хлеба.
Дође мој сан,
Поклони ми сунце
И заједно са душом га истрже,

Реже разлупане флаше,
Клокоће немир у мени,
Кренуше патње низ реку...

ВИДЕО САМ...

Видео сам себе
Како се муком пењем на дно неба,
Да бих са његових врхова
Зурио у слободу празнине.

Видео сам
Где сан у одећи ојачара продаје вечиту љубав;
Видео сам како се два камена љубе.
Видео сам мраве како се куглају звездама.
Јесен како се заљуби у пролеће,
А зима се истопи у загрљају лета.

Видео сам себе
Како ми зној извире из очију,
Почех да се гушим у њему.
Стварност му пружи сламку –
Ускоро ће зора.

СКРЕТНИЧАР НА СТАНИЦИ САМОЋЕ

Композиције ових минута никако да прођу.
Ниједном још поглед да залепим за последњи вагон.
Знају они –
Без одобрења улазе у станицу,
У пролазу се насмеју црвеном сигналу
Који сам себи скида еполете.

ХРАБРИ КЛЕСАЧИ

Очи су ми уморне, поспане –
даноноћно клешући њен лик.
Мачем својих погледа касапим маглу,
зашто су је злобници моје среће
наговорили даме окују.

Све стене под сузама омекшаше,
морао сам га клесати у свом болу,
Видех да се у њему стварају идеална дела.

У мојим очима се ватре не гасе,
не смеју да заспу.
Потпуло реже као пси поред костију –
чувају исклесани лик да га не украду.³¹

³¹ МИОДРАГ ГОРАНОВИЋ – Миодраг Горановић је рођен у Београду. Рано детињство провео је у Војводини (Ратково), а каснији живот наставио у Лесковцу, где и сада живи и ради као лекар. Аутор је дела Не знам где сам, (ауторско издање, Лесковац 2006). Раднички универзитет у Лесковцу, поводом 90. годишњице Гимназије „Станимир Вељковић – Зелe“, објавио је 1969. године збирку песама „Априлски жубори“ у којој су заступљени Мирјана Тасић, Ђокица Петковић, Љиљана Јешовић и Миодраг Горановић“. (...) АПРИЛСКИ ЖУБОРИ: Горановићева поезија је искана од песимистичких жица, а сва је у тражењу оригиналног поетског темпа. У њој је расточена елегична жеља чији акорди још увек дисонантно озвучују младалачка хтења, понирања и узлете. Видан је напор младог песника да проникне у животну окосницу проблема и да нађе његово аутентично разрешење. (...) У том мисаоном чвору сплеле су се различите асоцијације у чијим мрежама егзистира самоћа, окрутна и тужна, из чијег сивила избија пелинаста резигнација и недефинисани револт. ((М)ирослав (М)иловановић, Априлски жубори, Раднички универзитет Лесковац 1969).

ТАТЈАНА ДАБИЋ

ИМА НАДЕ ЗА НАС

Нису баш све лађе потонуле
Нити све радосто лађа окренуте
Против нас

Још има наде
Кад трака стане
Да се нађемо на циљу,
Сретнемо у миру
Још има наде
Кад трка стане...

Шта у теби љубав буди?
Израћају шта срце нуди,
Спојићемо руке,
Узјахају свемир,
Победићу немир
За нас

Још има наде
Кад трка стане
Да се нађемо на циљу,
Сретнемо у миру
Још има наде
Кад трка стане...

НЕ ТРАЖИ

Не тражи
Да лавез паса
У даљини –
Не буди сећања
На твоје село
У јесењој тишини.
На одјек бербе грожђа
У првој кривини
Иза дома дремљивог
Твог,

У срцу села
Утонулог.

Не тражи
Да збришем са лица земље
Ликове наше ондашње,
Уснуле
У мрежама романтике
И суптилног заноса,
Згрануте и затечене од збиље
Као од стварности одсечене,
Запретене
У неком свом свету.

Све тражи,
Само немој
То благо, то нежно откриће
Што се нама зби:
О дугама сни –
- како премошћују биће
И причају
Најлепше приче
О љубави чистој.

Само то немој,
Нек' нас увек спаја и оно што раздваја –
- две луталице, пролетеле,
На животној летици
- неуморног пропелера.

Биће ти немогуће
Охладити срце вруће
Од љубави горуће.

ВАРАЛИЦА

Смешиш се ко чаробница
Не силази ти срећа слица
Мислиш да си заводница.
А испод врелог погледа
Да уместо срца имаш само комад леда
-не зна нико

А ја као задњи просјак
Тражим кутак
Као лопов
Свој тренутак
Чекам да оду сви
И дођеш ми...

Све си опчинила
У искреност убедила
Нема шта, права злоћа,
Ништа слађе
Од забрађеног воћа.
Нада сину.
Доћићеш мени на истину

Зато као задњи просјак
Тражим кутак
Као лопов
Свој тренутак
Чекам да оду сви
И дођеш ми...

ПРИТАЈЕНИ КРИК

Болне су ноћи
Ишчекивања
Нешто дивно да се деси:
Свити гнездо
У пордично језгро
Као некад
Без плаћања туђих грехова.

Болни су дани када одлете
Жеље испуњене
Остају ко клет.
Казна
Да се опет чека
Нека Мека
Неки дани, дар са неба
Дате у свом кутку скраси
Ко блажени слет.
Пристајање у мирну луку
Уз тихе страсти.

Болан је мук
Ко сове пој и хук,
Кад у туђој кући
Дреждиш као мумија
И скопне снег
Чекаш, сањаш
Да се нешто дивно деси
Ко што је
СТИЦАЊЕ СВОГА ДОМА
И ЊЕГОВИ ОСМЕСИ.³²

³² ТАТЈАНА ВУЈОШЕВИЋ ДАБИЋ – Татјана Дабић је рођена 26. новембра 1959. године у Пећи. Основну школу и гимназију завршила је у Баковици, а Правни факултет у Приштини. Живи у Лесковцу. Објавила књигу завичајних песама „Како је сунчана она моја долина“ (два издања). Уврштена је у најужи одабир најбољих песника у периоду 15. годишњег стваралаштва (1989 – 2003) у Антологији (Удружења Мирослав Мика Антић, Инђија).

МИЛАН ДИМИТРИЈЕВИЋ

УЛИЦА

Зашто си се развукла водоравно
Нацртана сивилом мождане коре,
Кривудаш, но течешкао вода равно,
А све што носиш, водоскоком горе.

Кости под тобом гризу корење времена,
Смета им звекет костију над њима.
У зимским ноћима од од досаде, ветром
Заурлају месец скупа са псима.

У пролећну зору кроз росу на паучини
Могу се видети румена испарења
Крви са твојих плочника што на пучини
Неостварених хтења
Чине се, једра црвена
Што тера на ветром бола
Не дочекавши сунце
Удаљују се... за звездама...

Киша времена шкroppи ситно растиње патње
Што тихо трули камену међу пукотинама
И своје цветове нуди странцу до себе
Који их корачајући, окупан мислима
Згази...

ТРЕНУТКУ ПРВОМ

Заорао си просторе плугом времена,
Огњем попалио беспућа
И нестао...
Утопио се у бујици прснуте бране,
Коју си начео.
Али је остала плодна њива,
И пепео ватре којом си сазревао.
Разасуте честице које још тињају
И кат кад, ухвате корен и почну да зру
Смислом, коме си не познајући га тежио.

НА РАЗВАЛИНАМА ГРАДА

Каменили су ме мермером са бреговља
Давне реке су ме китиле муљевитим облацима
Мртво семе са млинских каменова
Јалова земља са међаша граничника
Урасли у псовку.
Где су моје клисуре деспоте?
Где су сишли моји народи?
Разраслог у криво надахнуће
Брда ме псују одјецима
Развлаче ме мрави и потоци
Чак ме и моје камење напушта
Раздрагано протоком времена.
Рђа појела оклопнике
Ненашле погодбени начин постојања
У очним дупљама ситан звер нашао лог
Изгорео мирис паљевине.
Где су смерни мирјани деспоте
Што пола неба озеленише
Да вичу на моје гавранове
Где ваздух, кипући вечерњим звонима
У страху од нечастивог да налеће на крошње
Где је истинолики старац да сазива
На одбрану града.

НА РУШЕВИНАМА ГРАДА

На рушевинама необичног облика
Тражио сам намере градитеља
Али они су отишли у журби
А крв сок Сунца и земље
Преточила се у биље
Земља није хтела да дели са мном
Тајне мртвих
Камене плоче су добро чувале
Одаје довршеног трајања
Али њихова недовршена истина
Пробијала је пределе времена
Дрхтала је на врховима прстију
Као звездана пена на биљу

Незадовољан тумачењима
Кренуо сам да нађем наличје ветра

У жубору простора да осмислим
Склониште у себи ненађено
Да растегнем растезање тренутка
У левкастом гротлу времена
Добри људи су ме одвраћали
Натурали ми своје истине
Али брегови су разбијали звук песме
А море средоземно је тако мало у луци
Зараслој у бродовље
Истина је умирала и будила се
Лелујна као праљудске успомене
У тамним ходницима рађања
И зов откровења се претварао
У сладострасни грч вијуга

Оставио сам мочварни град у пламену
А коњи врани играли су у мени
Носили су пут бронзаног неба
Птице су ме клеле
И скривале знамења у утроби
А ја сам их гледао добронамерно
Крио сам своју праву ћуд
Јер ме је огромност болела

У сенци опаких шума
Тражио сам дрво сазнања
Усахле гране казивале су пут
Но било је много путоказа
А свуда само трње
/уморио сам се проверавајући/

Тражио сам мир у безмирју
Али је време ишло испред
Морао сам да читам трагове
Када сам стигао где све стоји
 непромењено
Нисам могао да нађем изгубљено
Само безмирје у миру

Чувари неоткривеног су били добри
Обраћали су ми се на ти
Али сам хтео да пореметим ред догађаја
И вратили су ме у недовршеност

Нисам хтео да будем краљева луда
И краљ ме је бацио мртвима
Сада сам њихова луда
У очекивању краља.

ОСТРВО

Рујнопрстаста зора показала нам је то острво.
Црни млаз воде пресечен жубором храстова
Голуб и врабац су донели пурпурну гранчицу лозе
Броду изниклом из пене. Само се извор чуо.
Остали смо да земља неби била без мртваца.
Шинама смо премостили острво
И подигли фабрику сардина
Ископали катраништа у дубоким жилама
До сребросјајних морских пећина.
Доведите раскалашне менаде
Звекет ветра по маслињацима
За које се незна одакле су потекли
Мамаи на игру.
Гласници вести које се искривљавају
Отворите пут реци у бескрај мора
Излази из морске пене склиским кораком
Мириш Јужног крста претопљен у рески звук
севера
Доведите лучке курве. Гозба може да почне
Вијон још није написао баладу о дамама
минулих времена.

ЛОВ

Господари коње узяхаше
И ловне се трубе огласише
Просуше се по горју зеленом
Госпе разноцветне
И глас трновити намами духове
До безмерја из потаје заокруже
Хрте што поједностављују даљину
пустише
Да разкасне племе невидно
Треба плен оборити
изборити
разорити

Простор је слојевит
А вериге времена спутавају
И књигу наизуст још не изучих
Анђеле милосни.³³

³³ МИЛАН С. ДИМИТРИЈЕВИЋ - Милан С. Димитријевић је рођен 24. августа 1947. године у Лесковцу. Дипломирао је на Природно-математичком факултету у Београду (одсек астрономија, 1972. године, одсек физика 1973. године. Магистрирао је 1976. а докторирао 1978. године. Објављивао је песме у заједничким збиркама, Књижевној речи, Фронту, Песмопису, Нашем стварању и другима листовима и часописима. Објавио 45 научних радова од међународног значаја, а 84 научна рада у националним часописима. Написао је шест уџбеника из астрономије (за ученике гимназије). Члан је Академије Нелинеарних наука, Москва, Друштва астронома „Руђер Бошковић“, Друштва астронома Србије, Међународне астрономске уније, Европског астрономског друштва, Евро-азијског астрономског друштва, Москва. Добио велики број награда и признања. Објавио, између осталог, збирке: „Песме“ и „Космички цвет“ (Просвета, Београд 2003). (...) ПЕСМЕ - Када би стварност непосредно погађала наша чула и нашу свест, када бисмо могли да успоставимо непосредну везу са стварима и сами са собом, верујем да би уметност била непотребна или, тачније, да бисмо сви били уметници, јер тада би наша душа увек треперила у складу са природом. Покушај да успоставимо ту везу дао је резултате у „поетском случају“ господина Милана С. Димитријевића, збирком „Песме“. (Дејан Ђорђевић, Поетске димензије Милана С. Димитријевића, приказ објављен у више листова и часописа и недељнику Наша реч, Лесковац 2006); КОСМИЧКИ ЦВЕТ - Нови увид у књижевност остварен је недавно избором из богатог и разноврсног песништва о космосу, књигом „Космички цвет“ Милана С. Димитријевића, астронома, физичара и песника. Нова и неочекивана светлост бачена је у неизмерну дубину поетског стваралаштва на ову тему. Мистериозна драг тајновитих простора универзума оставља у стиховима хировит одблесак. У излетима у астралне даљине песници проналазе унутрашње делотворне резонанције и неисцрпне проломе побуда за раскошну калейдоскопију доживљавања. Овде су ствари симболи вечности који нас окружују. (Дејан Ђорђевић, приказ књиге Милана С. Димитријевића Космички цвет, (Просвета, Београд 2003) Васиона, LII, 2004).

СЕРГИЈЕ ДИМИТРИЈЕВИЋ

ЖЕНО

Жено. Бездушна жено. Ја тражим тебе
Лепоту твоју и виткост стаса.
Још моје срце за тобом зебе
За пламом ока, за звуком гласа.

Жено. Сретох те звездане ноћи
И ти мени узе све мисли моје.
Од тада свуда где желим поћи
Прати ме лице заносне боје.

Жено, клећу те вечно, до смрти,
Презирем тебе, несане ноћи,
Ипак те молим за целов шкрти,
Дај ми га, жено, ја немам моћи.

Љубљена жено! Да знадеш муке.
Да знадеш блага, што љубав спрема?
Дошла би тада, пружила руке,
И дала тело; ал' тебе нема.

СИМФОНИЈА ВИНА

На столу дрхти чаша
Препуна сладости сна;
Весела дружина наша
Испија је до дна.

Румено вино се лије.
Искри се, пени свуд.
А наша дружина пије
Са срца гони студ.

Попут сликара злате
Духови жеље нам све.
Док наши се другови клате
И падају редом на тле.

СИМФОНИЈА ПРИРОДЕ

Залене се баште,
Цвркућу хориви птица,
Бескрајне ласте се телефонских жица
Одлећу на ваздушни плес.

А тамо на висинама,
Где се облаци љубе,
Као на сцени балета
Спирале њиховог лета
У светлости се губе.

НЕСТАЈЕ МОЈА ПРОШЛОСТ

Време пролази,
Нестаје моја прошлост.

Један по један
Прохујали дан се губи.

Ко своју прошлост не љуби,
Ту прошлост, тај сан?

ДУБОКО У МЕНИ ЛЕЖИ ТУГА

Дубоко у мени лежи туга,
За ким, за чим?

Одговор дати не могу.

Али је она ту.

Моју дроб, моје кости,
Обливају њезине сузе,
Сладуњаве срси ми прожимају ткива.
Она је део моје боли,
Његова срж.

И онда када сокови мога тела
Нахране природу.
Кад се његови атоми
Распу по васиони,
Када ја и свемир

Не будемо више два појма,
Она ће још увек бити ту;
Бескрајно дуга,
Пуна нерава,
Ко данас.

То није моја бол,
То није фикција моје маште.

То је осећај празнине,
Што представља космос,
Осећај ничега,
Трагедија свега.

УСПАВАНКА

Мирише сунце.
Надимају се груди.

Облаци плове у плаветној даљини.
На топлом пропланку,
У дивљини,
Лешкарим сам.

Прожимају ме мирисна испарења,
Травне ароме
Пуне ми дах.
Уз шушањ лишћа
Опојни поветарац
Тихо ме милује
Разносећи прах.

ЈУТРО

У кревет нам је ушло сунце
И с нама заједно лежи.
Ко страсна жена је врело,
Блиставо, бело.

Затварам очи:
Посматрам шаре црвене,
Ко усне њене,
Снене
Што леже покрај мене.

ЈА ВИШЕ НИШТА НЕЋУ

Ја више ништа нећу
И ког ћу желети врага?
Већ данас можда умрећу
Без жеља бар душа је лака.

Ал' стој! Идеја сјајна!
Дајте ми девоје младо!
Шта ће ми? Моја је тајна,
Јер тад ћу бар умрети радо!

Она ће усана ми жар
Сневати целог века.
Та, то је најлепши дар,
Да неко на небу је чека.³⁴

³⁴ СЕРГИЈЕ ДИМИТРИЈЕВИЋ – Др Сергије Димитријевић (Пирот, 19.март 1912 – Београд, 10. август 1987), завршио је основну школу и гимназију у Лесковцу (матурирао је 1934). Дипломирао је на Правном факултету у Београду (1934). По дипломирању, крајем исте године одлази у Париз на специјализацију, где на париском Правном факултету – Економска и међународна јавна група, добија два сертификата, као и диплому Института високих међународних студија при истом факултету. Похађао двоструки курс Академије међународног права у Хагу (сертификат). Докторирао 1957. године у Београду са тезом из привредне историје („Страни капитал у привреди бивше Југославије“). Активни учесник илегалног револуционарног покрета од 1931. године. Носилац „Споменице 1941“. Од октобра 1939. до априла 1945. године у концентрационим логорима у Француској и Немачкој. Сергије Димитријевић је свестрани научни радник који је дао значајне прилоге у више научних области. Његови се студијски радови односе на привредну историју Србије и Југославије, историју српског и југословенског радничког покрета и СКЈ, на учешће балканских социјалиста у Другој интернационали, на историју Лесковца и јужне Србије и средњовековну српску нумизматику. Сакупио је и објавио народне песме и лексикографску грађу лесковачког краја. Радио је на издавању сабраних дела Светозара Марковића, Радована Драговића, Димитрија Туцовића и Душана Поповића. Објавио је ауторске прилоге у „Прегледу историје СКЈ“ и у „Новој историји СКЈ“, као и бројне чланке у више томова Енциклопедије Југославије. *Напомена:* Прилог Наде Димитријевић објављен у бугарско-српском издању збирке песама Сергија Димитријевића „Искри одт миналото“, Блгарска књижица, Софија 2012.

САВА ДИМИТРИЈЕВИЋ

ДИВЉА РУЖА

Доћи ћу босих ногу табана незрелих
До жбуна у коме бујаш
Да ти ноктима засечем кору зелену
И усне вреле да ти положим на рану
Сву бујност и мирисавост да испијем твоју
Дивља ружо

Да ти корење уплетено откријем прстима
И ноктима да га засечем
И усне вреле да ти положим на рану
Сву дивљину да ти испијем за тренутак
Дивља ружо

Да ти груди зелене обнажим на сунцу
И усну врелу да ти положим на трње
Сву отпорност да ти кроз њега исишем
Дивља рушо

Јер бујност бих волео да будем
Да зрацима Сунца ухватим корење
И клијање бих да постане лудо
Да снагу земље одједном исишем
Дивља ружо

ОЧИ ТВОЈЕ МЕ ГЛЕДАЈУ

Сањам ли –
Очи твоје ме гледају

Очи твоје ме гледају
А мене у речима нема
Мисли не могу да ме нађу
Изгубио сам се у твој погледу

Очи твоје ме гледају
Руке да испружим не би те нашла
И да кажем оно што осећам
Глас мој до тебе не би стигао

Очи твоје ме гледају –
Нестаје све што ниси ти
И све је ту, а ничега нема –
Очи твоје када ме гледају

Очи твоје када ме гледају –
Ја долазим из сна,
А ти се враћаш у бајку

Сањам ли –
Очи твоје ме гледају.

У ПЕТАК У ПЕТ

На овом углу овде одакле почињу мисли од
тебе и до тебе
Може бити подне, може бити вече, а могу да
падају и кише
Ал један ћечовек ипак дуго да стоји на њему
и да пита себе
Да ли те у петак у пет заиста никада неће бити
више.

Ова улица овде може псотати уточиште и
пружити наду
Свим бродовима који не могу да нађу своје
луке.

Ал нема тог угла у овом граду
На којем ме у петак у пет за тобом неће
заболети рука.

У петак у пет враћају се сви прошли дани, а
тебе нема више.

И знам да све што је било опет иде од тебе
и до тебе

Само никако не могу да смирим у рукама себе
Јер знам да ће у петак у пет увек да падају
наше кише.

ТОЛИКО ТЕ ИМА У СРЦУ

Ако је живот само један тренутак у времену
Онда си ти тај тренутак због кога треба живети –
И чак и да хоћу
Тебе је немогуће заборавити –
Толико те имам у срцу

И док ти љубим руке
И уснама односим топлину
Са твојих меких дланова
За сећање које ће ме чекати –
Чак и да хоћу – не могу те заборавити

И кад би ме све мисли напустиле
Ти би остала
Јер и када те нема –
Ја те не морам тражити
Ти си увек у мојим мислима
И чак и да хоћу
Не могу те заборавити

Толико те имам у срцу.

ПРВА НОЋ, ДРУГА НОЋ... ЖЕНА

Ти си као радост, као јутро, као река, као срећа
Кад помислим да ниси, да те нема:
Враћаш се у мене као ватра
Прво мала, а после све јача, све већа!

Па кад те већ има
Кад ватра из усне пређе у вене
Нема више земље, нема више неба
И нема до тебе ни једне жене!

И све се пред тобом у пламен претвара
И у грчу губи
Па смо онда једно, па смо онда исто
Као обала кад обалу бљеском сунце љуби!

ОНА ДИВНА ЛЕТА

Шта хоћеш ти, љубави моја, што стално
долазиш из равнице
Када су около равни путеви, широке њиве и
танке међе
Када се тамо негде у плаветнилу зоре играју
плаве птице
И назиру изнад брда златне сунчане веђе?

Ово сунце овде пролази кроз шљивике и свуда
су модри пејзажи
И није као тамо у нашем, у старом добром
крају
Чујем ли то јутрос како ме то оно данво лето
на обали реке тражи
Или ме то само твоје очи овако заљубљеног
варају?

Као онда када су крај реке свици горели у
житу, у ражи
Твоје очи још увек горе у мени и на длановима
твојим играју се птице
Шта хоћеш ти, љубави моја, што стално
долазиш из равнице
Када су иза нас одавно већ остале све постаје
и далеки модри пејзажи?

ПРИЈАТЕЉУ ЗА РОЂЕНДАН

Сутра ћу изаћи ван села
И набрати букет родних њива које су
скласале у поље

Од тврдох мишица копача и мотика
нахрањених снагом
Испешћу велии венац и надојити га знојем
Да не увене од оног часа када ћу доћи

Од велике ширине пољазаграбићу прегрш
утрина
да јако прсне блејање оваца, мук крава и
песме чобанске

Записаћу све то сунцем у срце
И претворити га у мало трајање
Да не изветри до оног часа када ћу доћи

Кад сутон загризе плавим зубима поље
село ћу моје урамити у грудима да ништа не
заборави

Очима ћу заградити рало и као звезду га
спустити на десни длан
И доједрити првим ветромкоји иде из села
у град!³⁵

³⁵ САВА ДИМИТРИЈЕВИЋ – У свечаном четвороброју *Нашег стварања* 4/2003, у одредници „Белешке о ауторима”, уз име Саве Димитријевића стоји: Сава Димитријевић, књижевник. Рођен 1938. у Лесковцу. Књиге прозе: *Свеће у снегу*, *Баче поголеме од сокаци*, *Камењ на памет и Подсисарчани*. ТВ драме: *Господин Клео* и *Мој ујак чудо од детета*; позоришна драма: *Верглаши* и драмски текст у рукопису: *Ће се жени Мика Дуз*. Живи у Лесковцу. У том, дакле, свечаном броју (насловна страна је видно обележена крупним бројевима 1953-2003) Сава Димитријевић се нашао у добром друштву најбољих лесковачких, али и познатијих српских писаца чији су се радови ранијих година нашли у *Нашем стварању*, па су се, по избору главног и одговорног уредника Димитрија Тасића, били део новог одабира. Свечани број *Нашег стварања* – поводом пола века излажења - штампан је на више од 270 страна, а „*Изабране странице*”, односно прилози из ранијих бројевима, заузеле су – 121 страну! (...) ЛЕСКОВАЧКИ ФЕЛИНИ - Литерарна појава Саве Димитријевића, половином педесетих година, у листу „Наша реч”, и у тек покренутом часопису „Наше стварање”(1953) значила је литерарно суочење са једним даровитим учеником Лесковачке гимназије... Године 1990. у новопокренутој едицији „Наше речи” – Документарна проза, књига I, објављена је књига „*Свеће у снегу*” – људи и сокаци старог Лесковца. У оквиру поменуте едиције - „Наша реч” објављује (1994) и другу књигу Саве Димитријевића „*Баче поголеме од сокаци*”, а те исте године, Удружење писаца општине Лесковац, објављује му трећу књигу „*Подсисарчани*” са поднасловом као и код две претходне књиге: „*Људи и сокаци старог Лесковца*”. Године већ, „Наша реч”, из броја у број, објављује надахнуте текстове Саве Димитријевића под насловом: „Из старог Лесковца”, текстове неуморног трагача, неодољивог заговорника, оданог штитника и брижног чувара свега типичног за Лесковац и Лесковчане. (...) Сава Димитријевић исписује свој не мали стваралачки опус писца хроничара, публицисте, репортера, драматичара. (Томислав Н. Цветковић, Сава Димитријевић – лесковачки Фелини, Помак, бр. 21/22, јули-децембар 2001).

ЉУБИША ДИНЧИЋ

ВИДОВДАН

На Видовдан
Заболела снага
Узјахало камење
Потерало постројене утехе
Сломљених ребара.

Громови ишчекују тренутак смрти
На путу славе
Корак до пакла.

Снагом несанице
Стиже понуда мача
Ветар витла осветом
По дубини душе неверних
Везује голоруке
У славу Господа
Смрт да прославе.

Секире замахују страхом
Гасе задихане петролејке
У гори лелека.

На одорима погинулих
Слављеници грабе воловину
Из утробе ваде грабљивице
Отимају последњи
Залогат оцабине.

Страх стигао на наплату
Нуди понос на трампу
Комад неокајаног хлеба
Да целат окуси срамоту победе.

ГОРА

Подигла се гора
Залутала у орлово грање
Пробудила путеве
окаснелих љиљана.

Небо црвено од стида
Прогања убледели Месец.
Тера зору у сан.

Мириш празнине
У поноћном гају
Слуша дисање ноћи.

Судбина мрака
Пошла на исповедање
Свицима у загрљај.

Ноћник се игра
Пропланком тишине
Путује мирисом
Без корака
Да не пробуди птице.

НЕВЕСТА

Уморна јесен
Заводи пијане сватове
Трубе из грања
Најављују вино у трансу
Заслађују мокро оро
До дна потопа.

На свадбеном одору
Украдену невесту
Издаје невиност.

Одлазе голи ждралови
Јаловим путосмером
Глувари застала месечина
У ноћи похлепе
Улицом срама.

Живот пружио прилику
За бежање.

НАГОДБА

Пораз бацио живот на коцку
Одузео глас мукобољи
Ужас запресио јаловину
Не даје мирис босиљку.

У утробу троглаве аждаје
Потурили Мару деспотову
Уплакану ранама
За свадбени дар султану.

Силином јатагана
Стефану образ с лица паде.

Јутро се поверило дану
Понудило образ и главу
Гласно ускликнуло
Србију да пробуди.

Уздахнуо шебој после росе
Устале птице из потаје
Моле Господа
Да сиђе из небеске авлије
До алеје Косовских божура.

Изађе из тмине Коле Рашић
Дохвати Сунце
Изнуди опрост Свевишњег
Што ће много крви
Видети преко нишана.

У дану за нагодбу са животом
Звезде су јецале пољем
Угаснуле у камен за нова гробља.

Пробуди Светог Симеона
Кажи му да је мираз враћен
Султанијо Маро
Деспотицо!
У часном крсту осванула.

САМОВИЛА

У таверни Јадертини
На палуби страха
Млада Српкиња
С пиратима спава.

Кћи официра најамника
Ађутанта пучине славе
Барјактара краља Радослава
Освајача и тамничара

На Јовановим ливадама
Уместо клетве
Изникао пркос.

За празник руковети
Први откос камом
Љубомором прети.

По туђој земљи
Вилин коњиц
Сенком обиграва.

Булеваром поскока
Задах пољубац нуди
Страх море буди
У раљама харфе
Свет полуди.

Радослава Српкиња
Пупољке плете
Подигла туђи барјак
Мртву стражу постројава
Огањ царство дарива
Шаком туђе земље
Светом крвљу залива.

ИСТИНА

Улицом слободних дрвореда
Заинађене стране
Отимају плен истини
Деле кукавицама златно ордење.

Груди им бисте победника
Из парка издајника
Састављају аманет
У спомен побијених.

Нуде страху да полуди
На дан утаје поноса
Наређено травама
Да певају оду пакости.

Смеју се у колони поданика
Повијени гласовима ветра
Дозивају убице на славље
Уз ватру која не подноси живот.

Плен пребројава мртве
Заражене болом
У паклу огња тенкови среће
Награђују осветнике бесом.

У страху рукују се каме
Часте именима пораза
Вином из долине презира
Смрт да изненаде.

Живот позива на поделу части
Алејом побијених
Арије устаника певају грабљивице
Гласом таме грешнике зову.

Поглед као слобода
Долази посмртно с оне стране света
Води стрелце у крвави пир
У одбрану голготе

ВАРОШ

Успиње се варош уз кањон
Као трогода ждребица
Све до Орловог гнезда
Забада нож у срце Кукавице.

Вода силази низ слапишта
Мази и препире с камењем
Дави у Ђавољем виру
Нејач зове у помоћ.

У грмљавини воде и стења
Покривена свиленом маглом
Крије се кућа Борисова
Божијег витеза
Са демонским мачем.

Виде га неверни
Како трчи уз брег
Да самује у дивљини
На лози купине.

Варош у вучјој јами
Размењује празно време са досадом
Бежи у хладовину
Од исте слике у огледалу.

ВИНОВНИЦИ

Викалиштем протиче Племенка
Дрхти Уздух потонулог раја
Гром удара у слепо клепало
Тера облак до ћоравог краја.

Уз дрндало старог крајпуташа
Бригомуком зора закорачи
Ту у тмуши Тошиног Гајдаша
Ноћобдија песмом законачи.

Зрела јесен златну битку бије
Низ падине Росуљских брегова
Ружица се уз Бисерку вије
До чаршијских ага и бегова.

Уз невештих боема тираду
Вино судбу на разговор зове
Док Острозуб заваљен у хладу
У чокоте разврстава снове.

У амбису стара беловина
Росне муке капљу са дрозере
У бачвама бубри медовина
Заноснија од женске невере.

Пакост свади са бесумљем разум
Спокој нуди развод неспокоју
На портама локот слави тулум
Зловила се смести на присоју.

Не да вину да сазри у храсту
Разум му се фарба у црвено
Кроз виноград ластари не расту
Нит потомство ћипа на колено.

Косци српом у покољ кренули
Објавили рат белим радама
Виногради у зору свенули
Зајецали над нашим надама.

САМОЋА

Лавеж паса у грудима
Дозива живот
Прогања
Незадрживу смрт у потрази
За тобом.
Парче Сунца у оковима
Бежи да ћути.
Живот на граници спаса
Моли се страхоти
Да заборави
Понављање дана.
Отвара прозор да уђе небо
И поздрави
Додиривање самоће.³⁶

³⁶ ЉУБИША ДИНЧИЋ - Љубиша Динчић, новинар, публициста и писац. Рођен је у Лесковцу 1951. године. До сада је објавио књиге – драме Државна тајна, Живео народ и Прелубници, а аутор је великог броја радио драма. Његов позоришни комад „Државна тајна” игран је на сценама у Новом Саду, Београду, Крушевцу, Куманову и Лесковцу. Аутор је романа Уклето и књиге Бела земља (белези). Динчић је аутор монографије „Школа поред реке“ написане поводом 100. годишњице ОШ „Светозар Марковић“. Добитник је октобарске награде градова Власотинца и Лесковца за новинарство и драмско стваралаштво. Љубиша Динчић новелом или малим романом (...) УКЛЕТО: Уклето, заглаван у тајне лесковачке котлине, исписује доказе за једначину по којој се изводе тачне формуле и сразмере непријатељских сила пред којим човек нашег простора нема куд да се склони. Живот је вековима био тежак и уклет, како у Лесковцу, тако и у целој Србији, услед чега ни смрт не успева да стави тачку на патње људи које је тај живот изневерио. Отуда визија бесмртности као последице зле силе која има натприродно порекло и подиже мртве из гробова, ако већ сама природа, заједно са већ уобичајном издајом лепих очекивања од наопаке судбине, није успела да засити глад за смисленим животним расплетима, како би се упокојила душа смртника. (...) Бајковита поест Љубише Динчића игра на карту препознатљивих превредновања повести на крају бурног српског двадесетог века. (...) Код Динчића је видљива тенденција да кроз пример Јефимијевог доба, пуног злодуха српске давнине, ратно Огњеново спасавање и поратно његово страдање, уз три доказна става, изведе једначину на поуку читатеља; и то није лоше, утолико што није афектирано ни претенциозно. Писац је применио средства која одговарају достигнуом циљу, за који се на сву срећу, мудро определио. (*Драган Тасић*, Формула уклетости у три доказна става, Завичајни круг и српске теме, Филекс 2006).

МИХАЈЛО ДОЛЧИНОВИЋ

САМОДОДИРИ

Гвоздене сенке
Плешу
По ужадима снова
По спиралама осмеха

На рези сунца
Разапет дан
Процветава на ружине гране
У нежност
Занемелих белина

Зидови зора
Руше мале светове
И мале лепоте сунца

У трави остали
Погубљени самододери

ИЗДАЛЕКА

По житу огњева
Пршти
Чело земље
У ужегле стабљике
Дланови од жита

Испод замрачених капија
Заточена светлост
Суновратни увир сутона

Издалека
У оку камени поклоници

УЋИ

Пређи преко обале
врела од снаге
и бременита од плодова
Пређи преко обале
затреси чуперком косе
и уђи у моје лето
Топлином сунца
нек буде оплођен твој долазак

ПО РАЗБУКТАЛИМ ЈУТРИМА

Мој дах
утиснут у теби
између очију зелених
Па тоја младост
постала
немирне магле планинске
Златним веслима
летим по разбукталима јутрима
с којима смо увек
у загрљају били
Твоја ишчекивања
да не буду више
болсамоће

ВАТРОМ ЈЕ ПЛАМЕНИМ

У њеној коси
заискри
бистро језеро
И мирисом ме опи
цвет рузмарина
А када телом
одапе лукове беле
постадох олуја
да је у ковитлац савијем
и ватра
ватром да је пламеним

С ТОБОМ

Зора зазорила
на раскрсници раскршћа
на плавим таласима
броди брод снова
Зора зазорила
У зеници снова
да стобом
између две сузе
остане скамењен

У КРВИ МИ ЗАРОНИ

Ћути време
у твоје зрењу
И у чекањима нашим
још увек не сачеканим
Зато ти
ужарено око
изађи већ једном
из те твоје
кошуље од пролећа
И у крв ми зарони
до лудила
Да ме не салећу
горке мисли.

ДОКОВИ

Докови
Застају по сечивима стопала

Ватре
У узаврелим чежњама

Сакривени набори
У усијане паучине

ЈУТРОС У ВРТИЋУ

У вртићу јутрос
Десила се пљачка.
Тек печену крофну
Украла је мачка.

Таман кад је кувар
Другу крофну пек'о,
Пришуња се маца
Па попи и млеко.

Кроз отворен прозор
Она хитро скочи,
А кувару Буди
Мрак паде на очи.

„Да се лопов казни!”
-бесно виче Буда -
„потражићу правду
Код мајчиног суда.”

И суд се одједном
Нашао у чуду,
Дал' да слуша мацу
Ил' кувара Буду.

А судија мачак
Дечицу позива,
Нека она кажу
Да л' је маца крива.

Деца сложно вичу:
„Није крива! Није!
Кад се једу крофне
И млеко се пије.”

У НОВОМ САЗВЕЖЉУ

По трaви пале звезде
па никако да препознамо себе
У новом сазвежђу увек
Опчињени

СТРАХ

Мучи
некакав страх
у мени
Олује
да те однесу
стрмим путевима
и у неке туђе очи оставе
Мучи подмукли
страх у мени
Зато жури
да се уселим
теби у младе поре
Све док
не срастеш у мој корен

ОД ЖЕЋИ

Лист листу
зажели сусрет
у новом јутру
Дан
преметну њено сребрно тело
по врелим длановима
Од превелике радости
шуме заиграше
птице запеваше
А онда
све се растопи
од жеђи
и врелог сјаја

ДА ЛИ ЋЕШ

Чекам те
а немир полако долази
и заковитлавају се олује у мени
Да ли чешу моме чекању
ипак једном замахнути руком
туго из мог завичаја

ВОЛИМ ТЕ

Моје тајне мисли
односе ме
преко зелених брегова
У шумарку
чезну стазе
и твоје усне
Дан на умору
капље
у једну реч ево ме
У другу реч
где си
У последњој речи
волим те

АКО БИ

Чаврља поток
у потји
с планином
А то место некада
било је наше
Бисером опточена свака стаза
рукама додирнута свака травка
Сада је ту коначиште
свих сотона ноћи
А ако би нас
поново обузела стара прошлост
то наше место
било би мелем
несраслим ранам

У НЕКОМ КРАЈУ СВЕТОВА

Звездо у чежњи
не поткресај моје бескраје
Судба да ме не наткрили
и да тужан не летим с ветровима
Звездо у чежњи
не потресај мој живот
да ми кораи не постану
избезумљена надања
У крају светова
постоји чаробна срећа
зачарарана лепотама твојим
Наше душе
тамо су и настањене
у једном правремену³⁷

³⁷ МИХАЈЛО В. ДОЈЧИНОВИЋ - Михајло В. Дојчиновић рођен је 29. септембра 1934. године у Броду, општина Црна Трава. Основну школу учио је у Броду и Предејану, а гимназију је похађао у Лесковцу, Чачку и Шапцу. У Новом Саду је завршио средњу медицинску, а у Београду Вишу медицинску школу. Студирао је филозофију у Београду и Скопљу. Правни факултет завршио је у Нишу. Као средњошколац, у Шапцу и Новом Саду привлачи пажњу књижевне јавности. Његов књижевни рад заступљен је у заједничким збиркама: Песмопис (Лесковац 1977), Глубочица између обала (КК Глубочица, Лесковац 1986, 1988, 2003 и 2004) и Збирци радова лесковачких писаца (Удружење писаца општине Лесковац, Лесковац 1988). Песме су му превођене на француски и македонски, а приче на руски језик. Од значајних књижевних награда треба поменути Октобарску награду Лесковца и Златну значку КПЗ Србије. КЊИЖЕВНИ РАД – Дојчиновић је објавио следеће књиге песама: Сунчева река (Социјален борец, Битољ 1971), Звездане кише (Просвета, Ниш 1974), Шапат бреза (Културни центар Лесковац 1977), Зауостављено време (Литера, Ниш 1979), Вертикале (Нова просвета, Београд 1988), Помоћни зов (Књижевни клуб Глубочица, Лесковац 1991), Одбегле тишине (Књижевни клуб Глубочица, Лесковац 1994), Љубав на мрављи поглед (Удружење писаца општине Лесковца 1998), Уштапове шуме (Филекс, Лесковац 2004) и Додир (Филекс, Лесковац 2006). Објавио је збирку прича за децу и младе Венац од звезда (Удружење писаца општине Лесковац 2004), и романе Требежина (Филекс, Лесковац 2008) и Мртвица (Филекс, Лесковац 2011).

НЕБОЈША ЂОКИЋ

НЕПОЗНАТА ТУГА

На твојим уснама
Почива сребрна зима
У мени
Веју успомене
Како да данима не чекам
Где да се склоним
У твојој хладној лепоти
У чекању да не постанем Свинга
На улазу у твоју шкрињу
Цакли прозрачност
Исијава помрачина
Из ледених фигура
У оку случајног пролазника
Твој лик
Непозната туга

БРЕЗА

1.
Белина
Дрхтај брезе
Туга неизбежна

Запућен
У твоју одсутност
Језа сумрака

2.
У сенци бреза
Очи стас
Трепери дах
Дели те тишина
Предаје ћутању

ИЗМЕЂУ СЕНКИ И КАМЕНА

**

А ти ми
не излазиш из главе
у сваком си дану

**

Мислиш
тишина нема своју причу
Не знаш
колико те има
у мом ћутању

**

Свуда сам те помало остављао

Кад би могао још једном
да те изгубим
учинио бих то
на бољи начин

**

Да заборавим места
и јутра
да померим реку
између наших сенки и камена

Колико пута
од бола сломљен
да кажем

Нисам могао

А месец
пред твојом кућом
у крошњи старог дуда
чека
да из сна ти
избришем слике

Узалуд

СИЈАЊЕ

Кућа мога деде
стара
оронула

Још само
пузавица
по њој сија

РУГА СЕ ВРЕМЕ

Руга се време
заустављеним казаљкама
на часовнику

она је већ
одавно
заспала

одјекују
кораци у ноћи

тежак мирис
одсутности

у соби

разбацане
ствари

ништа није коначно
кад све је готово

СТУДЕН

Из камена
гласови
Коме се обраћа студен
урезана

ГОДОВИ

Из годова
Посеченог дрвета
Истиче
Нестрпљиво време

%
Кораци дечака у снегу
Не маре за жито
Које клија

УЗАЛУД

Да заборавим
Места
И јутро
Да померим реку
Између наших
Сенки и камена

Колико пута
Од бола
Сломљен
Да кажем

Нисам могао

А месец
Пред твојом кућом
У крошњи старог
Дуда
Чека
Да из сна ти
Избрише
Слике

Узалуд.

ИЗВИРАЊЕ

Извиреш из хода мојих мисли
Из путање звезда
Обасјаваш моју помрачину
Преврћем космос
Тражим љубав
Скривену негде
У неком углу
Време чека
Залутале мисли³⁸

³⁸ НЕБОЈША ЂОКИЋ - Небојша Ђокић рођен је 1960. године у Бачевини, код Лебана. Завршио је Факултет одбране и заштите у Београду. Песме су му објављиване у Нашем стварању, Нашој речи, Помаку, Лучи, Стигу, Свитку, Лесковчанину, Алијанси и Вечерњим новостима. Прву збирку песама „Долазиш из ветра“ објавио је 1994. године у издању „Хата“ из Београда. Другу збирку песама „Недосањани круг“ објавио је 2000. године у издању Књижевне заједнице „Вељко Видаковић“ из Ниша. Небојша Ђокић добитник је прве награде на традиционалном конкурс за најлепшу љубавну песму „Жубори са Моравице“, Дом културе из Ивањице издао је трећу збирку песама „Мапа времена“, 2006. године. Заступљен је у више зборника и заједничким збиркама песама. Живи и ради у Лесковцу. Удружње писаца Лесковца објавило је 2012. године Ђокићеву четврту збирку „Између сенке и камена“. Ђокић је заступљен у Зборнику радова лесковачких писаца. (...) НЕДОСАЊАНИ КРУГ - У завичајној књижевности, како је уочио Станко Миљковић, познати лесковачки новинар (Лесковачки писци и њихово доба, I том), Небојша Ђокић закорачио је 1994. године својом првом песничком збирком „Долазиш из ветра“ којом је тананим песничким нервом наговестио да неће бити сукоба и несугласица између читалаца и његове поезије. Оваква оцена проистекла је из песничког напора да се рационалним коришћењем речи створи поље равнотеже између жељеног и казаног, што је на крају његовој првој збирци донело атрибут „одмерене“ и пажљиво срочене поезије, у којој сасвим добро пулсира песнички крвоток. Тиме је он скренуо пажњу на себе, како читалаца, тако и квалификованих оцењивача, уз опаску да се у догледно време од њега може очекивати и квалитетнија поезија. Неки који су тако прогнозирали очито да нису погрешили. Јер, Небојша Ђокић својом новом збирком „Недосањани круг“ границе своје поезије помера ка спољњем простору, што указује на чињеницу да смо добили једног зрелог песника који већ успешно гради сопствену поетику. Већ сам назив збирке је једна снажна и јасно одређена метафора попут оне Црњанског - „плави бескрајни круг, у њему звезда“.

ЦАКА ЂОКИЋ

СРЦЕ БЕЖИ

Побегло Сунце из груди моје
јурим за њиме често
као да ме ветар дува
да га ухватим
и вратим на место.

Не да се срце ухватити лако
пусти ме, пусти,
ја волим јако,
не враћај ме у груди твоје
убићеш онда срце своје.

Стани не трчи
не јури више,
волим искрено,
чисто и верно.
А друо срце да ли воли,
осећам да воли неизмерно.
Воли ме заувек...³⁹

³⁹ ЦАКА ЂОКИЋ – Цака Ђокић чланица је Књижевног клуба „Глубочица“ у Лесковцу. Објавила је две збирке песама. Добитница је многих награда и признања. Редовно учествује на свим важним манифестацијама, а песме су јој проткане и изнедрене догађајима из личног живота.

ТАМАРА СТОЈАНОВИЋ - ЂОРЂЕВИЋ

МОЈА МОЛИТВА

Велико буди ми небо -
Да се родим пре живота.

Плодна буди ми земљо –
У ноћи дај да волим.

Тиха буди ми реко –
У зору дај да сањам.

НЕБО,

ЗЕМЉО,

РЕКО,

Насмејане сузе ми подарите.

Нек у једном мом длану
Стану две моје ноћ.

КОВАЧ СУДБИНЕ

Не пркоси времену,
Оно није кривац твоје туге.
Његова мудрост почива у твојим корацима.
Зато –
Корачај споро, тихо, мудро...
И веруј да јеси
Са било које стране
Животног тока.

ПРЕВАРА

Ноћ је синоћ водилаљубав.
Предграђе је растргнуто.
Зато је данас јутро плакало

ИМА ЈЕДНА СУЗА

Има негде у времену
неко место и сан,
неке звездане вечери
лепе као машта,
што терају тугу у жиле
јер их више нема.
Има и једна суза
која се никад исплакати неће,
и за то један живот
није довољан.

ОНА

На пешчаном сату њеног живота
Исцурила је гомила песка.

Море од суза постаде
Њено вечно купалиште.

Остала је само једна суза
Која се никад исплакати неће.

НЕВИДЉИВА

Постала сам мрак
Да бих могла да те гледам
А да ме не приметиш.
Док ме не осетиш
Док те нежно милујем.

БЕЗГЛАСЈЕ

Прејака је светлост овог снега.
Прејака је плахост овог јутра.
А, речи мога безгласја
Не знају куда би.

УДЕС ЖИВОТА

Свако има неког кога нема.
Зато ниси узалудно узалудан.
Ништа није потребније од непотребног.
А ја сам, због овог бесмисла, заљубљена у тајну.
Сопствено самораспеће и бесмислено враћање
Ипак, удес је горак и дубок.⁴⁰

⁴⁰ ТАМАРА СТОЈАНОВИЋ – ЂОРЂЕВИЋ - Тамара Стојановић-Ђорђевић рођена је 16. јуна 1970. године у Лесковцу где је завршила основну и средњу школу. Године 1994. дипломирала је у Скопљу на Филолошком факултету, одсек Југословенска књижевност са светском и матерњим језиком. Ради у Лесковцу као професор српског језика. Своју поетску личност формирала је током дугих година, објављујући своје радове у многим часописима, заједничким збиркама и на конкурсима. Добитник је многих књижевних награда. Активни је члан Књижевног клуба Глубочица. Живи у Лесковцу. (...) ЦВЕТ ИЗ ПЕПЕЛА – Прву збирку лирских песама поетесе Тамара понудила је као целокупно своје поетско стваралаштво, од далеких школских дана до повратка са свих путовања када је утврдила да су сентименталне везе вечите. (...) Заљубљене очи поетесе Тамаре сјајем светлости осетиле су топлину звезда. Права љубав је у узбуђењу, мирису божанске лепоте душе. И реалност и сан формирали су Тамару и као жену и као петесу. Није то лирика која има тематску разуђеност. (...) Визије имају унутрашње императиве. Свако осећање, исказано тајним језиком срца, можемо наслутити, можемо и ослушнути. Истинито је оно што поетика открива у мисаоном набоју. (...) Поетским изразима, који надахњују и приближавају њене тајне читаоцима, Тамара потврђује своје високо образовање. Стварно учешће у професији професора књижевности јесте писање. Писањем Тамара одговара својим емоцијама, својим доживљајима и целој себи. Стихови у свим песмама су јасни и с лакоћом се читају, нема кованица. Негује слободан стил.(*Станко Ђорђевић*, Цвет из пепела, рецензија, Лесковац КК Глубочица, Лесковац 2001)

ДЕЈАН ЂОРЂЕВИЋ

ХАЈДЕ ДА УБИЈЕМО ПЕСНИКА ИЗ ПРОВИНЦИЈЕ

У велики град
долази ненајављен
носи народно одело
и свој матерњи језик.

КАКО МАРИЈА ЗАМИШЉА ПОЛИТИКУ

У слободно време бави се сликањем
Кућу са базеном редовно доцртава
Спортски аутомобил већ је урамила
У скицираном кабинету недостаје фотеља
Не зна коју и не зна од чега.

Сви је зову и сви је хоће
Од домара до страначког лидера
Уступају јој место у аутобусу
На концертима је у првим редовима
Шта више човек може да пожели.

Зовем је, не јавља се
Пишем јој, не чита
Молим, преклњем и заклињем
Изадјем на изборе
И заокружим.

Хоћу да будем цело
Три пута за једну мисао.

Хоћу да будем цело
Не део нечега.

Три умирања за један живот.

Хоћу да будем цело
Не половина.

КАД МАРИЈА КРЕНЕ У ГРАД

Чешље дугу црну косу
Пере зубе и намешта осмех
Навлачи свилене чарапе и подсукњу
Облачи црвени капут и плави шеширић.

У нашем граду сви су заљубљени
И сиромашни и незапослени
Освћу се за њом и диве јој се
Марија, Марија, како си лепа и своја.

Застане пред сваким излогом
Огледа се и намести косу, плаву
Погледа у своје ципеле и настави .

Враћа се тачно у подне
Да заједно ручамо
Одмара се од градске вреве
И чека да јој напишем песму.

ЕПИЗОДА

Очи су моје неуморно лутале по твом телу
Тражио сам дубину твојих погледа у празно.
Немоћан да ти фиксирам поглед,
Купао сам се у сопственим мукама
У време које је рачунало на тебе
Дозивао сам своју закониту интригу,
Твој бес је био посланица за моје нерве,
Спремност да прихватим а да ћутиш
Стално ме је одводила у непрегледне даљине.
Осетио сам како мирише простор,
Једно је срце рекло истину,
Они који воле знају шта значи прећутано.
Са зором је почело рађање ватре
Звезде су одале своју тајну
Мислио сам да откривам нови свет.

ТРАЖИО САМ ТЕ

Тражио сам те,
У крошњи старог храста
Који подсећа на прошлост.

Тражио сам те
У можданим ћелијама
Једног промашеног живота.

Тражио сам те
У погледима оних
Који су мирисали на лепо.

Тражио сам те
У земљи изгубљених мириса
Који не познају срећу.

Тражио сам те
У тамњану Хиландара
И нисам те нашао.

У ватри сам те тражио
А била си у ништа.

ВОЛИМ

Волим твоје руке
и леву и десну,
подједнако.
Дланове твоје волим,
на којима је исписана
историја наше љубави.
Твоје очи,
у којима леже моје сенке,
и твој врат,
на коме се осликава моја чежња,
и нешто ниже испод врата,
е, ту, на том делу тела
рађа се моја песма.

ОВА НОЋ...

Ова ноћ је исувише кратка
За мој последњи одлазак.
Мудрости!
Поклањам ти боју ветра
Да донесе кишу за боље сутра.
Остатак прерушене тишине
Нек успава музику за данас.
Звездама ћу поклонити сузе.
Небо је чуло истину ватре
Мени је остала само ИРОНИЈА.

Ех, кад бих
Могоо бити
Па да нисам
Оно што јесам.
Или да сам то
Што нисам.
Ех, да сам
И да сам
А да сам
Као што нисам
Или јесам
Да јесам
А да нисам
Кад сам
Што јесам
И нисам
Оно што сам.

АУТОПОРТРЕТ

Не знам
Када ћу бити изгубљен.
Знам
Када ћу се пронаћи.

То значи
Нема ме.
Дакле, искупио сам се.

БУДИМ СЕ ДА БИХ ТЕ ВОЛЕО

Будим се
Због погледа у плаво
Због вртоглавог круга
У коме се губим
Можда?
Будим се
Због оног што је нацртано
И што може да се избрише.
Будим се
Због твојих корака
Које чујем
Јер знам да долазиш
Због дланова руку
Које се зноје при помисли.
Будим се с песмом, с твојим гласом
У страху да те не успавам
Будим се да бих те волео

Синоћ су ми обећали звезду.
Облаци од дуге неизвесности.

Да ми прозори ноћи отворе дан,
небо звездама.

Схватих да сам преварен.

СЕНИМА НИКОЛАЈА ТИМЧЕНКА

Као и кораци,
Речи ти бејаху одмерене.
Сада, бекство је у трајању -
Пази да те време не заведе.
Путуј, философе,
Разгрни небо
И дођи до своје звезде,
Десном страном.
Леве си се још за живота одрекао

ПИШИ К'КО ЗБОРИШ

Казују ми да с'м полуписмен
Граматику опште не поштујем
Сви разумев оној што напишем
И не видим да га претерујем.

Турам тачке и остали знаци
По потребу и к'д ја осетим
Од акценти нејћу да размишљаам
На падежи оћу да се светим.

С'с правила нејћу се замарам
С'с стручњаци не мог'да се борим
Узнем свеску и зашиљим плајвез
Па се пишем к'ко си и зборим.

ЈА С'М ПЕСНИК

Куј си па ти што писујеш
Цел д'н седиш и пландујеш
Д'њу спијеш, ноћу бајеш
Измишљујеш, а не ајеш.

Стално књиге развукујеш
Куде поћеш рецитујеш
С'с тој си се наслађујеш
Људи викав полућујеш.

Ја с'м песник, песме пишем
Ноћу шетам и уздишем
Не с'м камен, од месо с'м
Људи, ам'н , над песму с'м.

ПАДЕЖИ СЕ НЕ ЈЕДЕВ

С'два падежа ја се служим
За остали ич не бринем
Нит ги учим, нит ми требав
И с'овија ци поминем.

К'д отидем у Београд
Туршијарку да продавам
Питују ме од куде с'м?
Па ме просто зајебавав.

Ткој дође нека дама
Ја ву викам: „Изволте ви
Мкни цкче па пробери
Тзе роба, колко треба?“
Она стане, па се свери.

У лесковац, из Лесковац
До лесковац, с'с Лесковац
Не мења се, пука сиротиња
Ал'к'д дође зима и л'дноћа
Пекмез, купус, ајвар и сл'нина
У Лесковац да живиш, милина.

СПОЗНАО САМ...

Спознао сам бол нестанка њеног лица
У ватри мога разума.
Спознао сам у похлепној ноћи своје крви
Љубоморан ветар божији.
Спознао сам мучење сумње да је права
И онда сам је изгубио.

ТКОЈ ТИ ЗАПИСАНО

Чим се родиш, они те жигошев
Обележе, и туре ти прњуку
„Г’ј му татко, о’ј му је деда“
И ти више не мож’ д’прогледаш.

Ткој растеш, жалос те убива
Гледаш татка к’ко се снебива
Копа, прска, оре, разорује
С’м да успе д’те ишколује.

К’д у школу, поново подела:
„Грацска деца и ови са села“““
На овога татко има фирму
Овој ни је дете од колегу“.

Лоши ђаци, они си ги буткав
После гледав негде да ги skutкав
Пошто нејће школу да изучив
Да работе, да се не намучив.

Куј се снађе он ће си заради
Ће преживи, децу ће си збрине
Ће изникне ако се посади
Беда, мука, нејће ни промине.⁴¹

⁴¹ ДЕЈАН ЂОРЂЕВИЋ - Дејан Ђорђевић рођен је 2. јануара 1970. године у Великој Сејаници. Гимназију „Станимир Велковић-Зеле“ завршио у Лесковцу, а Филолошки факултет у Скопљу. Од 1988/89. радио је као новинар листа Пете војне области „Наша војска“ у Загребу, дописник локалног недељника „Наша реч“ и као уредник лесковачких новина „Тачка“. Песме, есеје и приказе објављивао у листовима и часописима: Повеља, Кораци, Књижевне новине, Књижевни лист, Градина, Песничке новине, Домети, Летопис Матице српске, Одговор, Ријеч, Наша зора, Наш траг, Аванград, Ошишани јеж, Губер, Наше стварање, Помак, Глубочица међу обалама, Вечерње новости (Културни додатак), Васиона, Власина... и у више електронских часописа: Носорог, Књигомат, Књижевност.орг, Етна, Шипак, Радио Горњи град Награде и признања: Сатирична позорница „ЖИКИШОН“ (2011); Клуб умјетничких душа, Мркоњић-Град; Девети међународни сусрет писаца, Плевен, (Бугарска) 2013. године. Поезија и есеји Дејана Ђорђевића превођени су на енглески, француски, грчки, руски, бугарски и македонски језик. Збирке песама.: Јесам и нисам (Филекс, Лесковац, 2007), Не/пристајање (Филекс, Лесковац, 2008) и Будим се да бих те волео (Филекс, Лесковац, 2014).

СРЋАН ЂОРЂЕВИЋ

НЕДОВРШЕНЕ МИСЛИ

И попуцаше стакла
на уснама уснуних свитања.
Раширена лепеза мисли,
ко пустињска прашина
на цвет без воде.

Разлеже се туга
улицама недовршених мисли.

О делу ни речи,
повикаше велика недела.

И притисла сузу трепавица,
ко мрежа паука птице.

И великих падова јој жао,
ал' највише оних
падова низ лице.

НИКАДА

Не реци никада никада!
Јер, то никада, кад постане некада,
поносиће се због некога.
А, ако не због неке,
која због никога не рече никада,
а знала је да чува некога.
И, никада га није због некога издала
и рекла никоме.
Зато не мој ни због чега
издати никога!
И никада не заборави никога.

ЗАЛЕЂЕНА РЕКА

Залеђено око моје,
што ти пусти слатку сузу
као река моје душе,
па бисери залеђени
ко од стакла сад се руше.

Падалице моје мале,
све на свету сте ми биле:
бистра река залеђена,
нежна душа увређена,
румен усне наквашене,
све љубави изгубљене.

Додир нежни што се губи
као магла са јесени,
над речицом залеђеном
и у души мојој сненој,
па у срцу сад се љуби.

Љубим своју златну реку
што јој срце мраз затегло.
На леденом крилу њеном
ја бих срећа ту залего.

Да се с реком ту сјединим,
па да једно ми будемо...
Једна река, једно биће,
као књига аутору,
ко пијанцу задње пиће.⁴²

⁴² СРЂАН ЂОРЂЕВИЋ - Срђан Ђорђевић Крле рођен је августа 1961. године у Лесковцу. Од рођења живи у Грајевцу. Радове је објављивао у многим часописима за децу. Године 2006. постаје члан Књижевног клуба „Глубица“ и објављује песме у заједничкој збирци „Глубочица између обала 2005-2006“. Охрабрен добрим пријемом песама одлучује се да изда своју прву збирку „Залеђена река“.

СТАНКО ЂОРЂЕВИЋ

ТЕБИ И МЕНИ ОПРОШТАЈА НЕМА

У спомен Бранку Миљковићу

На суварку сасушене врбе
Врпољи се и крвельи
НАКАЗА И ПРОКАЗА.

ЗНАШ ЛИ НЕСВЕСНИ НЕПЕСНИЧЕ,
ДА, ОД КОЛЕВКЕ ДО ДАНАС,
ДЕТИЊСТВО СРЉАШ И СЕБЕ ПРЉАШ!

Бранко засаде
Презриво погледа ЧУДОВИШТЕ.

Уклета НАКАЗО,
ПЕСНИК је од колевке до гроба,
Увек у лавиринту свога доба!
А ти? Ниси ни туђ, ни свој,
Страхујеш
Кад чујеш поетски глас мој.

САМО НЕЗРЕЛЕ МАГЛЕ ЋЕ ПАМТИТИ
ТВОЈЕ РАСПУЋЕНЕ ЗАБЛУДЕ
ПРИЗНАЈ!

Свој мелемни дах даривао сам:
Цветовима, пчелама, птицама,
Искушаваним сновима и рањеним сванућима,
А спржене горчине
Босоној змији да језик умије.

ВРЕМЕ НЕЋЕ ВРЕМЕНИТИ
НИ ПРИЗНАТИ
ТВОЈА ЈАЛОВА ПРЕПЛИТАЊА!
НИ ЈЕДАН ПОНОР НИСИ ПРЕЛЕТЕО!

Ветрове сам умиривао
У потаји, белом и ведрином.
Тишине сам поклањао
Беспућима.

Сенке сам окивао
Јауцима одјека.
А Милоснице?
Њих сам милошћу миловао.

ДЛЕТОМ УКЛЕШИ ИМЕ И ПРЕЗИМЕ
У СВОЈ НАДГРОБНИ ИМЕНИК
НЕ САБЛАЖАЈ НАС ПОЈКАМА
О ЗЛАТОКОСНИМ ДЕВОЈКАМА!

Певао сам и кад сам ћутао.
Записивао сам само оне мисли
Које су знојем презнојиле
Моју песничку смелост.
Тебе ће тровати млеч Вилењака,
А мене, моја реч прејака.
Ако је умирање оштро сечиво
За бунтовнике у невољи,
Онда је оно и твоје и моје
Са тог брежуљка нема силаска.
Збогом
ТЕБИ И МЕНИ ОПРОШТАЈА НЕМА!

БУДНИЦЕ

Желим те, Соколице, расплетене косе
На бисерном сјају јутарње росе
Да пробудиш одређена сванућа
И ослушнеш непризната надахнућа!

Тражим те, Видарице, врелог била
У блаженом коначишту легендарних вила
Да задрхти твоје срце у моме
Да се лукаве тмине не одоме!

Дозивам те, Владарице, цветним именом
Да се помиримо с пламеном планином
Да ти прочитам стихове из мог споменара
Да оживиш сенке њиховог станара!

ДАНОПЛОВ МИРОТВОРЦА

Било је оно што си хтео,
суду човека поверио си себе,
а летопис својих била
стегоноши
у колони непокорних
са двадесет милиона вила.

Неуморне су шуме
међу временима
што памте тајне
ветра видиковца.

Будио си даноплов,
тражио стазе бескраја,
жар жеље
моћавангарде,
сунце измирења.

Опролећио си,
непоновљиви миротворче,
и наредних
осамдесет и осам маја.

БРАТЕ, ПОСТАЈЕШ ЖИВОТ

Ово је брдо Хисар
доле немирна река...

Могу ли ти сада
док љубим
крупна златаста слова
што камен буде
и вечни осмех
мермера сивог
што живот крије
хранљиве речи
изрећи.

Оргијом муња
из змајевог гаја
у вртлогу

пушчаног часа
тама наруга реку
и зору
рањеног дана.

Гласом истине
ти прозва
дорасле себи
са стазе
уклони камен
просу огњену
храну
и ниче
из глади векова.

И ноћотече
сунчевом реком.
Тугом отетог зрака
твој споменик
са постоља
славом овеначних
у радост гледа.

Ово је брдо Хисар
доле немирна река
борови шуме
опојни мирише
сазрело воће
и ти, брате,
постајеш живот.

БЕСМРТНОСТ ПРЕПОДОБНОГ ХОДОГЛАСНИКА

*Драгутину Ђорђевићу,
протојереју и ставрофору, за 92. рођендан*

Братимили сте се са бескрајним пространствима,
Оплеменили завете прадедовским гордостима,
Удомили и прехранили драгуље народног блага
И посинили сва словенска предања, нама драга.
Ваше сунце, препуно божанског сјаја, кренуло је у походе
И од тих давнина с љубављу обасјавало све наше народе.
Ваш стваралачки, надарени хришћански дух
просипао је благост
И сведочио народу и цркви на општу радост.
Признајете имена невиних сиромаша и богатих моћника,
Дрских чудовишта, утвара, наказа, авети и
којекавих грешника.
Дружили сте се са свима, открили им ратишта
И извукли их из зачараних и замрачених огњишта.
Неверним неверама јасно сте рекли ко је свој са својима,
Зашто је наш понос над поносима.
Овековечили сте оно што надахњује
И у скромној тишини сачували корен који прехрањује.
Зрак Христовог Јеванђеља лице вам је обасјавао
Као истина ваш ум је постојао
Ви сте горостас са вером у снагу српства,
Ви сте чувар племена које не признаје ропства.
Многопоштовани Ставрофоре, господине Драгутине,
Бесмртни преподобни ходогласниче, протојереју,
Уважавају Вас и воле сва искрена срца баш сада
Јер светачки трон саграђен је, само за вас, од жеља и нада.

Лесковац, 30. јануара 1998. године.

ВРШЊАКУ МОГ ПРОЛЕЋА

Топлорука,
знам да ниси варка,
застани, приђи,
наш дан је
да нахранимопоља
радосног жита.

Рођен сам кад и ти
у сенци ноћи,

у глуво доба,
кад тмина хвата,
кад моје усне
нису умеле рећи:
збогом, тата!

Не признајем истину
злих сила,
ни време које не живи
са плодом својих
данила.

Данас од зоре вајам
трајније јутро,
владар сам у класи
која је
четрдесет летописа
у маси.

Газећи часе беле
присећам се себе
и тебе
и бригаде
смеле.

Топлорука,
знам да ниси варка,
остаћеш у мени
довека.

ПРОСИДБА СНОВА

Већ трећи дан закопавамо
Аветглади
Ледени зидови и сенке
Гаврана гробара
Милују слеђене усне
Покрадених сновима
Мирисног хлеба.

Снег веје.
Сипљив кашаљ.
Урлик курјака.

Пећина шапуће
Добростиву молитву,
Монашки неспокој
У очима.

Узалуд гонимо
Припитомљену смрт
Да испроси снове
Топле вечере.⁴³

⁴³ СТАНКО ЂОРЂЕВИЋ - Станко Ђорђевић је рођен 27. септембра 1925. године у Доњем Буниброду, СО Лесковац. Школовање: Учитељска школа, виша педагошка, филозофски факултет (група за српскохрватски језик и књижевност). Једногодишња специјализација. Звање: професор. За песму „Теби и мени опроштаја нема“ (у спомен Бранку Миљковићу) 2005. године освојио књижевну награду Удружења књижевника „Бранко Миљковић“ – Ниш. Објављене књиге: Звезде проходалих птица, Литера, Ниш 1979. године, Књижевне критике и студије, Литера, Ниш 1979. године и Зора и недрима срца, КК Глубочица, Лесковац 1982. године. Објављивао у заједничким збиркама: У духу и размаху, Нови Београд 1979, Сусрети другарства, Горњи Милановац 1980, Жубори са Моравице, Лозница (међу сто најбољих љубавних песама на конкурс), 1996, Основац - Лесковац, Комбинат - Лесковац, Наше стварање - Лесковац, Глубочица између обала 86, 88, 2000, 2001. и 2002. године, Народне новине - Ниш, Топличке новине - Прокупље, Наша реч - Лесковац. Објавио више од педесет књижевних рецензија о књигама разних аутора из Лесковца, Београда и Новог Сада. Објавио књигу са Храниславом Ракићем и Александром Соколовићем „Лесковац и околина“, Београд 1961. године. Уређивао часопис Економске школе Кораци младих. Члан КК Глубочица из Лесковца и члан КК „Дервен“ из Грделице, од оснивања, 2000. године. *Напомена:* Опширније видети студију Лесковачки писци – трагови и трагања, I-II, Лесковац 2015).

ЉУБОМИР ЖИВКОВИЋ

1.
Роди се човек
и себи новорођеном
честита јутро

Када пође на пут
павиљон белих зидова
махне му здравом руком

Ничег ту нема чудног:
јер све на свету луке
нису споменици
Већ море и руке.

2.
На митингу је било
много руку
и речи

И ми смо корачали
људски

Нигде није било празног реда...

Када је све завршено
угасили смо радио.
Неко је позивао сестру
да јој дарује
зелени сан.

3.
Једино се човек
бесплатно добија
и губи
на тржници цвећа.

Ако му отмеш сунце
и ласте
увенуће сутра.

Бол је најједноставније
на свету.
Не дирајте сунце и
ласте!

4.
Проклија у мени бреза.
Шуми и листа.
Отоплим јој корење надом
умијем је песмом пре зоре.

Онда све имам
и зими птица триста
у себи: море, море...

5.
Хтео бих дан да ти поклоним
без сенки разголићених
без високих јабланова,
без неба.
На длановима да те умијем.

Синоћ су те звезде плаво превариле,
сахрањујемо те на врху брега,
Дан се спотичеод нашег кашља
ветар цвили пребијених прстију.

Синоћ су те звезде плаво превариле
Схрањујемо те у белом на врху брега.

6.
Обукао сам ти хаљину
белу, од ветра
свиленкасту, од кише.⁴⁴

⁴⁴ ЛЉУБОМИР ЖИВКОВИЋ – Љубомир Живковић, песник из Лесковца, објављивао у часописима, заступљен у антологији лесковачких песника Песмопис“ (1945-1975) професора Мирослава Миловановића.

БОРИСЛАВ ЗДРАВКОВИЋ

ВАРИЈАЦИЈЕ НА ТЕМУ: ЈЕСЕН

1.
Није моја, туђа је ова јесен:
Ја и живот мој још се нисмо срели.
И када ћутим над собом наднесен,
То неко други моје речи вели.

Сакриће тугу дрвореди свели
И лист у коси са звезда отресен
Проћи ће младић, пијан и занесен,
Што нема ништа и не зна шта жели.

2.
Никоме се толико не опирем
Ко себи самом. Ето, око цвета
Целу се јесен са собом препирем,
Стално нешто зановетам.

И, не знам како, одлутам у влати,
И тамо дуго о нечему ћутим...
Не, нисам пијан кад себе грлатим
Отргнутог лишћем жути.

3.
Није ми ништа
Само ме јесен растужила нечим.
Изустим нежност, кажем љубав, па одболујем речи
Крвав и жут као да долазим са бојишта.

И тражим неког. О, коме да се на корак понудим
Свето обиље тела на којима спавам...
Треба ли да се стидим што у мени застуди
Од сасушених трава?

ЈЕСЕН, ОНА И ЈА

Није ми, није ми више жао
што јесен сиви остави траг.
Јуче, у сан је процветао
девојке осмех драг.

Све ми се чини овај пут
да сам о срећи мало знао...
Гледајте, људи: месец жут
над њеном кућом стао!

Мораћу сутра да је питам
откад је месец друг;
и, док јој песму не прочитам,
поглед њен биће збуњен, дуг.

Затим ће она рећи у шали
да је посечен пријатељ дуд;
о, смејмо се свему ко мали
- она лепа и ја луд.

Под дудом ме је корила она
да нема смисла и – шта још све!
Била су јача у нама звона
и моје руке обадве.

Није ми више, није жао
што јесен жути застире праг
у љубав ми се расцветао
девојци осмех драг.

ПЕСНИК И ЈА

Песмо моја, јесам ли то ја?
Или облак што у мени сја?

Или неко што ме прати свуд,
Мало мудар, нешто више луд.

Када лутам, црних слутњи пун,
Он ми смета као оку трун.

А некад је као суза чист
И треперав ко јасике лист.

Он и ја смо као брата два:
Кад он тужи, тугујем и ја;

Кад узлеће, то је и мој лет.
Један другом, ми смо цели свет.

Мед и чемер исписмо до дна,
А још не знам да ли ме он зна.

После мене живеће он још:
Он је дукат а ја само грош.

И кад буде минуо мој век,
Одзвањаће тог дуката звек.

На ломачи већ змијуљи дим,
Задњу чашу испијам са њим.

ТОК

Као што дође, тако оде;
Ништа ти нисам узо, ништа дао.
Овог тренутка само ми жао
Што људи теку као воде

ЖЕНИ

Увек у бегу, на крилатом ату,
Стара си песма весела и тужна,
Најлепша варка и истина ружна,
Грудва празнине, рђа на мом злату.

Ти си тај слабић од богова јачи,
Бандит у срцу што плаче и хара,
Сјај мркле ноћи и хладноћа жара,
Суза у смех и осмех на ломачи.

Нежна си, мека и тврда ко длето,
Најслађе чувство и страх иза резе,
Сребрна чежња усамљене брезе,
Вино у јесен и извор у лето.

Све си што хоћу, што не могу, нећу,
Мој пад у лету, посртај на рубу,
Пругаста мачка у белом голубу
И ујед змије скривене у свећу.

Све си што ниси, што неће да буде,
И ништа ниси од свега што јеси;
Тишине моје мук и ломотреси
И празне руке које вечно жуде.

ПЕСМО

Ако си истина буди порука несудијеном времену.
Ако си рођена у тами, буди звезда на пучини дана.
Ако си људска, иди усправно изуједаним путем.
Ако је бол најдубље осећање, у твом бунару је вода студена.
Ако су сузе бисери, о врату носиш најлепши ђердан.
Ако је љубав чекање, јаглук ти је од златна ђердефа.
Ако је срећа у срцу, буди више добра него мудра.
Ако богатство значи благо,
Остани на престолу, краљице мога сиромаштва.

С ОМЧОМ ОКО ВРАТА

Оковаће ме,
и бићу песма с омчом око врата.
Ишчупаће ми језик,
и моје ће речи постати стојезичне.
Сломиће ми руке,
и оне ће се зимзелено њихати.
Пребиће ми ноге,
а оне ће и даље газити по нечијој савести.
Искубаће ми срце,
и у њиховим грудима зјапиће празнина.
Убиће ме,
и мој ће лик блистати на њиховим гробовима.

ПОДРЕБРИЦА

Птицо подребрицо у сажетом лету
данас си празник у мојој памети.
Ако си ме нашла, јеси стигла мети:
ко у мени нема предела на сврту.

Хвала ти на перу из лепога крила,
пробудичеш се лепа у мом камену.
Прелети се и сјај на мом рамену:
у мени је свака грана преродила.

Сањај будна и болуј непозната,
као лампа у ноћ окупљај лептире,
милуј ноктима, кљуном отварај врата,
волеће те они који се не мире.

Као ветар, као киша, уђи у ме,
као јаук са којим се изнад пала,
створи пламен од пепела као наде,
буди птица која буди и разуме.

ДВЕ МАЈКЕ

Син сам двеју мајки и оца чији гроб не знам.
Туга безимене хумке уселила се заувек под
моја ребра.

Ништа ме не би утешило да немах две мајке
нити бих нашао циља.

Једна ми је певала успаванке
а у дане крваве истине опасала мачем.

Другој сам ја племенитом сабљом косе резао
и певао занос на њеном крштењу

Када је полазио у рат,
отац их је обе пољубио и од сваке понео
амајлију;
прамен црне косе и шаку црне земље.

СЛУТЊА

Ноћ и лавеж узнемирених паса
Можда је путник, путник из далека
Што је одавно отишо без гласа
Кога ли то смрт пред кућом чека?

МОЈЕ РУКЕ

Кад ме нема у бол сврта
руке моје
од тишина клешу сан

Никад да се мени врате
Руке моје
Чекају ме ноћ и дан

ГУЊ

Још стоји почађала слика:отац у гуњу.
Ко на вешалима он, виси о клин гуњ исти.
У селу беше први на првој црној листи
и сам ископа земљу да би легао у њу.

Шта се све са њим збило, изговорићу тихо:
ни гуњ не беше поднео више. А затим омча
и пркосни поклич што нас у пламен зањихо.
Убрзо за њим и мајка заневолја, сконча.

Гледам избледели гуњ и један живот мали.
Радовао се као дете кад га обукао нов.
Је ли могуће да цео живот беше мучни лов
на мрве радости што нам сити отимали!

С јесени је обавезно силазио у град
да од црне летине сваком по нешто купи.
Зној јевтин па је ноћио на станичној клупи
а сољу и пројилицом толио вечиту глад.

Са тобом, оче, корача градом јесен ова.
То се ти радосно смешиш у осмеху сваком;
зреле плодове криви делиш препуном шаком
и вијеш сунцу гнездо испред набреклих снова.

ОНА ИЗМЕЂУ МЕНЕ И СВЕГА

Она је моје крило у лету изнад неба
И далека звезда што блиста под мојим челом.
Она је то што немам а највише ми треба,
И моја несита глад у њеном снегу врелом.

Она је љупки ђаво што ми се руга, плази
И ко зна шта све мисли, шта ли о мени бунца.
Она је мој звездани дан и ноћ пуна сунца,
Једини мој живот који ми још не долази.

Она је насукан брод на моје кржаве стене
И урлик рањеног вука у срндаћу, птићу.
Она је неизлечив црв у мом сну и пићу,
Непремостива река између ње и мене.

Она је без заставе и око ње два цара.
И пошто њине војске у бездан смрти рину,
У крилу победника она и тада вара
Између свих војника најбољег војничину.

Она ће отићи другом, или бар другој себи,
И биће туђе небо, поноћ туђег дана.
Око њеног врата будимо ниска ђердана,
Да се војник и песник никад разишли не би.

Она је стопут она, стопут гора и боља.
Она је и злочин којим се доброта мери.
Она је срна за којом јуришају поља.
Каква јеси, жено, роди ми хиљаду кћери!

САН

Ја имам жељу, блистав сан:
Да љубав сиђе међу људе,
Да срећа сваком шара длан,
Да нове зоре смехом руде;

Да свака суза у сан процвета,
Да корак срећних буде тих,
Да сваки онај који клевета
Презир и мржња буде свих

**

Човек и човек
дисање у себи

Човек са човеком
ласта и ластва пролеће

Човек на човека
ланци и пепео

Човек у човеку
простор у бескрај

ЖИВОТОПИС

Кад бејаш у утроби мајке
Отац орао њиву,
Сад он у утроби земље,
Ја копам.
Наш земљопис,
Наш животопис.⁴⁵

⁴⁵ БОРИСЛАВ ЗДРАВКОВИЋ – Борислав Здравковић (1930, Брестовац, Лесковац, професор књижевности, новинар, дугогодишњи уредник Нашег стварања). Објавио збирке песама: Тренуци лирике, Лесковац, 1967, На падинама сна, Лесковац, 2000. Заједничке збирке: Препознавања, 1962, присутан у часописима. Члан је Књижевног клуба Глубочица и Удружења писаца. Добитник бројних награда за књижевност. (...) Здравковић је, видели смо из оцене Драгољуба Трајковића, али и ставова других критичара, које помиње у „Прегледу лесковачког књижевног стваралаштва” већ првом самосталном збирком „Тренуци лирике” показао раскошан таленат и наметнуо се као зрео песник. Све остало је – историја. - У предговору овој публикацији Мирослав Миловановић, између осталог, пише: „Песник је животни везан за домовину и њене људе чија је слика дата у неколико конкретних детаља које смиреним ритмом и једноставним казивањем откривају његове животне и поетске преокупације. (...) „Тренуци лирике“ представљају талентованог и зрелог песника. (...) Уметнички предиспониран, самосвојног гласа, књижевно образован, Здравковић је, несумњиво, остварио дело солидне уметничке вредности. (*Тихомир Петровић*, Песник и дело, предговор збирци песама Б. Здравковића На падинама сна, Удружење писаца, Лесковац 2000). (...) Од 1949. године када су се на књижевној вечери, први пут у Лесковцу, представили млади песници, најистакнутији међу њима Борислав Здравковић и Миодраг Митић, па преко колективне збирке „Препознавања” (1962), потом самосталне књиге „Тренуци лирике” (1967), све до 29. октобра 1999. када је о прослави 120. годишњице Гимназије „Станислав Вељковић Зеле” салом Народног позоришта прострујао поетски вихор песме „Слобода” – ехо поезије Борислава Здравковића одјекивао је на митинзима и вечерима поезије, литерарним сусретима, говоре је наглас или носе у себи, подједнако, литерарци и маторци, исписујући у споменару, и девојчице и уседелице, снохватице и буднице, романтичари и елегичари, заљубљеници и запостављени... Како и не би када је, у укупном поетском опусу, било да је реч о родољубивим или љубавним песмама, песмама сете или снарења, бола или радовања, речју у поезији Борислава Здравковића тако импресивно „крз поетске нити уперена тиха, носталгична сета, младалачки разнежена и елегично интонирана”. (*М. Миловановић*, Песпопис, Лесковац 1977).

ДРАГАН ЗДРАВКОВИЋ

СНОПОЉЕ

Не ори гвоздене њиве
Ралом од трулих костију
Светлост ће ти узорати очи
Заулареног сном несан те води
Преко твога тела које ти не припада
Не ори гвоздене њиве
Ноћ удара копитом од мраза
Земља се с памећу дели
На сади се у бразду постојање
Мртав ћеш родити
На каменитој падини света
Са комадом одцепане истине
У гротлима суноврата
Неслутниче колики си бездан
Не ори гвоздене њиве
Бразде се у змије премећу
Које ти опасују срце сплетене у ланце
Преко назубљених леђа спрегнутих ланчаника
Не жањи челично класје
Српом од јалових нада
Пожњећеш туђе руке твоја ће крв тећи
Да напоји утовљена крда мириса
Која ти обрстише плућа
Северном урвином хтења
До нагорелих ребара ноћи
Не жањи челично класје
Прероди те снопоље
Окопај ватром угарке
Нека ти пепео роди
Ожути чекањем лишће
Нека ти јесен живне у костима
Да те на живот сети
Столиће те у агонији ноћ
Да се иљадиш по дану
Са косом од минуле снаге
Низ померене светове траве
Окопај се мотиком останка
Загрни земљом колена

Нека ти срце пусти корење
Можда ћеш исклијати
Не ори гвоздене њиве
Не жањи челично класје
Окопај се мотиком Останка
Повуци се за латице живота
Нека ти са бодља отпадне цвет
Да клијање чујеш своје
Нека ти своја васкрсне земља
са венама од храстовог корења
Да се учврштих у себи
Сит од глади за животом
Који те остави на трњу
Као овца прамен руна
Пијан од жеђи за јаловом надом
Као сломљена река
Отичеш од својих обала
Понирући у њих докамена
У камен да се праметнеш
Заогрнут плаштом од ветра
Киснеш даљином на раскршћу себе
Губећи и оно што ниси имао
Залазиш залазиш до водене хриди
И свићеш угасло испд ноктију дана
За корицу прошлости
За мало снаге за сусрет са собом
У предворју јутра
На челу гвоздених њива
На длану прве узоране бразде
Кумоваћеш костима стручку истине
Изниклом из снопоља.

ПОВИЈАЊЕ

Пови се пурпурни
Косбаша Сунце
Над снене траве
Ливаде зоре

Умири кошута
Пренута младунце
У топла недра
Рашчлањене горе

*

Устреми се
Звер тишине
На јагањце
Од челика

Крвари умилно
Заклана празнина
Низ вучје
Чељусти зупчаника

Древне горе машина
Рашчешљава сан
Чешљем од неона

Ко шибљика
Полеже прашина
На ожилке груди
Земље од бетона

*

Тишина у лику
Чика Кице ковача
Глуве часове кује

Као преља паука
За дремљиве зраке
Орашњаве мреже снује

У просутом уљу
Видим своје
Неко друго лице
Као небо у оку
Ухваћене птице

*

Храмљем
Од речи до речи
Негде смо стали

У подумљу
Где се настављамо
Недосегнуто
Још траје

Шта ли смо то
Раскршћима
Од покиданих
Нити ткали

Ко те је бацио у понор
Из кога нећеш изаћи
Кад изговориш љубав
Коју нећеш имати
Погодиш ли Име
Промашила си све
Крстиш ли се Њиме
Нашла си наду
Патњом запретану
Другачија сретће те звона
Која ниси умела да ћутиш
Док не заборавиш буђење
Које не долази.

ИЗВАН ВИДА ДАН

Колико је још пролећа потребно
Да у човеку човек процвета

%

Ни дан ни сан ни реч
између ножа и гранате
смрт као дете пререзаног врата
цвили ратиштем без зова и одзива
минско поље је свака њива
кућа гора и вода
из дечје крви за слободу
не ниче слобода

%

Ту сам мртви моји
ухваћен између строфа и рафала
ова ноћ је сувише мала
за све самоће и туге

нема друге
између сунца и летње кише

ни речи болније и тише
од ватре којом ваше смрти горе

ту сам мртви моји
узалуд се сан и несан боре
ваше угашене очи
светле ивицом таме

Боже
ако их поново родимо
не дај нам их за каме

КРАЈПУТНИЦЕ

(фрагменти)

1.
Пев си дивљих птица
Које у кљууну
Несвануле доносе зоре

Још ти песма
Није изговорила име
На које се одазива љубав

2.
Окамењени именом
Које не знамо
Обеспутисмо се путем
Из пукотине чела

Нађена где не постојиш
Зовом без одзива
Почињеш ме смрт
За који ниси крива

3.
Дајем ти песму и маказе
Косом да вежеш несмишљену реч
За чокот који нисам изговорила

Вино ће испити нада
Испуцалих усана
Забрављених кајања

4.
Усуд те није оименио
Да ти колена обљуби
Гора непокорена

Моје очи
Не умеју да те виде

Ако изађемо
Живљи од своје смрти
Наћи ћемо камен
За теме које немамо

Плот није довољан
Да закукуриче праскозорје

Пев дивљих птица
У кљуну
Несвануле доноси зоре
Још песма
Није изговорила име
На које се одазива љубав.⁴⁶

⁴⁶ ДРАГАН ЗДРАВКОВИЋ - Миодраг Драган Здравковић (1950 – 2013) рођен је у Медвеђи код Лесковца. До 1970. године живео у Тителу, где је завршио средњу школу. Након тога долази у Лесковац. Бави се организовањем „културног живота“, за шта добија одликовања, награде и признања. Бавио се спортским и тренерским радом. Мајстор је борилачких вештина (носилац црног појаса). Добитник је Октобарске награде града Лесковца. Пише песме. Члан је Удружења писаца. Учесвовао је на многим књижевним смотрима поезије широм бивше СФРЈ, а затим и у низу градова у Аустрији, Немачкој и Бугарској у оквиру програма КУД „Абрашевић“ из Лесковца. Објављене збирке песама: „Снопље“, Лесковац 1977, Лесковац, „Изван вида дан“, Лесковац 1996. Више од 70 песама објавио у зборницима и периодичи. Младост из Београда и Удружење бораца Лесковца рата од 1990. године објавили су 1997. године Здравковићеву поему „Свединар“, име светлости. У Помаку бр. 65 – 68 за 2014. годину, између осталог, записано: Здравковић је објавио следеће радове: Снопље (песме, 1977), Изван вида дан (песме, 1996), Свединар (поема, 1997), Поклоњеном људождеру зуби се не гледају (афоризми, 2004), Невид погледа (песме, 2008), Сан по сну или смрт међу речима (песме, 2008), Депонија људи (гноме, 2009), Превид за вид (гноме, 2010).

ВОЈИСЛАВ ИСТАТКОВИЋ

ПАЊ МОГ ДЕТИЊСТВА

Ту лежи најлепши пањ.
Очи ми се лепе на његове године.
То је далека магла безбрижности,
то је пањ мог детињства.
Узалуд тражим шарени кликер
што изгубих у крошњама некад.
Ту је лутао секирасти ветар.

ДАЛЕКО ОД ЈУГА

Далеко од југа воз вришти небом,
Граница је премештена на бојно поље
Љигави даждевњаци хоће да се домогну власти.
Дођи злато, окривљено је зелено пролеће
А борови понављају: издаја, крв, болница.
Венерична уста градова далеко од југа
А воз вришти из облака.
Немој се осмехивати ноћас,
Бог се посрао у зделу живота
И даждевњаци су се домогли власти.

ХИСАРСКА ЗВОНА

1.
Сећам се
звона су бисерно звонила
град остао скамењен на кожи огледала
и спржене тмине уселене у моју утробу
крвариле су
а на торњу бескрај кушао маске од порцелана

Флауто од цвећа од плодова од сунца
обори звуцима босо ништавило јаук бачен
у простор
крени својим свиленим телом до мојих обала
јер у тврђави од ветра краду ми птице сан
краду ми одбегло корење
сунцокрет на уснама

Девојко флауто
захвали лепотом звука невиђене горчине
у мом скитачком гласу
нагореле траве на длану жеднога сунца
милуј собом моје сиве скелете простора

Девојко флауто
под мојим ребрима постоје црвени кошмари
постоје нежности поцепаних облака гранчице
бола

никаква зима као стадо лудила
никакви проклети снегови упаљене кошаве
под мојим ребрима девојко флауто
извезен скитачки вез мочваре срца

Коме се дарујеш флауто опчињена југом
у клецању зимскога града
одакле теби моћ да будеш песма
одакле теби светлост да ткајеш звезде
мора да си узела из мог сна
кога узалуд тражим у корену таме

Девојко флауто
пођи властитим аријама у златном броду
до ових лудих распуклих звона

2.
Сећам се
гледао сам сузе у оку подземног мрава
слушао шум магле очај увенућа
срце у оковратнику вина на језику од трња
био сам мањи од цвркута крви од иња
личио на полумљено сунце од воска

девојко крхка од бојазни од сокова
отварам ти двери свог скитачког срца
бескрајно дугу крика за тобом
отварам то црно око прапочетка
да добро упамтиш где сам сахрањен
да добро упамтиш то воштано сунце
тај поноћни плач над Хисаром
и звона која звоне мојим телом

Девојко дивна флауто
ова је зима беспутна оплетена жицом
оплођена зрневљем краха
ова зима расте дозлабога у крви бола
ова је зима родила ђавола

Девојко дивна флауто
доносим ти сасвим чиста сванућа од млека
играј се њиховим крљуштима
гради од њих сасвим топле птице
да се огласи поноћно над Хисаром
да потекну пробужене боје из њихова корена
а затим их пусти девојко флауто
пусти их облацима од ватре пусти их планети
пусти их у пепео мог скитачког срца

Девојко флауто
крени окружена топлим птицама
под Хисаром те чека искра срца
искра сунца кога јутро неће

СМОЛА И НУЛА

При доласку видео сам поцепану жељу и поља
И уништеног бога.
Пацови су чекали у ставу мирно,
Сањиве бодље кактуса и лишћа боје таме.
Из погледа као лешинари излећу три смрти,
Зле птице певају звезде у мом гладном детињству.
Ово је тачка, мајко. Крај постојања.
Заостављено је крдо ветрова трепавицама безумног тркача.
Опрезно дотичем циљ у овом свежем паклу.
Смола и нула.

БИЉНИ ОЛТАР

Куд год пођем на свој погреб идем,
ишаран опекотинама од муња,
невин и прљав као прачовек.
Куд год пођем
бабе у смраду сукања разносе клетве.
Из цепа времена изврнута је црна празнина,
изврнуто је небо – семе љубави.

Зеницу осакаћену усијаним опнокрилцима
спуштам на пола копља.
своју крв братимим
са горком исповедношћу робијаша
и само за једно знам:
мора постојати стаза за биљни олтар.

Заборављено је поље благиости,
заборавих икону своје лепоте
а корачам ка биљу без осмеха
осмеха окаченог о неком ветру.

У последњем грчу памћења
налазим свој меки биљни олтар
уклесан у вечност,
уклесан у лобање биљних богова.
И молитву певам...
за зрно изгубљене нежности,
за зрно чисто ваздуха.

ИЗВОРУ ВРАЋЕН

Полети птицо над реком и над житом:
очи већ продајем на пијаци ветрова
а реке ми се жита не враћају.

Купио сам ти семе конопља и грану,
слику залуталих снова
Сад, враћам се извору кочијама без крика.
У просањаној плетеници тајне
гледам, погашен ветром, мени зрак.

ПОВРАТАК

Враћајући се их хиљадугодишњег хаоса
Као слепи трагач са псом и бакљом
Улазим у разорене очи града.
Коме припада овај пепео? Чија је ово пепео-касица
И где је моја кућица?
Лешеви и труло воће дуж улица као ноте,
Карневал свих вољених тутњи лобањом.
Је ли ово већ позната смрт
Или сам и ја ушао у црни сан са псом и бакљом
Као смрзнуто сунце на слепоочницама.⁴⁷

⁴⁷ ВОЈИСЛАВ ИСТАТКОВИЋ - Војислав Ј. Истатковић је рођен 2. јануара 1953. године у Власотинцу. Звање: правник, текстилни инжењер. Књижевни рад: „Љубилиште”, поезија (Лесковац 1976), „Сабрани делови”, поезија (Пљевља 1986), „Пауза за кишу”, поезија (Лесковац 1991), „Она између звезда и лишћа” (са Бором Здравковићем, Лесковац 1987). Добитник је награде „Блажо Шћепановић” за 1985. годину Међуопштинске заједнице културе Пљевља и многих других награда на конкурсима за песме и циклус песама. Истатковић је писањем песама почео да се бави још у основној школи, али је његов песнички таленат открио Бора Здравковић. (...) Мислим да је моја најбоља књига песама „Сабрани делови” за коју сам добио републичке награду „Блажо Шћепановић”. У њој су рефлексивне песме, а та ми је награда била својврсно подстрек за рад. (...) Кад данас размишљам, за мене као песника, најлепши су били гимназијски дани... Протеклих деценија, Истатковић је објављивао у књижевним часописима и листовима: „Поља”, „Наше стварање”, „Књижевна реч”, „Развитак”, „Књижевне новине”, „Освит”. Војислав Истатковић и други млађи месници имају своју индивидуалну фразеологију и они су заговорници интелектуалне поезије. Заинтересовани су за откривање смисла живних појава и ствари, а блиско им је инте ресовање за опште видове модерне урбане поезије, као и за нековен ционално придружење песничкој традицији савременом песничтву и лексичи (Мирослав Миловановић, Песпопис, Лесковац 1977); (...) ПОЕЗИЈА ВОЈИСЛАВА ИСТАТКОВИЋА - Преда мном су песме Војислава Истатковића, прошлогодишњег матуранта и литерарца наше школе. Песме су му објављиване искључиво на страницама гимназијског часописа „Ми”, а њих се сигурно не би постидео ниједан југословенски часопис. Пред поезијом сам, дакле, познаника и сарадника, истинског песника, усковитланог и ненаученог да се боји, подељеног између неучљивости и недогледа, неприметног а активно присутног. У бојазни да не умре незадовољан, он гради речима свој свет, склад и лепоту песама које су надрасле конвенционалност и избегле екстремност, тежњу за шокантним. Најчешћи мотив Истатковићевих стихова је сопствена трагедија која га је опесничила, али не и распевала живот. Песме су му за плакање, болом поткане, а метафором основане. Зато у покушајима да напише оду животу, он пише клетву оплакујући њену лепоту, хвалећи њен недоглед који га налази разбољеног. (*Драган Радовић*, Поезија Војислава Истатковића, Ми, часопис лесковачких гимназијалаца, нова серија, бр. 11, 1999).

ЉИЉАНА ЈАНАЋКОВИЋ

ПО ЗВЕЗДИ ЗНАМ

По звезди својој знам
Како ти дан почиње
Где те бол затиче
Куда ти сан отиче

По звезди својој знам
Где ме туга затекла
Куда је радост утекла
У коју сам реку побегла
У чију сам шуму одбегла

По твојој
И мојој звезди знам
Колико се тебе
У мени скрило
И колико мене
У теби одлило

ЗВЕЗДА У КАМЕНУ

Он љуби камен
Страсно као жену
Призива виле
Шапатам гласно
Док скида земљу
И морску пену
Искри се
Пламен звезде
У камену

То срце у вајару
И ватра у пламену
Рађа нови живот
Неку нову звезду
У камен

БОЈЕ СА МОЈЕ СТРАНЕ ДУГЕ

Са моје стране дуге
Боје су додири душе
Ако те загрим плаво
Пољубим црвено
Додирнем бело
Ако те волим зелено

Са моје стране дуге
Боје су додири руке
Ако уз нежне звуке
Погледаш у жуто
Зажмуриш ружичасто
Осмехнеш се љубичасто

Са моје стране дуге
Боје су додири усне
Ако побегне црно
А у нама пљусне
Смех дугиних боја
Ако те волим верно

Са моје стране дуге
Воли се неизмерно.

ГОЛУБИЦА ГОЛОГ РИДА

(одломак)

Голубица
Голог рида
Перје своје
Ноћу скида
Док јој месец
Тело гори
Са својом се
Тајном бори

У гнезду је
Голуб чека
Долетео
Из далека
Бор и јела
Гране свили

Нема ока да провири

Под звездама
Ноћ је кратка
Тајна слатка
Небом плови
Звездасец
Срцем гони
Све док сунце
Не изрони

Пераја су
Дању глатка
Милује их
Нежно ветар
Гнездо ћути
Љубав слуги
Небом лети
Дугин спектар

ТУГА

Да није тебе не бих никада
Заронила руке међу звезде
И питала се шта ће бити.
Нити би желела да правим
Најлепши дијадем од суза
Да бих закитила тебе.
Да није тебе не бих никада
Звала маглу да те сакрије
Од мојих зеница.
Нити бих знала за тугу⁴⁸

⁴⁸ ЉИЉАНА ЈАНАЋКОВИЋ - Љиљана Јанаћковић рођена је 1947. године у Лесковцу. Филозофски факултет завршила је у Скопљу. Збирке песама: Вода жедна меда, Мед, жедна вода, Обојене песме. Звездана преписка (на српском и македонском језику). Аутор је двојезичних, српско-македонских песничких књига „Вода жедна меда”. Њене књиге документарне прозе „Македонија, земља добрих људи”, у издању београдске „Просвете”, у звезданој статистици листа „Политика експрес”, јула 2000. године, проглашена је за најчитанију и најтраженију књигу. Живи и ради у Београду.

СНЕЖАНА ЈАНКОВИЋ

ВАТРА

Сумаглица, лишће,
сунце и ведро небо.
Жута јесен,
пролазно црвена,
понекад сива.
У срцу пролеће
без леда.
Твој позив –
у очима се топе
сузе и
бол што откида
део тела,
недостајање,
занос и љубав.
Благослов неба,
свемир осећања
греје душу,
као да чека
да цела се предам,
останем ту
на раскршћу,
где пале се ватре
заувек.

ТИШИНА

Тренутак истине
Одшкрине тешка врата
Пробуди немире
Несталих жеља
Заискри суза
Глас одигра валцер
На уснама...
Да би се убрзо
Зачула
Тишина...

РАСКРШЋЕ

У сумраку жеља,
затрована песмама,
лудује ми срце.
Узнемирена...
Бесане ноћи...
Помало збуњена,
не знам
шта се дешава.
прегрш снова
на длану,
забачена тајна
ликује,
Утркујући се са временом,
лебдим
од раја до пакла.

ПРОЛАЗНОСТ

Испразне мисли разбољевају тело.
Стиснуте усне праве линију бора.
Згажено срце не јауче
Пролеће плачно гаси наду
Мач истине бode
Најосетљивије делове душе.
Буди се туга у лавиринту жеља.
Зове ехо суза да завлада.
Свеједно је.
Без живота исто је.
Привид среће је маска Сунца.⁴⁹

⁴⁹ СНЕЖАНА ЈАНКОВИЋ - Снежана Јанковић је рођена 23. октобра 1970. године у Лесковцу.
Књижевни рад: Скривена боја немира, збирка лирских песама. Члан је КК Глубочица.

ЉИЉАНА ЈАЊИЋ

ИЗГУБЉЕНИ КЉУЧ

Испрани мириси
уштављених кожа
Миомирис шебоја
чулавих хризантема
и дуња. Чекају
Маме.

Чекају листови на липи
да уду пребројани
А тачан број знан
Кораца до чесме
и сваки тон у гласу
младост рам
Чаме.

Светло на прозору
Обриси силуета
незнаних лица
Заборављена капија
Кључ изгубљен
у времену
тамe.

КУКАВИЦА

Тишина.
Бели кревети
у низу.
Кукавица
сасвим близу
слетела.
Душа једна
одлетела.
Празнина
Бол
Тишина.

КАД СУТРА БУДЕ ЈУЧЕ

Кад сутра буде јуче
Биће то већ истрошен дан
Заборав у своју мрежу вуче
Успоменом се зове сањани сан.

Када ти се нове наде буде
Пожури! Брзо се мрак хвата
Кад сутра јуче буде
Пролазност чека испред врата.

Није живот матурско вече
Сутра ће већ јуче бити
Време тече, сказалке звече
Све ће се у прошлост слити.

ЖУДЊА ЗА СУНЦЕМ

Понекад месец ушета,
усред бела дана
сврати.
Блед, измучен несаницом,
сунца би да се нагледа,
вечито будан,
па га прати,
светлости жудан.

Понекад пак сунце залута
усред таме ноћне,
у мркли мрак доспе
тајним путима
блиставе зраке
да проспе
па срца пуна озари
трагом светлости моћне.

НЕ ОСВРЋЕМ СЕ

Не осврћем се,
Нећу као Орфеј
Да начиним грешку,
Да погледом уназад
Поновим његову
Судбину тешку.
Само без освртања!
Кад ми на путу
Понестане даха,
Застанем, без страха,
Сагнем главу,
Заћутим,
У снове се упутим.
Испод спуштених капака
Није ми далека
Мог детињства река.
Окрзне ме крило птице
Младости,
Поскакујем
Од радости
По оштром камењу
У сусрет магли.
Посрћем
Али се нипошто не осврћем.

СВЕ БАКЕ СВЕТА

Баке су, бакe су ипак
неке посебне приче
различите а ето чак
једна на другу лице.

Све бакe целог света
тамнопуге ил' светле боје
са више или мање лета
лудо воле унуке своје.

Бакe имају вагу у глави
знају да мере кад и како
да дете буде човек прави
само стрпљиво само полако.

А и балет ће да глуме
ако деца баш то воле
иако ће од реуме
дуго ноге да их боле.

Па су мађионичари
јер из ташне као муња
извиру све слатке ствари
иако са мало труња.

Оне су веза са светом
који више не постоји
њихово наручје заклон
у ком' се дете не боји.

Баке имају увела лица
и око очију мрежу
ал' деци су „другарица”
јер млада срца их вежу.

ПУТОВАЊЕ

Путујем возом
с кофером
успомена.
Воз стаје.
Излазим
да удахнем ваздух.
Звук пиштаљке
и воз се удаљава.
Трчим за њим
Помозите!
бичем без гласа.
А кофер!
Гледају ме као
утвару.
Окрећу главе.
Остајем на перону,
Плачем.

ТЕРАЗИЈЕ

Колико ће још стада
свилених руна
и умаљтих погледа
воду пити
са водопада
и у црвено је бојити?

Колико ће вукова
извирати на
извор води
разјапљених раља
и троредних зуба?
Колико ће дуго чекати
празни разбоји
златноруких ткаља?

Колико векова ће се
бршљан обавијати
око столетних дуба
и растављати
стабло од луба
колико треба
до Теразија
седмог сазвежђа неба?!!

У БЕЗДАНУ

Песма
Неотпевана.
Изгубљена
У безданима.

Рач
Неизговорена
У грлу застала.

Стих
Ненаписан,
Распршен
У измаглици.

КАД НАДА УМИРЕ

(Посвећено песникињи Снежани Јањић)

Зна се да нада задња умире
Зато у нама и сада живи
Биће све добро као и пре
Разићи ће се облак сиви

И док време сате точи
У нама је стрепња и страх
Да ли ћешотворити очи
Да ли ћеш задржати дах

О чему сневаш у позне сате
Да ли стих зове сан твој ниже
Или те црне слутње прате
А све су ближе, све ближе

Несаница нам умор брише
Сећања надиру као врела
Волела си јесење кише
И мало од живота хтела

Да трачак сунца ти треба
Оловка која о лепоти пише
Љубав човека, парче плавог неба

И ништа, више и ништа више

Мре нада! Пре но што освану дан

Осмех ти болан склизну с лица
Хрли ти у сусрет, слеће на длан
Твоја бела, бела пахуљица.

ДУГОВИ

Никоме нисам
ништа дужна.
Све сам дугове
платила,
исплатила,
одужила.
Многе задужила
и презадужила.
И ипак душна
остала.⁵⁰

⁵⁰ ЉИЉАНА ЈАЊИЋ - Љиљана Јањић је рођена 1937. године у Слатини, код Јагодине. Основну школу и гимназију завршила је у Јагодини, а Филолошки факултет (Група за романистику) у Београду. Предавала је француски и латински језик у Медицинској школи у Лесковцу. Провела је годину дана у Паризу похађајући наставу на *Alliance française*. Као стипендиста Владе Француске, учествовала је на течајевима усавршавања француског језика на универзитетима у Греноблу и Безансану. Просветни савет Републике Србије доделио јој је 1988. године звање педагошког саветника. Бави се поезијом, прозом и преводилаштвом. Објављивала је песме, приче и преводе са француског језика у часописима и листовима у Лесковцу (Наше стварање, Помак, Наша реч, Алијанса), у Јагодини (Нови пут), Београду (Политика базар). Заступљена је у зборницима Синђелићеве чегарске ватре (Ниш), Гарави сокак (Инђија), Глубочица између обала (Лесковац). Награђивана је на књижевним конкурсима за поезију и прозу. Године 2001. изашла јој је збирка песама „*Кућни праг*“, а 2004. објавила је збирку песама за децу „*Јавила са крова рода*“ (Удружење писаца Лесковац). Члан је Удружења писаца Лесковца, Књижевног клуба „Глубочица“, Друштва Србија – Француска у Лесковцу. Живи у Лесковцу. „Филекс“ је 2006. објавио приче Љиљане Јањић „*Царска крушка*“, а 2010. године Удружење писаца Лесковца објавило је њен „*Изгубљени кључ*“ (Руковет нових и старих песама). О аутору, у тој збирци пише: Љиљана Јањић је рођена у Слатини код Јагодине. Завршила је Филолошки факултет у Београду. Објавила књиге: *Кућни праг* (песме), *Јавила са крова рода* (песме за децу), *Царска крушка* (приче). Бави се преводилаштвом. Песме, приче и преводе објављивала је у бројним српским часописима, листовима и зборницима. Живи у Лесковцу. (Љиљана Јањић, *Изгубљени кључ*, Удружење писаца Лесковац 2010, стр. 88) (...) ЈАВИЛА СА КРОВА РОДА - Писана по мери детета, песмарица Љиљане Јањић „Јавила са крова рода“ обухвата разнобојан тематски миље. Снагом познаваоца дечје душе, оживљен је један свет игре и маште, свет сасвим близак малом читаоцу. Поетске јединице Љиљане Јањић, саздане у духу најбоље змајовинске традиције, карактеришу хуман и здрав однос према детету, језик разуђен и комуникативан; обележава их избегнута поука и све замке која она носи. Састављене по свим нормама поетике за децу; јасност, једноставност, приступачност, пластичне слике, мелодија, сликовита поента, дух животне ведрине и вера у светлостни свет детињства, оне ће увек наћи своје читаоце. (*Тихомир Петровић*, из рецензије, *Јавила са крова рода*, Удружење писаца Лесковац, Лесковац 2004).

СНЕЖАНА ЈАЊИЋ

МОЈОЈ МАРИЈИ

Носила сам
Јутарње сунце
У недрима
Крв моје крви
Радост трепереву
Да бубри
Да расте
Да ми жиле јача
У сумрак живота
Да ми живот радује
На одласку
И родих птицу рањену
Оба јој крила осташе на прагу
И заледи се срце
И крикнуше јој очи
Благу тишину топлих зеница
Ножеви у утроби
Севнуше очајно
У мозгу муња
И прсну свест
А остаде ми птица
До гроба рањена...
Да љуби Сунце,
Да ломи даљине
Да сања живот уместо крила

ТЕХНОЛГИЈА ТРЕНУТКА

Левом руком поклопих небо
Прстима десне лишће са грана
Крај себе спазих твоју сен
И схватих радост наших дана.
Видех те
 Заволех
 Све у један трен

ЈЕСЕН

Ћутим шуштање опалог лишћа
У твојој коси
Слутим дрхтање великог неба
У твојим очима
Носим дим твоје цигарете
У мојом прстима
Осећам да јесен надолази
У нама

КАМЕН

Камен по камен прескачем
Жуљеви остају невидљиви
Траве полегнуте росу сањају
Милују се земља и небо на хоризонту
Љубе у потиљак сунце на умору
Црне се купине воле и растињу
До бола
Птице ми скакућу по трагу
Камен за камен остаје.

ТАМНИНА

Тамнина
Црна тамнина ми улегла
У срце и душу

На грбину ми се навалила
С'м што не пукне
Дзвезде гу држив за скутови
Тешки, плишани.

Да `оће ветар да дуне
Конци да ву покида
Месец сас срп да гу исече
Срма да се расипе

Једн`пут да ми с`мне.

ПЛАХОВИТО

Посрће ветар
Кроз гране
Отежале од бола
На лишће сребрно
Маглено

Као јутро
Ињевито
Снеговито
Плаховито

Удара ветар
Лед ломи
У крв га претаче

Да отопи
И отопли
Да додиром
Одгурне ноћ

И, где чуда

Ветар је стао
У јесен мог живота

Свануло јутро
миловито⁵¹

⁵¹ СНЕЖАНА ЈАЊИЋ - Снежана Ч. Јањић је рођена 1950. године у Лесковцу. Завршила је гимназију и студирала немачки и енглески језик. Награђивана на књижевним конкурсима. (...) КАД ЈЕСЕН ПРОЦВЕТА - Снежана Јањић је поетеса са аутентичним сензибилитетом и емотивним набојем.... У песмама Снежаниним доминирају мотиви љубави, породични, природе, чврсте везаности за своју земљу, за жубор завичајне реке, за баште пуне зумбула и лала, за лепоте и сивила које живот собом носи. (Борислав Здравковић, рецензија, Кад јесен процвета, КК Глубочица, Лесковац 2000). (...) СПОМЕНАК - Збирка песама и прича „Споменак” која је пред нама друга је објављена књига Лесковчанке Снежане Јањић. Неке од награђених песама и прича део су и ове књиге. (Милена Стојановић, Споменак, рецензија (Необични путеви живота), Филекс, Лесковац 2007)

ЗОРАН ЈОВАНОВИЋ

НЕ ДИРАЈ МИ!!!

Не дирај ми ћирилицу, не дирај ми српско писмо,
не отимај српству душу, постаћемо то што нисмо!
Не дирај ми у наслеђе, породичну традицију,
не отимај српско чојство, не прекрајај историју!

Не дирај ми Православље, учитеља Светог Саву,
порекло ми не отимај, не дирај у крену славу!
Не дирај ми Обилића, ни све српске витезове,
не дирај ми у светиње, што се славе кроз векове!

Не дирај ми Цар Душана који створи силно царство,
Косово ми не отимај, српско име и богатство!
Не дирај ми Карађорђа, хајдуке и Вујадина
Не дирај ми српске гусле, нити Духа, Оца, Сина!

Не дирај ми Свето Тројство, три прста и воштаницу,
не отимај мананстире, нити стару воденицу!
Не дирај ми српска села, српске фруле и посела,
не дирај ми њиве, поља, пастирице, стада бела!

Не дирај ми запис дрво, успаванку моје мајке,
не отимај Баш Челика ни остале српске бајке!
Не дирај у бунар стари, у огњишта и вериге,
не дирај ми у иконе и црквене старе књиге!

Не дирај ми у двориште, ни случајно породицу,
не отимај славски колач ни бабину гибаницу
не дирај ми српско писмо, не отимај ћирилицу,
не дирај ми у наслеђе да ти не бих ја мамицу.

НИТ

Љут сам!
На себе!
Не знам ни кад ни како
изгубио сам једну нит.
Малу, неприметну
А опет,
довољно велику
да без ње не могу
да спојим.

Та, моја, нит,
сада путује светом.
Лута,
тражи ме
међу сакривеним тајнама
свраћа
у изневерена очекивања
и нестаје
у мору лажних обећања.

Знам то,
годинама сам јој на трагу
стално на путу
којим је она
пре мене прошла.
Једном
кад је пронађем
знам,
Та мала,
неприметна
А опет,
довољно јака
Нит
тебе и мене повезаће у нас.

ГЛАС

Слушао сам у сну свог прадеде глас
однекуд он дође и тихо прозбори
Поштуј, синко, претке, сећање на нас
за истину праву песмом ти се бори.

Гинули смо храбро за мајку Србију
остављали кости беспућем Балкана
наше сене сада над Србијом бдију
са острва Вида и Кајмакчалана.

Душмани су силни хтели да нас згазе
да нам племе сатру, да нас нема више
а прошли су као кад гују нагазе
два рата злотвори овде изгубише.

Убијаше редом, метком, бајонетом,
спаљивали живе, жене силовали
због жеље да тако завладају светом
испред њих смо стали и нисмо им дали

Ти, и такви, синко, сад нас себи зову
говоре нам да су пријатељи прави
зато свима добро причај причу ову
опростити можеш, ал не заборави!

Нек се српски народ таквих добро пази
убица мог рода пријатељ ми није
душманину не дај да нам кости тури
крв предака твојих свака травка пије.

СЛУШАЈ СРБИНЕ

Слушај ме добро, Србине, брате,
јер хоћу нешто да кажем важно,
дошло је време да Срби схвате
ти што их воле, чине то лажно!

Послушај данас, па даље реци
како се крсте, шта Срби славе
и ко су они велики свец
пред које Срби сагињу главе.

Причај им, роде, о традицији,
српском наслеђу и ћирилици
јунаштву старих у историји
о Светом Тројству и воштаници.

Не заборави Душана Цара,
и некад, давно, велико царство
Немој туђина за господара
јер свој на своме јесте богатство.

Причај, Србине, нек прича тече
с кладенца како се вода пије
како се ракија добра пече
и њоме наздравља из тестије.

Помени увек и гусле старе
што добро памте јуначке песме
туђом музиком да их не кваре
јунаке нико да дира не сме.

Певај Србине нека се чује
да никад нећеш дати на своје
нек песма буде попут олује
Ово је Србија и све је Твоје

ГЛОСНИ СОНЕТ

*Уморном од свега у смрт ми се жури,
Јер видех заслужног како бедно проси,
И ниткова што се богато кинђури,
И оданост како понижења сноси,
Шекспир, сонет 66*

И пожелим тако да одем далеко
побегнем од себе, скривен у чахури
ил' да одем тамо, где ме чека неко
Уморном од свега у смрт ми се жури

У овом животу к'о авет нестваран
некад бејаш човек који се поноси
а сад падох тужан, у све разочаран
јер видех заслужног како бедно проси

И пожелим зато нестати у бури
Да не гледам ужас који живот носи
И ниткова што се богато кинђури

Док поштење голу кору хлеба проси
гледам олош како светом се шепури
И оданост како понижења сноси.

*„Тромо се време вуче,
И ничег новог нема,
Данас све као јуче,
Сутра се исто спрема.“
Гаврило Принцип*

Тромо се време вуче
ал' век већ прође, ево
а к'о да беше јуче
Принцип и Сарајево.

И ничег новог нема
душмана на све стране
свету се пропаст спрема
нико на пут да стане.

Данас све као јуче
Србин подиже главу

слободи, срце га вуче
не да на веру, славу.

Сутра се исто спрема
пред злом Србин ће стати
одавде, даље му нема
овде ће за све да плати.

ЈА САМ ДОМАЋИН ЧОВЕК
(одломак)

Нисам ти ја, брале, човек за те ствари!
Мислим, швалерација, и тако то.
Ја сам домаћин човек!
Данашње жене воле мазне и намирисане
ко оне, Боже ме прости,
а ја и неокупан легнем!
додуше, само кад је сезона
и не у кревет него у сено
да ујутру не губим време.

.....
.....

Ја сам ти, брале, за поштен живот
што би се рекло, за данас, глуп.
Онај што не да на своје
али и једнако поштује туђе.
Нисам од оних, Боже ме прости,
што се савију како ко дуне.
Ја све што мислим гласно кажем,
домаћин човек, кажу у селу.
Сад, кад још мало загуди север
а ја насецкам кисео купус
па преко њега грувану, љуту
у поверењу, заболе ме....!!⁵²

⁵² ЗОРАН ЈОВАНОВИЋ - Зоран М. Јовановић, рођен је новембра 1969. године, ради у „Пошти Србије“. Магистар економских наука од 2010. године, а писањем се бави од 2006. године. Јовановић је награђен на бројним конкурсима за поезију и кратку причу. У Лесковцу 2010. године на конкурс „Вукашин Цонић“ припала му је друга награда. Један од аутора заступљених у збиркама поезије више аутора "Први пут", "Љубавни рецеПат", „Ветрењача“ и „Окретање Точкао“ у издању Културног центра Крушевац, у часопису за књижевност, уметност и културу "Помак" и недељнику "Наша Реч" из Лесковца као и на неколико интернет сајтова посвећених поезији. Приче, песме и афоризми објављиване су у електронским часописима за политичку сатиру „Жикишон“ у Србији и сарајевском „МаксМинус-у“, као и у издању овог часописа за Швајцарску, а у припреми је и прва збирка песама и прича под насловом "Моја последња зб(и)рка".

МИРОСЛАВА ЈОВАНОВИЋ

ТЕЖИНА ИДИЛИЧНЕ МЛАДОСТИ

Пролазе ми годиннице, рачуни се своде:
На гомилу жеља скромних, нека се не стиде!

Невино у оскудици, без праве слободе!
Да бели свет, лепе земље, очи моје виде;

Ипак, понекада, погледам свет, из далека!
Дивног садржаја, боја, облика, са слика!

Нестрпљиви, радознали, поглед, нека чека,
Знам, видећу, бићу једна од срећних путника:

Само делић света гледам, где сам се родила.
Једино „пространство“, као читава планета.

Где сам, усамљена, младост своју проводила,
Ко пустињак огорчени, бежећи од света.

Све о теби, из младости, остаће, сеоце!
У сећању, у вечности, Велико Војловце:

Три брдашца упоредна, зелени шумарци,
Ливадице, река мала, благи поветарци;

У подножју брда два, ливаде озелене,
Доње и Горње ливаде, цветне и шарене.

У пролеће, лето рано, цвеће мирс пружа!
Пчелице, лептири, сишу нектар дивљих ружа.

Зуји, бруји, у тишини, плаветна лепота!
Небо сјајно, на крилима природе живота.⁵³

⁵³ МИРОСЛАВА ЈОВАНОВИЋ - Мирослава Јовановић рођена је 31. јанара 1935. године у селу Велико Војловце, где је завршила основну школу. Објавила је збирке песама „Тежина идиличне младости“ и „Постанак света“.

РАДЕ ЈОВИЋ

НАША ЧАРШИЈА

Там куде Морава рипа
Под Бесну кобилу,
Па иде на куде долину,
Там легнула земља убава –
Легнула под сребро небеско.

Лаштив се зелене ливаде,
Човеци јашев на песме.

Пушке се турав под ребра,
Ако се огањ и уз огањ,
Грваља са девојачко оро,
Нишанив се звезде.

Судбина људска
На триста муке.
Там куде пет воде
Ударав на таламбаси,
Куде куга жмије
А смејање се крчка;
Там куде земља
Саму себе зарипује;
Там куде човек
За човека руку дава;
Тем је почело једно –
и једно ће буде.

УЛИЦА НИШКА

Месец се ломи
 лето кривуда
Улицом Нишком глава луда
У бисагама прошлост тражи
Два нежна цвета беле раде

Ето
Ја песник
Улица стара
Биће то рачун без крчмара

Под грлом цвећезановега
Ја пијан себи најбоља мета
Шапућем под прозором
улицу љубим
Улицу Нишку – прамаку мајке
Молим је да са мном измишља бајке
Улица Нишка тихо узвраћа
Оно о младој принцези снова
и заклињемо се: бићемо браћа
Нико ни речи како је било
Ране и боли две сватска рата
И док се није разданило
Ми настављамо:
Певам
Улица Нишка тихо ме прати
и сећам се старих заната
Тепенака
 шечерног воћа
Само још зора да нас позлати
Само још зора да нас схвати
и ме ћемо се растајати
и ми ћемо се растајати
Дуго и болно
 док једне ноћи
Немушти језик не затаји

УЛИЦА СВЕТОИЛИЈСКА

1.
Рекоше да се под црквом Светоилијском
Копају раке памћења ради;
Сва земља,
Од средњег моста на Ветерници,
До цркве,
Да буде Светоилијска.
Улицом да се одлази на вечно путовање,
Улицом да се оплакују отишли.
О празницима црквеним и народним,
Улица Светоилијска има да се мете
Три пута на дан
Светоилијску да поштују богати,
Силни и безобразни:
Госпође и госпођице,
Да је поштују сиромашни, просјаци,
Пијанице,
Надничари, геце, васцели сељачки свет
Што суботом силази на калдрму
Да се ветру чуди и глупостима варошким.
Исто да чине фабриканти, лумпер пролетери;
Официри, гочобије, пчелари, лезилебовићи
и семенкари
Кафанци, мамлази, дрпоције,
Усамљени и они што су ударени
мокром чарапом.

2.
Имали смо дуг пут до вечне куће
мајке Лепосаве
Баба Вила натоварена башчама, даровима
За душе мртвих;
Ја, ошишан до главе,
За баба Вилу, као млади магарац,
Куд пукло да пукло.
Длибоким путем,
Поред циганских улица,
Кроз кал и смрад јесењи,
Свакодневно одлазим тамо,
Где сени мајке Лепосаве за вјеки вјеков
Вену

Онда смо гробље ћутке гледали,
Читајући са усана самоће претње
Зимогрживог сунца.

3.
Нек Светоилијска буде последњи пут
Који у рај води, ако раја има.
Нек Светоилијска буде последњи пут
Који у пакао води, ако пакла има.
Рекоше ми, пакао постоји.

КАЛУЂЕРИЦА МОЈА

1.
Од Лазаровића изданак бели
По стричевима Југовић
По ујацима из Обилића

Газила Ситницу, Мораву и Пчињу
Кад је са Новог Брда у долине сишла
Сазнаде
Да јој је кум Мали Радојица

Бог душу да му прости

2.
Рекоше јој да ће робовати
Оне не хте
Наљути се и поче
Манастире да изграђује

Тако обележи Србију
Осмехом Анђећа Белог

Осмех остаде у аманет песму
Калуђерица мени
И драгом Богу на располагање
Кад су се о Малој Госпојини
У Лесковцу писале песме
Напишем ову и оставим је
Деци у наслеђе

КАД БИ СЕ МОГЛО

Кад би се могло
Октобру бих на лице
Написао само две именице
Човек
Слобода

кад би се могло
Свим знаним и незнаним људима
Честитао бих празник грудима
Отвореним

Кад би се могло
Зауставио бих окретање света
Да видим дан преокрета
Ослобођења

Кад би се могло
Небо бих на земљу спустио плаво
Па бих га до бесвести чашћавао
За слободу

АДРЕСА

Ја сам Радомир Јовић
Град изградње
Улица размишљања
Кућа
О слатка запуштена зграда
Кров од свежег воћа: кајсије
По занимању ситничар
Дипломирани основац
Разумем се у самоћу
У чекање

ДНЕВНИК ЗА МИЉАНУ

Ето, Миљана, тридесет и седми дан је
Како те увек на мосту сретнем
И увек сретнем на мосту.
Ти на рукама носиш насмејани сутон,
Косом мрсиш љубичице,
Прођеш кроз мене погледом и негде далеко
Жеље нам се пољубише даљином.

Другом улицом закорача киша смеха,
Дан је као саксија цвећа,
Сунце личи на тањир пун зрелих јагода.

Понекад те замолим заједно са сунцем:
Прођи мојим улицама.
Деца у великом парку, шапнуће: он је птица.
Угао на коме увек гасим пикавац слутње
Пре првог корака, запеваће:
Раде Јовић воли да звижди док хода улицом

Ето, Миљана, нека увек буде ноћ.
Ја ћу волети дан
Кад је сунце личило на тањир пун зрелих јагода.

МАЈСКА ПЕСМА

Ево маја и мене
Освајамо мир
Пред пуним кућама младости
Пароле пишемо буђења и наде

Мај
Револуционар стари
Ја његов Радомир
Сређујемо неке човечанске ствари

IN MERIRIAM (M. P.)

Моја је Русија Ана Цветајева
Лептирица сибирског лета,
Моја је Русија земља змајева.

Моја је Русија крик гренадира,
Загробни сан Наполеона,
Моја је Русија брбљање Тихог Дона.

Моја је Русија уморни баћушка
Стрпан на престо цара,
Моја је Русија залутала бубамара.

Моја је Русија земља снегова,
Хладних и топлих мора,
Моја је Русија Анина сребрна зора.
Моја је Русија Ана Цветајева,
Сахрањена у земљи змајева.

ВЕЧЕРЊИ АЛБУМ

С вечери сваке понека суза
Склизне на лице

Свилена буба испреда нову нит
Врате се птице

Птице селице

АЛЕКСАНДРА

Очи света
Под женским јој челом
Обрве шуме на септембар лице

Погубљене су речи
За тајне тела
Што градом ћутања
Ко време промиче

Зуби јој пуни воћа
Кад говори ситнице
Млад јој месец извире из самоће.⁵⁴

⁵⁴ РАДЕ ЈОВИЋ (1937 – 2004). У „Белешкама о писцу”, које се објављене у „Срећном царству” (Просвета, Београд, 1998), најбољем делу Рада Јовића, записано је: „Раде Јовић рођен је у Лесковцу 1937. године. Школовао се у Лесковцу и Београду. Објавио збирке песама за децу: Небески морнари, Мапе; збирке песама: Вињете, Разговор с Ветерницом (Јеванђеље лесковачког менталитета), Бајку: Принц Леско и принцези Леска; романе: Сезона клања и Перпетум мобиле; драмске: Нудим ти пуне руке живота, Пут у светлост, Време препознавања, Гозба, Лесковчанин у Паризу; монодраме: Мој пас Краб, адаптација Шекспировог дела, Ласте јастребарске и Не се знаје, Заре игра. Аутор лесковачког „П(р)озоришта у авлији”, оснивач Фестивала филма сутрашњице. У лесковачком Народном архиву налази се Легат Рада Јовића; ЛЕСКОВАЧКО МАЈСТОРСКО ПИСМО (...) Опет је, по трећи путу минутих десетак година, Раде Јовић објавио ново-старе стихове старовремске, који разгаљују срце и душу лесковачког читаоца. И не само њега, већ и сваког другог осетљивијег читаоца, али, ипак, понајпре и понајвише лесковачког. Мислим, наравно, на нову Јовићеву књигу „Лесковачка мајсторска писма”, али којој је наш песник додао и стихове из своје две претходне књиге, чији су наслови лесковачком читаоцу добро познати: „Ђораво злато” и „Наша чаршија”. Има Раде Јовић и других вредних књига, и посвећених Лесковцу, као и ове три што су, али тек са њима Раде Јовић је заслужио да и сам добије Лесковачко мајсторско писмо, као изузетни Мајстор од лесковачки реч. (Димитрије Ташић, Раде Јовић, Мајстор од лесковачки реч, Помак, бр. 19, јануар-март, 2002); У веома лепом предговору овој књизи, Драган Ташић с правом указује да Јовићеви „стихови старовремски” поседују укус сентенце, дакле, кратке, сажете, мудре мисли, опаске или изреке.

АНИТА ЈОКСИМОВИЋ

ВИТЕЗ

Хоћеш ли ме позвати у свој храм
или ћеш ову игру одиграти сталожено и мирно
као какав витез под маском
Покрићеш се својим велом тајанствености
и знам, утонућеш у црни понор беспућа
А ја ћу се превртати у кревету и тражићу те
у свим тужним пространима сна
Желим да покидам те конце којима
покрећеш жудњу марионета
и господариш њима
хранећи их безобличним надама
Рашчланићу те у милион ситних погледа
како би направила мозаик
неухватљиве душе
и ставила га себи уместо јастука
Смешно је то што смо изгубљени
у кругу стрпљења и чекања
и само се назире осмех
на рубу твојих усана
док ме чежњиви глас дозива
отуда негде, из непремостивих даљина.

СУНОВРАТ

Сунцокрети
према Сунцу.
Осмех
у Самоћи.
Суза
у Потаји.
Зрак
усред Зиме.
Висибаве
у Смелости.
Суноврат
прекратких ноктију
да исклија
на Површину.

СЕНКЕ

Дођи док разгрћем мисли
и тихо се распадам
усред одјека прошлости.
Не заборави да понесеш
име, ону праву реч
и његов осмех.
Можда зажмурићу
и пружим ти љубав,
или кренем не питајући где.
Не могу лагати,
али умем да пронађем
начин за обману.
Искористи то,
уђи ми у снове неприметно
и опрости ако останем
загледана у сенке.

НЕ ДОЗВОЛИ МИ

Не дозволи ми
да заспим
док си ти будан.
Ко ће те чувати ?

Не дозволи ми
да жмурићу
док ме љубиш.
Ко ће те гледати?

Не дозволи ми
да причам
док ти ћутиш.
Ко ће те слушати?

Не дозволи ми
да ћутићу
док ти причаш.
Ко ће ти рећи?

Не дозволи ми
да плачем

док ти тугујеш.
Ко ће се смејати?

Не дозволи ми
да те изневерим
кад се не надах.
Коме ћеш веровати?

Не дозволи ми
да размишљам
кад ти мислиш.
Ко ће маштати?

Не дозволи ми
да ме нема
кад тебе нема.
Ко ће остати?

Не дозволи ми
и дозволи све.
Ко ће Волети?

УНИВЕРЗУМ

Неухватљива нит слободе
лежи на том путу
између љубави и тишине.
Разлози нису ни потребни
да би се објаснила
свемоћ једне снаге
која превазилази
границе постојећег.
Црне немани
спустају се низ улице наде
и воде у лудило.
Вечити хаос господари
у својој млакој обамрлости.
Погрешни људи, криво повезани
славе своју сулуду победу.
Заварати друге, понајвише себе
и утопити се у учмалост компромиса.
Јер ствари какве јесу
обавијене су укусом сигурности
и прекривене велом илузија.

Набрекле вене носе живот и струје
бљутавим токовима осредњости.
Ветар са муком затетура
постојане истине
тражећи огњиште
у дубоком сну.
Неке давно изговорене речи
и одбачена љубав
претварају се у проклетство.

ИЗЛАЗ

Не очекуј да дођем
када склопиш прсте
и тихо звизнеш кроз ноћ.
Јер страна на којој ја стојим
не раздваја воду
и не помиче тишину.
Не знам како да размислиш,
а притом не нарушиш слику,
или разапнеш истину.
Као топле капи влажне помрачине
савијаш се нада мном
и црташ круг из којег
не могу изаћи.
Сама у себи слажем гомиле
са страхом при помисли на живот.
Иако доста наивно
гледам у твоје очи,
видим сваки траг потиснуте мисли
желећи да разумем оно ломљиво
што ствара прстен око месеца,
оно што премешта ватру из удова
и даје звук речима.
Ниси онај прави
али намећеш се као једини излаз.⁵⁵

⁵⁵ АНИТА ЈОКСИМОВИЋ – Анита Јоксимовић рођена је у Лесковцу, 16. јануара 1978. године. После завршене гимназије у Лесковцу, студирала је на Филозофском факултету у Нишу, одсек Англистика. Дипломирани је филолог за енглески језик и књижевност. Предаје енглески језик у ОШ „Радоје Домановић“ у Бошњацу. Члан је групе Поезија 016. Писана реч била је и остала њена прва љубав.

МИЛАН ЈОКОВИЋ

ЛАЖЉИВЕ РИМЕ

Ако се деси да ишта личи на стих
Од оног што кажем,
Па то још буде имало и риму,
Знајте да лажем
И молим да то предате диму.

Орао сам земљу и чувао козе
Па потом, уместо вуне,
Носио одела од вискозе и прихватио
Да је стил Бодлеров човек
Коме сам остао доследан до век.

Претрчао сам преко Преверових тргова
И Сарајлићевих мостова,
Сретао њихове Ане, Зоје и Наташе
Отргнут од плугова и бразда
Којима ходају босе снаше.

Кроз прозор сам гледао живот
Који ме се не тиче
Па из моје руке ништа не ниче.
И зато, што год у рими кажем,
Предајте диму јер лажем.

На пример, бразда која се дими
Из преврнуте утробе земље,
Била би увреда да сличи рими
Док пар волова вукући плуг стење.

Онда замислите руку која сеје
Пшеницу или овас, мирис њене плетенице
И без риме доспеће до вас. И семе
Које у пољу клија и без риме свија
Име оне које вас обузима.

Не мора да има плаве или црне очи,
Благог или сненог погледа, важно је
Да се ваш лик у њима огледа.

Није ни рима да има дуге ноге
Или топле груди, битно је да вас
Њен додир у свако доба буди.

По Бајроновом савету сам волео
Па ме је болело, док ми је срце
Цврчало на ватри и у диму,
Ја сам клепао лажљиву риму,
Зарадио сам и Јесењинов ожиљак,
У ноћи кад сам, заклињући јој се,
На чело притиско цигарете опиљак.

За све то време заборавио сам на њу
У топлој бразди босу и пропустио
Да испод њене блузе испијам росу.

Живот је тако минуо као туђи сан,
Због тога вас молим
Да ми избришете и име и риме
И ставите у сандук закуцан.⁵⁶

⁵⁶ МИЛАН ЈОКОВИЋ - Милан Јоковић је рођен 26 октобра 1940. године у Новом Саду. Основну школу је похађао у Медевцу, Орлану и Лебану, а гимназију је завршио у Лесковцу. Вишу педагошку школу, Одсек српскохрватски језик и југословенска књижевност, завршио је у Нишу. Наставнички позив започео је 1961. године у ОШ „Владимир Букелић” у Тулару, а затим у Броду, код Црне Траве. Новинар и одговорни уредник лесковачког листа „Комбинат” био је од 1970. до 2001. године. Сарађивао у многим листовима и часописима: „Рад”, „Политика”, „Дневни телеграф”, „Блиц”... Објавио је велики број запажених репортажа и записа о људима и догађајима. Припремио је рукопис „Непоуздано сведочанство”. Добитник је награде Удружења новинара Србије за изузетне резултате у новинарству у привреди, затим највишег признања СОФК-е Лесковац и других признања друштвених организација и удружења. Живи у Лесковцу. *Напомена:* Лесковачки дневник објавио је Јоковићеве Лажљиве риме, по властитом признању, аутобиографску песму, једину коју је икада написао један од најбољих лесковачких новинара.

МАРЕ КАРАНФИЛОВИЋ

ДОЗВОЛИ МИ...

Дозволи ми да небо дотакнем,
допусти ми да снове украдем.
Одведи ме далеко одавде,
Покажи ми да живим другчије.

Само то желим,
Крила ми дај.
Само то тражим,
Не спутавај!

Однеси ме до звезда најдаље
И пусти ме да горе предахнем.
Научи ме да сањам најслађе,
И после нек' живим и умирем.

Само то желим,
Крила ми дај.
Само то тражим,
Не спутавај!

Тишина свира, звезде певају,
Анђели језде, не примећују.
Неко их зове, њима се нада
У својој жељи дубље пропада.

Само то желим, крила ми дај.
Само то тражим,
Не спутавај!

ТИ САМО ЧОВЕК БУДИ

Нека ти зли пркосе..
Нека те ветар носи...
И, кад те мрак гуши,
Остани човек у души!

Слушај срце своје!
И, кад ти ребра броје..
И, кад ти дела мере,
нечастиви кад ти суди,
ти само човек буди!

Кошмар кад обруч стегне,
жичану опругу кроз уши пружи,
фијук кроз мозак звизне,
туга на срцу легне,
љубави само служи!

Обрве кад се споје,
не растежи их,
већ ка небу дигни!
Пркосно испрси груди,
ал увек човек буди!
%

Кад велика нада
Угуши снове
Душа се после плаши
Да сања
Отвори очи, опет је дан –
Исти, ил' црњи,
Не могу да знам.

СРЦЕ

Остани, срце моје,
оно што си досад било,
оно што сада јеси,
оно што мораш бити.
Буди отворено за олује, мраз и мрак,
исто као за поветарац, сунца сјај.
И, кад ти сузе слане
болне ране пеку.
И, кад те кошмар
обручком снажно стеже.
И, кад те олуја шиба.
И ветар снажно млати,
немој се дати!
Остани нежно ко роса,
слабашно, малено, чедно.
И, кад пркос млати,
корову места не дај!
Мржњи се никад не предај!
Јер ћеш се сам тако
срцем звати!⁵⁷

⁵⁷ МАРЕ КАРАНФИЛОВИЋ - Маре С. Каранфиловић (девојачко Николовска), рођена је 11. априла 1968. године у Скопљу. Дипломирала је на Филолошком факултету у Скопљу и стекла звање професор књижевности и српског језика. Ради у Текстилној школи у Лесковцу. Стални судски тумач за македонски језик при Вишем (Окружном) суду у Лесковцу. Уређивала је часопис ученика Пољопривредне школе у Лесковцу, док је радила у њој, и била руководилац драмске секције. Са ученицима, члановима ове секције, имала премијеру представе и више од десетак реприза 2001. године у Дому културе у Лесковцу. Текст „С оне стране свитања”, са актуелном поруком „Играј за живот – дрога не” написали су њени ученици. Објављивале песме у часопису „Поглед у будућност” Пољопривредне школе, 2002. године, и у заједничкој збирци Глубочица између обала. Заједно са колегом Ненадом Стаменковићем написала је, између осталог, рецензију романа Братислава Тодоровића „У сенци времена.” Члан је КК Глубочица.

НИНА КОСТИЋ

СРЦЕ МОЈЕ

Кад је тешко и када убрзано дишем
Да пишем.
Препознаће се ове сузе моје,
Без плача
Јер се боје
Иако заувек стоје,
У срцу мом
Биле су знак,
Али на срећу, готово је,
Иако разорено
Сад је срце опет моје.

СЛОМЉЕНА КРИЛА

Дошао је дан када славим свој лет,
Процветао је још један цвет.
Белим латицама заблиста већ,
Пожелех да невиним крилима прођем свет,
И нико још не такну крила моја,
Заблиста бела боја и просвета љуба моја,
Раширих крила са страхом,
Видех да блистав цвет постоји,
Неко рече да лепо ми крила не стоје,
То моју срећу убило је,
Настави да летиш зачула сам тамо,
Завидех ми на крилима
Зло ми желеше само.
Ал не виде тугу моју,
Стадох да обришем сузе, да сакријем бол своју.
Мислила сам да дани ће сунчани да потрају,
Да моја крила неће губити боју,
Да ћу махати небеском своду,
Да ћу крилима дотаћи воду,
Али сруших свој сан и свој свет
Дотакнух крилима тај проклети цвет,
То угрози мој први и једини лет,
Повређена крила лептира,
Сломили ми крила

Још нисам полетела,
Сломили ми срце
А оно загнојило,
Прокрврило и цвет обојило,
Од моје први осташе трагови,
Бездушни гледали,
Моју смрт славили.
Крила невина сад крвљу натопљена,
Не бејаш више краљица снена,
Крила сломљена, више никад не враћена,
Много суза, а туга не схваћена,
Болна душа трном разорена.
Завлада зима а срце не огрејано,
Још да дишем остаде ми само,
Пуче срце рањено и само.

СВЕТИ САВА

Кад славуји певају, а река жубори
поред лепог града што се Рас назива
уз одсјај сунца мали Раско збори
са птицама несташним тајну призива.

Машта дечак мали на жупанском двору
да сунце дохвати, а месец умири
да све ноћи у дане претвори
да уз свелост свећа нестану немири.

И док Вукан дечјим мачем маше
а брат Стеван са камена скаче
бистри Растко прва слова пише
нове речи на таблици сриче.

Одлучи се Расткода на свету гору оде
да се Богу моли и школу изучи
благи мирис мора будио му наде
ал' неслога браће миран сан му мучи.

Од орлића Растка сад је Сава постао
свог оца Немању у Грчку је довео
браћи завет дао да у миру буду
а са оцем манастир Хиландар сазидао.

МОЈЕ ПЕСМЕ

Знам да песме су моје све исте,
Знам да су препуне туге,
И да трају ове године луде,
Тада понеко осети укус туге,
И сазна како је кад тешко буде,
Чудно је кад те та сазнања слуде,
И све тако досадно буде,
За ситне грешке онда други ти суде,
И шта онда од главе луде,
Ал кад заборавиш све боли и туге,
Схватиш да постоје и године друге,
И да све још глупље буде,
Срце ми је пуно туге,
И опет су ноћи тако дуге,
Опет су сузе просуте,
И тако кад те успомене подсете,
Свако је жељан освете,
Па тако нису моје песме посебне,
Онде су моје мисли расуте.

ОБЛАК

Облачак мали,
Плаво небо хвали.

Облачак мали,
Месецу се жали.

Зашто му ноћ,
Плаветнило узима.

Зашто му другове скрива,
И тајне открива.⁵⁸

⁵⁸ НИНА КОСТИЋ - Нина Костић рођена је 11. фебруара 1991. године у Лесковцу. Објавила збирке песама „Јутарња роса“, „Пролеће у срцу“ и „Сунчеви одсјаји“ и „Сломљена крила“. Песма „Челична птица“ објављена јој је у књизи „Лесковачки крај у време НАТО агресије“, Лесковац 2000. године. Добила је прву награду за песму „Свети Сава“ на конкурс Одељења министарства просвете Јабланичког округа 2001. године. Песма је објављена у часопису Помак 2001. године, листу за књижевност, уметност и културу у Лесковцу. Њено стваралаштво је представљено у ђачким новинама Лесковачки дневник (бр. 9, фебруар 2001).

МИМИЦА СТЕФАНОВИЋ КОСТИЋ

ЗАБРАЊЕНА ЉУБАВ

Жељно очекујем вољени глас,
позив и једноставне речи:
„Чекај ме “
и већ спреман одговор
„Чекам те“.
О Боже, а ничега већ данима нема
чак ни твојих лажних обећања...
Само будна сневам сан о теби,
Пролазим прстима по твојим
сребрнастим таласима косе,
гледају ме лажно заљубљене
твоје очи боје мора.
Топим се и сагоревам
од твоје лажне ватре љубави,
тонем у твом загрљају
док осећам сласт чоколаде
измешане пољупцем са усана
док је делимо као деца.
Слатка је забрањена љубав
док будна сањаш, љубиш,
милујеш и грлиш,
док у души одзвањају звуци
жељеног нечујеног гласа
„Чекај ме“...
А ја још увек чекам те.

НЕДОДИР

Гледам, умире дан,
залазак сунца, небеска пространства,
даљине које ме зову
у свој загрљај.
Слазем коцкице,
правим твој лик,
мозаик на небу,
само плавичасто-бела празнина.
Облаци, небески јахачи и
црвена, ужарена лопта,

која тоне у даљини.
Умире дан,
умиру у мени сви извори
нежности и љубави.
Нема и слепа,
залуд ми месец фењером
обасјава небо,
звезде исписују пут судбине.
Стојим као кукавица,
сама у тами живота.
Ни песму испевати,
уморна од маште и снова за тобом,
давно нељубљена, немилована,
нежељена, нестајем у овој ноћи
ношена звезданом кочијом
у далека небеска пространства.
Можда се тамо сретнемо
љубави моја далека

У КАВЕЗУ ЖИВОТА

Птица рањених крила,
без снаге, воље и жеље за лет,
мирна, послушна и тиха.
У свом кавезу живота,
понеки цвркут пусти
тек да се зна да је жива.
Таква сам одувек била.
Откуд снаге да замахне крилима
у њој далек, нестваран свет ?
Зар љубав исконска то је,
што жени снагу даје,
да у бури живота
ипак ломна истраје?

БРИСАЧ ПРОШЛОСТИ

Како би то, проклето добро,
било када бих имала брисач прошлости.
Једним потезом избрисала бих
све оне ружне слике,
бол, тугу, превару,
лажне речи и људе.
Све своје промашаје,

прошлост и тебе.
Проклето добро,
била бих, а можда и не бих.
Избрисале би се и песме
рођене из бола, нестало би
и моје биће, пола.
Ко бих онда била, проклето добра, ја,
жена без прошлости и сећања?
Добро је што брисача прошлости нема,
нек остане душа пуна успомена,
нек сећања у мени постоје,
на време кад волесмо се нас двоје.

КЊИГА ЖИВОТА

Мој живот, као књига,
прве стране исписане,
године као листови се нижу.
Листаш књигу,
а слова и редова
све мање и мање.
Дођеш до средине,
странице празне,
нема више о чему
да се пише, све је исто.
Није вредно помена и памћења.
Живиш и листаш празну књигу.
Схватам, ускоро је нико
неће пожелети.
Кажем: „Стани на пола књиге,
почни да пишеш нова слова,
редове и стране,
нека је књига живота
исписана до краја,
а љубав је то
што наша бића спаја.⁵⁹

⁵⁹ МИМИЦА СТЕФАНОВИЋ КОСТИЋ - Мимица Стефановић Костић рођена је 6. септембра 1963. године у Лесковцу. Члан Књижевног клуба „Глубочица“ – Лесковац. Учесник је бројних књижевних манифестација на којима је добијала награде. Учесник манифестација - Песнички маратон у Кикинди (песма објављена у зборнику „За ново рођење крај смисла има“), манифестације „Орфеј на Дунаву“ у Костолцу (песма објављена у зборнику „Дунавски драгуљи“). Радови објављени и у зборници песама „Месопотамија 2013. и 2014“, Београд, зборнику песама „Све боје лета“, Београд и „Лексикону савремених песника бивше Југославије“. Објављене су јој песме у часопису „Поезија СРБ“.

ЈАДРАНКА С. КОСТИЋ

НИЈЕ ТО

Није то ветар помрсио светлост и таму
У пољу сунцокрета,
То су капи росе долетеле у хладне уздахе,
Није то ни плач неба стопио
Последњи цвет у врту,
Где бездан гута жеље залуталих несаница.

Није то снага узаврелог метеора
Обасјала реку.
Што лута изгубљеним токовима
У којој рањена птица огледа своја крила,
То је тиха ватра
Што гране багрема пече у наборима
Већ изношених
Чедним семеном пупољака.

Није то болни ујед шкорпије
У збиљи чудних ноћних сневања,
Нит је то поход пустих обала
На болне ране
Усковитланих у виру немира.

То пупољак ружиног цвета претражује пут
У језеру скривених камених лугова,
То опојни мирис јоргована
Незваном путањом шаље ехо пролећа,
У црnilo
Добро познатих сећања

НА ОБАЛИ

На обали
свих мојих трагова,
на видику
свих твојих зора,
стопила се зеница
једног мора,
рука једног анђела
тражила је додир
белог лабуда.

И у истом трену,
на пучини
сатканој од жеља,
дрхтала је гитара
до бола.

На обали
носталгичних ветрова,
засјао је трофеј
успомена,
пробудио је
сетан поглед једног ока,
певајући, тражио је
мрвицу сећања
да покрије
трпезу неједнаких гласова,

На обали
свих видљивих путоказа,
буктала је ватра
црног ветра,
гасила је жеђ
капима бескраја,
а гатара стара
путујући
орбитом немира,
свирала је ноте
неког тужног незнађа.

КРУГ СЕ НЕ ЗАТВАРА

Где се то данас изгубило
Гнездо обећаних мисли
Где је вихор таме
Угасио сјај уличних лампиона?

Створио ђавољи плач
У утроби,
Као жедна птица испија кап
Прескупе крви
А поноћ ломи,
Очи не затвара.
Молитва са сном се спаја.
И тако до јутра,
Круг се затвара.

Ајутро, изгубило крила,
Осмех стопила бора са усана.
Трагове ноћи упило тело,
Ветрови се искрали,
Само језа хлади душу.⁶⁰

⁶⁰ ЈАДРАНКА КОСТИЋ - Јадранка С. Костић (девојачко Савић), рођена је 18. јуна 1966. године у Лесковцу. Хемијски техничар. Књижевни рад: „Мирис душе”, збирка песама, 1997, „Пламени дозиви ветра”, 2000. Објављивала у заједничким збиркама песама: Глубочица између обала. Члан је КК Глубочица.

ДАНИЛО КОЦИЋ

ПЕСМА ЖЕНИ

Да л' ћеш мени опет доћи?
Да сањамо целе ноћи
Прозбори ми шта пожелиш
Потражи ми питомине, моје поље некошено
Потражи ми слике старе, твојом руком одевене
Потражи ми понорнице, твојом сенком обојене
Моја мала скривалице, мезимице, осамице
Моја мала чаврлице, магленице, свађалице
Моја мала љубишнице, магленице, безгрешнице
Да л' ћеш мени опет доћи?

Да л' ћеш мени опет доћи?
Росна траво, свратилиште, моја мила правдалице
Липов цвете, међалиште, ој девојко, гласилиште
Изворнице, чесмарице, удеснице, довукнице
Жива ватро музалице, оскудице, намеснице
Ожеглице, отимлице, магловита бајалице
Да л' ћеш мени опет доћи?

Да л' ћеш мени опет доћи?
Моја сузо, тепалице, мој буљку отопнице
Моја жељо скупилнице, моја мала препелице
Моја туго презрелице, моје небо примаклице
Наљутнице, погледнице, корачнице, копалице
Да л' ћеш мени опет доћи?

Да л' ћеш мени опет доћи?
Зборилнице, мамилнице, тандарице,
Сваким даном данилице, моја тајна кудилнице
Осладице, уморнице, омаклице
Верглашнице, одоцнице, усред лета прашталице
Жедна жедном појилнице, еј давнашња будилнице
Шећерлемо, мрсилнице, проветрице
Да л' ћеш мени опет доћи?

Да л' ћеш мени опет доћи?
Моја причо заклоњена, мукленице нељубљена
Моја муњо осамљена, еј девице заварана

Моја жељо зборована, тугована, остављена
Разгласнице, смисленице, бранилице
Слико моја зажњевена, задовољна ластавице
Моја песмо тугованко, замаглице, доведнице
Изгубнице, удалице, придевице, пригодице
Да л' ћеш мени опет доћи?

Да л' ћеш мени опет доћи
Назови ме како хоћеш
Прозбори ми шта пожелиш
Потражи ми питомине, мој изворе нељубљени
Потражи ми слике старе, твојом песмом допеване
Потражи ми понорнице, твојом сенком обојене
Моја мала скривалице, мезимице, свађалице
Моја мала љубишнице, магленице, безгрешнице
Да л' ћеш мени опет доћи?

НАТРУЛИ ПРОЛАЗ

Моја сенка се завлачи под звоник
Ноћ је густа као да је обојена непрозиром
Мрачна копрена занемела месец;
Пси се ускомешали
Очима детета гледам ово споро цурење
Правим некакве боре; долази дан усијања
Ваздух ће прогутати дуге димове
Само далека пространства наслућују наше мисли
Гоним себе, болом ћу презрети сва несећања
Ноћ се бригом засекла у време
Напет сам као огољени срп!
Грчим се над безданим небом
Све се надноси као натрули пролаз
Опомињу тамне сенке; јурим сумануто
Сусреће своје оћутало лице
Нек бели чаршави буду моја свечана одела!

СТИХОЗОВ

(На стихове лесковачких песника)

Ако си истина буди порука несуђеном времену
Мојим и твојим невидом да залуташ
Са мном ће бити шта треба да буде
Немам немам имена

Зовем. Да л' тебе, ил' другу жену
Смрзнуте зелене очи са напуклих зидова
Мој живот даље уз њих ће да плива
Умрећу крај тихе вечерње воде

Ти ме врати и умри у мени
Ја нисам заклињао себе рад звезда
Мир у нама траје сладом горке несанице
Подне умом зенити

Потече опет у мени река
На распрводају све снове нудим
О да ли човек сме бар да сања
И није као тамо у нашем, у старом добром крају

ДОГОРЕВА НОЋ ПУСТАРА

Ни пшеница не класа више
Као некада што срцима
Виђасмо у подне

Мучи ме ћутање тишине
Док жедни цврнци
Најављују кишу и ветар

Догорева ноћ пустара
Крај се примиче осами
И сузом које више нема

У ноћи замандаљеној
Одлазим унесећање

КРУГ НЕПОКОРА

Усамљен
Трчим
Круг
Непокора

Позајмљујем
Речи
Уседелици
Крај пута

Слободу
Тражим
Очима
Бескраја

Чежњивим
Људима
Наду
Пожелим

Љуштуру неба
Да отворим
За децу
Још нерођену

СЛОВО ПО СЛОВО

Слово по слово
- ето речи!
Речи у низу
- роде реченицу!
Више реченица
- цела прича!
У свакој причи
- живот је стао!

ГОВОР КАМЕНА

Проструји прљава радозналост
Ошамућени тешким мирисом
Опшраштамо се као да нас нема
У ноћи што је говорила као камен

Свадљиво се топило моје време
Растем као ненадана поплава
Све сам даље од живота
Браним се испијеним зеницама

Тело прети да подивља
Слушам мукло сећање у мени
Помама ме стизалао креомице
Варљива као коцкарска срећа

Налазим се у дотрајалом повезу
Тихо се прелиставам као у цркви
Изговарам сакате фразе
Плашећи се свога одговора

Сећања су моја нестајања
Како да подвалим старости
Још ме деле године као свици
Да ли ћу успети да умерем на време!?

ПРЕПУКЛИ ГЛАС

Идем погурен бунилом
Чекам да изгубим ноћ
Сиви застор заклања сунце
Зар мора живот да се смеје препуклим гласом?
На сивом небу одзвањају нечији кораци
Замичем у забран прошаран свицима
Осећам чело тврдо као пањ
Нисам се чуо
Ко да сам месечар, зјапи ми поглед
Оглувело доба буљи у неопране прозоре
Гнездим своју косу, дрхти рука
Док ветар звижди другом ветру
Учиним се и себи молећиво.

ДОК ИСПИЈАМ ЧАШЕ ВИНА

Крај Власине и тополе заволело срце моје
Једно лето, једно вече и најлепше очи твоје
Једно лето, једно вече и заносне очи твој!

Док испијам чаше вина и док љубим лице твоје
Желим само да потраје ова срећа за нас двоје!
Док испијам чаше вина и док љубим лице твоје
Желим само да се пева ова песма за нас двоје!

Крај Власине и тополе заволело срце моје
Једно лето, једно јутро и најлепше очи твоје
Једно лето, једно јутро и заносне очи твој!

Док испијам чаше вина и док љубим лице твоје
Желим само да потраје ова срећа за нас двоје!
Док испијам чаше вина и док љубим лице твоје
Желим само да се пева ова песма за нас двоје!

ЧОВЕК КОЈЕГ НИСАМ ЗНАО

Лете речи у празно, као снови
у мучном дану лебдим
Између живота и смрти

Са радија мељу тражене песме
Док траје преостало време!
Не могу да будем смирен као понорница.

Шири се лажни мирис летње кише
Лице се растапа у пролазности
Зар да опсујем живот?

Због очију опустелих у близини нестајања
Ближим се човеку којег нисам знао.

Можда ће бол пререзати моје очи
Док се будем враћа из свог света
Помислих дуго и отегнуто

КРЕЗУБИ ТРАМВАЈ

Не зна шта би од умора
Заспао би покрај реке
Али како када мора
Да одвезе плачно дете!

Не зна шта би од умора
Заспао би покрај парка
Али како када мора
Чека њега новабарка

Заспао би усред вреве
Заспао би усред дана
Заспао би усред ноћи
Али неће никад моћи

Крезуби је сари трамвај
Руке су му повијене
И да спава усред дана
И да спава усред ноћи
И да спава кад пожели
Њега умор неће проћи!

ДАН

Залазим у дубоку јаму пуну крви
Дошао је дан наших задужница
Ако је живот тамница
Нека нам стакла блатни дан буде вечност

ДОБРО ЈЕ УВЕК ДОБРО...

Добро се каже, моји другари,
Када је здравље добро,
Када птице лете високо
И када море није дубоко.

Добро се никад не каже
Кад нешто није добро,
Добро је увек добро
Сем када није – добро!⁶¹

⁶¹ ДАНИЛО КОЦИЋ - Данило Б. Коцић рођен је 4. септембра 1949. године (Дадинце, општина Власотинце). Коцић је професор књижевности и дипломирани правник. До сада је објавио романе *Изабрани живот*, *Изабрана тишина* и *Изабрани дани*; збирке песама за децу *Чудна лађа* и *Дневник на распусту* и збирке песама за одрасле *Говор камена* и *Песма жени*. Коцић је 2006. године кратким романом и *Изабрани дани* (Изабрани снови) освојио прву награду на другом анонимном књижевном конкурсима Издавачке куће „Филекс”. Коцић је аутор двотомне студије *Лесковачки писци и њихово доба*. Награђиван и на другим књижевним конкурсима за кратку новинску причу. Члан је Удружења новинара Србије и Удружења писаца општине Лесковац. Данило Коцић је радио као професор у гимназијама (Исток, Косово и Метохија и у Власотинцу) и ОШ „Радоје Домановић“ у Манојловцу (Лесковац), био је новинар приштинског Јединство и 29 године (од 1978. до 2007. године) дописник Политике из Лесковца.; ПЕСМА ЖЕНИ – Песничка збирка Данила Коцића припада, жанровски узето, љубавној поезији, најкарактеристичној врсти лирике и најчитанијем изразу осећања. У његовој визији, жена није основни услов постојања човековог живота већ симбол љубави и недостижна вилинска лепота. Она није посуда ужитака, као што ни љубав није немир и жар тела и срца. Песник стоји изнад грађе и њоме се слободно игра. (...) Коцићево поетско дело започето из сразмерно високе ноте, од првих стихова одражава ниво тонске писмености, склад мисли, значење и ритам. (Проф. др Тихомир Петровић, извод из рецензије Игра интелекта и маште, Песма жени, Фондација даровитих „Христифор Црниловић“ Власотинце 2007). (...) ИЗАБРАНА ТИШИНА: „Амбициозно писан роман, који је дело искусног новинара и аутора, између осталог, једног успелог романа (Изабрани живот, Наша реч, Лесковац 1997). Али, за разлику од претходног, у овом роману нема ироније и хумора којим је писац „олакшавао” опис једног времена и догађаја у селу из којег су и јунаци овог романа. Роман Изабрана тишина (Случај новинара Косте Даниловића) писан је у озбиљном тону, без присенке ироније и без дистанце; у њему преовлађују трагика и патња, као резултат извесних спољашњих околности и деловања неких порива у људима. (...) Зато ово дело Данила Коцића заслужује сваку пажњу и, пре свега, читаоце. У сваком случају, и без икакве интервенције, роман Д. Коцића представља литерарни текст који знатно обогаћује завичајну књижевност. Коцић, у тим оквирина, придружујући се општим тенденцијама у савременој српској књижевности (Селенић, Жика Павловић) још једном поврћује своју особујност тиме што битно проширује и тематске и идејне димензије завичајне литературе.“ (Николај Тимченко, рецензија романа Изабрана тишина, Лесковац 2000)

МИРА КОЦИЋ

ТВОЈ ПОВРАТАК

Радујем се твом повратку
Улазиш поражен, пун туђе близине
и немоћи да јој умакнеш.
Успореним покретима одлажеш ствари
и с њима нејасну тугу
која се накупила у једном дану твога живота
и мога чекања.
Чујем како сипи
невидљиви пешчани сат у нама.
И знам: једнога дана кад наиђе
оно последње зрнце,
ниједна рука неће окренути овај сат
да потече из почетка.

ЗМИЈСКА КОШУЉА

Догађа ли се вама
Да сте изјутра шешир,
У подне време,
Увече марамица пуна суза;
Да сте јато, а у јату
Од висина росних и жудње велике
Пресвисла птица која пада?
Реците ми:
Догађа ли се вама да одложите своје бриге
Како бисте лутали шумом,
Како бисте тражили
Змијску кошуљу
За вашу јутарњу преобуку?

О НАМА САМИМА

Време је да без слутње
говорим о разлици
између крста у рукама и крста из сна,
о нама самима, у ствари.

Време је да признамо
да смо у метежу пред вратима опустошеног дома
остали голи испред сунца.
Ћутећи дуго, челом смо подупирали
ноћ изнад главе.
Клецавих колена узмицали смо пред срамотом.
У души су нам палили мале ломаче,
а од њих светлост
кроз сваку моју реч се провлачила.

ГУБИМ КОРАК

Сви ме сустижу.
С другима корам више не могу да држим.
Не тугуј због тога.
Мисао моја сад је чистија,
А срце воли само оно што је постојано,
Воли само оно што се, у стисци живота,
Може ослонити.
Облак бели,
Црвено сунце на заласку,
Жуте руже на столу,
Саду су пријатељи младих песника.

СТРАХ

Сакрила бих се
Јер ме бојом својом
Призива дуга жарена
Своме корену да се вратим.

Или ћу погинути
Или коња изгубити.
А можели ратник
Без коња бити.

Много сам жедна да те гледам
а страшно уморна да те следим.
Зато бих волела снагом отмице дивље
да узмем само грумен од злата
што га у себи носиш
и да се изгубим у свакидашњој гужви
пуној блеска
пустивши своје тамне реке
да ти изрекну некад негде
оно што нисам смела ја да кажем.

ЈЕДИНА СЛИЧНОСТ

Моја ћерка носи моје сандале, шалове, сатове,
чита моје књиге, опонаша ми навике
и све ми је више налик.
А ја нећу да ми је ћерка налик,
да носи моје ствари, опонаша моје навике,
чита моје књиге
и своје време мери мојим сатовима.
Управо њој, ја сам најмања мера мудрости и смелости
и плаши ме свака сувишна сличност.
Тек изван мајке заводљив је пут
и недоживљени простори слободе
што чекају нетакнути.
У разлици је, дакле, наше сродство,
Наша љубав.
Сличност једина.

ДУЕТ

Птица штолети над мном
не памти прошло пролеће,
била је млада.
Птица што пева над мном
Не размишља о будућем пролећу,
безбрижна је.
Треба наговорити птицу и мене
да певамо у дуету,
Јер су пролећатако ретка.

ЈУТРО ПОСЛЕ ПРВОГ БОМБАРДОВАЊА СИНКОВЦА

Тек је свануло, а све је већ ту:
Гости које не познајем,
Корасти које не чујем,
Сан у који не верујем,
Гласови које не разумем,
Свеће које не светле,
Ватра која никога не греје.
Комади стакла као да су ми се очи просуле,
Прашина, поама,
Језа одавде до звезда.
Тек је јутро, а све је већ ту.⁶²

⁶² МИРА КОЦИЋ - Мира Коцић (девојачко Тасић) рођена је 1950. године у Братмиловцу. Гимназију је завршила у Лесковцу, Факултет политичких наука у Београду. Поезију пише од гимназијских дана. Године 1969. штампана је заједничка збирка песама „Априлски жубори“, четворо гимназијалаца међу којима је и Мира Коцић Тасић (девојачко презиме). Самоосталну збирку песама „У небо верујем“ објавила је 1994. године, а Чигоја штампа јој је 2002. године објавила збирку кратких прича „Змијарева кћи“. Објављивала је у листовима и часописима и заступљена у заједничким збиркама: „Рудничка врела“ (Горњи Милановац), „Чегарске ватре“ (Ниш), Збирка посвећана јубилеју Хиландара (Ниш), Зборник радова лесковачких писаца“ (Лесковац). Пише кратке приче. Збирку песама „У небо верујем“ објавила је нишка „Градина“ (1994). Члан је Удружења писаца Лесковца. На традиционалном књижевном конкурс Новинске издавачке куће Наша реч, Лесковац, за 1999. годину Мира Коцић је добитник прве награде за песму „Јутро после првог бомбардовања Синковца“. (...) У НЕБО ВЕРУЈЕМ - Наслов је за књигу оно што је за човека име. (...) Наслов прве самосталне песничке збирке лесковачке књижевнице Мире Коцић специфичан је још по нечему. Збирка је добила наслов по истоименој песми „У небо верујем“, али акценат је на различитим речима. У наслову песме истакнута је реч небо. (*Милена Стојановић*, Оквир за поетску слику у пет чинова, приказ збирке М. Коцић „У небо верујем“, март 1997). (...) ЗМИЈАРЕВА КЋИ - Мира Коцић, један од најизразитијих гласова лесковачког песничког круга, својим рукописом Змијарева кћи успешно се огледа и као прозни писац, и то као писац кратке прозе. Овим термином – кратка проза – може се покрити све што срећемо у рукопису Мире Коцић, а у њему су не само кратке приче, које су, свакако, најпознатији репрезент кратке прозе, већ и други, још мањи прозни облици, као што су цртица, слика или легенда, запис или скица. (*Димитрије Тасић*, Стварност и узлет, рецензија, Змијарева кћи, Чигоја штампа, 2002).

ВЛАДИМИР КРАСИЋ

ЈАБЛАН И ПАЛМА

Витки јаблан из Поморавља,
Са великом гривом ведрине
И бистрооким смехом младости
Срео је на траси нежну палму
Камените Далмације...

Она је имала стидљиви смешак
И милозвучи цвркулт речи
Које су бршљенасто пузиле
И увијале се
Уз дивљину мушкости...

Сребриле су његову младост
И упиле у њу дивну
И племениту
Женственост мора...

Дани су проткали
Зелено Палме у беличасте лепоте
Јаблана
И они су бетону оставили
Зрачак своје милионе,
А моравској питомини стисак руку,
Румене жеље и
Плаховиту љубав својих немира...

Траса је блеснула лепотом њихових зора
И остала да прича легенду
О поносном јаблану из Поморавља
Који је загрио милоусну Палму
Да ту на обалама Мораве поживе свој век.

ЗА ЦРНО ОКО

Лети

За црно око што крије
 плам туге
И носи тужно-шапутаву тајну снова
Спреман сам прегрш да дам
И жрвујем златну колајну...

За црно око што уме рећи
 све
И просут благо нежности
Да занос стрепње буде већи,
А говор срца упрости,
Спреман сам прегрш
 да дам речи
И опет – ником о срећи!...⁶³

⁶³ ВЛАДИМИР КРАСИЋ – Владимир (Радомира) Красић је рођен 28. јануара 1943. године у Нишу. Новинар. Завршио Вишу педагошку школу и Школу народне одбране. Књижевним радом је почео да се бави у петанаестој години. Прву књигу песама написао је у шеснаестој години. Објавио је књиге: „Мајска свитања”, 1966, „Марија Михајловна”, 1986. и 1987 године, „Молитва против успомена”, 1986, „Разљубак”, 1988, „Ена из огледала”, 1989, „Жена у плавом прозору”, 1989, „Срце у трку”, 1989, „Црна мачка”, 1990, „Новембар у Београду”, 1996, „Саопштење”, 2001, „Књига о сновима, 2000, „Књига о хороскопу”, 2000, „Убице су дошле с маскама”, 2000, „Позови шифру кавез” (сценарио за филм), „Азра у оку”. Красић је члн Удружења књижевника Србије. Оснивач је Радио Новости. Радио је као дописник Радио Београда и ТВ Београд и уредник у Вечерњим новостима. Уређивао многе часописе. Водио је и школу новинарства. Красић је аутор четрдесетак књига и 20.258 наслова у новинама. Добио је 53 награде, признања и одликовања међу којима је Златна значка КПЗ, Октобарска награда Београда и друге награде. (*Напомена: Видети опширније Лексикон лесковачких писаца, стр. 65*).

АНИЦА КРСТИЋ

АЗБУКА

Азбука је дело великог човека,
и трајеће до века.

Ум је његов бистар био
и српство је прославио,
и велико благо оставио.

Не могу да замислим
шта би било да он није
наша слова измислио.

Како би се снашли
Да ли би се разумели
ил' би били к'о Кинези!

Имали би много слова,
много мука и проблема.
Вук је био вредан славе,
нек' то Срби не забораве.

ПРВИ КОРАЦИ

Прво пузи тамо-амо,
да упозна терен само.
После корак-два
и бум,трас, тра-ла-ла!

Онде опет из почетка,
да је види њена тетка.
После још пар корака лагано
док сви навијамо.

Исто сутра, полагамо,
собом корачамо.
Осмех сија с лица,
проходила моја мала сестрица.

Сви смо срећни.
Љубимо је само
док се она важна прави
и шета, да не заборави.

ШТА НАС ЧЕКА

Пољубац снагу љубави даје,
и то треба да се зна.
Пољубац није тра-ла-ла,
и није нека шала.

Пољубац полако губи моћ
јер убрзано живимо,
и увек некога
за нешто кривимо.

Шта нас чека!
Ко то може рећи!
Време је да се стане
или стижемо у кобне дане.

Па нико нећевољети,
и нико неће љубити,
и сви ћемо полако
себе убити!⁶⁴

⁶⁴ АНИЦА КРСТИЋ - Аница Крстић, ученица, у 12 години (2007) код Филекса објавила прву збирку песама *Први кораци*. Рођена је у Добротину, код Лесковца. 1995. године, а прве песмице почела је да пише када је пошла у први разред.

ДАРИНКА КРСТИЋ

ПУСТИТЕ МЕ

Куда ме водите везаних очију?
Одвезите их да таму сакрију,
Пустите ми руке нека грле дан
Ви , који на перону неба гасите плам.

Где бејасте, док волех лепоту света
Ви, што не стижете на јутарњу молитву,
Вама се храма врата затварају,
Нема за вас милости у његовом сјају.

Оставите ме овде на углу наде
Да просјак будем без пружених руку,
Да се смејем и кад болело буде,
Да на пијаци времена минуте купујем.

Пустите ме, да између обала испијам јутра,
У колевци немира за успаванку молим.
Ви, од камена тврђи.
Пустите ме да постојим , пустите да волим!

ТРАГОВИ

Трагови ка дому остарелом,
Стопала разних година,
Трагови опанака ношених,
Кошуља изношених.

На стази трагови детињства,
Скривени снови,
Трагови младости
У сенци остарелих кленова,
Поток суза у пресушеној долини.

Трагови старости препознатљиве,
Листају странице новог времена,
Урезане дубоко у венама,
Трагови бола у души осликани
Сетом новом обојени живе,

Трагови опустеле њиве,
Оштрих српова, уморних косача,
Колибе пастирске
над уснулом петровачом.
Откуцаји срца трагови.

Трагови у њој и јему
Из љубави створени,
Новим путевима вођени,
Дарује их нове време,
Савија живота бreme.

Трагови,
То су риме ове,
Речи из душе болом коване,
Стазе пређеног поднева.

Трагови твоји на лицу моме,
У твоје ходу,
У твоје гласу.
Трагови ратова душе ове
У твоје гласу.
Трагови.

ТРЕН

Из чије чаше испијаш ноћас
Док жедна пустињом лутам
За кап,
За само једну кап?

У чијем пролећу удишеш свежину
Док свела по пропланку трагам
За цвет,
За само један цвет?

На чије груди одмара ти душа
Док уморна призивам сванућа
За трен,
За само један трен?

МИ

Ми ,
Који гладне хранимо
Без хлеба остајемо.

Ми,
Који жедне појимо
Без капи смо сами.

Ми
Који голе облачимо
Без кошуља идемо,

Ми,
Који безомне домимо
Без домова смо.

Ми ,
Који бесрамно волимо,
Срамно умиремо.

ИЗАТКАЛА САМ ЋИЛИМ

Изаткала сам ћилим
Од боја зоре
И боја сванућа,
Од боја росе
И осушених трава,
Од боја магли и снегова,
Изаткала сам ћилим
Од успомена,

Трепере боје
Пред очима у сенци,
Прекривене једном,
Нестају у тами,
Сливају се нити од конопља
Испречене тугом.

Изаткала сам ћилим
Од боја дуге,
Од успомена,
Од нити туге.

САМА

Шкрипе врата од руке немоћне,
Полако отвара се порта,
по камењу кораци спори,
глас нечујни, неко говори.
Мајка , што године носи,
У самоћи чека Петрове пости,
Гледа даљину, у пут што води,
Дали је неко јутрос походи.
Никога није, прашина се диже
Од ветра јаког што носи време,
Високо гарван граче и кружи,
Кратке су ноћи, а дани дужи.
Дочека зору без сна дубока,
Полако пали лампу крај стола,
Гледа кроз стакло, долазе јутра,
Сама је данас, сама и сутра.

ЕЛЕГИЈА

У осами ћутим,
Ослушкујући глас
Знани.
Ноћ дуга, мратиња,
А ја се молим:
Свани,
Зоро новог дана
Да проговорим.

У осами зовем
Без позива.
Речи недоречене
Трепере, неразумне.
Да те видим
Како бих хтела,
А ноћас пољана бела
Закасне зиме,
И у њој
Неко ново име.

У осами чекам
Обећани долазак

Недоласка,
И будно савијене жеље
Испружених руку
Да наду дохвати бар.
Зар,
Да сахрани година ова,
Уместо да роди
Долазећа нова
Реч,
Што имали смо већ.
У осами бришем
Познате вам сузе
Тешке казальке
Споро броје време
Не грчећи,
Врте се и круже,
И опет те горке сузе,
И на голим стаблима иње.
Дуге су предуге,⁶⁵
Те ноћи мратиње.

⁶⁵ ДАРИНКА КРСТИЋ - Даринка Крстић је рођена 1952. године у селу Зли Дол, општина Босилеград. Ради као професор. Књижевни рад: „Ветрови завичаја” (КК Глубочица, Лесковац 2001). Објављивала у збирци „Глубочица између обала”. Објављивала песме у часописима Мост и Братство, на бугарском језику у Босилеграду. Члан је КК Глубочица – Лесковац. Добила је више похвала, књижевних награда и признања „Ветрови завичаја”. *Напомена:* песма „Изаткла сам ћилим“ награђена поводом јубилеја Народне библиотеке у Димитровграду.

ЉИЉАНА КРСТИЋ

НЕСРЕЋНА

Испред шатора на сред Сахаре,
на врелом песку пустиње праве
лежала је ружна ал' мила,
Матилда, камила
И тужна је, врло тужна била.

Крај ње је седео замишљен
богати Арапин Сулејман.
Хладну је воду жедно пио
и он је прилично жедан био.
Камилу молио, и сузе лио.

Матилда, драга! Матилдице, мила!
Увек си верна камила била.
Овде је мени страшно вруће,
најбоље би нам било код куће.
Ма, срцеће ми од јада пући.
Ја хоћу кући! Хоћу кући!

Матилда је прилично вешто крила
да се у пустињи заљубила.
Свет је постао ружан и губав
Јер јој се десила несрећна љубав.
Сада јој срце у ватри изгара,
све због те птице, лешинара.

Десило се, несрећно – ето,
баш као гром из ведре неба.
Баш кад су решили да пођу кући,
и баш онда, кад најмање треба.

Зато се прозева и трипут кину,
па дрско рече Арапину:
Не идем кући! Нећу и тачка!
Није ме брига за тебе пљачка.
Гледати њега, то је дивота.
Ма он је лешинар мога живота!

Дом је мој одсад врела Сахара.
Не идем никуд без лешинара.
И мени ће срце од јада пући,
ал нећу кући! Нећу кући!

СРЕЋА КЕРЕЋА

Решио куцов, шарпланинац,
да опроба своју срећу,
знате ону познату
керећу, ил' псећу.

Ленчарећи под дрветом
у дебелом, добром хладу,
спази једну врло белу,
препотентну оцу младу.

Приђе храбро –аој, јој!
Обрати се лично њој.
„Да ти не бих дуго звоцо,
свиђаш ми се, лепа овцо.“

Ију! Врисну сада она.
„Ви то мени без пардона“
Џулов, ви сте! Прави џул!
И уопште нистекул.

Од како сам јање била,
моја је вуна као свила.
Никад не бејох без лепог звонца,
а ви мени, да сам овца!

Куцов се наш у чуду затекао,
Шта сам то тако ружно рекао?
Викну увређено: „Овцо, еј!
Ма баш ме брига. Само ти блеј.“

МРАВОВИЋИ

Био једном жути мрав,
леп, марљив и здрав.
Заљубио се у црну мравицу,
у мрављем свету праву царицу.

Освајање не беше лако.
Ишло је траљаво и полако,
јер поносна беше црна мравица,
права, правцата, мравља царица.

Једнога дана, он јој рече:
Моја царице, добро вам вече.
За мене стварно ово је неславно,
ал морам да признам, волим вас
одавно.

У кући имам сто мрвица
и много, много жутих зрнаца.
У том подруму је за вас спас,
слушајте само свог срца глас.

Ја сам обичан жути мрав,
али сам марљив, лепи здрав.
Ви сте прелепа црна мравица
и мога срца ви сте царица.
За мене нема бољег правца
него да постанете моја жена
и родите ми малог правца.

И затресе се од љубави земља сва,
јер она рече мраву „ДА“.
Венчање обави зелени скакавац,
а следећег месеца роди се мрвац.

ВИТЕЗ ТЕОДОР И АЖДАЈА

Иза девет царстава, иза седам гора,
преко пет равница, преко девет мора,
у једној пећини – чудна и сама,
живела је једна аждаја дама.

Бљувати ватру није знала.
Никакав окршај није имала.
Никада принцезе није крила.
Била је баш фина, романтична ала.

Па шта је онда радила?
И чиме се она бавила?
На пример, колаче укусне правила,
врло лако.
Песме је лепе писала.
Углавном, цвеће мирисала,
и, тако...

Једнога дана у земљи „Дембелствор“,
за њу је чуо витез Теодор.
Узео штит и буздован свој,
на коња сео и с копљем у руци
кренуо је у тешки витешки бој.

Успут се заклео у свој дуги брк
да ће се трудити да у трку
одфикари јој тај витки врат
и одвоји од ње труп ружни
а и уз то крилат.

Када га угледа аждаја дама
груди јој потресе уздах дуг.
Ах, неће више бити сама:
Ево га. Стиже – витез друг.

С осмехом потрча витезу у сусрет
и поклони му мирисни цвет.
Послужи га тортом и топлим чајем
и с њим прошета зеленим гајем.

Онда му у заносу песме прочита.

Да ли му се свиђају, витеза упита?
И беше пун стрепње поглед њен.
А витез Теодор?
Он беше збуњен.

Ипак, прихвати да буде гост омиљен.
Па су у сласт колаче јели.
Укусни и лековит чај пили.
Уз то су много рецитовали.
Валцер играли и срећни били.

И како се све то даље одвијало?
И шта се све ту догађало?
Па, ништа.
Теодор, се витешки сажалио
јер и сам је помало песник био.
О томе је размишљао, док је чај пио.

Важно је да се упамти
да на самом крају
витез се смиловао на аждају.
Сажалио се што живи сама.
На крају крајева он је витез,
а она ипак једна дама.⁶⁶

⁶⁶ ЛЈИЉАНА КРСТИЋ - Љиљана Крстић, професор и песник, рођена је и живела у Београду. Основну школу завршила је у Лебану, средњу школу и Учитељски факултет у Врању. Прву заједничку збирку објавила је у средњој школи и од тада добитник је многих престижних признања у Јабланичком и Нишком округу. Активни је члан Књижевног клуба Глубочица. Живи у Лесковцу и ради као учитељица у ОШ Вук Караџић. Објавила је збирку песама „Витез Теодор аждаја и пегава Маја“ (Филекс, Лесковац 2008).

НЕБОЈША КРСТИЋ

ТО КОД НАС НЕ МОЖЕ ДА БУДЕ

Способни и моћни у немоћи,
Господари свих наших поноћи,
У срцима наду да пробуде –
То код нас не може да буде.

Зато што ништа код нас немају,
Суморну нам стварност спремају,
А и када имају нешто да понуде –
То код нас не може да буде.

Траже, отимају, узимају и лажу.
Истину онако, тек понекад кажу,
Али да мало захвалности понуде –
То код нас не може да буде.

Смишљају преваре, мржњу сеју,
Врелином мржње, душу греју,
Уместо да себи опрост понуде –
То код нас не може да буде.

Спремни да се свете и прете,
У похлепности високо лете,
Да љубе ближњег и љубав нуде –
То код нас не може да буде.

Да се сете прошлости свете,
Будућност наша, без ње, пролете,
Они се над њом као деца чуде –
То код нас не може да буде.

Да се сви људи љубе и грле,
Да као браћа у загрљах хрле,
Да човек човеку човек буде –
То код нас не може да буде.

И овим речима судиће људи,
Онако како се код нас суду,
Речима истине или заблуде –

То код нас не може да буде.

Неће хтети да погледају шире,
Ма неће хтети чак ни да завире,
Да би могли с љубављу да суде –
То код нас не може да буде.

Стиховим мојим њихов подсмех,
Мени је главни животни подстрек,
Они једино знају тако да суде –
То код нас не може да буде.

ПОСЛЕДЊА СТРАНА ЗИДА

Ја ћу сам и без икаквог стида,
Подићи још једну страну зида,
И у том оквиру вечите ноћи,
На пут снова без повратка поћи.

Ставићу делове тела свога,
У темељ здања последњег мога,
Да ме упамте сви по делу том,
На овом свету суровом, злом.

Окове себи по мери кујем,
Не желим више ништа да чујем,
Остаћу вечно иза тог зида,
Кад нисам светло ничијег вида.

Ако ли неко дође до њега,
Видеће здање слабићког бега,
И у круг га радознало проћи,
А унутра ући неће моћи.

Тајне тог здања унутар зида,
Остаће веће но пирамида,
И сви они који су градили,
Неше знати шта су урадили.

То су ми задње људи зидали,
Сви они што су мене издали,
На оној страни где могу проћи,
Ја ћу њима највише помоћи.

КЛЕТВА

Да имаш,
Да мислиш да имаш,
А да немаш,
И да знаш да немаш.

Да волиш,
Да мислиш да волиш,
А да не волиш,
И да знаш да не волиш.

Да желиш,
Да мислиш да желиш,
А да не желиш,
И да не знаш да не желиш.

Да се смејеш,
Да мислиш да се смејеш,
А да плачеш,
И да не знаш да плачеш.

Да осећаш срећу
Да мислиш да је срећа,
А да је туга,
И да не знаш да је туга.

Да ме заборавиш,
Да мислиш да си ме заборавила,
а да ме памтиш
и да не знаш зашто ме памтиш.

ЖЕНСКЕ ЧАРИ

Добро је било, другови стари,
Осећања својих бесмо чувари,
Лепо је било време наше,
Срца нам само за срећу знаше.

Лепо је било, другови моји,
Сећање само сад још постоји.
Волели смо све што деца воле,
Живот нам није стварао боли.

Добро је било, другови стари,
Док нисмо знали за женске чари,
Лепо је било дечачко време,
Сад у срцима носимо бреме.⁶⁷

⁶⁷ НЕБОЈША КРСТИЋ - Небојша С. Крстић је рођен 27. октобра 1963. године у Лесковцу. Завршио је Филолошки факултет, професор је књижевности. Објавио збирку песама То код нас не може да буде (Филекс, Лесковац 2008). Крстић је представљен избором песама у „Легату“, електронском часопису Народне библиотеке и у заједничкој збирци песама Глубочица између обала 2005/2006. (...) ТО КОД НАС НЕ МОЖЕ ДА БУДЕ - Небојша Крстић је песник неоромантичарске провенијенције и треба га сагледати у том светлу. Његово песничко дело је расадник лирске бујне вегетације, али и епског замаха. У том делу бујају строфе крцате најузвишенијим људским осећањима и чистом, непатвореном хуманистичком мишљу. Све је код Небојше Крстића од овога света, човеку блиско и драго, разумљиво, читљиво. Његови стихови се пресипају из строфе у строфу, из песме у песму као река понорница у свом, само свом кориту. И то је он, свој на своме, нису му страни савремени песнички узлети, али он није човек од овога века, већ своју песничку кулу гради на неким старим темељима. Песнички субјект одриче свој песнички ауторитет, али не крије да тражи утеху у поезији. Она је његово последње прибежиште, увир и утеха. Несрећна љубав је код Крстића равна смрти. И као што је казано, песнички субјект нам имплицитно говори да је Човек другог века и дете романтизма, а Небојша Крстић песник неоромантичар. Он жели да се врати вековима дражим. Необузданог лирског темперамента, али не без епске потке, он пева свој светски бол, бол од векова. (*Ловица Стаменковић*, рецензија, То код нас не може да буде, Филекс Лесковац 2008)

БОРИВОЈЕ ЛУКИЋ

МОСТ НА ХИСАРУ

Кад лето прође
И јесен дође
Ту на старом мосту
Он виде како млади љубав воде.

А кад зима дође
Ту испод моста
Сва омладина
Сакупи се доста.

Низ падину
Испод моста
Јуриле су санке доста.

Прштао је снег
На све стране
Јер су санке
Јуриле саме.

Санке су биле
разних боја
Да би деца
Познавала своје.

Први сумрак паде
И мрак полако стиже
Тако стаза сама оста
Јер деци је санкања било доста.

На мосту стаом
Пахуљице стално веју
И оне направише
Јорган беле боје
И мост склопи очи своје

ФИЈАКЕР СТАРИ

Много је фијакера
Имао „Манчестер“ стари
како су га
Лесковчани звали.

Много је пословног света
У Лесковац долазило
За фијакерџије је
Доста посла било.

Фијакери су своја
Стајалишта имали
У граду доста
Код станице, болнице
И код влекаког моста.

Кад воз у станицу стигне
Сви фијакери у реду стоје
Да превезу путнике своје.

Када небасамајком
Из породилишта излази
То сви људи знају
Да за превоз до куће фијакер имају.

Фијакери иду
На све стране у граду
Где посла имају
Јер улице све
Напамет знају.

На паузи фијакерџија
Свога коња храни и тамари
И све остало што на коњу стоји,
И на ноге он потковице броји.

Тада семафора
На раскрсници није било.
Па је сваки фијакер
Без застоја пролазио.

Наљути се Јовка

Фијакерција стари
Купи кола „волгу“
И постаде у Лесковцу први
Таксиста прави.⁶⁸

⁶⁸ БОРИВОЈЕ ЛУКИЋ – Боривоје Лукић Луле рођен је 1941. године у Лесковцу. Средњу школу завршио је у Лесковцу; касније стекао звање дипломираног економисте. Био је десет година председник Феријалног савеза Лесковца. Члан је КК Глубочица у Лесковцу. Са својом унуком Мајом објавио је код Филекса 2005. године заједничку збирку „Песме о Лесковцу“. Негде сам давно прочитао, рекао сам (Данило Коцић) на промоцији збирке “Песме о Лесковцу“ – жао ми је што нисам прецизно прибељежио када је то било – да је Велибор Глигорић, наш знаменити критичар, „волео Београд тихим жаром историчара и неразметљивог сведока.“ Тихи жар – то је и најважнија слика ове књиге. Необична књига – обичног назива. Тако, или слично томе, могло да отпочне казивање о збирци песама Боривоја и Маје Лукић. Необичност је понајпре у томе што су се на једном месту нашли деда и унука, али и по томе што је и Боривоју (65) и Маји (20) то прва зборка песама. Коначно, можда је необичност ове књиге је и главни тематски оквир – у оба случаја то је Лесковац. Професор Живан Стојковић у кратком, занимљивом преговору, даје потпуно јасну и тачну оцену ове збирке песама: „И не без видне симпатије сусрећемо се са лирским првенцем времешног Боре Лукића и млађане Маје Лукић, који су своју љубав према Лесковцу спојили у једној књизи да му се кроз песму одуже за зрело доба првог и детињства другог аутора.“ И такође – не без разлога цитирамо и сам почетак оцене проф. Стојковића: „У културном миљеу Лесковца значајан је број аутора који су за своје стваралачко умеће инспирацију налазили управо у том граду који већ има осведочену традицију стваралачких узлета.“ (...) Трагајући за историјским фактима, Боривоје Лукић је у песмама не тако ретко губио дах; као да је био понет славном историјом нашега краја и као да је, журећи у саопштавању искрене љубави према граду и његовим људима, заборављао на уметничку страну песме, на чистоту говора и нужност неминовног прецртавања свакога стиха, па и строфе, која се ту наметнула, јер је заспала после првог песничког пута кроз тај умилни, прелепи свет стваралачког простора. Због тога се, посматране у целини, песме Боривоја Лукића могу схватити и као покушај да се историја нашега града, односно Лесковца – а историјски факти су каткад далеко од песничке форме – преточи у брушен израз, у одабир који не трпи превелике импровизације.

МАЈА ЛУКИЋ

ЗИМА СНЕЖНА КРОЈАЧИЦА

Зима-снежна кројачица
Сашила је Новој години
Белу лепршаву хаљину
Од пахуљица чипканих
И шљокица шарених.

Старој години је сашила
озбиљну хаљину
У тамној боји
Јер она је старија
И лепше јој стоји.

Себи је сашила бундицу,
Сву белу, као вео горских вила
И малу шубарицу
Као снег што пада
И као бела стада.

ЛЕСКОВЧАНКА

Хеј, ти Лесковчанко права,
Ти си своме граду
Своју лепоту дала.

Ти девојко плаве косе
И очију плаве боје
Ко те не би узео
У наручје своје.

Пркосно ходаш
И показујеш свима
Своје обрине тела
И дајеш на знање
Мушкарцима да си ти
Плавуша цела.

Лесковчанко,
Лепо смо ти име дали

Твојој лепоти
Сви смо се радовали.

ЦВЕТ

Ти си пупољак
Најлепшег цвета
Који чека своје време
Да просвета.

Ти ми помами
Срце моје
Да сачека време твоје
Да пупољак процвета
И направи цвет
Најлепше боје.

Сачекаћу рану зору
Да погледам како пупољак
Отвара латице своје
И да се појави најлепши цвет
Црвене боје.

Сачекаћу, сачекаћу
Цвете мој,
Да те ставим
На ревер свој
Да осетим мирис твој

%
Сачекаћу рану зору
да погледам како пупољак
Ствара латице своје
И да се појави најлепши цвет
Црвене боје.⁶⁹

⁶⁹ МАЈА ЛУКИЋ – Маја Лукић рођена је у Лесковцу 1986. године. Члан је КК Глубочица у Лесковцу. Маја Лукић, песникиња из Лесковца, са својим дедом Боривојем, објавила је заједничку 2008. године збирку Песме о Лесковцу.

СВЕТИСЛАВ МАРЈАНОВИЋ

С ОБЕ СТРАНЕ ЗИДА

У болници кревет, а ја живот пеујем,
крај кревета мајка, смрт од мене тера,
из леденог мрака, к'о да шапат чујем:
Не предај се, сине, победиће вера.
Ја јој стегох руку, као да разумем,
не могах јој рећи да се залуд нада,
смрт је већ у мени, осећам: не умам
да на небо вратим звезду која пада.
Нисам чак ни свестан са које сам стране
зида што раздваја овај свет од оног;
уморно би срце да заувек стане,
док стазама смрти пролазим босоног.
К'о на Ћердан бола нанизане сузе,
заискрише немо у мајчином оку,
са њеним ме срцем повезаше узе,
и осетих љубав, искрену, дубоку.
Одједном тишина што у мени бунца,
к'о ветар распали давно згаслу ватру.
Хоће ли ми зраци неког новог сунца,
мрак у болној души успети да сатру?
И, то ново сунце, поче да ме греје,
да отапа санте са усана бледих,
у мени се опет стари живот смеје,
крај процвета назад, вером смрт победих.

ДЕЛТА ЖИВОТА

Течем кроз корито ископано давно,
по коме су некад текли моји преци.
Делта ме живота као магнет вуче,
да потражим смирај у великој реци.
Обале ми оштре отварају ране,
док потоци мутни утичу у мене.
Желећи да бистар стигнем до свог циља,
чистећи се болно ударам о стене.

СМИСАО СУШТИНЕ

Све су бистре воде, у одбљеску тамном,
појилишта звезда и гробнице муза.
Све су ноћне ватре, у пламену сјајном,
родилишта смрти и камених суза.
Сваки цвет је мирис скривен у семену,
ослобођен крвљу, осваја лепотом.
Сваки плод је створен да служи времену,
крај сваког живота почиње животом.
Све су нам суштине остале без смисла,
потопљене давно под лажном дубином.
Све нас нека нова рађања притисла,
покојници плачу над својом судбином.
И све ће нас једном поробити време,
исто оно време које нас и ствара.
Хоће ли нам плећа издржати бремене,
бремене празних лажи и подлих превара?

БЕСПУЋИМА ПАТЊЕ

Као дим се вијаш пољем мојих снова,
морем мојих мисли као локвањ плутањ;
дал“ до тебе стиже одјек мога зова
док беспућем патње босонога лутањ?
Болеће ме ноћи док се зори надам,
и јесење магле са сунцем без тебе,
ломиће ме чемер док у очај падам
и док црном снегу не поклоним себе.

У АЛЕЈИ ТАМЕ

Кад оживе мртве сенке голих грана,
а звезде нам сјајем оплемене око,
под ожилком врисне лажно срасла рана,
што не боли јако, ал“ боли дубоко.
И кад своје боје предвечерња дуга
нечујно у црне хаљине обуче,
скупи се у нама горчина и туга,
а снови нам почну кошмари да муче.
Јер кад год у башти, где безнађе цвета,
замирише патња која бол дозива,
кроз алеју таме мисао прошета:
то прошлост боли, сећања су крива.
Крива је и сумња која веру љути,
кријући под маском своје право лице,
и садашњост ова што прерано жути,
бежећи кроз маглу слепе сутрашњице.
И страх из ког црно предсказање пени,
лелек у грудима, што ћутећи клече,
и обзорје бледо, што скоро румени,
пред чијом лепотом зло слутње узмиче.⁷⁰

⁷⁰ СВЕТИСЛАВ МАРЈАНОВИЋ. - Светислав Марјановић – Цеци рођен је у Лесковцу 27. новембра 1959. године. Завршио је Лесковачку гимназију 1978. године. Објавио збирку песама „С обе стране зида“ (1988). Рецензенти збирке С обе стране зида Борислав Здравковић и Момчило Златановић констатују: „Млад човек по пређеном путу, много млађи по списатељском стажу (две године), а већ стасао поимањем живота као ужасног ратишта на коме се ломе његова копља сумње и вере, смисла и бесмисла непрекидног опирања злослутним птицама у тамним вилајетима ојађене душе. Светислав Марјановић је изузетан поетски тренутак лесковачке литарарне ситуације, можда и историје. Хендикепирани личном трагиком, аутор не преклиње ни судбину, ни људе, ни свог умишљеног Бога, симбола добра и зла – свој живот носи, и проноси, као светлосну биљку стрминама ноћи. Бол, црн, голем, лајмотив је целокупне збирке песама, око њега песник гради венац својих невеселих расположења, снова и сновиђења, али са оптимистичким ставом.

ЛАЗАР МИЛЕНКОВИЋ ЛАРИ

МОЈЕ ЧУДНЕ ЛАСТЕ

Моје ласте не знају за годишња доба
Сјатиле су се у моје срце са Њом
и нежним пахуљама снега
Напољу некопролази и појма нема
шта се у мени догађа
А, ја, сам
никад нисам веровао
да у овој мојој васиони може
толико туге
И радости
наједном да стане

ИСЕЉЕНИК

*Драги моји земљаци,
не заборавите да у стандард
спада и сунце“*

1.

Ја у тој далекој земљи имам
све тековине човечанства.

Ја у тој далекој земљи имам
своје празно срце.

Ја у тој далекој земљи имам
своје очи пуне суза
просуте булеварима...

О, дајте ми само једно: „Лаку ноћ“, моје маме,
пре спавања,

О, дајте ми само једно „Срећно“
кад пођем на посао...

И ми смо се трампили,
Све остало носите, носите, носите...

2.

Америко, одлазим, и не кажем опрости.
У моме крају пролеће надолази,
Ја ћу живети још милион година.
За мене нема смрти међу мојима.

3.

Ја имам најлепше мишљење о овом броду
иако има мало туге
у његовом спором ходу.
Ветар што долази са наше стране
тугу разноси...
Ово је најдивнија ствар на свету,
овај брод
што ме мојима носи.

*

Две до задње станице, кондуктер, молим,
за мене и ову овде,
ову малу,
ову нежну и пргаву,
За мене и овај ватрени узрок експлозије у моме срцу.

За мене и ову овде,
ову малу,
ову нежну и пргаву,
За мене и ову моју љубљену
п о е з и ј у.

*

Пустићу из срца јато птица,
Оне ће увек летети над мном,
Оне су прибрале једино у
ватри мојој.

Ја сам безнадежни сужањ
у сунчаној мрежи поезије.

ВОЛИМ ПТИЦЕ И ЉУДЕ

И еве мене ни на небу ни на земљи,
Волим и птице и људе.
Хвала мом оцу и хлебу
Хвала до сунца препелици
Радунки Миленковић, мојој мајци.

Са мном ће бити што треба да буде
Волео бих да до овог места више
Не фијучу заједљиве речи и меци.

О, како је огромно време разумевања
О, како су паметне птице
О, како је велик у својим изјавама
Мој двогодишњи братанац Југослав...

Уздигните се људи до овог места
Где таворе песници
Погледајте колики је колос овај простор
А мене, ето, и мојих стихова...
Волим и птице и људе
Са мном ће бити шта треба да буде.
Волео бих само да до овог места више
Не фијучу заједнљиве речи и меци.

ПТИЦО

У следећој речи
пустићу из свога срца јато птица
И док буду летеле над светом
многи ће се у чуду запитати шта је
Она ће зихер остати прибрана
Она моје птице добро познаје

САМ САМ КРИВ

Сажалевају ме. Чак и Она.
Кажем: Ако ми је!
Сам сам крив што сам дозволио
Да ме у срце рани тане поезије.⁷¹

⁷¹ ЛАЗАР МИЛЕНКОВИЋ - Лазар Лари Миленковић живи и ради далеко од „лесковачке узавреле буке“, у Вучју, где је рођен 7. јула 1938. године. Награђиван и хваљен, али увек скроман, Миленковић заслужује да се о њему говори и пише као о добром песнику и приповедачу. (*Саша Хаџи Танчић*, Америчке приче Ларија Миленковића, Освиг, бр. 20, новембар 1997). *Напомена*: У Песмопису објављено неколико Миленковићевих песама, а присутан и уз збирци Глубочица између обала 86.

ЉИЉАНА ТАКИЋ МИЛЕНКОВИЋ

1.

Мртво море
И души човека
Тешко бреме

2.

Ракета камосту
Војникова рука на обарачу
Мост срушен
Младићева свест у несвести

3.

Румене зоре
Руј у срцима
Момак и девојка

4.

Волиш љубав
Нечовек одлази
Празнина у срцу

ПТИЦА ЉУБАВИ

Преламало се шест
Парчади огледала
Музика народа
Птица
Чујем глас твој
Кричући
Детињаст и очајан
Једног другог дана
Музика народа јеча
Од памтивека
Птица љубави
Муњом се из недара
Оте
Да спокојство своје
У грчу плати.

ЧОВЕК

Стоји човек поносан на врхунцу моћи
Слободан, независтан, умишљен и арогантан.
Ја сам велики владар
Науком, бомбама и машинама
Освојићу свет и свемир.
 Заборави, човече, не можеш савладати себе
 А камо ли свет
 Фараон, Наполеон, Хитлер, Мусолини, Клинтон...
 Царства Персије, Рима, Португала, Британије, Јапана
 Ушла су и изашла са позорнице историје,
 Гледај своју безначајност
Гледај около себе! Глад, сиромаштво, болест,
Колонијализам и угњетавање,
Човек истеран из своје земље,
Деца, жене и старци спаљени живи –
Ратови, убиства, бомбардовања
Са невидљивих висина
Свађе – окружују те у животу
Човече, како су велика твоја достигнућа
Али и како су велики твоји промашаји!

ТРАЈАЊЕ

Отац је целог живота
Носио бригу.
Мајка је испредала звуке
Од старинске нити.
Свако је трајао себе
Заробљени у љубави:
Син несрећне мајке.
И кћер незадовољних родитеља,
Различити ко небо и земља
Трошили су живот
Провели га цео
Не додирнувши се
Децу су изродили.
Свако је трајао себе.⁷²

⁷² ЉИЉАНА ТАКИЋ МИЛЕНКОВИЋ - Љиљана Такић Миленковић рођена је у Власотинцу где је завршила основну и Грађевинско-техничку школу. Члан је Удружења писаца Лесковца, КК Глубочица у Лесковцу и КК Росуља у Власотинцу. Љиљана Такић је објавила збирке песама: Птица љубави (КК Глубочица, 1994), С обе стране љубави (КК Глубочица, 1996) и збирку прича „Ту око нас“ (КК Глубочица, 2001).

БОРКИЦА МИЛОВАНОВИЋ

МИРИСИ РУЖА

Израсле су бокоре зелене,
Од радости до радости,
У руже: беле, жуте, црвене!

Ој, Ружице, мило цвеће,
Нема тога ко те неће!

У боји истину крију,
У души мирисе имају.
У латицама љубав чувају.

Ој, Ружице, лепотице,
Од, Ружице, душице!

Памте и осмехе и погледе,
И пролазнике и нежне љубавнике.
Препознају шумове и све несташлуке.

Ја посадих једну ружу белу
У градини, у мом родном селу.

Мирисом опчине и ледене душе,
Пробуде наде и дражесне муке.
Лахором ублаже и бриге и јаде.

Јова Ружу кроз свиралу зове:
-Ајде, Ружо, да сневамо снове!

ЖЕЛИМ ТЕ...

Отруј ми снове
поносни заводниче
и пресади бокор
својих немира
у моје
разлистане мисли!

Нудиш ми снове,
облаке,
замршене траве
и златну колајну
без сјаја.

Сањам те,
а искре жаре
празнословљем.
чекам те, а тама зри!

Измисли грех
и удоми
несанице моје.
дођи!

Желим те
Са дахом који пристоји теби!

УСАМЉЕНА КОЛИБА

На таласима неба безнадежно
дочекујем зору
и јутра без влеиког стада
у тору.
Ни пси одавно не лају,
ни белуше топло млеко не дају!

Жалосна колиба са уздахом свиће,
разноси себе, јер и није живо биће.
Сада је скривени птичји рај...
Задрхти при сећању на негдашњи мај!

Усамљена колиба јечи и трули,
на сваком ветру плаче и цвили.
Кише, снегови и сунчево семе
небригом доје бедужно време!

ПРИЈАТЕЉУ МОЈ

Поклањам ти мисли
и песме одабране,
душом окупане
за све раније дане!

У мом врту пробудио си све
најлепше цветове,
окићене ливаде
за ноћи бесане.

Бели голубови слећу
са неба.
Знам, пријатељу мој,
љубав, љубав нам треба!⁷³

⁷³ БОРКИЦА МИЛОВАНОВИЋ - Боркица Миловановић је рођена 15. априла 1947. године у Свођу, општина Власотинце. Професор. Радила као уредник у Лесковачком културном центру. Уредила више литерарних свезака поезије „Глубочица између обала” и уредник је дванаест књига поезије у издању КК „Глубочица”. Била је члан редакције Нашег стварања и двадесет година секретар. Објављивала у заједничким збиркама и часописима. Објавила је и збирку песама „У сенци чаровања”. Од 2000. године председник је КК Глубочица. (...) У СЕНЦИ ЧАРОВАЊА - Збирка лирских песама, љубавних и рефлексивних, јесте дозрела и вредна поезија. Она не трага и не експериментише. Улазак у своју заљубљену душу претвара у снажне стихове. Као сликар својих осећања истиче психолошке вирове. И даровито открива лирске рефлексije. Расположена поетеса у разним тренуцима свога живота, и ранијег и садашњег, све је прилагодила реалистичким-психолошким проблемима. (*Станко Ђорђевић*, из рецензије, Лексикон писаца лесковачког краја, стр. 76); ПРЕГРШ КРИТИЧКИХ ОСВРТА - Боркица Миловановић се писања књижевне критике, чини нам се, прихватила више из потребе КК Глубочица, али је – и поред тога што то, сигурно, није увек критика по „мери струке”, показала да врло добро може да уочи и врлине, али и мане песника са „лесковачке књижевне стазе”. (Лексикон писаца лесковачког краја, стр. 77)

ЗОРИЦА МИТИЋ

ХТЕЊА

Јави се са свог пропланка
кад жељаимаш
да ти донесем киту цвећа
са мирисом који опија.

Не срами се да признаш
да вртлог жеља тами.
Махни хтењима, који би да блуде
и да те срећним чине.

Време ти смирај подарило
Сунце зашто за леђа.
Бреме хтења утрнуло,
згасло место разума.

Још се са свог пропланка
Дошетај да схватиш
да оно, што си одбацио,
помирљиво сам ја обгрлила.

ТАЈНА

На прсте уђеш у мој живот
Без гласа и махања,
Нек неко не примети
А, и не приговори.

Надам се да су нам жеље једнаке
Да сачувам своје огњиште
Да дим не направи облак
А да се ватра сачува.

Кућни праг је светиња
Чувај га, да га не окрњиш
Да му целину сачуваш
И облик који има.

Зато на престе уђи у моју кућу
Без гласина и порука
У невреме кад месец са сунцем разговара
А сат уморан затаји.

МОЖДА СЕЋАЊА

Сећања ми разум муте
Згаришта љубави се губе
Утрнули дамари затежу
А ја, ја се надам.

Свици ми пут раздањују
Зову сећања у походе
Пламен ми огртач бива
а поглед, поглед нешто снива.

Нису ми руке празне
Увијам се уз дрхтаје своје
Булке ми црвене дарујеш
Уз тихе речи – поново су оне твоје.⁷⁴

⁷⁴ ЗОРИЦА МИТИЋ - Зорица Митић је рођена у Лесковцу где је похађала основни и средњу школу. Завршила књижевност на Вишој педагошкој школи, радила у Народној библиотеци „Радоје Домановић“. Објављивала је у заједничкој збирци: „Глубочица између обала“, у локалним гласилима „Наша реч“ и „Наше стварање“. Била је учесник на Сусретима жена писаца Југославије 1989. и 1990. Објавила: „Женске приче“, „Узлетимо с ветровима“ и „Женски разговори“. Зорица Митић је добитник више друштвених признања. Између осталог, као библиотекар два пута добила награду Друштва библиотекара и Већа Савеза синдиката, док је за друштвени рад и литерарно стваралаштво добила Октобарску награду града Лесковца. (...) ЖЕНСКА КАЗИВАЊА - И трећа књига (прва носи наслов „Женске приче“, 1994, друга је објављена под насловом „Женски разговори“, 1997) највероватнијих догађаја са периферије града Лесковца, и прича комшика, потврђује склоност писца Зорице Митић да обогати новим женским ликовима своја епска казивања. (Станко Ђорђевић, Женска казивања, рецензија, Женска казивања, КК Глубочица, Лесковац 2000).

МИОДРАГ МИТИЋ

ПОЗДРАВИ ИЗ ДАЉИНЕ

Често кад ноћ се раскрили над нашим логором белим
И мрак преко равница дужину Баната освоји,
Кад са бригадом радост успеха делим,
Зачујем познату песму нашега роднога краја.

Гледам... и као да те испред нашег строја,
Кад срца радосно бију и слушајем песму бригаде
У сваком замаху крампача, у потоцима зноја,
Водим, рођени граде.

Да, далеко тамо, на обронцима Хисара,
Певаш ти исту песму, дишеш и растеш са нама
Док тутањ првога воза тишину ноћи пара,
Бдиш поред нас, везан радом и победама.

У ноћи истој овој, док чувак везује нити
И брзо, журећи градом, долази друга смена,
У звуку локомотиве што новом пругом хита
Чујем јек твојих сирена.

Чуј, граде мој, у овој ноћи без снова,
Док тамо банатске равнице светлуца буктиња рада,
Далеке топле поздраве кроз срца пламена ова,
Шаље ти наша бригада.

Кад нема ноћ се спусти и звезде поспе над нама,
И песма наша пробуди ове ширине,
Знам, то ти, рођени граде, одвојен даљинама,
Израсташ у висине.

СВИТАЊА

(сећања на 1941. годину)

Над светом кружи смрт и срам...
Европа у јарму ћути.

У крају моме већ гори плам
Чекају далеки пути.

Буктиња слободе сјај –
пријатељ народа стари.

И мој је пошао завичај
Европи пут да озари.

Без крви ничега нема,
Од крви и наш је стег.

Рукама народ се спрема,
да сломи челични брег.⁷⁵

⁷⁵ МИОДРАГ МИТИЋ (1933 – 2006) - Др Миодраг Митић је рођен јануара 1933. године у Орану близу Лесковца, где су му родитељи службовали као учитељи. Гимназију је завршио у Лесковцу 1952. године, а Правни факултет у Београду, 1956. године. За време гимназијског школовања бавио се новинарством и поезијом, као главни уредник листа „Искра“ и „Лесковачки средњошколац“, редовни сарадник „Наше речи“ и дописник „Гласа“ и „Републике“ из Лесковца. Др Миодраг Митић (1933 – 2005) каријеру је започео 1960. године као приправник у (тадашњем) Државном секретаријату за иностране послове, где је, напредујући у дипломатско-конзулараној каријери од аташеа, преко амбасадора, стигао до помоћника савезног министра за иностране послове, када је, 1995. године, на сопствени захтев, отишао у превремену пензију. У току радног века био је, између осталог, генерални конзул СФРЈ у Минхену (1990–1995); учествовао је на многим међународним конференцијама; био је члан тима који је у првој фази заступао СР Југославију у спору који је против ње повела Босна и Херцеговина пред Међународним судом правде; а 1992. године генерални секретар првог председника СР Југославије. Последњих година свог, веома активног живота, био је професор на Привредној академији у Новом Саду и на Правном факултету у Бања Луци. Био је активни члан Удружења за међународно право. Много више о животном путу, као и о личности др Митића, сазнајемо у његовој књизи „Професија споразумевање „(Службени лист СРЈ, 2000).

БОЖИДАР МИТРОВИЋ

У ПОЉУ

Ако ме јутро измами,
ако ми речизрони
сачекаћу да се раздани
и видим шта ме то гони.

И кад испитам нагон душе
и удар срца када избројим,
тада ћу песме дољом да ројим
и лутам њивама својим.

Летећу себи око главе.
О, зар нем бити! Ништа црње,
Радујем се, мислим крај Мораве
На златно класје и дукатно зрње.

ПЕСНИК У ПОЉУ

Скидам сан и росу са класја крај стазе,
провирила зрна па ме цаклић пазе...

Бујна влат се вије око мојих ногу,
високо се песма мог поља извија.
У свакоме грму и грбавом слогу
непомична роса трепери и сија.

Од уједа маште ни сан да ме скраси,
орошен до паса од праха на њиви –
Расковник у цвету Орфеје огласи,
језде на зеленку с пропорцем у гриви.

Крај извора скрितог слушај жуборења
потока и река наших родних села.
Кусни сласт живота из нашег корења,
проспи светлост зора са високог чела.

СЕЉАК ПЕСНИК

У шљивику ме сунце у чело пољуби
У винограду ноћ попцима труби
У њиву ветар опипа па се изгуби
И само шану што те чуди:
Пркоси горд као да си од мрамора
И песмом млади поздрави свет
И проспи радост као Тагора
За поља мира и купина сплет

СВОМ РОДНОМ МЕСТУ ПРИБОЈУ

Видим тебе моје место знано
Па и реку што ти пружа вали
Траг на мосту отро се одавно
Прије с лета већ смо се растали
Сваког дана мој те поглед брише
Са Мораве из равнице плодне
Туге пуно па не могу више
Да не питам за груде ми родне
Оцаклије нек се благо пуше
И кроз село нек цветају шљиве
Виногради што легли „по брда” –
Чувају те у своје окриље
Родно место прадедова милих
Ту остани и сјај нек те краси
Јабланице крај те нека шуми
Нек те њени милују таласи.⁷⁶

⁷⁶ БОЖИДАР МИТРОВИЋ – Божидар Митровић је рођен 1913. године у Богојевцу, крај Лесковца. Најпознатији је по збиркама „Свирала уз рало“ (Раднички универзитет Лесковац, 1973) и „Добродошлица за птице“ (где је заступљено још неколико песника, Раднички универзитет Лесковац 1968). СВИРАЛО УЗ РАЛО – Четрдесет песама поете са села, који се већ јавио у многим нашим листовима и часописима заслужује пажњу утолико пре што је целом тематиком потпуно предан свом селу. (Станко Ђорђевић, приказ, Свирала уз рало, Раднички универзитет Лесковац 1973. године, Књижевне критике и студије, Литера Ниш 1979, стр. 93-94).

ВОЈИН МИТРОВИЋ

СТОЈБИНА

... са гребених снегова и маглених Карпата
Из глиба студи и растопљених обала Дњепра
Правцем којим задухаше ветри
У освит века раздање небеске светлости
Пођоше

Седи старци казаше призирања и пророштва
Принеше жртве
Отворише срца птицама
И погасише ситила и огњеве
Поштројише каменим сечивима кућне богове
Па на њих упртише овнујину и ловину
Камаре проса и хељде
Мешине оловина медовине и сурутке
Зрње коже оруђа
Живуљке млад и нејач
Све то увезаше павитином покрише бујади
Низ стропоти
Како се камен ваља
Силажаху

Осташе купе пепела упуштене земунце оцвали дрен
Њивице као врани гробови кости прапредака
Зверови и птице језеркиње љутих очију
За људским баздом и брљежом
Кричаху

А они сурих кожа и лица слични стадама
Удаљаваху се мањише утањаху у поднебесја
Ходили су

Чело предводника просветљаваше беспутице
Можданим видом он их вођаше у звездарнике
За земљу за ваздух за воду за ватру
За богове

Кретаху пред уставом зоре кад се нејач надости
И јагњад одвоји од вимена

Кад ветар задигне котве
И ратници их окруже оборуџани оштривима

И ноћиваху на местима сунчевог клонућа
С пола сна у оку
Под кожама и огртачима од козје длаке
Пред уснивање залагаху ватре
Навиљци сламе под главом
Подастрте трошчане рогозне
И покров од небеских огњила
Само жуд ко шумор криви дојави – љубав све превасходи

Земља им беше заветна
Прелажаху брзаве на местима где белушке ноће
Станише се око река по мочварама при језерима на непрелазу
Рујних вода као да им се крв у њих склања
Не беше њиве што је не смогаше да поору
Трсише ритове и лизине отимаху
од акрепа од мутљага од задухача

Устопице наређених пљачкашки ветрови
Гладно звериње згареж и злодух

ВОЖД

Запада одвека ноћ у Радовањском лугу;
Тумарају пси са златним огрлом.
Навезује се којекуде небесном кругу
Чарнелово око за Драгишевим трлом.

Клич радовањских тица затаји
И зрикање обујалих трава;
Ни гамизања не има, ни ћуха. Таји.
Нит лисица орва. И свитац спава.

Ваљад` ће крила лепет?
Ваљад` ће жира клепет?
Ваљад` ће звериња топот?
Ваљад` ћегазова шопот?

Погледај, Вожде,
Над Тобом ужник и гвоздени свод.
Самозваних изотима народ.
Убрани. Георгије Петровичу.

Тргни балчак сабље Александра Цара,
Сасеци харамије, и самоједе, и завере,
И помраченије... На красници дара:
„За храброст заштитнику православне Христове вере.“
Пригледај, Вожде! Убрани, Георгије Петровичу!

Потомци и преци устанице с Тобом;
Витезови, хајдуци, голаћи, змајеви,
Бећари, хетеристи, козаци, соколови,
Песник Рига од Фере, генерал Исајев,
Кнез Испаланти, мајор Лаврентијев.
Све робље `ришћанско поведи са Собом.
Кум те покајником призива,
Куми те Богом и зазива
Србија.

ПОМЕНИК

Сенима, твојим, брате
Важио си као пилац,
А живот усркивао,
Зарио душом, жалац,
Што ћуди није скривао.

Ушао позвањем, постељицом,
У кременит и суров свет,
А чувала њу Боса, тајницом
Јеванђељском, ко одани цвет.

Могао си да заседнеш на трон
Васељенски, цариградски, одан,
Вековечан и цео као еон.

Доакао си да свакој лажи,
Танкоћутан за песму, дражи,
Закамењен слободан, Слободан.

ЕРАТО

Затаји с тобом Хронос посрне вечно клатно
И сунце сме да пређе своје мере
Добију крила амебе утрну вере
Пагани љубави загре лепоту недохватно.

Твом зову Мидене крв оточе златно
Боја зачини ваздух простор међе раздере
Слап се врати до врела обљуби га и спере
Звезда бритким рогом пробије плаво платно.

Дан те пре рађања у заметку снива
Зачне те у себи пре класања њива
Бдиш кад зраци ноћ на другој страни творе.

Савршена као лопта шира од полутара
Пловни си и иза љубавних олтара
Где предвиђаш своју основу отеклу у изворе.

ГРАД

На попречној линији живота
Он вратнице отвара широм
Па замршену пређу премота
Младенце прстенује миром

Укотвљена лица у њему
Жељама гледају нетремице
Знана и незнана по свему
Лет је као пад прсмице

Пропет таласић зелене горе
И танак цур речице преспоре
На два длана све може стати

Дигнутих веђа саћа и куће
Ниске живота бивше-будуће
Довољно да те обгрлати.⁷⁷

⁷⁷ ВОЈИН МИТРОВИЋ – Војин Митровић (1942 – 2008) познат у Лесковца као један од најбољих песника. У чувеном Песмопису Мирослава Миловановића (Лесковац 1977) објављене су следеће Митровићеве песме: Клио, Клио II, Еутерпа, Калиопа, Ерато, Уранија, Талија, Мелпомена, Полихимнија. На једном од конкурса Наше речи освојио је прву награду за збирку „Стојбине”, али се та књига (иако је пропозицијама предвиђено њено објављивање) није никада појавила. *Напомена:* Песма Вожд освојила прву награду на књижевном конкурс Града Београда 1992. Године. (...) СТОЈБИНА - Поезија лесковачког песника Војина Митровића по свим карактеристикама припада самом врху завичајног стваралаштва. Неке песме, без изакве сумње, могу се убројити у ред понајбољих и на ширем песничком простору Песничка збирка „Стојбина“ (наденута по истоименој песми) садржински је подељена у седам поглавља: Стојбина, Биљарица, Хеликон, Опущица, Винска, Лескованица и Белуци. Песме Војина Митровића нису једнозначне и не читају се лако. Неке траже озбиљна тумачења, па и широко образовање, које је и сам Митровић поседовао иако није, стицајем околности, имао неке формалне дипломе које обично друге људе свставају у ред образованих стваралаца. Кроз велики број Митровићевих песама тече (не)стварни живот, пролазе дани, бележе се успеси, падови и људска пролазност. Његова песничка нит, ма колико била затворена - херметичност његових песама је само други израз његовог свакодневља – разоткрива песникову зрелост, али и поруку да другачије од других, великих песника, опева ту свакодневну људску потребу да се победи немогуће. Тај „песнички круг“, својствен само одабранима, довољно је вишезначан да је одавно Митровић заслужио објављивање ових песама као „слике која трепти“ и „приче која прети“ да ће доћи неминовно крај једног и почетак неког другог песниковог живота. Лесковац, град Митровићевог најдужег хода кроз несталности животног трајања, није увек знао на прави начин да вреднује ту непоновљиву уметничку поруку коју је песник поседовао и ова збирка песама, која је само исечак из његовог разбарушеног, богатог песничког света, уверени смо, исправља ту неправду! (*Данило Коцић*, рецензија, Војин Митровић, Стојбина).

БОГОЉУБ МИХАЈЛОВИЋ

ПОЗАЈМЉЕНО ВРЕМЕ

1.
Летња спарина –
У високој трави
Гргољи кладенац

2.
Први дан лета –
На суседној ролетни
Малени паук

3.
Црвена ружа
Плива на води –
Лежим сам међу шљивама

4.
Прве Јаглике
На хоризонту
Румени јутро

5.
У освит дана
Први мириси
Цвате ЈОРГОВАН

НЕВЕРСТВО

Зубима похоте месец је ујео ноћ
Гледао сам како се трбух ноћи плоди
Црквено звоно буди заспале јабуке
Преко колена сумње довикује се тишина
Ноћ је искришила мале звезде
Звездана кола без коња небом јуре
Сунце је ноћ набило на колац.

ПОКЛОН

Без најаве зора је изненада
Посетила јутро
Месец је тајно избрисао прошлост из
Своје биографије и сада јавно прича
Да је ноћ сахранила сунце
Пробуђена сенка јутра куца на
Врата дана
Покошено пролеће суши се на
Летњем сунцу
Погашено цвеће амбиса сећа се
Минулог пролећа
Сунце је јутру своје очи поклонило
На раскршћу лета путоказ усмерен
У рану јесен
Ветар нишани празном пушком у
Жуту седу косу.

ПОНОЋ

Брбљиви олуц свуноћ са кућом разговара
Заустављени талас туге горчином прети
Поноћ је несигурним кораком
Прешла преко мога прага
Алкохол у мозгу шапуће нежност
Крв у ходницима вена ћутке урла
Сањиво око звезда као петролејка шкиљи
Јалова ноћ у зору опорукe пише.

КРИЛАТЕ СЕНКЕ

(хаику)

Кишно пролеће –
На прозору аутобуса
Цртам вољени лик

Сипи кишица –
Процветале трешње са грана
Отресају мирисе

Налет олује
Усред маја –
Одбројани дани пролећа

Трепере звезде –
Пратећи свице преко поља
СТИГОХ ДО РЕКЕ

У родно гнездо
Уселио се месец –
Сад гнездо светли

Олујно небо –
Ветром ношени облаци
Гасе звезде

Време жетве –
Мој пас целу ноћ лаје
На пуни месец

Долази јесен –
Истањила се кришка месеца
На тмурном небу

Одлазим из села –
У носу ми још увек
Мирис оранице

Крај распаљене
Ватре дуго у ноћи
Песма Цигана

На старом бору
Кућица за птице –
Не чујем цвркуте

Крилате сенке –
Јато чворака пролеће
Обрани виноград

На војничком гробљу
Песма зрикаваца
Намамила месец

Провејава снег –
Растерује густу маглу
Ветар са Чегра

ХАИКУ ТРЕНУТАК

1.
Престала киша –
У плићаку потока
Траг летњег сунца.

2.
Свиће –
Сунце у крошњи липе
Тражи почетак дана.⁷⁸

⁷⁸ БОГОЉУБ МИХАЈЛОВИЋ - Они који помно прате дешава и хаику песничтво добро знају да су наши ствараоци одмах уз песнике Јапана где је хаику и настао. Породици домаћих хаијина придружио се и пензионисани официр ВЈ Богољуб Т. Михајловић. Мада стихове пише још из гимназијских дана „Свиране ветра” је његова прва објављена збирка песама (Књижевна заједница В. Видаковић, Ниш 1997). Аутор „Свиране ветра” чува у свом сећању а нама поклања предивну слику: „Јутарње сунце/ на грану дуда села/ бела гугутка.”. Први читање збирке нам открива Михајловића као песника који уме на прави начин да урони у живот и природу. Одмах затим учававмо да аутор као сваки добар хаијин поседује неопходну искреност у изражавању што је итекако битно за ову врсту песничтва. Хаијин памти или бележи слику на лицу места, то јест, сада. То чини и Михајловић трудећи се да у запажању и нарочито у бележењу буде веродостојан. (...) Хаику стих и јесте зато да забележи на најбољи могући начин најлепши тренутак. (Д. Т. Адски, Веродостојна поетика, приказ: Богољуб Т. Михајловић: „Свиране ватра”, Књижевна заједница В. Видаковић, Ниш 1997, Помак, Лесковац, бр. 6, јануар – март 1998, стр. 32).

ЈОВАН МИХАЈЛОВИЋ

У НОВЕМБРУ

Већ рано јутрос све је тако тужно.
Чиним на прошлост осврт и нужно
радости хоћу, осмех и шалу, мада
утехе нема јер пустош ода свуд влада.

Неизрециве туге из срца ми лопе
као крв некада из болесних плућа.
Жудим нежности да смене синкопе
животне јесени мојих усахнућа.

Прекор твој и јецај као плима
навиру. Слушам епове и некуд блудим,
Кајем се што не љубљах више. Има
историју све што сад ти штедро нудим.

Ал тебе нема. Моје је срце празно.
Још само кишалије и брише успомене.
Ил не, то она стапа све што је разно,
по у обиљу среће оставља само мене.

ЕПИЛОГ КАСНОГ СУСРЕТА

Желела си да се разоносиш
оне ноћи у мој живот кад се и твој сплео.
Слутим да сам те касно срео,
да ме, опчињеног, у патњу одводиш.

Те ноћи док смо раскидали
самотних чежњи сурове ланце,
уместо да се смејемо, горко смо ридали
тражећи себе као одлутале знанце.

Не кај се што смо се упознали
и до дна испијали љубавне чаше,
јер патимо обоје што онда нисмо знали
сутрашњице наше...

ХИСАР У ПРЕДВЕЧЕРЈЕ

Смирај дана надјачава јато грлица
Нанизано на Хисару као огрлица

Груди брда одјекују, а шарени
Двореди застају распарени.

Пред починак замиришу цветна стада
И утону у дубине тиха склада.

Све ређи је одзвон птичјег пева,
Хоризонт је у шарама од одсева.

На Хисару се спушта мрака копрена,
У сивкасту претвара се боју дрена.

Штрчи само над природом поспаном,
- пут живота, спомен борцу незаном.

ХИМЕРА

Док језде јутарњи зраци,
Ко је – питам се снено.
Тад соба замирише тобом
А мрак ишчезава лењо,
Његови последњи зраци
Тону и гасну са тескобом.

Тако и дан ми сване.
У кревет допре сунце
Млада, раздрагана лика.
Кроз прозор, у олистале гране
Одлута тихо и насумице
У сну виђена слика.

ЖИВОТ

Како дивно, умилно шуми ова река
У вечном ритму потреба и страсти,
Са њом другујемо јуче, сад, довека.
О лепа реко, пуна чари, пуна сласти,

Ти течеш обично, мирно, знатижељно
Не хотећи сама да причиних бол,
Јер зашто би срце лако погибељно
Рањавала мучки кад те сви воле.

Али дође време и ти против воље
Постанеш силна, плаха, страшна, хучна,
Сламаш човека, ваљаш камен и коље,
Зашто, реко драга, биваш бесомучна?

Тути – одговараш – то је неизбежно
Као последица суноврата тешка,
Тути и трпи ал' не безнадежно
До ритма старог, до поплаве смешка.

УМЕСТО ХИМНЕ

Знам: вечнији је човек од туге.
Јаснији је. Јачи од сваког прогонства.
Трајнији од ћутања. Шаренији од дуге.
Од његовог је до ко зна чијег праисконства.⁷⁹

⁷⁹ ЈОВАН ЈОЦА МИХАЈЛОВИЋ (1924 – 1988) - Јован Јоца Михајловић је рођен 6. јануара 1924. године у Лесковцу. Био је наставник у Средњој пољопривредној и Мешовито-стручној школи у Лесковцу. Михајловић је био сарадник Речника личних имена код Срба, зборника „Прилози проучавању језика” и „Дијалектолошког речника Војводине”, Института Филозофског факултета у Новом Саду за југословенске језике, Речника српскохрватског књижевног и народног језика Института за српскохрватски језик САНУ, „Енциклопедије Војводине”, „Зборника народних хероја Југославије” (II и III издање), Споменице просветних радника Србије палих у НОР-у. Михајловић је објавио збирку песама „Раскалашне кише” (1969), књигу романсираних биографија знаменитих људи „Неувели откоси”, а у издању Народног музеја у Лесковцу, дијалектолошку студију „Лесковачки говор” (1977).

ЉУБИНКА МЛАДЕНОВИЋ

ТИ САМО ЧОВЕК БУДИ

Нека ти зли пркосе...
Нека те ветар носи...
И, када те мрак гуши,
Остани човек у души!

Сачувај срце своје!
И, кад ти ребра броје...
И, кад ти дела мере,
нечастиви кад ти суди,
ти само човек буди!

Кошмар кад обруч стегне,
жичану опругу кроз уши пружи,
фијук кроз мозак звизне,
туга на срце легне,
љубави само служи!

Обрве кад се споје,
не растежи их,
већ ка небу дигни!
Пркосно испрси груди,
ал увек човек буди.

МАЛЕ А ВЕЛИКЕ РАДОСТИ

Тај осмех нежан
с маленог лица,
та мала, весела,
драга птица,
мајчином срцу
велике радости,
расти и цветај,
ти наша младости.

Расти, расти
ко млад бор и јела
док те мајка
млеком блеим доји,

на грудима
што ти живот даје,
расти, цветај
у топлом загрљају.

Док ти крила
не постану јака,
па да гнездо
ти напустиш твоје,
негде другде,
у далеком свету,
сам отпочнеш
да осниваш своје.

ДЕЧЈИ СВЕТ

Још се враћам дечјем свету,
малој стопи, малом цвету.
У том врту дечјег света,
мирише ми цвет до цвета.

Још ме зове врт детиљства,
буди машту – срце сања.
У том врту сваки цветак
гаји нежна осећања.

Још ме сећа, још ме вуче,
врт детињства још мирише.
Ту се љубав сади, плете,
најлепше је док си дете.⁸⁰

⁸⁰ ЉУБИНКА МЛАДЕНОВИЋ – Љубинка Младеновић рођена је 1958. године у Лесковцу, а основну школу завршила је у Паризу. Објавила је збирке песама: Оловка пише срцем, На крилима песме, У пољу белог папира, Мале и велике радости и Дечји свет – пета збирка песама за децу. Године 2008. изашла јој је и збирка родољубивих песама Рођена земљо. Пише са пуно љубави о детиљству и одрастању, о завичају, о природи, о животињама и биљном свету, о предметима кој нас окружују. Члан је Књижевног клуба Глубочица.

СЛАЂАНА МЛАДЕНОВИЋ

КРСНА СЛАВА

Аранђел Михајло
Заштитник је овог дома
Ореолом светим чува кућу
Од недаћа, невоља и грома

Данас кућа слави Славу
Стижу гости са свих страна
А домаћин верник прави
Спрема софру ал без мана.

На столу је славска свећа
Вино, жито, колач бели
Домаћица раздрагана
Свима много среће жели.

А и деца воле Славу
И са пажњом немо прате
Јер на њима све остаје
Кад одрасту они схвате.

ПЕСНИЦИ

Песници утешно владају
душама срећника!
А магле месеца обасјавају
душе песника!

Речитост покорника
отвара капије зора,
плетива незаборава
трасирају пут чедних
разговора!

Скитнице бесрамно насрћу
на туђе речи ил теме
О, Боже, какво је ово време!

УСПОМЕНА

На обалама твог осмеха
Свирала преде снове бескраја,
Звезде светле из раја,
Берачи су из мог краја!

Кудраве бакље осећања
Гореле су врелином вулкана.
И, сагореле безбрижнике,
И проклете нераднике,
И заводнике нечаснике!

У полену зрелих прашника
Уснуле трепере успомене,
Љубавника
И некрунисане ноћи одметника!

СОКОБАЊСКИ БИЉОБЕР

Први откоси и снопови први,
а небо ко да, од звезда, врви.

Месец сребром реку полива.
Уморна сова приче дозива.

Пастир сакупља стадо своје,
Зрикавац познату песму поје.

Пси и мачке лено дремају.
Жетаоци се за починак спремају.

Мирише цвеће, миришу траве.
Верници сутра Илиндан славе.

ПИТАЊА БЕЗ ОДГОВОРА

Ко рањава ветрове?
Ко копни снегове?
Снага је то из семена,
За радост огладнелог времена!

Не верујем бригаама!
Не праштам мржњама!
Не храним тишине!
Не отписујем судбине!

Моји су снови недосањани,
Моји су погледи несагледани!
Без позива долећу ветрови завичаја
Ветрови из мог родног краја!⁸¹

⁸¹ СЛАЂАНА МЛАДЕНОВИЋ – Слађана Младеновић, дипломирани социолог, рођена је 1961. године у Лесковцу. Уреднику у ЛКЦ. Пише песме. Члан је КК „Глубочица”. Посебно је запажена као водитељ и уводничар бројних књижевних манифестација које организује Лесковачки културни центар.

СЛОБОДАН МЛАДЕНОВИЋ

УКЛЕТА АВЛИЈА

Иви Андрићу

Зашто си тако крвав, Латифага?
Шта ноћас хоћеш, братру стари!
Гркињу врелу, тамнопуту жудим,
Да се у њеним сновима будим...

Играју шумом сабласне сенке,
Проснене војке љуби звезда сјај,
Језде ко некад коњице силне,
Смркнуто журе у стари крај...

Лепрша сова над крстовима
Док Ћамил тоне у кошмар снова;
Мудрачке књиге витлају главу оковану,
Ко султан бајазит војску разуздану.

Ћамиле, брате, куда ти то поглед блуди?
У кикоту ветра над коњицом црном
Бледило зоре људском надом руди...
Ћамиле тужни, мора ли да се луди!

Зашто си тако шутљив, Латифага?
Шта ноћас хоћеш, братру стари!
Гркињу блудну, тамнопуту жудим,
Да се на њеним грудима будим.

ЦРНОРИЗА АНЂЕЛКА

Откинуто парче неба над сивим морем,
Суновраћен откос потамнелих звезда у маглама.
Утрнула колена на промрзлом бетону.
Усахнули жубор речи изломљене молитве.

Смрзнуте зелене очи са напуклих зидова,
Хиљаду туга заклане младости аветињских лица.
Хладан страх ветра у разбијеним окнима.
Ужегли дах зејтина и лојаница.

Дарован жар младости у црно упокојен,
Исплакани зелени кристали туге.
Језа заборавља лелуја манастирским одајама.
Сапета реч канона у грлу и грудима.

Окрвављене стабљике свих надања.
Изгажене влати љиљана и циклама.
Замрла чежња у окованим мислима.
Ледена змија зиме уснула у венама.⁸²

⁸² СЛОБОДАН МЛАДЕНОВИЋ - Слободан А. Младеновић рођен је 1929. године у Лесковцу. Младеновић се активно бавио књижевношћу: у заједничкој збирци лесковачких песника „Песмопис“ објављене су му две песме „Уклета авлија“, посвета Иви Андрићу, и песма „Црнориза Анђелка“. У оквиру издавачке делатности Радничког универзитета, односно Културног центра „Милентије Поповић“, где је био запослен као професор и као главни и одговорни уредник, потписује, поред осталог, следеће књиге: „Тренуци лирике“ Боре Здравковића (1967), песме Божицара Митровића „Свирало уз рало“ (1973), најзначајнијег песника са села из нашег краја (Богојевце). Бавио се књижевном критиком и објављивао у „Нашој речи“, „Нашем стварању“, Радио Лесковцу, Радио Београду I и II. Поменимо неке запажене прилоге: „Бели квадрати“ Миливоја Перовића, „Тренуци лирике“ Борислава Здравковића, „Велику ватру“ Томислава Н. Цветковића. Био је главни и одговорни уредник часописа „Наше стварање“ и оснивач, главни и одговорни уредник листа за младе „Трибина младих“. Био је велики љубитељ ликовне уметности; зачетник је ликовне локоније „Копашница“, односно „Власина“, која је окупљала ликовне уметнике из свих крајева пређашње Југославије. Магистар је књижевности (са тезом о Јосипу Козарцу), аутор књиге „Сусрети са делима савременика“ и „Лековита својства Сијаринске Бање“. Добитник је више захвалница и повеља, а међу значајним признањима је и Златна значка КПЗ Републике Србије. Умро је пред сам крај 2002. године. О Младеновићу су опширно писали Томислав Н. Цветковић и Драган Радовић (Лексикон писаца лесковачког краја, Лесковац 2003).

МИЛАН МОМЧИЛОВИЋ

ВЕЧЕ НАД ЛЕСКОВЦЕМ

Хисар се клања јарком западу.
Мусава деца излазе са представе од четири.
Ход лагано нестаје.
Ивичњаци главног булевара
Јуре према хоризонту.
У загрљају предвечерја
Непознати младић на плочнику
Жваће дуван
Док звона тихо освајају град.
Сутон се нежно увлачи у невине платане.
На периферији,
У запећку,
Сам.
Трећа смена изгара у зноју.
Датум се мења.
Сам,
Песнички,
И чежња
И пркос у мени.
Слутим
Како ми спокој
Додирује мисао.

ЈЕДАН ДАВНИ ЈУЛ

Један давни јул заодену се
у плашт незаборава

Врелим срцем
Исписа песму помирења

НА РАСТАНКУ

Заустави руку у лету.
Додирни птицу према сунцу.
Довиђења

ПУТОВАЊЕ

Путујем.
Дуго путујем.

Беле, црне, свакојаке године
Остају крај пута.

НЕДОГЛЕД

Клекнем
и молим

Суманута јава открива
недоглед⁸³

⁸³ МИЛАН МОМЧИЛОВИЋ - Милан Момчиловић је рођен у Јабучкици (1952), општина Црна Трава. Завршио је Учитељску школу у Неготину и Факултет политичких наука, новинарски смер, у Београду. Као новинар, радио је у војном листу „Народни борац“ у Сарајеву, Радио Лесковцу, Радио Сокобањи, Нашој речи и Политици. Поред осталих, добитник је награде из Фонда „Алекса Маркишић“. Нишка Градина је 1996. објавила збирку песама „Вече над Лесковцем“. (...) ВЕЧЕ НАД ЛЕСКОВЦЕМ - Дубока прожетост завичајним поднебљем југа Србије је основна особеност певања Милана Момчиловића првом песничком збирком „Вече над Лесковцем“ доследно исказана. Ако је завршни циклус доследан поетској традицији његовог родног краја (Црна Трава), претходни циклуси саображени су путевима његовог песничког присуства. „Вече над Лесковцем“ – судећи по збирци истоветног наслова – делује потребом за сањањем којим је изузетна песничка фантазија обликовала један лични космос, поредак ствари у коме претежу тамне стране живота. Збирка има следећа поглавља: На растанку, Путовање, Из трена у трен, Ту је мој дом, Повратак. Највећи број песама из ове збирке нашле су место у Освиту, лесковачком часопису, који је од самог зачетка, до последњег броја, уредио Саша Хаџи Танчић, који је био и уредник збирке песама „Вече над Лесковцем“ (Градина, Ниш 1996).

АЛЕКСАНДАР НИКОЛИЋ

САМО ПРАВО

Желиш да у теби наступи промена, бојиш се првог
корака јер мислиш да је живот изван твог домена.
У себи говор држиш да би све било другачије да си
под срећном звездом рођен, ипак срж проблема
је што корачаш таквим ставом вођен.

И како год било, шта год да те тренутно мучи,
када од живота добијеш лимун-како да лимунаду
направиш научи.

Много је жеља, много је тежњи било их јесте и увек
их биће, сви наши снови су превелики за дан један,
ваљда због тога сутра опет свиће.

Живот је круг не знам да ли ова карта важи за само
један, ако је тако сувише је вредан.

Опрости, воли, устани опет ни један дан нећеш добити
назад, сувише јак је разлог твог рођења да би тако
остао празан.

Ти, баш ти, ти што с неверицом руком машеш и погледом
негде горе, али заржи га мало дуже, тамо име твоје пише
- погледај мало боље.

БОЉЕ СУТРА

Хајде да не живимо туђе снове, да призовемо срећу
да потражимо шансе нове, да већ једном сетимо се
Бога како на радост нас зове.

Доста је мржње и ината где убија брат брата,
глупих идеологија, доста нам је рата.

Не занима ме боја коже, манимо се глупости нека
се једном људи сложе јер се тада све може.
Да рај не буде више бајка, да више никада у име бола
не заплаче ни једна мајка.

Да коначно пробамо да се бавимо животом,
надом у сутра, изобиљем радости, истинском
животном лепотом.

Да нам пуно срце и чиста савест увек буду мото.

Не жмуримо пред тим да све нас држи једно место,
једна планета, једно сунце које не цени се често.
Широм руке подижем све вас бескрајно волим,
многи смеју се и мрзе ме због тога али не знају
шта чине па се и за њих молим.

Погледајте свет срцем и мржња више неће да вас брине,
дисаћете пуним плућима јер и у вашем животу светлост
ће да сине, не будите себични јер Богу су смешне све
људске висине.

Ту сам да вас покренем пријатељу,
да с њутра пробудим вам вољу,
да покушам да покжем вам животну слику бољу.
Сањајте своје снове али не заборавите да сањате
са другима, да увек будете свесни где сте и да живите са људима.
Да баш због тога што сте овде понос осећате у грудима.

УСПЕХ НИЈЕ СРЕЋА АЛИ СРЕЋА ЈЕСТЕ УСПЕХ

Често се чује да имам само то био бих најсрећнији,
кад би се ово и оно е тад бих стварно био срећан.
А да је он, а да је она ... ех да сам ја.
Толико спомињање среће а срећа ни од куда .
Па шта нам онда значи тај појам среће ако
нам и онда измиче чак и када нешто у очима
других постигнемо?
Зашто своју срећу тако далеко стављамо испред себе?
Можда би смо на питање „где” лако одговор да ли ако прво
одговоримо на питање „шта” - Па шта је срећа ?
То што сте ту где јесте и ово читате или то што уопште
знате да читате? Али можда то сматрате сувише
малим разлогом за срећу.
А можда је највећи део одговора на питање
шта је срећа управо у малим стварима...
Најуспешнији сте онда када сте најсрећнији,
ма из било којих разлога то било.
Смејали се јахти или плавом небу срећа

ИСТИНСКИ СЈАЈ

Чак и да знаш све тајне света,
И тада би се нашло нешто што ти смета,
И да свака буде твоја пара,
Срећан нећеш бити ако за то немаш дара,
Наћиће се нешто што може да те разочара.

Али ти нико и ништа не може, ако праве ствари
држиш испод коже, на то удахни дубоко и кажи:
„Хвала ти Боже!“
Знам да сада желиш да знаш о чему се ту ради,
шта је то што ће те увек држати у нади.

И рећићу ти ништа није страном, одувек је у теби
И потпуно је стварно.
Ствари које свако има, али често пред њима затвара очи,
јер мисли да га то ка неким важнијим кочи.

Да би добио мораш да даш, да би био вољен ти воли,
лако је кад знаш.
Чини другима све оно што би себи,
Према другима буди оно што би хтео да су према теби.

Покрени овај точак среће, јер ће увек бити на твојој страни,
И кад је најпотребнији он ће за тебе да се окреће.
Три непролазне ствари љубав, вера и нада
нешто што твој живот
не може да поквари.⁸⁴

⁸⁴ АЛЕКСАНДАР НИКОЛИЋ – Александар Николић (18), ученик је Школе за текстил и дизајн у Лесковцу. До сада је освојио више међународних награда и специјално признање за поезију. На фестивалу поезије и кратких прича Војислав Деспотов, у организацији Сцене свих креативности, освојио је прву награду за поезију.

ДРАГУТИН НИКОЛИЋ

И СНОВИ ГОВОРЕ

Не дам да утихне последњи додир
Моје нарасле жеље не мирују
У загрљају ноћи и снова
Настављају да снују твоју близину.

И у сну те видим испружених руку
Смеју се и оне и твоје очи
Блистају у уснулој ноћи
Зову ме да приђем ближе.

Приближавам се твојим дрхтајима
Хоћу да осетим њихове поруке
Да наставимо игру додира
Ватром да је запалимо.

НА КРИЛИМА СНОВА

Звездана ноћ надамном бди
Буди моје снове испод јастука
Шири своја невидљива крила
Са њом да ме понесе у небеско царство.

Летимо на крилима снова
Поздрављамо најближу звезду
Светлוצавим речима нам шапуће
Летите чак до крова љубави.

Размахнута крила чују поруку
Још чвршће се стежу наше руке
Уздрхтала тела траже загрљај
Јасно је шта треба да се чини.

Будим се и гледам твој одлазак
Видим како ти зора иде у сусрет
Смејеш се и погледом ме мамиш
Твој ми осмех улепшава дан.

УГАСЛИ СНОВИ

Још једна ноћ прође без снова
Кошмарно буђење лелуја ми главу
Сузе октиле јастук као роса траву
Уздрхтале усне пуне укуса отрова.

Било куда даси одлутала
Оставивши празне моје ноћи
И без наде да ћеш икада доћи
Не кривим те јер све си ми дала.

Осуђен сам да се са самоћом дружим
Да празнину снова без тебе ублажим
И све док те у мислима тражим
Свом рађеном срцу утеху да пружим!

Ти не губи наду за то је још рано
Многих успомена сећаћеш се радо
У сновима и јави што од срца даде
И букета цвећа мојом руком бране!

БУБА МАРА

Полетела Буба мара
Да прошета мало
У Мишину собу да уђе
Беше јој много стало.

Долетела је тихо
На сточић мали
А књиге и цртежи
Као да су је звали.

Прошетала је књигом
Поклонила неколико шара
А онда кренула
Насумице да тумара.

Била је јако срећна
Није очекивалаказну
Кад се оклизнула
И упала у дубоку вазну.

Копрцала се на дну дуго
Разапињала нејака крила
Никаква доба идеја
На памет јој није била.

У собу је ушла мишина мама
У вазну да стави цвеће
Спазила је Буба мару
И сва заблистала од среће.

Узела је шарену лепотицу
Ставила је на длан
Пустила је кроз прозор
И пожелела јој лепши дан.

МИША И РАК

Пожелео Миша
Рибу да пеца
Тек што је бацио удицу
Нешто поче да сеца.

Када је повукао
Трзај је био јак
Уместо рибе
Упецао се рак.

Био је велики
Требало је и рука вешта
Да би се избегла
Опасна ракова клешта.

Рак се отимао
Што је могао јаче
У жељи да се ослободи
Почео је и да скаче

Дечак се нашао на муци
Како проблем да реши
Удицу да ослободи
А рака да утешу.

Откачио је клешта
Пазећи да га не убоду
Ослободио је рака
И пустио га у воду.

ЈУТРО НАД МОРАВОМ

Уснуло јутро над Моравом,
Корито у ћилиму магле
На обалама брзаци
Најављују буђење.

Отварају очи замагљене,
Гледају у тек рођено Сунце.
Дозивају тишак и вртлоге
Да лепотом оките Мораву.

Окићена лепотом девојке
Морава пева најлепшу песму,
Јутро њених обала
Да дарујемо погледом.

А поглед би заувек ту да остане
Да досања детињство
И средином Мораве
Омирише њену лепоту.⁸⁵

⁸⁵ ДРАГУТИН НИКОЛИЋ - Драгутин Николић (1939 – 2006) рођен је у селу Грделица. Основну школу је завршио у Грделици, Гимназију у Лесковцу, а Медицински факултет у Скопљу 1966. године. Специјализацију из интерне медицине завршио је у Нишу 1979, а звање примаријуса је стекао 1996. године. Радио је као интерниста на Интерном одељењу Болнице у Лесковцу. Умро је 2006. године. Др Николић се поезијом бави још из гимназијских дана. Од 1966. године пише веома интензивно. Наслови објављених књига: „Снови на јастуку”, 1998, „Уста пуна смеха”, 2000, „Ратници у белом”, 2000, „Раздрагана планета”. Објављује у заједничким збиркама и часописима: Глубочица између обала, Наше стварање, Помак, Наша реч. Др Драгутин Николић је један од оснивача КК „Дервен” у Грделици, а био је његов председник. Члан је КК Глубочица, члан Удружења писаца општине Лесковац и Еколошког друштва Грделица. Добитник је више стручних награда и признања.

МИРЈАНА НИКОЛИЋ

АДРЕСА КОЈЕ НЕМАМ

Крв у жилама, мили као река
Жубор живота тих је
Свој сјај полако утапам у бескрај

Желео си да имам нешто
Што се теби допада,
Ја сам за то била успавана
Ал молим те још једном
Дођи и немој викати већ само ћути
Ја ћу твоје ћутање чути.

Живим у тихој тузи
Корак ми је тром
Само понекад
Задрхти ми осмех
На уснама
А већ сутра речи ћутања
И адресе које нема⁸⁶

⁸⁶ МИРЈАНА НИКОЛИЋ – Мирјана Николић, песникиња, члан Удружења писаца општине Лесковац.
Заступљена у лесковачким часописима.

НАДА НИКОЛИЋ

НЕ ВЕРУЈЕМ У ТВОЈУ ЉУБАВ

Не верујем у твоју љубав!
Носио си ме у висине,
Ја сам ти веровала,
Неверо моја.
Не верујем у твоју љубав!
У сећању ћу љубити уста твоја,
Још осећам мирис косе твоје.
Не верујем у твоју љубав,
Веровала сам ти кад си ме
Лажима водио
У раскошне љубавне снове
И љубила те без даха.
Не верујем у твоју љубав
Носио си ме у висине,
Ја самм ти веровала,
Неверо моја.

ЛЕПА ЖЕНО

Лепа жено, нисам година твојих.
Љубим те безнадежно.
Немам миран сан.
Пратим твој ход од јутра,
Лепа жено, твоје године немам,
Али имам снове, и заљубљен сам у тебе.
Лепа жено, нисам година твојих,
Слутим крај.
Моја жудња је последње што теби нудим.
Лепа жено, нисам година твојих.
Освету за твоју превару спремам.
И прсим жену година мојих.
Венчањем попићу твој горак мелем
Што ми нудиш.
Узалуд тражим да ме погледом љубиш.
Сутра од тебе одлазим далеко,
Остани и чувај снове своје.
У миру дочекај изазак Сунца,
Лепа жено, нисам година твојих.⁸⁷

⁸⁷ НАДА НИКОЛИЋ – Нада Николић је рођена 27. новембра 1947. године у Предејану. Завршила је учитељску школу 1966/67. године у Врању. Члан је Удружења писаца аматера од 1. марта 1981. године. На првом наградном конкурс за најбољу песму, на тему НОБ и револуција, песма „Човек кога треба волети” освојила је трећу награду. Први пут се појављују њене три песме у заједничкој збирци „Срце на длану”, која је објављена 1982. године у издању Удружења писаца аматера Србије. Сада се по први пут јавља самостално и представља широј јавности својом првом и невеликом збирком поезије и прозе „Не играј се ватре”. Од 1981. године постаје члан Удружења писаца аматера Србије, сада Удружења писаца Србије. Ту објављује своје прве песме 1981. године у заједничкој збирци „Срце на длану” и добија награду за најбољу песму. Самосталну збирку објављује 1983. године - „Не играј се ватре”. Једном је за њу Миодраг Булатовић написао: „Заиста песнички мислиш, поезији припадаш, што је данас реткост. Живи и пиши.” Објављује у Нашој речи, Нашем стварању, а дала је и коментар у књизи Петра Петровића „Предејане и околина”. Активно учествује на сусретима писаца у Београду, Предејану и другим местима широм земље.

и ако умреш за тренутак,
због својих очију
око исплачеш последњу кап опустошеног
бунара

опет ће остати очи
које си довео на овај тренутак кајања,
остаће очи
и ехо неизговорене речи.
Смех прозора потврђује неумесност твога
присуства.

Одлазиш без суза а неисплакан.
Из тебе израста јаук.
Остаје мост
разапет између очију и једног туђег прозора
и сенке,
надувене као утопљеници
које путују завесом.

АКО НЕ ПАДА КИША

Рекли смо: сутра у четири
ако не пада киша.

Мора да сам сву ноћ мислио на сунце.
Буђењеми је затекло очи заустављене на
њему.

Читавог дана сам знао
да и она мисли на сунце.

У четири је падала киша
Ми смо киснули насмејани.

ПРЕД РАСКРСНИЦОМ

Ништа се није догодило,
Само је једна неумесна раскрсница
прекинула наш тихи двопев,

И сада,
пред раскрсницом, ћутимо,
а то је само зато
што треба нешто лепо да се каже.

А шта смо ми:
Један дан био је сувише дуг,
сувише сив,
сувише празан,
и ми смо били сами.
И шта смо друго могли
до да постанемо добри.

Казала си ми једну невеселу причу,
волели смо се читаву једну ноћ,
а ипак: ти си најлепше мрсила моју чупаву
главу.

И сада ћутимо,
а то је само зато
што смо пред раскрсницом
и треба нешто лепо да се каже.

ПАСТОРАЛА

Да ли је ветар учинио нешто рђаво овој шуми
или се њему догодило нешто рђаво у њој
у овој шуми
над којом су се облаци растурали
пре него што би схватили шта су до тада значили

чији јабланови још нису научили
да међу собом говоре
у овој шуми
на чијим су рубовима
забрежуљене девојке бацале очи у небо
а очи им се враћале плаве

у шуми где су заноћиле расплетене бегунице

а у зору их стигла улица
и престао још само
последњи
скок
и бело.

ПОСЛЕ ТЕБЕ

Ако испари шума ти ћеш постати ваздух,
Корење ће отићи твојим кораком,
Преживеле рибе певаће ноћу о теби.
Нерођени ће плакати што те нису сазнали,
А ја ћу и после себе имати будне очи,
Јер неће бити никог да спусти сребрни
новчић на капке.⁸⁸

⁸⁸ ПРВОЉУБ ПЕЈАТОВИЋ - Првољуб Пејатовић (1932), песник, новинар Борбе и ТВ Београд. Са још тројицом песника присутан у збирци „Квартет“ (1954), објавио књигу путописних репортажа „Градови и љубави“. Заступљен у песничким зборницима: Врата времена Ивана В. Лалића (1958), Немир од искона – поетски рецитал (1968), Људи Јура Каштелана (1969), Поезија бунта и отпора Зорана Гавриловића (1976), Како се рађала југословенска револуционана поезија Милорада Блечића (1979), Црвена зора времена – југословенска револуционарна поезија 1919-1980. Блаже Шћепановића (1980), Књига другова – алманах најмлађих југословенских социјалних лиричара Новака Симића и Јована Поповића (1980)... Приредио песнички зборник Књига и револуција – зборник ангажоване поезије у Југославији (1919-1980) (1981). Добитник бројних награда међу којима и највише награде за новинарско стваралаштво „Светозар Марковић“ (1973).

БРАНКО ПЕРОШЕВИЋ

ЗАВИЧАЈ НА КАМЕНУ

Сва јутра поздрављају каменоломи завичај
у коме радосни пчелозој пре изласка сунца
отвара хладне пупољке ружа и пожели им:
Добро јутро, земљокраси.

Руже се стидљиво буде наге
зајапурене од јутарњег првозбора
уморне од ветрова
азурне од раздражења
заборављене од дневног лепопоја.

Мој одлазак сузотоци су пратили
зору сам пробудио да не проходају биљке
у грудима јој шапућем молитву
на обали усамљености.

Она је заборавила цветоберне кораке
и беловез осмеха свога
чекајући добро вече.

Тог јутра раног
она је сањива
погледом пратила далеке веслозамхе
очекујући мокрог, напетобедрог оца
помодрелог и зиморног од смеха жилавих мишица

тог јутра раног
ветар је мирисао на риболов
на шкрипу весала на мокар камен.

Тог јутра раног
отац са торбицом о рамену хита
да стигне печалбаре.

РАЊЕНО ЈУТРО

1.

Две речи нежносити шаљем ти и два шапата
У оку своје заробило си све зраке сунца
Свануло си са туђом четом оштрих бајонета
И попило дванаест имена и толико презимена.
Људе су нишани гледали, а жене доносиле мртве,
Грбови су чули нарицања ишчупаног загрљаја.

2.

Неко се радовао тузи опустошених прса девојачких
Момци су били заточеници зарђалих брава.
Они се сутра неће спремати за далеке вашаре,
Умрло је весеље где чокот мирише.

3.

Не презири домове у којима се плаче сузама и срцем;
Како одолети сузама рањеног јутра,
Кад очи постају сломљене казаљке ветрова
И коса почиње да седи од зимоморне истине.

4.

Говорим у име озбиљних сељака и својих вршњака,
Две речи нежности шаљем ти и два шапата,
Ослушни залутале ждралове у магли трепавица
Свуда је пустиња и ничег нигде нема
Под нечијим прозорима буде се птице неселице,
Ратују две војске.

5.

Да ли ће плава ракета да прекрије сунце
и да ова истина постане далека избеглица?
Дванаест заклетви пробило је гране и лишће
толикокла у сну је порушено
да више никад не никне хлеб ове глади,
овог самовољаове дивљине ове земље жедн,
Старице попадали су храстовибаците црне мараме
учите свако дете да кује освете
без винасватови одводе само нероткиње.

6.
Да ли је ово глад сажвакана до горчила?
Да ли је то жеђ испијена од отрова!
Дивље јутро
или је то твоје име још неозеленело
очиу које не може да се загледа
уста која никада не иговарају чедне законе.

7.
празник помиловања је прошао али све није умрло
сем расплетене сенке и твог погрбљеног лика
о јутро незадојено
твоје млеко је горко
горче од змијског ока.

НАЈЛЕПШЕ РЕЧИ ЗА СУТРА

Руке су ми уморне иако нису копале злато
Поново постајем твој гост на велику радост нашу
Видим све лепо у осмесима дрхтавих голубова.

Ове вечери изговарам најлепше речи за сутра
Заменио сам све жеље за наше весеље
Плашио се мириса грожђа и лисичаве воде
Да не постанем најлепша скитница овог света
Што до зоре грли туђе капије и мучи тротоаре
Тражећи оно чега нема кроз пуне булеваре.

Поделио сам себе на четири дела и прегрш пепела
Да се стране света не отимају за стопу земље
Да се југ крилом птице пресели на север
Да свуда буде топло као у загрљају колевке
Да ти са бескрајног пута донесем речи љубави
И да се закунем да сам био невин до вена
И онда када сам се губио у постељама туђих жена.

Остао сам им дужан и непознат за ситроту љубав
Одласком им нанео пустињски бол
Што га оставља путник без знања без питања
Без занимања
Путник који је потрошио сва имања
И себе поделио на четири дела
За љубав и тајне поноћних излета

ЗИДИНЕ

Било које зиме зазидај ме у зидине
данас ме остави да видим још једно јутро
на ногама смрзнутим од срама
још једну ноћ да се застидим
пред живом сликом свога неба
и чаше своје пијане.

Зазидај овај лист луде јесени
покриј га загрљајем плаве девојке
са црним оком
пази руке ми не поломи
оне ће бити крила зидина
само две руке испружене
на чијим длановима цвркуће зрневље.

Умрећу једне вечери у години
али дланови ће олистати
од једне капи
или од једне сузе
свеједно.

Ако се идућег пролећа
следећег лета или нове јесени
распукну надојене зидине
од жила и сока
бедем ће да процвета
и да мирише на клијање.⁸⁹

⁸⁹ БРАНКО ПЕРОШЕВИЋ – Бранко Перошевић био је новинар, писао је веома запажене песме и заступљен је у Песмопису Мирослава Миловановића.

ГРУЈА ПЕТКОВИЋ

ДРУГИ ДОМ МОГ ПРАДЕДЕ

Пре једног века
Прадед мој
На граничнику
Чемерног Чемерника
Остави стари дом
И своје претке
Да крстачама међе
Белег свој и земље своје,
Па пређе Поморавље
И дође у Подгору
Да сагради нови дом.

Крај Пусте реке
Диже кућу оцаклију
С веригама на огњишту
На дувару плетуше
Гостинске собе,
Са шестооким окнима
И крстоликим шипкама,
Постави кандило и икону
Светога Ђорђија,
Крсне славе лозе Петковића

Ту се крстио, богу молио,
Множио и трошио
До свог одласка
На пут без повратка.

И сад, под посрнулим сљеменом
Од вековног терета ћерамиде,
На напуклим дуварима
Висе слике људи

Којих више нема
И шкрипе зарђале браве
Кад их кључ пробуди.

КРИВА МЕЂА

Мом роду кривемеђу,
Мрве га до изгона.
Секу му старе лозе,
Бришу и пепела траг,
Све чине да нестану
Вечне светиње:
У царском граду
Богословија
Св. Арханђел Михаило
И Богородица Љевишка.
У Дечане и Пећи
Метох – њиве
Црн трн закоровио.
Злоруки на олтар кидишу,
Чупају крст Христов,
Жаре иконостасе.
Стари род жртвеник,
Нови оверени пленик.
Ко то чини и у име чега?
Ко давањем туђег узима за право?
Истина је тврђа од камена,
Чувар вере, битисања,
Православље од постојања
Кроз векове путује.

СЛАДАК ЖИВОТ

Путујући кроз свет нов
Ослушкујем зов:
Срце младо, срце лудо,
Куд те вуку смутни пути?
Преко мора, преко гора,
Са звездама у дубину
И још даље до бескраја
Док не нађем мирну луку.

Упознајући живот бео
Дотакао сам рајски део.
Преда мном је цветак ран
Мени драг сунчев дар
У бисерју извајан.
Распустио цветне вале,

Раскрилио крилне нити
Па истакао свитак златни.

На ћилиму цветак мио
Као булка бокорио,
Кад латице зарумене,
Нови живот се покрене:
Рађају се снови нови.

Бистри зденци набујајте,
Зелембиље обгрлите,
Крин до крина бокорите,
Белином све обујмите!

Преда мном је бреза красна
И јаблана надвисилам
Витким стасом задивила,
Доскочила до облака,
Мени видик засенила.

Брезо страсна, горостасна,
Уз углавље душе родне
Окрилати и узлети
До небеског плавог раја
И још даље до бескраја
Да тражимо мирну луку.

СТАРИ ДОМЕ

Северу си окренуо леђа,
Сваком госту прошлост приповедаш.
Још те краси дрвена ограда
Са три стуба и три бела свода.
Твоје лице сто печата носи,
Бело било сад већ затамнило,
Ћерамида потисла дуваре,
Стари доме, године говоре,
Темељи ти под теретом зборе,
Тужна кућо, увек забринута,
Тебе мучи злослутни крај пута.
Мили доме, наше изродиште,
Остани нам до век сабириште.
Твоја чељад сва у расејању
Жилишта су у твом вековању.

ЗАМАНДАЉЕНА ВРАТА

Све што је било
У младости мило
Нестаје у мени
Већ после јесени.

Посетим родни дом:
Свуд около лом,
Кров се сав криви,
Зид све више сиви.

Двор пун корова,
Бунар без крова,
Пуст урушен дрема
Ни воде више нема.

Башта, благо мени,
Јела, бор зелени,
Сви остаци цвећа
Зову ме с пролећа.

И трава расте,
Враћају се ласте,
Орах се буди,
Али нема људи.

Где сте, драги моји,
Кошмар ме хвата.
Има ли игде који да отвори врата?!

ТРИ КРСНА ПРСТА

Свиће. Јутро је.
Село буди зов петлова
И звук црквеног звона.
Косовска сиротиња
Воловским ралом
Преврће земљу.
Срећан ти рад, ратаре!
Орање, сетва и жетва
Уз капи зноја
За сваку врећу

По стотину пута

По метохијским пољима
Стока свуд мирно пасе.
Срећан ти посао, чобанине!
Пуне ти стаје новог стада,
Мила фрула на уснама
И драга песма у грудима
За девојачка млада срца
Препуна љубави...

Вече пада.
Сунце залази за Проклетије.
Живот се сели у домове.
Умор успављује сељане.
Метохијско село спава,
Снева сунчане дане.

А данас гледам
Муте се даљине.
Над мојим родом
Расте насиље.
Некрсти нас прогоне
Са родног огњишта.
Отимају куће и земљу.
Светиње руше.
Крвари наш траг,
Нестају наша добра.
Страдамо на крсној слави
Због три крна прста.

СЕОБЕ

Три века несита
Црне ветрине
Преко Проклетија
Олује Косовом.

Долином божура
Зло се настани,
Накод изроди
Двоглаве немани.

Свуда мук и мач,
Крв и лелек
И звони јек,
Изгон и бег;

Три вучја века
Не сахну река
И тугованка
За постојбином.

Косово стамени
С препуним путиром,
Хумкама вртним
Божуром застртим.

Веку мој, чувај
Топла огњишта
Земље Обилића
За век који долази.

ДВА МАЧА

Срела се два мача
Пред јамом плача
По трећем лелеку
У двадесетом веку.

Над њим Алах и Исус
Деле царство небеско,
На Балкану два мача
Царство земаљско.

Рву се крст и луна
Од Марице до Кордуна.
Укрстише два мача
По ко надјача.

На хлеб и со
Пресуше зло.
Сред Балкана
Нараста рана.

Кад зло нељудско
У људима превлада,
Човек највише
Од човека страда.⁹⁰

⁹⁰ ГРУЈА ПЕТКОВИЋ - Груја С. Петковић рођен 1936. године у Лапотинцу, општина Бојник. Завршио је учитељску, педагошку школу и филолошки факултет и целог радног века био је просветни радник. Основну школу је започео у родном месту, а завршио у Лесковцу (1944-1952), Учитељску школу у Врању (1952-1957), Вишу педагошку школу у Нишу (ванредно, 1959-1964) и Филолошки факултет у Скопљу (ванредно, 1971-1974). Уз васпитно-образовни рад, бавио се и књижевним радом. Пише песме и приче за децу и одрасле и објављује их у дејим и књижевним листовима и часописима за одрасле. Објавио је књиге: „Свети Сава – први српски учитељ”, 2000. године у Лесковцу и „Књигу о Вуку”, 2004. године, такође у Лесковцу. Приче и песме за децу објављује у књижевним часопису за децу „Змај”, „Политици за децу”, „Дејим новинама” и „Тик-таку” из Горњег Милановца, у „Просветном прегледу”, „Просветној речи”, „Гороцвету” из Јагодине, „Нашој речи” и „Лесковачком дневнику”. Десет година уређивао деји лист „Пионир”, новине свих школа лесковачког краја, који је у организацији „Политике” освајао и прве југословенске награде као најбољи деји лист у земљи 1980. и 1985. године. Више од деценију уређивао лист Основне школе „Васа Пелагић” „Искрице”, који је запажен и високо вреднован. За овај рад добио је од „Политике” наградна путовања са децом по Европи и Југославији, а од СО Лесковац Октобарску награду за 1989. годину. За рад на књижевном стваралаштву награђиван: трећа награда „Дејим новина” из Горњег Милановца за причу „Зимски дан”, трећа награда „Просветног прегледа” из Београда за циклус песама „Крвави пир” 1983. године и на Седмим сусретима просветних радника књижевних стваралаца за децу 2000. године у Дољевцу прва награда за причу „Баба-Икино двориште” Наградна путовања у иностранство добио је у Школи за основно образовање одраслих - Вуковим путем (Мађарска, Чехословачка, Аустрија, 1972. године), у Дому пионира, као уредника општинског дејег листа „Пинир” наградила га је „Политика” 1989. и 1985. године седмодневним путовањем за освојено прво место у изузетан квалитет листа на конкурс „Политике” - „Тражимо најбољи школски пионирски лист”. Први штампани рад му је циклус песама (поема) „Крвави пир” (Наше стварање 1983, бр. 3-4, стр. 47-100). Члан је Удружења писаца Лесковца.

ЂОКИЦА ПЕТКОВИЋ

МИНИЈАТУРЕ

1.
Отвори врата
кућу да ти запалим

Када се угаси
бићемо богатији
за једну ватру

2.
Увукла се несаница
у постељу лета

Ноћ се нада
одвешћеш у нигдину
нежељеног госта

СУНЦЕ

Љубинки

Птица свитања
Зеница неба
Дан видовит

Завичај нежности
Уточиште лепоте
Дан видовит

Извор лета
Крв пролећа
дан видовит⁹¹

⁹¹ ЂОКИЦА ПЕТКОВИЋ – Ђокица Петковић, познати новинар и песник. Заступљен у антологији лесковачких песника „Песмопис“ (1945-1975) уредника и приређивача Мирослава Миловановића, професора.

ЈЕЛЕНА ПЕТКОВИЋ

ВЕРУЈЕМ ТИ

Кад кажеш да си ти,
кад одлазиш,
кад се враћаш,
кад смешећи нестајеш понекад,
кад те нема
и кад те има свуд.
А има те свуд
иако те одавно нема,
и зато
само зато ти верујем.

НЕДОСТАЈЕШ

Откад угледам дан који је ноћ,
ноћ, која је живот,
живот, који је препун тебе,
а тебе нигде поред мене.
Откад умор затвори очи,
а то буде никад,
никад, јер се плашим
долазак твој да не пропустим.
Откад дошла је Јесен.
Једна од њих.

ПОКЛОН

Волим те ћутке;
без речи,
без додира.
Не гледам те и не мислим на тебе.
кажу, љубав није то.
Али не знају колико греше.
Ја те волим чекањем.

ТАМО ГДЕ СЕ ТИ ЗАВРШАВАШ

Тамо где сети завршаваш,
почиње једно дрво;
огољено,
пусто,
до земље савијено,
истегнутих руку,
погнуте главе,
замрзлих суза,
замрзлог срца.

Тамо где се ти завршаваш,
буди љубазан,
пре него што то учиниш,
нађи ми једну секиру,

Наравно да се шалим.
ионако,
ти се никад не можеш завршити.

КАД КАЖЕМО ЗБОГОМ

Кад кажемо збогом,
дуго се окрећемо за собом,
постане нешто тамнији дан
и нађе се неки ветар да умрси косу
која шамара уплаконе очи.
Гледамо у неки пут који је познат,
а до краја остао неисцртан,
недостајало је боја,
времена,
жеља,
нешто је недостајало.
Сва неба постану недостижна,
али и сва неба остану иста
кад одлучиш да кажеш збогом
и наставиш у онај исти дан без ветра.

КАД

Кад тренуци постану вечност,
вечност постане живот,
живот постане умирање,
умирање постане нада,
да достићи ће своју бит.

Кад тренуци постану вечност,
гроб је удобнији од кревета.

Покој ми души.

УТЕХА

Не тражи да говорим да те волим,
то ти не могу учинити.
Моје срце зидине су Партефона,
а кључ је у његовом цепу.
Ти си безличје.
Ти си сенка.
Ти будеш и пролазиш.
Зато ми не тражи да те волим,
Него иди.
Иди, утехо.⁹²

⁹² ЈЕЛЕНА ПЕТКОВИЋ - Јелена Петковић рођена је 1989. године у Белановцу, недалеко од Лесковца. Године 2014. Књижевна омладина Србије објавила је њен првенац – збирку „Време си ти“ 2014. године. Рецензент Јордан Алексић „О књизи време си ти“: “Песничка и креативне вредност ове збирке је велика. Зато сматрам да први корак Јелене Петковић у свет поезије завређује сву пажњу читалачке публике. Верујем да ће сваког читаоца ове прекрасне збирке песама „*Време си ти*“, преплавити осећање нежности, чежње и несебичне љубави... Неко је некад рекао: Кад рука почне да пише, срце не зна за страх...“ Срце наше песникиње не зна, то је сигурно! Поштовани љубитељи поезије, песничка врата Јелене Петковић су отворена. Одшкрините их и завирите. Угледаћете лепоту лирског надахнућа и исказа, поетску аутентичност, и фино лирско ткање.“ *Напомена*: Промоција збирке „Време си ти“ одржана је у Лесковачком културном центру октобра 2014. године. Поред аутора, уредника и рецензента, песника Јордана Алексића, о збирци је говорио Драган Радовић, познати лесковачки песник, уредник часописа Наше стварања.

ЈАСМИНА ПЕТКОВИЋ

ПЕСНИКИЊА ЛИЈА

Једног хладног зимског дана
Одлучила кума лија
Књижевношћу да се бави.
А лежи јој и поезија!

Размишљала дуго тако
Које су јој песме блиске.
О чему би то да пише
Услед хладне зимске стиске.

Стварала је онда дуго
Прва шумска поетеса,
Ал теме јој се врте
Око младог, сочног меса.

Шта да ради кад батাকে,
Крилца, шије, томе слично
Уметничка њена душа
Схвата врло поетично.

КРОКОДИЛСКЕ СУЗЕ

Плен грабим без по муке
Крволочан јесам, што би крио.
Ал кунем се, ни за ким до сада
Нисам ниједну сузу пролио.
Кад слажем жртву
На сунцу су лепо извалим и дремам.
И што би ме савест мучила
Када је и немам?
А што је то тако?
Ђаво би га знао.
Кад неко овакав апетит има
Што би због тога плакао.
Зато вам тврдим, децо
Часне ми душе крвожедне моје.
За крокодилске сузе само вас лажу!
Оне уопште не постоје!⁹³

⁹³ ЈАСМИНА ПЕТКОВИЋ – Јасмина Петковић је рођена у Лесковцу 1966. године. Завршила Филозофски факултет у Скопљу (Група педагогија). Од 1991. године новинар Радио Лесковца. У листовима и часописима у којима се оглашавала веома добрим прилозима, посебно за најмлађе. Објавила више прича у Јутарњем програму Радио Београд. Петковићева спада у ред најталентованијих писаца лесковачког краја.

МАРИЈА ПЕШИЋ

НОВА ГОДИНА 2005.

(одломак)

Стиже Нова година
мисли мени лете –
где идем, како, с ким –
немам појма, веруј ми.
Мени маше Врњачка Бања
позива ме на провод Сања,
није то тако лоше,
чуваће ме колико може.
Све ће жеље да ми се испуне,
мисли су њене радошћу пуне.

Била је код мене на слави,
нашла сам другарицу праву,
лепо је кад се са њом дружим,
све од себе ми пружи.
Имам друштво као из снова,
свему томе крив је Јова.
Њега да није, не знам где бих била сада.
Упознали смо се изненада.
Благослови ме Бог у свему,
срећна сам, јер чиним жељу њему.
радим лепо, све што могу,
захваљујем се господу Богу.

Задочек договор се спрема,
за путовање нема проблема,
моји већ сами знају
да сам у сигурним рукама,
и да нећу бити на мукама.
Спремам се, а очи пуне среће,
душа радости пуна,
то су дани уживања.⁹⁴

⁹⁴ МАРИЈА ПЕШИЋ – Марија Пешић рођена је у Лесковцу 1987. године. Члан је КК Глубочица. Објавила збирку песама „Бићу као птица“.

ПЕРИЦА ПЕШИЋ

НЕМИР

Ходам плочником очајан, по киши.
Потпетница њена – узрок и нож таме,
бодеж у срце укроћеног бика гуши
сећање на њу, немире осаме.

У сванућа болна, о немири неми,
претварате жеље у бескрајна хтења,
прогоњено чуло ка понори стреми
и буди уходе закаснелих зрења.

И кад безглава страст замре без гласа,
кад жудња клоне од велике жеђи,
још лутам ко слепац, крикнувши без спаса,
над потпетницама све ређи и ређи.

О!

О, песмо,
Старино мог века,
Дођи као поток,
Набујала ко река.

О, жено,
Увиру мој,
Дођи као матица
И изнедри рој.

О, земљо,
Судбино света,
Животној си стрели
И лук и мета,

О, сунце,
Дарујеш топлоту и сјај,
Кад тебе не буде,
Биће свему крај.

САН НА ЈАВИ

Мука је све то рећи,
Наћи почтак прави,
И оај калем рећи
Што се једанпут јави.

Име мило милени
Као пој птица у врту,
Као зрак сунца на пени,
Ко мирис ружа у ветру.

Лепота лица кад сија
Буди се среће клица,
И поврх свега избија
Душа – копрена лица.

Анђеоских очију зрак,
Ко жишке које дане,
Уз осмех – набој јакм
Пожуду на се маме.

Неум себично прима
Немушти говор тела
У ходу, док буја плима –
Једрина румено-бела.

Анђео! Сан на јави!
Хвала, Свети, што га има
Ал' дар такав – бисер плави –
Дај, подари још некима.

ДА СМО КАО ШТО НИСМО

Да смо се Богу молили,
У цркве ишли,
Вери служили,
Славу славили
МИ БИСМО СЕ БОЖИЛИ!

Да смо мобама живот олакшавали,
Путеве сложно деци крчили,
Једни другима леђа чували,

Својима тежили, братски се дружили...
МИ БИСМО СЕ СЛОЖИЛИ!

Да се нисмо у кући, на међи,
На послу, у суду... гложили,
Да нисмо у инат главама плаћали,
Да нисмо у мутном једни друге ловили...
МИ БИСМО СЕ МНОЖИЛИ!

Да нам нису децу отимали,
У наша гнезда своју заметали,
Да нас нису палили, делили, селили,
Черечили, вешали, клали...
БИЛИ БИСМО ЦЕЛИ!

Да смо се ортачили уместо качили,
Дасмо се множили уместо делили,
Да нисмо били оно што су хтели,
Да смо се дозивали уместо псовали, клели...
БИЛИ БИСМО ЦЕЛИ!

РУДАР

Пред смену угљенисано време стоји.
Док копачем бије камено небо, руда се у праšину топи,
Слика гладне деце заривена у стену и суза која се не боји
И око које туга опи.

По небреклом длану скачу бесни вранци,
На кратком путу у јаму широм отвара очи:
Да ли се то у јами горчина топи,
Или су то на живот окови и катанци?

ТОМИ

Томиславу Н. Цветковићу

Вазда плужио
Семенио
Очински јужно

Миље ширио
Веку ветру
Колајну везао

Многи алали
Бременили
Китњали славолуци

Рери китњаци
Многодишње
Бреме се свали

Ка немом јеку
Болни одјек
Струна у човеку⁹⁵

⁹⁵ ПЕРИЦА ПЕШИЋ - Перица Пешић је рођен 1950. године у Мирошевцу, општина Лесковац. Средњу школу је завршио у Лесковцу. Дипломирао је на Технолошком факултету у Скопљу (Македонија), а магистрирао на Природно-математичком факултету у Нишу, студијска група за хемију. Члан је Српског хемијског друштва, Удружења писаца општине Лесковац и Књижевне заједнице. Од дванаесте године пише кратке књижевне форме, црта карикатуре и сакупља народне умотворине. Песме је објављивао у листовима Трибина младих, АИК, Наша реч, Борба и Помак, као и у часописима Освит и Наше стварање. Хаику песме су му се појављивале у листу Маслачак (Ниш) и Шкољка (Подгорица), а хумористичко-сатиричне прилоге објављивао у листовима АИК, Лесковачки дневник (новине Ђачке), Нашој речи, Помаку, Јесењину, Политици, Жежу, Нашем стварању и Остену (Скопље). Мр Перица Пешић је заступљен у књигама: Сатире IV (избор са конкурса), Библиотека Радоје Домановић, Велика Плана и ИШ Стручна књига, д.д. Београд 1997. године, Зборнику радова лесковачких писаца (Удружење писаца, 1998. године), „Ко је ко у нашем хумору, сатири и карикатури” (Ошишани жеж, Београд, 1998. године), Глубочици између обала 2003. (КК Глубочица, Лесковац). Заступљен је и у књизи „Синђелићеве чегарске ватре” (Глас корена, Ниш, 2002), „Извајаним мислима” (афоризми домаћих аутора – избор), Центар за културу и уметност, Алексинац, 2002. године), „Анђео име пламен” (Књижевна заједница Југославија, Београд, 2003), „Гарави сокак” (КК „Мирослав Мика Антић”, Инђија, 2003). Био-библиографски мр Перица Пешић представљен је у књизи „Лексикон писаца лесковачког краја” (КК „Глубочица”, Лесковац, 2003. године).

ДАНИЈЕЛА РАДОВАНОВИЋ

ИСПРЕТУРАНО ВРЕМЕН

Рабљени стихови великих песника
И Велики стихови рабљених речи
унеће још мало конфузије
У моје јутро
које ме буди сновима
док недохватно сусрећем бодеж јаве
опрезно раздвајајући је од
снохватне ноћи

Понављаћу у себи стих стих стих
све док не меморишем
ту реч која не начи ништа
А звучи
Понављаћу себи дан дан дан
док се не уверим у светлост својим очима
и будем сигурна
да је то то
Бар на кратко

Нико још није преспавао дан
а да добро није знао шта чини
И нико није испретурао време
а да није зажалио
Због дана
И због времена
које се прекинуло
Успут
Онај који је живео вечно
Није био песник
Само је умео с временом

ВОДА И ВРЕМЕ

Теку заједно облицима
којима повремено дарују трајање
Не маре за ситнице
Простору обећавају благостање
Дужници вечности
Опијени сујетом
Споре се око неважних питања
постајања и нестајања
Позајмљују снагу једно другом
увек кад треба показати
негостољубивим домаћинима
Ко је у праву
Свеједно
Покориће се вазда суровој Истини
и поклониће јој се кад тад
Јер може бити само
Један

ПЕШЧАНИК

Никада
баш никада се није уморио
од седења
и чекања да прође
Време
Чува своје право на
тешке одлуке
Док
претећим гардом
осваја вечност
кап по кап

Капље сатима
које сабија у стакло
И нико
ама баш нико
не може да спречи
да одбројава кораке
живота
и смрти

ЗАЧЕЋЕ БЕСКРАЈА

Није га могла родити само једна мајка
зато га својатају сви
чије су плаценте млађе од два дана
Заклињу се у тајну рођења
Зато није могуће решити
Велику загонетку
Који је од двојице створитеља
одговоран за
Нови почетак
Први се заклиње у свих десет заповести
да иритантно чудовиште није плод
Његове уобразиље
Други у све познате кругове од којих се
Леди крв
Да му такав поредак створи
Дугорочно
Не иде у пшрилог
До краја
остаје питање
Чије је мало копиле
И шта ће бити кад порасте

РАЂАЊЕ БЕСКРАЈА

Бескрвно
отира постељицу са себе
Не препознаје тајну рођења
Још само овај пут чека
следећи круг

Нејако и само
Напуштено од светлости звезданих трагова
Чека спремно

Не памти тај сан
У коме је већ једном
спустила завесу

Хода бојажљиво
Његова мала стопала
Гањају кораци таме
Чека да застану

Обесхрабрани неизбежношћу старог спора
У Новом поретку

Не зна за реч Између и
Не треба му одговор на питање
Шта је старије
Лаж којој верује
Постаће истина које се боји
Све има свој крај
Само неке ствари немају почетак
Одувек су биле ту

ТВОЈА ВОДА

Не дозволи води да те напусти
Она је ве што имаш
Добро упакована и везана у чвор
Никада неће исцурити из тебе
Ако будеш добро пазио
Никад нећеотићи од тебе
Вода не одлази тек тако
Она само капље и тече
Кроз облике које дарује
Теби
Поносна на своје трагове
Истим путем вратиће се
Све док јој не дашдобар разлог
Неће се спорити ни са чим
Ни са тобом
Остаће ти одана
Док је време не промени
У нешто чвршће и теже⁹⁶

⁹⁶ ДАНИЈЕЛА РАДОВАНОВИЋ - Данијела Радовановић (р. Станковић) рођена је 9. фебруара 1975. у Лесковцу. Основну и средњу школу завршила је у родном граду, дипломирала је на Студијској групи за српски језик и књижевност Филозофског факултета у Нишу. Тренутно ради као професор Српског језика и књижевности у Економској школи „Ђука Динић“ у Лесковцу. КЊИЖЕВНИ РАД: „Испретурано време“, збирка песама, Удружење књижевника Србије, Књижевна заједница Поморавског округа Јагодина, „Биндер“, Београд 2014. *Напомена*: На промоцији ове збирке у ЛКЦ, марта 2015. говорили су мр Биљана Мичић, Маре Каранфиловић и Данило Коцић.

ДРАГОМИР С. РАДОВАНОВИЋ

СЕТА

Кратко потраја моја бајна срећа
од силног пламена догоре ко свећа,
а могла је, сигуран сам, бити још и већа
онаква какве се човек целог века сећа.

Јавља се сада тежак осећај боли,
јер човек губи оно што воли,
распршта се љубав као грумен соли,
јер од сутра она другог ће да воли.

Да ли је баш све овако морало бити?
Да ли је требало нешто од мене крити?
Зар морам због утехе рујно вино пити,
Јер међусобне љубави још нисмо сити.

Такав је живот, непрестана борба
глава на рамену а уз њу торба
некоме је сметала наша не борба
па нам је, ето, запржена чорба.

Нек се у мом болу слади, нек се сити,
преболети је нећу, то нећу ни крити
ја ћу живети ал то ја нећу бити,
и када будем са другом на њу ћу мислити.

ЗЕМЉА

Некада се је земља добијала ратом
или наслеђивањем од предака
или куповином од власника
или поклоном од дародавца
али само данас и само код нас
и куповином владара.

КОСОВСКА ИСТИНА

Ти тврдиш да није истина
оно што ја знам
и ако, ти знаш
да то истина јесте

Можда ћеш својим тврдњама
убедити неке да ти верују
иако и ја и ти знамо
да их ти обмањујеш.

Ако и успеш у томе
и ти и ја знамо
да Бог је изнад нас
и да ће на крају бити по његовом.

И ти и ја знамо да ће они
које си ти слагао
испаштати грехе кад сазнају
оно што, и ја, и ти знамо.

Тада ће напустити оно
у шта их ти убуђујеш
и добровољно ће се вратити истини
коју и ја и ти знамо.
Зато, ако им то не желиш
реци им истину
говори им оно
што и ја и ти знамо
јер, свима ће бити боље
кад и они (са) знају
оно што ја и ти
одавно знамо.

ЧУДО

Да којим чудом могу да учиним неко чудо
чудом би сте се чудили, шта је у томе чудно.

Не бих дирао народе који су нас бомбардовали
јер ма колико је чудно, они то нису ни знали
не бих ништа лоше учинио тим чудацима
који су то чудо учинили и којима су се сви чудили.

Поставио бих их на неки трг где народ пролази
да се чудом чуди кад угледа те чудне чудеке
чудо од нељуди, чудо од аморалности
чудо од беде, чудо од страха, чудо од људских ништавила.

Ставио бих испред њих нешто попут видео бима
и стално им пуштао снимке онога што су урадили.

Нека се чуде своје чуду
нека се народ чуди чудацима
нека се народ чуди што је дозволио тим чудацима
да се чудећи чуде своје чуду.

Чудно или не – ја верујем у чуда
Чудно или не – чуда ће се тек дешавати.

(НЕ)СРЕЋА

Устаде месар, нахрани децу
И срећан оде на рад.
Отвори кључем месару своју
А унутра неописив склад.

Месара беше пуна к'о око
А све то пара вреди,
Рачуна који ће промет бити
И кога ће како да среди.

Заврши дан, промет к'о никад,
Фиока пуна пара,
Изброји их брзо, стави у ташну,
Ваљда ће бити задовољна стара.

Таман он пође, наиђе жена

Избледела, тужна и јеца:
„Дајте ми меса, сто грама само
Код куће ме чакају гладна деца.”

Погледа је месар дебео к’о вепар,
(па жена је ова лепа,
имам среће овога дана)
И реши жену да шчепа.

Уведе је у магацин, ту поред радње
И обави наум свој,
Даде јој тражених сто грама меса
И маљавом руком обриса зној.

Закључа врата и пође кући.
„Зар нисам срећан човек ја?
Ташна ми данас пуна пара
А паде и она лепотица.”

Пред њим иде женица скрхана болом
Једва пушта корак свој,
Гледа у асфалт, не диже главу.
„Такав је, ето, живот мој.”

Изгубих, ево, поштовање,
Ал’ деца ће ми бити сита,
Она мора ово да преживе,
А како, нико то не пита.

Месар жени предаје паре,
И седе за столац пун,
Тамани јело, уз грохот се смеје
Јер му је живот пун, и препун.

Женица скува чорбицу неку,
Сузе јој лице квасе,
Деца весело скачу око шпорета
И што мама плаче, питају се.

Не знају деца да живот је борба,
Другачији би био њихов пут
Да им отац не паде у борби
А месар одложи вежбу по ко зна који пут.

УЛОГА

Свако од нас има
Своју улогу
На позорници живота.

Како да будем успешан
Када не знам
Када се улога завршава?

ЉУБАВ МОЈА

Лепота је – чути твој глас
Задовољство је – гледати твој стас
Срећа је – осетити додир твој
Миљина је – нежан пољубац твој
Блаженство је – несебична љубав твоја
Зато љубав моја си ти – само ти.⁹⁷

⁹⁷ ДРАГОМИР С. РАДОВАНОВИЋ - Драгомир С. Радовановић рођен је 7. априла 1948. године у Кацабаћу (Бојник). Основну школу је завршио у Кацабаћу (1954-1958) и Косанчићу (1958-1962), средњу школу завршава у Лесковцу, студије у Београду (1974), магистрира у Нишу (1976) и докторира у Скопљу (1991). Радовановић је доктор економских наука, професор универзитета и важи за најплоднијег лесковачког писца. Радовановићев научни и књижевни рад приказан је у књигама „Ко је ко у хумору и сатири Југославије“, „Лексикон писаца просветних радника Југославије и Републике Српске и књизи „Знаменити Пусторечани“. Добитник је многобројних признања. Проф. др Радовановић је објавио више од 130 књижевних дела и о њему је објављено много текстова. У фељтону Д.Коцића „Хумор лесковачког краја“, који је Политика објавила маја 1997. године, доста простора посвећено је управо проф. Радовановићу. (...) Оно што се лако уочава, као на брисаном простору, то је обимност дела проф. Радовановића. Делује готово нестварно да неко у „затуреној паланци“, далеко од главних токова књижевног, па и научног стваралаштва, има толико енергије, али и талента да напише и објави тако велики број књига потпуно различитих порука. Ствар постаје још интересантнија ако се зна да је проф. Радовановић почео релативно касно да објављује своја дела. Прва књига „Стално су будни – зар нису чудни“ појавила се 1987. године, у 39. години живота! Та књига афоризама, нема никакве сумње, обележиће његово даље усмерење, јер ће му – уз научни рад – писање афоризама бити део свакодневне збиље. (Д. Коцић, говор на промоцији стваралаштва др Радовановића) (...) Николај Тимченко, засигурно најпознатији лесковачки књижевни критичар, филозоф, новинар и лектор, који је готово цели радни век провео у Нашој речи, записао је далеке 1990. године: „Књига која је сада пред читаоцима је трећа књига афоризама и анегдота овог већ запаженог и, слободно се може рећи, афирмисаног писца. Обе ове књиге нису прошле незапажено. О њима су писали књижевници Томислав Н. Цветковић и Радивоје Бојичић, а критика им је посветила дужну пажњу и високо их оценила (уп. *Велимир Хубач*, „Не само афоризми“, *Наша реч*, бр. 42, 27. октобар 1989). О афоризмима проф. др Радовановића, чини се да је најбољу оцену изрекао пре готово две деценије проф. др Тихомир Петровић. „Радовановићева поезика темељи се на рефлексiji, игри и хумору, на луцидности сразмерно високог домета; изненађењу, илузији и хумору хеленистичке провинцијенције. Мисао, игра и хумор чине конструктивне елементе његовог израза“ (*Тихомир Петровић*, *Књижевни рад Д. Радовановића, Човек велике имагинације*, Лесковац 2013).

ДРАГАН РАДОВИЋ

ПЕСМА КОЈА ЈЕ РАСЛА ЗАЈЕДНО СА ДОБРОМ ВОДОМ

Зелени се гроб старих вулкана
У кошуљи од столетних шума,
Тамо дошли људи са свих страна,
И побегли Турку од зулума

Планина је порасла од туге
Па долине сузом напојене,
Зажалила ливада попруге
Од откоса и од зеленила,

Скинула је пуловер од грана
И сад небу гола недра нуди;
Недра су јој кишама опрана,
По њима се населили људи.

Људи с небом тајну љубав воде
И само се вечном сунцу диве,
Благо њима! Деца из слободе
Три живота кроз њих један живе.

УЧЕЊЕ

Учим дању, учим ноћу
Волим школу, знам шта хоћу.

Учим, учим, учим сам,
Све да могу, све да знам.

Књигу волим, књигу ценим,
Поносим се знањем њеним.

С књигом сванем, с књигом мркнем,
Над књигом ћу и да цркнем.

Наслов песме још да кажем
А наслов је: „Ја не лажем.”

МОЈА ДАЛЕКА

Твоју ћу косу нешишану
виткост недирану
љубав закључану
да мрсим
и увијам

Тебе ћу лепу насмејану
љупку уплакану
смеђу раздрагану
да љубим
да тешим
да смешим

Твоје ћу ноћи да даним
нашу ћу љубав да браним
тебе ћу лудо да волим.

СЕЋАЊЕ

Не сећам се сунца
а лето ми о омчи јесени виси
заједно с водом слапа не скачем
већ реком течем у хлад свирача

м у з и к о
моје руке певају њено тело

нека се врате
близанци дани
и зној нек се сети
како је падало ужегло воће

врати ме сено на покољ траве
зимус ћу је озеленити
да чувају моје усне

п л а к а њ е
њене косе играју нашу смрт

РУЧНИ РАД

Леп сам и мудар, помало млад,
Са чудним цртама на лицу.
Деца ме правила за ручни рад
И за то добила јединицу
Алал им вера на носу;
Чврст је и крупан, ко мацола.
Баш су мајстори тако што су
Нос направили до пола.
Уши су ко две лопате исте
Или ашова стари пар.
Њима комшије авлије чисте
Или заврше сличну ствар.
Коса ми је ко свила мека,
Али кудрава ко бесан пас,
Помало личим и на човека,
Али зато имам диван глас.

ПРЕ ПРВЕ ЉУБАВИ

У основној школи
Мислио сам да ме воли
Једна Љиљана.

Она ми је писала задатке,
И уздахе кратке
Причала ми о свом брату.
Прича како има дивног тату,
Како је њен деда у рату
Убио много Шваба.

Волео сам је
Све док јој нисам рекао да је волим.

Тада је она подигла прстиће
И рекла: „Учитељу, овај ми виче
Да ме воли.”

Више никад нисмо заједно сели,
Да се волимо више нисмо смели

АКЦЕНТИ

Мени су ми речи теше,
Као и на нама свима,
Па док зборим правим грешке
По питању акцентима.

Ја разумем тог из Чачак,
Тај кад збори, он се пази,
Зна за кратак и дугачак,
Кој улази, кој силази.

С тог сам ствари раскрстио
И сг другу бригу водим.
Од јучер сам сретан био
Кад си успем реч да згодим.

*

Постао сам важан, паметан и крупан
Када сам увидео колико сам глупан.

*

Живот чувам како старо злато,
Жувам живот, ал не варкам себе,
Оде живот, јебе ми се зато.
Иде живот, зато ми се јебе.

КРВАВО КОЛЕНО

Када би се свака песма у сузе ковала
зора сваку ноћ би оплакала
и не би стала
и не би пала
већ би плакала и певала
крваво колено

Када би ова песма гору надгорела
не би речима стихове говорила
и не би појила
и не би дојила
већ би расла
већ би класала
крваво колено

Када би ова песма пољем јездила
не би се у срцу гнездила
и не би миловала
и не би боловала
већ би стасала
већ би јачала
крваво колено

Кадби ова песма реком текла
не би се у души пекла
и не би горела
и не би жарила
већ би гасила
већ би гласила
Крваво колено

Ка би ова песма море била
не би се у модрини крила
и не би ћутала
и не би гутала
већ би сенила
већ би пенила
крваво колено

Кад би ова песма сумрак крила
не би за даном жалила
и не би црнила
и не би носила
већ би кумила и молила
крваво колено
да не прође

ХЛЕБ НАШ ГОРКИ

Сејали су
 чемер и мед
 да кукаља не би било
 смејали су се
да би сетва дража била
 грчили су се
 и заспали

срцем семе љубављу нахрани
 крв семе срећом напоји
 и исклија

уместо топлине мајке
 зима га снегом загреје
 мраз га ватром милова
 и презиме

сунце му срце отвори
 жито зајеле љубав
 и од кукоља је доби
 да цвиле отац и мајка

сада и жетва стиже
 жетвари пушком и болом
 жању зелено жито

и уместо хлеба
 жито бацише земљи
 не да клија
 већ вечно да труне

ЧИТАЊЕ

Решио сам књиге да оставим,
Да баталим учење и школе.
Од читање вид ми олабави,
Од читано глава ме заболе.

Из књиге сам понешто дознао,
Нешто арно, више лоше беше.
Кад помислим шта сам прочитао,
Нерви ми се влакна накостреше,

Одбивам се од лоше навике,
Па се бакћем са дангубе друге.
Саг из књиге гледам само слике
И луфтирам мождане вијуге.

УСПАВАНКА

Исплачи се и закољи птицу
високу јој косу положи на гркљан
а перле дима нанижи на прошлост

одричем се твојих кртих усана

Похвали се паперјастом длану
да ме боле твоје светле поре
и да имам порцуланско месо

затим свуци кожу од папира

На мом оку сто водених речи
звездом хране два далека хлада
и шаљу ме да умрем у биљу

ти ме врати и умри у мени.

ТРИ ПАМЕТА

У Лесковац једна прича проста
Настанула кад је све пропало:
Срећан онај ком је малко доста,
Тешко на тог ком је много мало.

У речи старинске овој да се метне,
(Мудар да научи, а луд да се стиди):
Кој од лоше бега, срећу нека сретне.
Кој од арно бега, срећу да не види.

Најголему мудрос зборио је деда
Док кореше мога цандрљивог татка:
Главу неће дигне нити ће прогледа
Тај ког је правила сиротињска патка.⁹⁸

⁹⁸ ДРАГАН РАДОВИЋ - Драган Радовић је рођен 1955. године у селу Добра Вода. Основну школу и гимназију завршио је у Лесковцу. Као ученик гимназије био је стални сарадник Дома пионира од његовог отварања 1973. године. Завршио је Филолошки факултет у Београду. Бави се поезијом, прозом, књижевном критиком и рецитовањем. Објављивао је радове по књижевним часописима и листовима. Највише радова било је на страницама Змаја, књижевног часописа за децу. Збирке песама: Добра вода (1982) и Купен петл (2013) писану на дијалекту родног краја. У Лесковачкој гимназији. књижевност му је предавао Бора Здравковић, најпознатији и најбољи лесковачки лиричар. Већ у првом разреду, 1970. године, добио је прву награду на школском конкурс и почео да сарађује у гимназијском часопису „Ми’’, чији је први број штампан 1970. године, за Дан школе. Прве есеје и приказе објавио у том часопису, писао је о свом другу, песнику Војиславу Истатковићу. У најновијој збирци песама Купен петл (Туристичка организација Лесковац 2013), у шаливом тону, записао је у рубрици „Подаци од мене’’: Мајка ме родила на пунолетан дан у девети месец у годину иљаду девестотина педесет и (Ахилу) пету (18.9.1955) у село Добра Вода. Школовао се у Лесковац и Београд. Там сам завршио белосвешку књижевност на ФилОлошки факултет. Преминули рад сам стицао у културне установе по Лесковац: Библијотеку десет године, Позориште још толко и у Културни центар еве више од десет године прођоше. Објавио сам једну малецку књигу за големи. Објављујем по часописи. Уређивао сам лис за књижевност и уметност Пом(р)ак и ст су ме турава да уређујем Нашо стварање. У „Посвети“ збирке Купен петл, Радовић закључује: Не се препоручује на малолетни, малоумни и малодушни. (А кој нормалан ће чита овој?).

ГОРДАНА ТОМИЋ – РАДОЈЕВИЋ

БЕГАЊЕ

К'д се слунце угаси и вет'р се примири
И к'д њива с'с т'мнину почне д' збори
К'д се река покрива с'с ћутање
И трава з' неми
Све што с'м ја отидне у бегање
Из очи ми се жеравица исели
Из груди отерам муку и плакање
И т'г ми се низ снагу
Л'довина р'злије
Из косу ми се с'н исели у р'довање
За славује с'м и целивање и миловање
К'д се слунце угаси и месец
Ноћ дарује с'с смејање

ПРИЈАТЕЉУ ПОДАЈ МОЈЕ МОРЈЕ

Приходих ти немирно и смерно
Да одајом биљура и воденим трагом
Спознам слутњу посејдона, зрело семе
Сије велми због тебе прави слове

Оваплотило сунашце благодост месечине
Умин ока узасјала драгог ми доброта
Поворке ноћних тамноцвети олеандри грле
Тихо пијем ноћи и драгости песме

У године младе именових те за дукат душе
Принесох ударје неречено ћутно бресје
Беле коње неседлане за друмарење прене
Мелеми морје моје морно време

Кока колу и пиво умилењем зборим
Онкрај морја оваплодна богиња је пила
Уцветна стопала о таласје свила
Љубећ мене оком подајно занесена

Пријатељу подај –
Кока колу и пиво молим

Час безмерја је и пенушање морја
Тужи стена на њој само сена
Цјано бесни зорје галебови узлетели

Пријатељу подај –
Кока колу и пиво молим
Чамотимо ја и галеб рањени
Он пут небеса у горки ветар
Искидани ћердан галебице тражи
Ја будан пир пучине снијем

Пријатељу подај –
Кока колу и пиво умилењем зборим
Онкрај морја оваплотна богиња је пила
Уцветна стопала о таласје свила
Љубећ мене оком подајно занесена

Пријатељу подај
Кока колу и пиво молим

АРАТ'ЛК

Мој јелек преклапач што ми снагу брани
Д'ти дам
Куде би га од ебанције крија
Д'те викнем д'оратимо
К'ко би ме у очи погледаја
К'д би ти рекла д'од твој
Глас мир немам
Дал' би ме више познаваја
А ако би ме више познаваја
А ако би рекла да с'м ти
Татли гугутка
Од радос' који би работија

ДОКТОРКА АНГЕЛИНА ДЕКЛЕВА

Доктору Николи Деклеви

К'ко башча с'с мириси млади пробудена
Чаршија лесковачка у слунце је гледала
Калд'рма у меку свилу се обукувала
К'год је докторка Деклевка прођувала
Високо чело њојно н'слунце је пркосило
У зберену косу с'с сребрне игле царске
Сву т'мнину од густу боровницу носила
У око зрело црно гројзе и вино преврело
Убаву од убавињу старо и младо је гледало
У Деклевин род господски и голем
Српско господство је старински сребрила
Све што је пипнула тој и озлатила
Рука ву н'детињу главу преперуга
Ко да је здравац здравље је досипувала
Докторка Деклевка здраво цвеће садила
З' сви докторка з' децу сву мајка голема
К'д глас неје подизала н' далеко се чула
Реч ву кротка мелемна испред њума ишла
Ко песма росна на леје налегла је срмила
Башча лесковачка и д'нс од убавињу излудела
К'д ноћ падне и месечина гу пригрли н'смејана
Чека песму свилену руку
Топлу благнину меку
Чека он'ј од убав на
Докторку Ангелину Деклевку.⁹⁹

⁹⁹ ГОРДАНА ТОМИЋ - РАДОЈЕВИЋ (1939 - 2002) - Гордана Томић – Радојевић рођена је у Лесковцу 1939. године у занатској породици пекара Ђорђа. Бавила се писањем као гимназијалка. Преласком у Београд, радила је у Југословенском библиографско-информационом институту, водила је КК „Ђуро Салај“ при Радничком универзитету. Гордана се одлучила да прву збирку песама објави на лесковачком дијалекту. Реч је о поезији „Исцв'тена стрњика“ (издавач Културни центар „Милентије Поповић“, Лесковац 1986. године, уредник мр Слободан А. Младеновић). Године 1990. у издању Књижевног друштва „Душан Радовић“ у Београду, објављује другу збирку „Једна Јефимија“ . Гордана Томић – Радојевић је писала и хаику песме. Књижевно друштво „Филип Вишњић“ из Ниша, 1995. године објавило је Горданину невелику књигу (невелику по обиму) хаику поезије за коју др Слободан Обрадовић пише: „Хаику песме Гордане Томић - Радојевић су лишене апстракције. Гордана Томић Радојевић – по оцени Томислава Н. Цветковића и Драгана Радовића - заузима часно и завидно место међу ствараоцима Лесковчана у послератном периоду. (Т. Н. Цветковић, Гордана Томић – Радојевић, Лексикон писаца лесковачког краја, Лесковац 2003).

ДЕЈАН РИСТИЋ

ПИСМО

И овамо,
студен,
по кад-кад зашкрипи.
Воде набујале,
не знају
којим током да иду.
Прете да се разлију.

Један цвет,
повинуте главе,
већ пркоси снегу.

И овамо,
месец дели ноћ,
на моју
и твоју половину.
И овамо су страсти
непокојне.

ЛАГАЛИ СУ ТЕ, МАЈКО

Даривали су те гори планинској,
пријатељ зверима да будеш.
Пустој тмини да царујеш.
Да ти се дан у бездан рађа
а ноћ, у нитима на разбоју, свије.
Лепоту си под мараму сакривала.
Зору са класјем дочекивала.
Подне, са рукама које моле.
Лагали су те мајко
А ја,
сад лажем тебе.

Из старог обора још врискове чујем,
од самоће при рађању детета.
На том месту нико не залази,
трава је прекрила темеље и прагове.
Сва нечиста крв закопана.

Лагали су те мајко
А ја,
сад лажем тебе.

И не прође много,
ти пожелеле нову радост.
Утробу ти искасапише.
Кости развалише.
Лепоту скрнавише.
Лагали су те мајко
А ја,
сад лажем тебе.

Ова слова нису лепа,
али ти их не разазнајеш.
Даривала си ме оловком
а себе мотиком,
па сад цртамо бразде,
ја своје а ти твоје.
Ове боје нису шарене.
Ово сунце не сија
истим сјајем за све.
Нити месечина брани
путеве лоповске
ни блуду да блудничи.
Лагали су те мајко
А ја,
сад лажем тебе.
Да ништа не боли
у долини надања
и да реке нису затроване
змијским отровима.
Да не стрепим
док приводиш сопствени крај
и затвараш круг.
Лагали су те
А ја,
сад лажем тебе.

ТАЧКА

Оковала ноћ
па тиња.
Мисли распукле
па се у тачку
сливају.
Координата
позната.
Чудесна је симбиоза
минулог и будућег.

ТРАГАЊЕ

По згаришту трагања,
прекопавам,
не бих ли жар пронашао.
Можда тиња
ил већ мре,
негде,
у неком кутку пепела.

Ветрови студени,
гареж,
по лицу растрвише.
Боје црне
Боје сиве.

Зашто не видим плаво?
Зашто не видим бело?

Јесу ли зенице истрошене
ил је то само суза
помешана у прашини?

По земљи рађања,
прекопавам.
Можда клија
ил већ мре,
зрно набујало
ил жеља пуста.

Зашто не видим зелено?

Јесу ли стопала трошна
ил је то студен
задојила
и ово пролеће?

РУЖА ЗА ЊУ

Ликујеш,
јер си најлепши цвет
у мојој башти.
Подигнуте главе гледаш
плаветнило неба.
Себе трном штитиш,
а ја те убрати морам.

Не тугуј цвете мој.
У капи росе,
што те с јутром буди,
нежност њену сам угледао.
Не вени,
њој те односим,
љубав да јој кажем.

Трансцендентално је
свако поимање тебе.
Свака спознаја
унапред проживљена.
Бојим се
да нећу оживети,
предметност додира!
Све си ирационално.
И све си моје априори.
У простору зидова
и мојих окова.

КАЖИ НЕБО

Кажи небо
где је радост?
Дал' у пеленама остаде,
па је муње твоје уплашише?
Дал' је сакралним
ил демонским скрнависмо,
па је из гроба вадимо ?

Кажи небо,
што нож поста оштар и жедан?
За кога,
за парче земље
што од тебе добисмо?

Реци,
да Каин и Авељ не бејаху браћа?
Да враг није пијан од крви
и да чедност није отишла
заједно са војничким чизмама.

... Не живим ја,
већ Ти у мени!

Кажи,
све што иштеш.
Само не реци,
да смо изгубљени.¹⁰⁰

¹⁰⁰ ДЕЈАН РИСТИЋ – Дејан Ристић ођен у Лесковцу, 4. јула.1978. године. Завршио Машински факултет у Нишу и по струци дипломирани инжењер машинства. Радио као професор у средњој школи у Медвеђи, затим у Лебану а сада је наставник информатике и техничког и информатичког образовања у Основној школи у Бошњацу. *Напомена:* Ристић је члан „Групе поезија 016“, а ово је његов избор песама.

САМНИК СЕЛИМОВИЋ

АКРОСТИХ

Ја један нови хоћу да градим дом
Ех кад бих могао са прњем из душе
Ломом камена од јада што гуше
И ти када би се придружила том

Цвилим да чујеш и родиш то што је
Изданак неки од маште ми јачи
Живот тад нови да се раскорачи
Изнад видика пролазности моје

Вихор из душе да оде у гриве
Кад коњи језде преко родне њиве
Орући бразде за расаде веће

Вино би лоза наточила сама
И реч здравице да крене жилама
Ћирлијање би будило пролеће

РЕЦЕНЗИЈА

За прву збирку животних бдења
Први читалац рецензије стави
Лутање мисли да не заустави
Насловом „Покушај лепшег рађања”

Како је које делове читао
Кад напомиње предговор Флечера
А тајна или кнежева вечера
Одводе где сам мисли уплитао

Поменуо сам у прози есеј
Истину сито може ли да сеје
Ако решета прошуштају лажи

И онда гледам кретање бројева
По угловима из разних слојева
Право решење да било ко тражи¹⁰¹

¹⁰¹ САМНИК СЕЛИМОВИЋ – Ратомир Костић је рођен 6. маја 1941. године у Навалину, општина Лесковац. Дипломирао је економију на Универзитету у Нишу. Прве песничке радова објавио је у часопису „Глас пинира”, у недељнику „Наша реч” и другим листовима. Живи и ствара Лесковцу. (...) Самник Силомић је објавио две збирке песама: „Плет” (Филекс, Лесковац 2004) и „Доплет” (ауторско издање, Лесковац 2006). (...) Учио сам да пишем слова и бројеве и пре поласка у основну школу, а гледао сам како старији пишу и читају брже и више, са међусобним запиткивањем ко уме пре и боље... Када сам пошао у школу често су неки говорили да се много више ради и научи у животу него у школи. Приметио сам да они који помажу учење деци знају много више него што било ко сам може да сазна... (...) Пошто су ме до четвртог разреда у селу називали најбољим ђаком, питао сам се како ли ће бити у граду где има много бољих ђака него у селу... шта ли ко о коме или о чему треба да зна? Почео сам да пишем песмице за штампање у „Гласу пионира” и припремао се до пораста за „Глас омладине” (...) Потом сам одлучио да занемарим приступ литератури, а више пажње усмерим оспособљавању за рад међу економистима (...) За излазак из свега и свачега опет сам повремено писао песмице које нисам објављивао него бацао зато што неки радови нису личили на стихове. Одлучио сам да пробам плет сонетних венаца... тумачим значење речи ДАТУМ по слоговима и словима: да тум; дат ум; да т у м; д а ту м; д а т у м; му тад; мут ад... (...)... радни бројеви слова у азбуци: Датум 51222415 ... 15242215; Дан над ...5116 1615; Да не ... е дан ... 51167 ... 71615.

СТЕВИЦА СПАСИЋ

ОСВРТ НА ЈЕДНО СВИТАЊЕ

С пролазником се челом у
Чело сударам
Док ветар носи мирис мојих
Мисли
Ко празна конзерва
Асфалтом одзвањам
Сећања у мени муте извор
Бистри
Осврт на једно свитање
Подсећа ме
Да су речи у срцу
Покварљива роба
И знам да ћу једном да
Закалим
За речима увелим.

ТАЈНА

Кад сећања озелене
А јуче кроз моје срце
Корене пусти своје
Боли олистају
На гранама самоће моје
Застајем уморан
У дрвореду туге
Јецајима ућуткујем птице
Изборано лице
Покривам шакама
Сакривам од тебе
Исписане странице времена
И живот мој
Остаје непрочитана
Књига твоја.¹⁰²

¹⁰² СТЕВИЦА СПАСИЋ – Стевица Спасић, песник, дугогодишњи власник ТВ4С. Писао за најпознатије певаче народних песама у Србији.

ЈОВИЦА СТАМЕНКОВИЋ

НЕДОСАЊАНИ САН

Сазвучја милозвучна до мене допиру
Лирски бруј над мојим ухом гасне
И залуд Харон
И залуд Јозеф К.
Што се у предвечерје шетају
Мојим уснулим сокаком.

Врт пун цвећа догорева у тмини
Сазвучја милозвучна више не трепере
Лирски бруј више не дрхти
И онда Харон
И онда Јозеф К.
што ноћу тимарају
Улицама недосањаног сна.

ПОГЛЕД ГОРЕ

Ништавило влада смртно
Име му је гордо – Бесмисао!
Кућа – самосвратиште успутно
Знање мисли хрле – помисао!

Цветне баште, фонтане што хладе
Све је мени смркло пред очима.
Неки нови људи нови град граде
Тига ми је мила посестрима.

Свежа хумка и гробљанско цвеће
То сад све је што мом срцу треба.
Мир, починак што се будит“ неће
Поглед горе, спрам гордога неба.

ЗИД

Не, ми нисмо плакали
И ни зид што гори
Ивицом плача
Није плакао у невреме,
У недоба Фаустово.

Далеко бежи од проклете
Аријадине нити,
Она ти не треба,
Осим за невољу,
У циркусу званом крај.

И поново зид,
Зато иди, бежи,
Склони се,
Не треба ти горобиле
Ни амброзија света.

ЈЕСЕН У НЕДОЋИНУ

Оловне магле вуку се долином,
У мени више ничега нема.
Слатки спокој спава, дрема.
Недођино тоне у мрак.

У мрачном кутку једне тамне избе,
Мефистофелес са Фаустом разговара.
Овај други, вичан перу, спреман је да стара.
Недођино тоне у мрак.

Опало жуто лишће, замело је стазе,
Фауст је спреман за исушивање мочваре.
У Недођину ничег, само глад и утваре.
Недођино тоне у мрак.

МИР

Благословени мир је ту
И дарује вечно блаженство,
Нека само потраје
Довека...

Плава птица
Лети плавим небом,
Нека је слободна
Заувек...

Мир и слобода
Увек на искушењу,
Али и на стражи
Среће...

ДОЛАЗАК

Кад се из последњег рата вратим,
Прибиј се уз мене,
Као мелем на живу рану.
Није битно да ли ће то бити
По чарној ноћи ил по врелом дану.

Кад се из последњег рата вратим,
Удахни миљубав што болела није,
Ни мене, ни нашу децу.

И буди ми жена
Да знам да сам вољен,
Бар једанпут.¹⁰³

¹⁰³ ЛОВИЦА СТАМЕНКОВИЋ - Јовица Стаменковић је рођен 1974. године у Пироту. Аутор је бројних приповедака, прича, есеја, приказа и чланака објављених у лесковачким листовима и часописима: „Наша реч“, „Помак“ и „Наше стварање“. Стаменковић је аутор веома запаженог књиге есеја „Одбрана Црњанског“, „Ноћа вештица“ и бројних приказа у српским часописима и лесковачким новинама „Тачка“.

ГОРИЦА СТАНКОВИЋ

САМА

Сањала сам ноћас сан:
Гледам у море, испред мене лађа.
Био је прелеп дан,
А ја пар година млађа.

Гледала сам у даљину,
Чекала неког, али не знам кога.
Осетила сам пешчану врелину
И била срећна, срећна до Бога.

У даљини сам видела човека
Како трчи ка месту где сам.
Ту се створила и нека река...
Да ли сам га чекала? Можда јесам...

Загледала сам се у његове боре
И видела нешто тужно у њему.
Испред нас је било мирно море...
Нисам се снашла у свему.

За руку ме човек ухвати чврсто.
Пожелела сам да ме вечно држи.
Одједном је све постало пусто,
Сунце је почело душу да пржи.

Где је тај човек? Зашто га нема?
На пустој плажи остадох сама...
Одједном плусак, одједном тама,
А ја се пробудим, опет сам сама.

ЦРНЕ ВРАНЕ

Летеле су црне вране
и гледале са висине
оноћиле беле дане
криле Сунце када сине.

Грмело је муња севну
капље туга место кише
дедовину нашу древну
црне вране уништише.

Гакале су на облаку
и топиле ледне горе
саплитале у кораку
господари нове зоре.

Плаче небо лелек вије
завијени сви у тугу
Косово нам битку бије
под облаке тражи дугу.

Молила се Грачаница
молитву су чули Свечи
да нестане црна птица
умире се наши преци.

Да л' без снова сада спава
зуб времена да л' га мучи
Шар планина подрхтава
док Бистрица сетно хучи.

ИЗНАД БЕЛОГ ПАПИРА

У ватромету погледа
магла од обећања
у твоје оку се огледа
смисао мог битисања.

Зоре ме не умивају
промашене пољупце носим
хладне ноћи покривају
за трун љубави просим.

Осећам мирис немира
реци откидам јаче
изнад белог папира
око ми сетно плаце.

ПЕСМЕ

Пишем песме у свитању зоре.
Песме о сновима што их стварност скрива.
Тада очи почињу да горе,
Ал чим сањам, значи да сам жива.

Па размишљам како да се прострем,
Да л у тугу што призива дугу,
Ил у птицу што лети ка југу?

На обадве стране да поетим,
Док сам жива, ја ћу да вам пишем,
А, писаћу само да се сетим,
Све док трајем, уздишем и дишем.

ГРОБНА ТИШИНА

Сама...
Као да ми смрт долази у госте.
Следим се, па се растапам.

Немир и туга живе са мном.

Нема питања, ни одговора.
Дан без светлости,
Ноћ без звезда,
Гробна тишина, обојена болом.

ЖЕДНО СРЦЕ

Довољан је био поглед твога ока
Да оживим срце које мртво беше,
Да наслутим жеђ свог крвотока,
Да пробудим очи које не видеше.

На лицу сам твоје ја точила радост
И дала ти све што имала сам вредно.
Поклоних ти снове, поклоних младост,
А морам ти речи: „Срце оста жедно!“

СИРОМАШНИ ПЕСНИК

То је тај сиромашни песник
из кога плаче ветар над промашеним животом.
Огрнут огртачима дана и ноћи са чежњом
великом ко цветна ливада.
У уздаху тражи слободу.
А слобода је сунце лаки облак и он.
Некад се напије од среће
уплашен да не изгуби разум.
Некад кад месечина крвари
и отрована срца лају на њега
као пси
успављује своје песме
тужним аријама
да остави траг.
Просипа мисли да не полуди.
У његовом животу мало је пустиловних ноћи

а пуно даљина.
Листови календара се цепају
а у његовој свесци
остаје мртав лирски сан.
Понекад из њега запева ветар.
У очима му читаш душу.
Срећан је када га дочека
јутро пуно цвркута птица
и кад га поздрави осмех умиљат и мио.
Чува свој задњи сан а срце пружа на мекан длан.

ОЛОВНА ТИШИНА

Раширило пролеће руке
и чека загрљај
а ја ко уплашено дете
из чијих очију капљу снови
замотана у бели папир
окићена пером
спотичем се
на лествици ума
отрована писањем стиха.
Овај свет ме не разуме...
Стојим на станици
чекам воз да побегнем
поред погрешних шина
само тражим да причам
уби ме оловна тишина.

КАКО НАСТАЈЕ ПЕСМА

Затрепере
танане жице.
Рука плеше
на чаши тишине.
У уздаху застанеш
зажмуриш...
Облије те топлина
утроба се отвори
и настане песма
лелујава
као пламен
из срца.

КРИЛА

Помешале се
вертикале и хоризонтале.
Месец се разлио
преко звезда
а ја сањар
у времену мрачном
разбијам тамнице.
Разговарам са онима
који ми гасе дан.
Ноћ без наде расте
а мени зенице жедне
срце претворише у срну.
Молим небеса
да ми врате
исчупана крила.

НЕВИД

Просуту доброту
коју служе руке
пролећа
нисте видели.
Речи које
милују и љубе
нисте чули.
Са невидом
и неслухом у себи
поцепасте емоције.
Све сте ми узели
али душу не можете
за такве је недодирљива.

НЕЖНЕ РИМЕ

Огрћем бели огртач зоре
паучина сунца ме диже
а руке наде ко да се моле
да оно даље постане ближе.

Снено лице пролеће умива
претвара у цвет што мирише

доброта нечија покрива
земља под ногама ко да дише.

Уздишем ћутим пева ми око
најлепше мисли тишину прате
ка небу креном летим високо
смирим се негде у касне сате.

А, када заспем постеља бела
загрли сваки део мог тела
и тихо шапће уз нежне риме
"у његовом срцу је твоје име".

РЕЧИ

У стиснутим зубима
држим речи
и заклињем их да ћуте.
Ал проговорише на папиру.
Између певања и причања
надала сам се да праве вредности
увек нађу пут до успеха.
У ходу погрешних корака
треском затворена
врата наде
створише празнину у срцу.
Све може
и ништа не може.
Залутах у сопствено лице,
надлећем закључана слова.
Све је лаж
само песма
мора бити истина.

СРЦЕ ПЕСНИКА

Смирене руке су некад
цртале ореол мира
само понекад задрхте
на полеђини немира.

У очима беше сунце
покривало моје туге
а на диркама живота
свирао је нежни ветар
скривао их испод дуге.

Кад падне ноћ месечину
сам уплитала у косу
чекала како се јутро
бело на истоку рађа
скупљала јутарну росу.

Само сам тражила мало
топле руке и меко крило
у новим данима слутње
изгорели су табани
на путу званом сивило.

Хтела да заштитим себе
од жеља као буктиња
закључала емоције
престала да сањам снове
сад сам пепео што тиња.

Од свега остаде само
осмех да украси лице
и срце песника једног
које пише тужбалице.

ДИВЉИ ЦВЕТ

Некад сам
Сломљеног срца
У песме слагала
Дане распукле од бола
У риме паковала тугу
А сада снагом љубави
мењам све
Пишем....
Палим угашену звезду
У којој лик његов спава
И да се претвори у камен
Изникнућу
Као дивљи цвет
Испод њега
Греје нас сунце
А изнад нас
Лете веселе птице¹⁰⁴

¹⁰⁴ ГОРИЦА СТАНКОВИЋ - Горица Станковић рођена је у Лесковцу. Пише љубавну и родољубиву поезију. Своју прву збирку песама под називом „Сама“ објавила 2013 године, а 2014.се појавила друга – „Месечева тајна“ (...) САМА – Из женског угла, сензибилном душом, Горица Станковић обликује папир, оставља траг искреног пера. Она је запитана пред универзалним, савременим питањима. Трагање је њено опредељење, свесна је да се смисао можда крије у самом трагању. Обојена је личним виђењем и топлином, искреношћу, љубављу... Љубав је основни мотив њене поезије. Љубав, како искрена исповест, као покретачка снага и инспирација. У песмама доминира и мотив природе. Ова два мотива се преплићу и нераскидиво обитавају у њеном стваралаштву. (*Маре Каранфиловић*, Јесен у нама обојена – прозор и уточиште, рецензија, Горица Станковић, Сама, Филекс Лесковац 2012). МЕСЕЧЕВА ТАЈНА – Ова књига, особена помного чему – како примећује рецензент Љубиша Динчић, намеће оригиналност у исказивању страсти од које се не умире лако у песничкој покорности, али, као у јуначком епу, неко по правилу увек мора да победи, тако и у сукобу потреба и стварности губи онај ко не признаје кривицу. (...) Ова млада поетеса отрива раскошни таленат и не прећуткује га. Другом збирком песама, читљиво и без погрешке, вођена судбином, раскошне стихове плете танано приморавајући читаоца да не одустане до краја заподенуте приче. Зато је ово вредно дело, испуњено симболима, бујном и маштовитом поетиком, најбоља препорука читаоцима.

ДРАГОЉУБ СТАНКОВИЋ ЧИВИ

ЧЕТКИЦЕ

Четкице просте
Четкице лепе
Четкице скупе
Четкице од вештачког влакна
Четкице од телећег ува
Четкице истрошене
Четкице нове
Четкице као депонија смећа
Четкице као реликвија
На посхумној изложби
Четкице као рибе у води
Четкице, четкице...

ЕХО

Шетајући дуго, дуго
Чух лавез паса
Стар хиљаду година
 И спознах
Да никад нећу бити
 Потпуно усамљен.

ТЕК ШТО ОДГЛЕДАХ

Како да пређемо
реку
-преко сенке моста.

Усахли бор,
лепе ли мердевине
за дивљег голуба.

Џукац растера
облаке
и утоли жеђ.

Кроз густу вечерњу маглу
топи се

месец и снег.

У напуштеној кући
самозвани станар
дивља ружица.

Лагани ветрић
пресуди листу
јесен у чаши.

У напуштеном бунару
усахло је
летње небо.

Испод моста
мресте се
сребрни таласи.

Грми,
на подлактици
кап кише.

Утихнуло лишће
расцветале тополе
зрикавци се гласнуше.

Тек што одгледах
птице у лету
облаци ишчезоше.

Суво купање
врапца у прабини
надлеће лептир.¹⁰⁵

¹⁰⁵ ДРАГОЉУБ СТАНКОВИЋ „ЧИВИ“ - Драгољуб Станковић Чиви рођен је у Лесковцу 1946. године Студије сликарства завршио је у Београду 1975. године. Један од најбољих лесковачких сликара. Цео радни век провео као професор у лесковачким школама. Освајач бројних награда за сликарство. Повремено се бави писањем песама.

ЖИВОЛИН СТАНКОВИЋ

СА КЛАДЕНЦА БИСТРЕ ВОДЕ

Са кладенца бистра вода тече,
Мој драгане, доћи ми довече,
На кладенцу воде да захватиш
И мене до кућу отпратиш.

Да ми леју и тестије носиш
Да мене вечерас просиш,
На кладенцу воде да захватиш
И мене до куће да отпратиш.

Са кладенца воде да пијемо
И да вреле усне упијемо,
На кладенцу воду да захватиш
И мене до куће да отпратиш.

СЈАЈИ ЗВЕЗДА

Сјаји звезда, сјаји свака,
тамним сјајем – томахавка.
Свака звезда срећу носи,
томахавка смрт доноси.

Смрт доноси свима нама,
све брише, срце слама.
Не бацајте томахавке
на наш народ и на ђаке!

Томехавке, звезде тамне,
свима нама бол задале.
Носе тугу за човека,
уништење целог света.

ДЕВОЈЧИЦА МАЛА

Девојчица мала у колу играла.
Ситно све играла, драгог гледала.
Играла је мила и љубав снила,
Како коло води поред свога драгана.
Сан је био добар, драги се вратио,
Своју милу драгу сада је пољубио.
Са љубављу срећном
У животу вечном.

СТАРИЈИ БРАТ

Старији брат ме у Мораву бацио.
Да би од оца имање наследио,
хтео је да ме удави
и да ми свећу пали.

Тешки су тада тренуци били,
добри ми људи живот спасили.
Ипак, хвала Богу и њима,
што сам данас међу живима.

Са свима сам добар био,
и пензију радом остварио.
Имање и породицу стекао,
И никое нисам лошу реч рекао.¹⁰⁶

¹⁰⁶ ЖИВОЈИН СТАНКОВИЋ – Живојин Станковић је рођен 8. септембра 1935. године у Д. Лакошници. Збирке песама: Бурне страсти, Небеске силе. Члан КК „Глубочица” Основну школу је завршио у родном селу, малу матуру у Печењевцу, средњу школу у Бору, Вишу машинску школу у Нишу. По занимању је инжењер заштите на раду.

ЈУГОСЛАВ СТАНКОВИЋ

О ЊОЈ

Она пребуре по ономе
што би могло бити.
Оставља ме да би се снашла.
Чини све да би избегла себе.

Она би морала да бежи
од своје лепоте.

БАЈАЛИЦА ЗАЉУБЉЕНОГ

Хајдемо у ноћ
опрашену милионима звезда
праћени хладним ветром
заборављени од људи.
Застанемо
пред немом лепотом месеца
и љубимо се дуго пуни чежње.
И нека долазећи дани
не угасе пламени жар у нама.
Нека нас се сунце не засити,
а плодови земље буду богати и здрави,
Нека наша деца јуре за ветром
поносна и дивља.¹⁰⁷

¹⁰⁷ ЈУГОСЛАВ СТАНКОВИЋ - Југослав Станковић, академски сликар из Лесковца. Добитник бројних награда за сликарство. Бави се педагошким радом. Објављује песме у листовима и часописима.

РАДМИЛА СТАНКОВИЋ

ВЕЛИКО ЈЕ...

Велико је оно дело
које човек створи сам.
Велико је и то дело
кад ја руку теби дам.

Велико је оно дело
кад ти желим миран сан
када хоћу да си срећан
и да никад ниси сам.

Велики су они људи
за мир светски који раде
који својом умном главом
сваком бољи живот граде.

Велики ће људи бити
у времена која следе.
Дела правих великана
вечно трају и не бледе.

ЗЕМЉО МОЈА

Земљо моја драга,
Ти једина моја.
За мене су лепа
Сва та брда твоја.

Моје срце плене
Реке и равнице
И сва твоја поља
Препуна пшенице.

Реке, које теку
Са нашега југа,
Чине да Морава буде
Широка и дуга.

На северу тебе краси
Равница Војводине.
Кад жито таласа,
Сунце јаче сине.

На истоку и западу
Доста је планина.
Многе реке Сави воде
И пребрза Дрина.

У средини Шумадија
Као права дама,
Окружена лепотама,
Никад није сама.

Градови и села
Посебно те красе.
Да си лепа, земљо моја,
На далеко зна се.

Земљо моја драга,
У срцу те носим.
Србија је твоје име,
Њиме се поносим.¹⁰⁸

¹⁰⁸ РАДМИЛА СТАНКОВИЋ – Радмила Станковић је рођена 1952. године у Лапову. Песникиња и учитељица. Члан је КК Глубочица. Објављује песме у часописима; присутна у збирци Глубочица између обала. Живи у Лесковцу.

СВЕТОЛИК СТАНКОВИЋ

ЗАЛУДНА МОЛИТВА

Празна и хладна црква
Буновна глава пуна леда
Са крвавим уснама
Немоћним да се покрену
Далеке планине запаљене сунцем
Град налегао по равници
Ко бесни мужјак на женку
Прекорни погледи светаца
Са хладних зидова
Сам и слаб к'о пијани Тин
Не могу да крикнем
„Свакидашњу јадиковку“
Издајека, босоног дечак
На пустомпрашњавом путу
Старац,
Са „горким талогом искуства“
И неповратним гађењем
На свет око себе

НАСТАЈАЊЕ ПЕСМЕ

Дуги редови јабланова
Јесен и блато, блато
Колоне, далеке и дуге
Покидане крпе магле
На јесењем сунцу, плачу
Полудела игра билијара
У кафани погашених лампи
Колоне, колоне невиних грешника
Мокре набубреле шуме
Натопљене кишом и тугом
Воденице певају незрелом мливу
Осмехнутим лицима бојовника
Поткамиен кришом љуби
Стидљиво вечерње сунце
У рову, Црњански пева “Серенату”

ПОСЛЕДЊА ЛУКА

Мој брод хаварисан лежи
негде у последњој луци
на крају света.
Ја – његов капетан стојим на обали
без речи
без циља
без воље да поново кренем.

%

(мојој Стојанки)

За све снегове што се отопише
за сва пролећа што цветаше.
За све пијане дане што минуше
за сва сунчана лета
што у песму зрикаваца утонуше
хвала ти, безмерно хвала.
За све непроспаване ноћи.
За све мучнине и сумње.
за све неспоразуме и мирења тиха.
Хвала ти, безмерно хвала.

22. IV 1985.

%

Нека су проклети тренуци
Кад подједнако бежим
Од огледала
И своје сенке.

%

У очима ми озелени пролеће
у коси ми запролећи зима
у души се сјесенила јесен
пролазност, пролазности, ко те измисли.

%

У сутону,
Мирисом липа,
Сликама
Нека далека лета

НОЋ ПУНА НЕСАНИЦЕ

Кад срећа задеси човека
И његов пас то осети
Не постављајте питања
Да вас не би лагали.

„Бог је утеха!“
Само за слабе и плашљиве.

На портрету из младости
Загледан у даљину
Загонетно се смешка.
На другом, из зрелих година,
Виде се сузе.

На последњем,
Велика туга старости.
Промене на људском лицу,
Нису то само метармофозе,
То су сигурни знаци нестајања.

Променити идентитет
Вратити се у прошлост
Разговарати дуго, са собом,
Са књигама,
Јединим пријатељима у самоћи.

Од живота не тражити ништа,
Сем да се живи.
Да ли је живот прича
Коју бунца неки идиот,
Или се то Шекспир само шали?

Из театра у којем је новац Сунце,
А трговина религија
Види само један пут.
Знамо ли куда се свршава?

САМОТНО ВЕЧЕ

*Мајци Љубици
Ниоби несих дана*

Као старилопов прикрада се вече
И празну собу испуни мрак
Споро и тихо време тече
Месец кроз прозор прокрада зрак
Крај црног шпорета, склупчана седи
Не пали светло, рано је још
И на томе би да уштеди
Неку цркавицу, неки грош
Стара и сама, живи од успомена
Сахранила ћерку, потом сина
Срце је њено само хладна стена
Све што имаде, прекри тишина
Пролазе дани, године иду
Одавно је престала да их броји
Фотографије немо ћуте на зиду
Туга стеже срце, не мари, смрти се не боји
Тихо је дозива и Свевишњегмоли
Да је одведе тамо, где нема ни туге ни боли
Ех, судбино крута, ех животе врли
Само да што пре, децу своју, мајка загрли.

МОЈ ПАРНАС

Кад ме сколе чемер, јад и мука
Утеши ме моја дивна Каланчука
Одох давно на некакве науке
Носећи у срцу слику Каланчуке

Давни дани дечјег смеха, буке
На пропланцима драге Каланчуке
Како да вас заборавим слатке муке
О њој маштах на ћувику Каланчуке

Камионом, што се путем трузка
У град оде наша другарица Луцка
Остадосмо сами, сиротиња пука
Да тугујемо, ја и моја Каланчука

Лутам градом док ме гуше смог и бука
А у срцу нада, ту је моја Каланчука

Кад рачуне своје све отплатим
Каланчуки својој хоћу да се вратим

На ћувику оном, као мали знамен
Нека стоји само један прости камен
Заувек ће престати сваки јад и мука
У вечности загрљени, ја и Каланчука.

МУЧЕНИЦА БЕЗ ОРЕОЛА

(сенима оца и мајке)

Сува испуцала земља
Притиснута јулском жегом
Увели струкови кукуруза
Закржљали и већ клонули

Повијена леђа утонула у зној
Тупи, једнолики одједи мотика
Залудан, отужно залудан посао
Знају то одавно, али не одустају

Сизиф је радио смисленији и
Сигурнији посао од њих

Од јутра до мрака без предаха
Под сјајем месеца и звезда
Васцелог живота отимају од земље
Не отевши ништа, недајници

Сломљени одлазе у њена недра
Последњи пораз пред усудом
Без прилике да покушају поново
Земља, вечити победник

Над свим што корача и дише на њој
Увек изнова тражећи крв, сузе и зној

СЛИКА БЕЗ РАМА

До страха набујали драч и коприва.

Разваљене ограде, порушени зидови
К'о давно пали ратници на бојном пољу.

Урушени кровови гутају небо
Са огњишта давно разнесен пепео.

До страха набујали драч и коприва.

Замукли гласови

Смех се одселио далеко
У стрехе се уселиле кукувије.

Са поља побегла песма

Замукли гласови

Не кликћу млади кукурузи
На вечерњем поветарцу.

Не плеше злаћано класје пшенице
У загрљају топлих ветрова.

Ликују бурјан и дивља купина
Мученичка старост дотрајава
Погнута до земље.

Не кликћу млади кукурузи

Отврднула душа би да крикне
Али ни за то нема снаге.

Док ноћ пада, путем се вуку
Немоћне сенке дугачке као туга.

Отврднула душа би да крикне.

СВЕЈА САМ РАЧУНИ

(у мен' се ништа више не буну)

Кад би ви испричаја све што ми је мој гуљави живот приредија
Верујем, од тој би се нормалан човек унередија
Идо у некаке школе, багим да будем по паметан
Ал' оћеш, за живот испадо много сметен

Онија муфљузи, што не знају да убодев вола у дупе
Возив бесна кола, напрајише кућерине големе и скупе
Купатила сас талијанске плочке и каде ђакузи
Да има куде кућевни пријатељ жену да гим гузи

Кад се само сетим, каква све ала и кила
На мене неје патку острила
Како су се само курчили, које све несу ломотили
Мислили да су много паметни, а тупи к'о пајсер су били

Од морал и поштење стално га неки од њи дрви
А за пљачку и лоповлук, увек су били први
Ја бленем у мој живот к'о вол у шарена врата
Не разбирам ништа, мој памет ништа не с'вата

Читам неке књиге и писујем песме, да те мука уфати
Што ми неје жив татко, да ме ко мазгу измлати
А, убаво ми викаше, мани се од књиге, од њи боли глава
Но, ја га не послуша', испадо дилеја права

И такој, сас мој живот никако да се сретнем
Све док се у прашину, ил' у траву не праметнем
А онда, ће буде како ће буде, зна се
Ће дође дрчна овца и траву ће да попасе

ДЕДА КЕКИНА КАЖА

Слушај дете што ће деда Кека да ти каже
Од онеј истине што одвајкада важе
Не мож' да будеш голем ако ти је душа малечка
К'о што не мож' да будеш малечак ако имаш душу голему

Затој, труди се да имаш душу што по голему
Јел' човек сас голему душу, нема цену
Не викај да си патријота и да отаџбину волиш
К'д сас татка толке године не збориш

Идеш у цркву, пред икону Богородице се молиш
Нек' си ми жив и здрав, такој треба, ал' и мајку да си волиш
Јел' куј мајку не воли, веруј, такој ми тебе
Тај не може да воли ни самога себе

Кад помислиш да нема излаз, да су свака врата затворена
Сети се, увек постојив бар једна, која су малко отворена
Затој крени по онај пут што те на њи' управља вид
Немој никако да идеш сас главу кроз зид

Води добро ред што ти каже деда Кека
Глава је увек, од сваки зид, по мека
Не бој се на никога, не савивај никад грбину
Иди цврсто и усправно, ал' не изазивај судбину

Па кад један дан под живот подвучеш црту што боли
К'о што сам гу ја подвукаја, и ударија тачку
Ће с'ватиш унуче да живот никога не воли
И да му на крај' изнад главу окачи крст, последњу значку

ЗБОГ МОЈЕ ГЛАВЕ ЛУДЕ

За све промашаје у животу оптуживах друге људе
Да оптужим себе, никада не имадох храбрости
А запрао, све је то због моје главе луде
Несташних грехова из давних дана ране младости

Док се као цветна ливада простире пред тобом живот цео
Сањаш луде, немогуће снове, да свет бациш под ноге
Не схваташ, велике копрене лажи, то је вео
Што намерно скриватешке, сурове замке многе

Посегнеш за чашом, умишљајући да си Бодлер ил' Јесењин
Ноћобдија што саставља бурне вечери и мамурне зоре
Буновне главе, тешких мисли, згрожен животом бесмисленим
Патиш и бунцаш, како те све бриге овога света море

Дотле, спокојно и мирно, Земља око Сунца кружи
Слажу се једна за другом године, невоље и згоде
Дође и старост, тај се незвани гост дрско придружи
Стигну рачуни давни и однесу све са собом,
К'о дивље пролећне воде

У цвету
И мирису
Руже
Кондензовано
Сећање.
Крупне
Сребрне
Капи
Мајске
Кише
Спирају
Полен
Са душе

ОДА СУНЦУ

Сунце,
зденцу мојих сећања.

Сунце,
прамајко црвених булки,
усред зрелог жита.

Сунце,
туго дугачких сенки,
у давно напуштеној соби.

Сунце,
нежно име минулих дана.

Сунце,
надо будућих дана.

Сунце,
упрегни небеске кочије,
још једном проспи дарове,
од истока до запада,
док је мене који ти се диви.

НЕСТАЈЕ НЕБО

Са дивним белим облацима
Нестају бистри потоци
Сабисерном водом
Иза девет камена

Нестају тихи
Нежни
Нежни пропланци
Са мирисом
Мајчине душице

Нестају добри старци
Самудрим причама
Нестаје вечерња песма
Веселих, румених девојака
У загрљају првих звезда
Нестаје...¹⁰⁹
Нестајем.

¹⁰⁹ СВЕТОЛИК СТАНКОВИЋ - Светолик Станковић је рођен 5. јануара 1945. године у Бабичком. КЊИЖЕВНИ РАД: Последња лука (Удружење писаца Лесковац 2003); Залудна молитва (АМА, Лесковац 2007); Гласови и сенке из „Добре главе“ (Удружење писаца, Медија центар Лесковац 2013). ПОЕЗИЈА СВЕТОЛИКА СТАНКОВИЋА - (...) Његов јасан песнички говор – у време кад се тражи да литература саопштава неизрециво и мисли немисливо – није само сабирно место свих знања, већ и лирски оплемењен рацио који тежи узвишеној чистоти изражавања. (...) Тај лиризам је са његове вишеградско – бабичке стазе. (Никола Цветковић, О поезији Светолика Станковића, рецензија, Последња лука, Удружење писаца општине Лесковац, Лесковац 2003); *Напомена*: У предговору збирке Последња лука, Цветковић, позивајући се на писање Љубише Динчића (Наша реч, 29. децембар 2000. године) за Станковића пише: „Песник Светолик Станковић – Фауст са Бабичке горе... у стању је да на вазда отвореном Универзитету народне душе свима, па и највиђенијим интелектуалцима одржи „слово“, говори често саме есенцијалне истине, можда попут оног митског Фауста из Хајделберга. За овог модерног Фауста нашег доба, блиском филозофији праксе, филозофија није само љубав према мудрости, нити пак само интелектуално стварање које се критички противставља општем научном мишљењу на путу до „здравог разума“ и вишег погледа на свет, већ су филозофија и поетика стваралаштва, управо оно што се истински догађа када пракса живљења, осмишљена узноситом визијом постане с а м о с в е с н а .” (...) ПОСЛЕДЊА ЛУКА - Светолик Станковић по струковном и професионалном опредељењу припада техничкој интелигенцији (дипломирани инжењер електротехнике), међутим по личном и менталном склопу он је сав у габаритима оне врсте духовности која, очигледно је, припада византијском типу, не толико по сопственој поезији, колико по начину живота и начину размишљања. (Станко Миљковић, Мека душа Светолика Станковића, рецензија, Последња лука, Удружење писаца, Лесковац 2003). (...) ГЛАСОВИ И СЕНКЕ ИЗ ДОБРЕ ГЛАВЕ - Нова књига под крајње занимљивим насловом *Гласови и сенке из „Добре главе“* образац је праве школске лектуре; писана стилем који је „више од стила средњег реда“, манирима приповедача који је знао не само да одлушне, него и да разуме живот и људе око себе и зато ће сигурно одзвонити као право литерарно освежење на иначе поприлично (не)јасном књижевном простору Лесковца и југа Србије. (Данило Коцић, рецензија, Гласови и сенке из Добре главе, Лесковац 2014).

ДОБРИЦА СТЕВАНОВИЋ

ОСТАНИ

Над тихом реком
Таласа прах снова
Жар немирног месеца
У раскршћу рањених птица

Горска вила
Не одлази низ ветрове бола
Задржи јутро у процвали дан
Лицем туге немој
Пустињи ока

Остани као заклетва неба
На звезданој постелји
Са сребрном мрежом мисли
Ходу времена у
Рабукталој шуми

ЗАЉУБЉЕНЕ БОГИЊЕ

На ужареној планети
Заробљена лета
Сидре дубине вода

Бичевима муња
Клешу осмехе сунца
И у непознате светове
Усликавају сасвежђе снова

Над усамљеним светионицима
Заљубљени погледи богиња
Бисерно небо претварају у миришљаве смоле.¹¹⁰

¹¹⁰ ДОБРИЦА СТЕВАНОВИЋ – Добрица Стефановић, песникиња из Лесковца, објављивала у бројним листовима и часописима, посебно у литерарној свесци „Глубочица“.

МАРИНА Т. СТЕВАНОВИЋ

ПЕСНИК

Прелазим преко препрека
И одвајам оне што су се
Сами родили и проходили.

У краљевству свом расли
И дахом пркосили, до неба.

Правило је да знам – име рода мог.
А, ти не ругај се руци и науци

Разуми светлост као будност.
Нова слова – истину већу од твојих тигрова.

У мачки живи слика, моја поетика.
Настављам да трагам за себе и своје –
Одбрана света и стварање цело.

Пристигла с пута да све своје знање
Преобратим у једну непорочну књигу.

Кад – кад је земља сурова,
Корава, тврда у рукама,
Видовита на дан Бога, прогледала

На Видовдан и себе уздигла до раста.
Од честига те отимам на језику љубави
Оца мог.

Нећу да опростим само оном што ме је
У правди знао да пореди. Боже,
Само се у име љубави може све

Да осети, каже,
Песник је онај што зна све...¹¹¹

¹¹¹ МАРИНА Т. СТЕВАНОВИЋ - Марина Т. Стевановић је рођена 19. августа 1968. године у Лесковцу. Завршила је Филозофски факултет у Сарајеву. Члан КК „Глубочица”. Издала је две збирке лирских песама: Отац и мајка или о срећи и Мало јагње бело. Објављивала у заједничким збиркама, листовима и часописима. Живи у Лесковцу. О ЗБИРКАМА: „Две збирке песама (27 и 26 песама), чак и са школским темама: Мајка, Мајка и отац, Љубав, Писмо, Говор, Песма, Тајна, Чекање, Познанство, Ева, Храброст и сличне, са извориштима немирне младости обележавају простор и време са свим субјективним целинама. Исти анђеоловања, мрежу поетских осећања, везују за искушења и разне догађаје без еротских црта. Поетеса се инспирише говором кад време стоји. Чак и у сусрету са драгим и недрагим особама не открива своју идентификацију нити дозвољава да је осећања, тренутна осећања, понесу. Поштовање самој себи дугује. Њен дух је трагички и одише унутрашњим монолозима. Тако је на један оригиналан начин оживела себе и своју женственост. Поетски гласови нису загонетни. Зато и љубавне, и рефлексивне, и родољубиве песме имају реално изходиште. У свакој њеној песми нешто значајно и једноставно мора да се догоди. Ако живот поставља замке, она хоће да буде поетеса – жена као и све поетесе – жене. Поетско жариште је лепотом проживљено иако има и недоречених визија. (Станко Ђорђевић, из рецензије, Лексикон писаца лесковачког краја, Лесковац 2003).

ЈОСИФ СТЕФАНОВИЋ

НАША ТРАЈАЊА

Усне нам теку заветом тишине
У потајну неку везу
У године што нам ужижу лета
И од времена откидају
Бол и несанице

Од јеке свемира
Треште ноћи над нама
И нестварне сени

Тако узлазимо и силазимо
Лествицама према сунцу
Усхићени од нежне ватре неба

Наша трајања
Заувек
Зазидавамо у свеће звезда

НА ДНУ ЛЕТА

Девичанство
Уснуле лепоте
Поведи ме преко пропланка
Кроз шум ноћи
Тихо
Најтише
На договор са златним зорама
Да се претворимо у стисак руку
И додир чела
Поведи ме
На дно лета до сјаја што избија из твојих бокова

НА МЕЋИ

Гром пукао над планином
Родио се дечак
Под сунцем израстао у јунака
И стао на међу отаџбине

ОДЛАЗИШ

Одлазиш
Нечујним кораком
До задевојченог неба
Невидљивом стазом
До сопственог родослова звезда

Испод тебе праште маглене даљине
Нестају мирисне латице
И луда сећања на прошлост

Без погледа и поздрава
Одлазиш
У неке своје нове светове
Нема за бол
И љуте ране у мом срцу

НЕ МОГУ ДА СЕ БРАНИМ

Чезну вијугави путеви до села
па се распињем беспућима
Змија ме нека чудна опасала
и главну на срце ставила
Зато не могу да се братимим
сђаволом у равници
У мени је довољно отрова
за све душмане у њој

ТО СВИТАЊЕ СМО ТИ И ЈА

То свитање личи на уснуло село
поздрав дому и завичају
То свитање личи на тебе
на начу недоречену реч
То свитање смо ти и ја
у бескрајном ишчекивању
и бдењу над колевком Отаџбине
То свитање смо ти и ја
руковани између сунца и нишана

ЗЕМЉО ОТХРАНИ МЕ ЈОШ ЈЕДНОМ

Земљо отхрани ме још једном
до коња и сабље
отхрани ме девојкама до руке и ђердана
да ме проклетства не прате друмовима
Хоћу да још једном отпочнем све изнова.

УВЕК У МЕНИ

Кад ме и најтеже мисли салете
ти си у мени
и кад ме оставе
опет си у мени
Будиш јунаштво
и стару славу,
земљо непокорна.

КА ПЛАНИНИ

По хоризонту ударају громови
и пламте ватре слободара
разгранате и разлистане
Са њим ноћас и моје мисли црвено корачају
ка планини

БОГИЊО СУНЦА

Богињо сунца громава и муња
Врелих токова и љутих оркана
С небеском лепотом крени као пламен
Божанском гордошћу низ плава пространства
Без гнева у крви и љутих опсена
Убојних камција у кори живота
Заустави муње чаролијом ока
Разорни прасак не стављај у сне
Усијано тело у чемерни глас
Жестину снаге устегни у камен
Мркле мрклине бисером упали
И сопствене мисли претвори у радост.¹¹²

¹¹² ЈОСИФ СТЕФАНОВИЋ - Јосиф Стефановић рођен је 1931. у селу Добра Вода, у Пустој Реци. Живи у Лесковцу. Књижевним радом почео је да се бави као средњошколац. Песме и приче објављивао је у многим листовима и часописима. Извесно време радио је као новинар у листу „Наша реч“ у Лесковцу и био један од уредника листа „Омладински глас“. Иницијатор је формирања Књижевног клуба „Светислав Вуловић“, а био је и његов вишегодишњи председник. При клубу покренуо је часопис за књижевност, културу и уметност „Сусрети“ и био један од првих уредника. Одликован је Орденом заслуга за народ са сребрном звездом и Медаљом за храбост. Добитник је Октобарске награде града Лесковца за књижевно стваралаштво. Књижевним радом, прибележио је у „Белешки о писцу“ у збирци „Изокренути светови“ почео је да се бави као средњошколац. Стефановић је један од иницијатора и организатора у формирању Удружења писаца општине Лесковац и његов први председник, као и одговорни уредник листа за књижевност, уметност и културу „Помак“, који издаје управо то удружење. Члан је Удружења књижевника Србије и Удружења писаца општине Лесковац. Међу његовим делима су: Жртве фашизма – спомен књига, Лесковац, 1969, Моји зелени токови, песме, Лесковац, 1971, Партизанске приче, проза, Лесковац, 1971, Горка земља, роман, 1975, Просвета Ниш, У строју револуције, Лесковац, 1977, Црвени батаљон, роман, Нова Просвета, Београд, 1988, Усијани простори, песме, Лесковац, 1991, Истргнути цветови, Лесковац, 1994, Капија сунца, песме, Лесковац, 1997 и монографија Књижевни клуб „Светислав Вуловић 1912-1973“, Лесковац, 1997. Присутан је у чувеној збирци четворице песника Препознавања, Лесковац, 1962, објављене су му песме у Песмопису - лесковачки песници 1945-1975. и Глубочици 86-88.

ЗОРАН СТОЈАНОВИЋ

НЕ ИСКРАДАЈ СЕ

Не искрадај се лепотице мала
Са сунцем јутра
Из сјајева скривених погледа
Из мог летећег доласка

Не искрадај се лепотице мала
Јер не знаш да те одају нагли кораци
У задрхталој самоћи небеских раскршћа

Не искрадај се лепотице мала
Знам да у теби пламте чудесне ватре
Љубави и невере

ТИ И ЈА

Ти и ја
На каменом врху планине
Само крај усамљеног звоника

Звук на њему
Давно је нестао у тишини
С њим и низине промениле оклоп неба

Ти и ја
Зачуђени стојимо
На каменом вису недохвата
С мислима да нас ветрови не поломе
И имена нам постану заборав

САН

Још увек са цветом у руци
застајеш на сунчаној стази,
да те погледом истопим
и савијем у небеску светлост.
Свет да нам не однесе
тек зачете снове чешње.

ВРАТИ СЕ...

Врати се, вољена моја,
дођи развигором
са усијаним облаком неба.

Моје жеље испијају
топле страсти сунца.

Чекам те кораком звезда
с усијаним зорама чежње
претоплу,
у тишинама свих тишина.

ОДБЕГЛА ЉУБАВ

Знам да си типло сунце
које прође.
нежно ме помилује
и нестане.

Увек си била горска вила
које сам у сне снιο,
и сновима дотицао.

Садаме раздире самоћа...
Ипак, некад је све лепо било.
Сада смо две удаљене мисли
и шапат одбегле љубави

ТУГА

Моје су птице рањене
Као пали анжели с неба
Усамљен склапам руке
Нудим што немам
И моја је глад бескрајна
К`о песнику.

ЗА ВЕЧНОСТ

Теби, лепото моја,
Без иједне преке речи
Дарујем прегрш снова

Ноћас нек' зацвиле струне лепоте,
За вечност неба
И вечност нашу.

РАСПЕВАНЕ ТИШИНЕ

Долазим из музике успомена
Песмом задевојчене реке,
Долазиш са празничним јутром новог дана
Да погледом прекријеш тренутке заљубљених шума
И бескраје прекрасних стаза

Долазиш из сјаја рајске нежности
Заталасаних погледимапрекрасног неб
И луком светле знатижеље ума.

Долазиш из музике успомена
Са дивљом лепотом горде планине
Претворене у бескрајну песму
Распеваних тишина.

ЉУБАВ

Топло си сунце
Које прође
Нежно помилује
И нестане.

Горска си вила
Коју снујем и
У сновима дотичем.

Сада смо само удаљене мисли
Шапат одбегле љубави.¹¹³

¹¹³ ЗОРАН СТОЈАНОВИЋ - Зоран Стојановић је рођен 1955. године у Прилепцу, општина Власотинце. Основну школу је завршио у Губеревцу, гимназију у Власотинцу, а Економски факултет у Нишу. Живи и ради у Лесковцу. Поезијом је почео да се бави као ученик гимназије, а касније и као студент Економског факултета у Нишу. Песме је објављивао у многим листовима и часописима. Поред поезије, пише и кратке приче и ромене. СТВАРАЛАШТВО – Збирке песама: Пропланци снова (2006), Светлост тишине“ (2008), збирака прича Брега (2011); романи Мрежа (2012) и Живот једне учитељице (2013). (...) ПРОПЛАНЦИ СНОВА - Поезија Зорана Стојановића, представљена у збирци песама „Пропланци снова” је топло изненађење у љубавно-рефлексивној лирици. Збирка песама исказује унутрашња песникова осећања као љубавна сусретања и чежњу раскошних снова. Лепота његове поезије је у томе што се љубав постепено развија и исказује узвишено осећање према свему што му се дешавало у животу и размишљајући шта ће се тек десити. Песник је напрегнут, са пуно стрепње и љубавне чежње. Песме Зорана Стојановић одликује се пријатном мелодиком. У њима је пуно симбола, без вулгарности, архаизама и локалног жаргона. Песме се завршавају песниковом поруком, или се оне називу у скривеним наговештајима његових осећања. Пропланци снова, прва збирка стихова Зорана Стојановића, како је уочио мр Лука Крстић, песничко је остварење вредно пажње. Свежа у изразу, полетна у ритму, искрена у емоцијама, она је прави израз свог творца који је препун енергије и заноса и који свој доживљај света успева да преточи у стих и успешно и допадљиво. (...) ЖИВОТ ЈЕДНЕ УЧИТЕЉИЦЕ – Писац говори разумљиво, незадршено и општеприхвативим изразом. Реченица је једноставна, јасна и директна, у форми дијалога, без смелих узлета асоцијација или пенучавих реторичких скопова. Без разлике, увек кратка. Несвојствене су му конструкције са сложеним мислима и већим бројем појмова (Проф. др Тихомир Петровић, Живот једне учитељице, Лесковац 2013).

ИВАНКА СТОЈАНОВИЋ

ПОСЛЕДЊА ИСКРА

Чемерно тугује
Песма опроштаја
Ћуте тишине
Муку невенчану
Црни олтари
Црвене руже плету
У венце
ТУЖБЕНЕ
Величанствено јењава
Грозница љубавна
Буде се наша нерођена деца
Ваља се камење
Низ корито Лима
Сибирске су хладноће
Опори укус
Слободе
Вришти у бегу
Нови ће плач
Сузе слеђене
Проследити вечност
Заборав ћути лудило
САГРЕШЕЊА

ОПРОСТОМ БЛАГОСЛОВИ

Благослов од тебе иштемо
Моја сен и ја...

Преклињу даљине да им се занавек вратиш.
Зачамисмо.
Заледиле врелине.
Без даха оста
Птица у крошњи липе.

Авлију нам звездогласну благослови
И вавек бремене јаде
Умилостиви
Да дужна не останем исповест коју.

Ма и грешна навек била,
Поражених струна већ тананих
Благослов иштем
За чељад моју што из својом никад
Не назва.

Уздарје благогласју твоме!
Већ тихнем...
Опростом благослови!

ТИХОВАЊЕ

Ето ме разнежи сета –
Потом ме разгони бол!
Сатера ме у скуте
Страдалничке
Па тихујем дуго
Овоземаљско не дотичући...
Уз тебе да се свијем
Да се додворим
У месечевој постељи...
Ништа ми не можеш
И тамо ћеш у себе закопчан
Од мене бежати...
Спремна да узвратим
Изгнанством чула
То дете –
Жена.
Немир ти узвија!
Читаве године збраја
Недоумица
Сведоке нема
Ни узмишљања.
Дуга коса.
Миловања иште.
Не видех тако саму
Светлост у одлажењу...

ОТЋУТАНА ТАЈНА

Светла
Пресветла
Васељенска моћи!
Ти
Свевидеће божанство
Што грејеш
И ЊЕГА.
Дал' твоја
Непокорена ватра
И његове немире
РАЗЈЕДА?
Дал твоји животворни
Зраци
И његове сузе
Каткад спеку
Твоја светила
Кад крајем
Његовим лутањем
Дал' му лице
Покаткад озаре,
Камени поглед
Огреју
Зрацима
МОЋНИМ!

У ДОСЛУХУ

Нисам
У дослуху
Сатвојим
МИРОМ.

Жамори
Плам
БЕСКРАЈА.

ДОК ТИ ЖИВИШ

Није нам се дало
Да се пред олтаром
Закунемо смерно
Да ћемо до судњег часа
Бити верни љубави у нама.
Није нам се, није нам се дало,
Да се искрадемо
Макар било мало
Времена за нас.
Све нам није било
Како нам се снило
Ал' се ипак збило
Ко вртлог у нама.
Није нам се дало
Да једно другом дамо
Све светло у нама.
Било како било
То чудно лудило
Још траје у нама.
Жална целог века
Ти тужан довека,
Са сетом старимо.
Није нам се дало.
Није нам се дало
Да несврт у нама премостимо другом
Није нам се дало...

ПОТРАГА

Куда те
БОЖАНСКЕ
Стазе
Воде?

Да
Људи те
НЕ ЗАБОРАВЕ!

ТРЕПЕРЕ НОЋИ

Застани!
Ослушни звуке!
Тмасте су ноћи.
То се свирале
Наших зова
Дозивају
ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВЕ...¹¹⁴

¹¹⁴ ИВАНКА СТОЈАНОВИЋ - Иванка Стојановић је рођена у Лесковцу 1959. године. У родном крају је завршила гимназију, а дипломирала на Филозофском факултету у Новом Саду, Одсек за српски језик и југословенску књижевност. Ради као новинар Радио Лесковца. Прва објављена песма у листу „Наша реч” 1973. године. Аутор је више песничких збирки и романа. Књига „Док ти живиш” је њена прва самостална збирка песама. Пажњу јавности привукле су и нека друга остварења, посебно роман „Грдна сам ти и нико”; (...) ДОК ТИ ЖИВИШ - Нема у овој збирци ни сладуњавости, ни баналности, све више је мисаоности. Символика је то жене која воли, многих љубави – вековна судбина жена се прелама у овим искреним стиховима. Добра је ово, искрена књига, надахнута књига о љубави. Неће се допасти онима који су занети само формом, само иновацијама. А књига је итекако нова и савремена, необична по искрености, носећи вечиту тему људских осећања и љубави. Нису то само „нека женска осећања”, жена кад воли, воли и оне који су део живота вољеног, чак и ако је она изопштена из тог живота. Ово су стихови душе и срца, чулни али и дубоке нежности осећања. Читаће је жене и мушки род који ће боље разумети комплетну личност жене. Ово је ретка књига, отворена, страсна, чиста и поштена. Желим јој срећан пут међу људе, пријатеље. (*Мира Алечковић*, извод из рецензије (нема наслова), Док ти живиш, Београд 1996); ОГЋУТАНА ТАЈНА – Иванка Стојановић је песник култа љубави, заноса, страсти и потпуности предавања. (*Никола Цветковић*, рецензија, Иванка Стојановић, Отђутана тајна, Народна библиотека Ресавска школа – Деспотовац 1997); ВИДИЛИШТЕ – Иванка Стојановић и у трећој књизи открива тајанство и недокучивост љубави, која је вечна и бескрајна, вазда полетна и младалачка. (*Драгојла Цветковић*, рецензија, Иванка Стојановић Видилиште, Ресавска школа – Деспотовац 1997); ГРДНА САМ ТИ И НИКО - „Грдна сам ти и нико – лирски запис или елегија, свему неоствареном. Неће се читати док удариш дланом о длан, нити у једном даху. (*Светлана Пешић*, рецензија, Грдна сам ти и нико, Стручна књига, Београд 1998); ОПРОСТОМ БЛАГОСЛОВИ – Песме Иванке Стојановић – Станиславске су казивања о томе зашто се и како се може и уме волети и у томе истрајавати. (*Миомир Деспотовић*, рецензија, Опростом благослови, Свентовид, Београд 2002).

ЈОВИЦА СТОЈАНОВИЋ

КНЕГИЊО МОЈА

Снегови су краљевски пут у мрачна размеђа душе
Али љубав је царски друм у плаветнилу живота
Због ње се срца вековима ломе и с јауком руше
Због ње је живот и рајско воће и болна Голгота

Због љубави овакве векови пате и мру
Разлози ума су сва твоја бајна дивота
И кад ме нема, с тобом сам у добру и злу
Кнегињо моја, са царскога друма живота

Или ти сиђи с трона, или ћу ја сићи с ума
Неће бити силе да ватру моје крви заустави
Кнегињо моја, са царскога живог друма
Криви су путеви твоји, а тако варљиво прави

Испод твога чела звездано небо још спава,
Твоје очи за неким новим даном тужно пате,
Кнегињо моја, пући ће свих твојих девет брава,
Које не дају лабудовима у твој видик да се врате

Уз високе планине зеленилом набрекла је шума
Дођи тамо, да те волим ван свачијег вида
Кнегињо моја, са светога царског друма.
Дођи, да нежно уроним у врели кармин твога стида

Чујеш ли како моја јава дозива твоје снове
Слапове твоје косе купам у сребру нових река
Кнегињо моја, побећи се не може од љубави ове
Која у једном погледу уме да воли за два века

Дођи, да ти усне испијам ко сласт зрелих агрума
Дођи, да у твоје крило просипам нових зора росе
Кнегињо моја, са светога царског друма
Од сјаја звезда градим паперје за ноге твоје босе

Дођи, да пустим голубове из груди твојих да полете
Дођи, да твојим бедрима разгорим дивље ломаче

Дођи, да ти кажем речи тако нежне, страшне и свете
Од којих и камен врелом сузом може да заплаче

Дај ми руку да те водим тамо где све је свето
Где је Божјом руком љубави силне написана нота,
Дођи, да ти дарујем вечито зелено бујно лето
Кнегињо моја, са царскога друма живота

Тема твога стида светлост сунца жудно иште
Твоја нежна душа сања пределе замамних лепота
Дођи, да будеш мој грех, моја икона и светилиште
Кнегињо моја са царскога друма живота

Од жара срца за тебе ћу ново сунце исковати
Пустићу буктиње пакла да сагоре све што те боли
Дођи, да ти дам све што ти нико није могао дати
Кнегињо моја, нико неће умети као ја да те воли

Буди све моје: мој јад, патња, срећа и горда срамота
Кнегињо моја, са царскога друма живота¹¹⁵

¹¹⁵ ЈОВИЦА СТОЈАНОВИЋ – Јовица Стојановић је рођен у Бошњацу код Лесковца. Завршио је гимназију у Лебану, а Филолошки факултет у Београду. Објавио је више књига међу којима су и Љубав и смрт, Анатомија живота, Силовање, Старост, Познат је и по књигама Одевање животиња, Секс и култура, Женска агресивност, Женска сексуалност и љубав и другим делима. Слови за изванредног говорника и чест је гост у ТВ емисија и бројним трибинама. Учесник је свих важних симпозијам из области психологије, психијатрије, антропологије, културологије. Објавио је велики број ауторских радова у бројним стручним и другим публикацијама. Његова биографија можда и није занимљива, али библиографија његових ауторских дела је више но занимљива, како по темама којима се бави, тако по начину како мисли и доводи у питање. А мисли увек другачије. Његови текстови никога не остављају равнодушним, што је за аутора најбитније. Хвале га и оспоравају! Стојановић је аутор „Женска агресивност“, обимне и по оценама критике, посебно проф. др Јована Марића, изузетно значајне студије, која је изазвала велико интересовање јавности.

МИЛАН СТОЈАНОВИЋ – МИЛАНЧА

ЈА САМ ВИТЕЗ ПОМОРАВЉА

Ја сам витез житних равница
Рука пшенице што пева из амбара
Камен белутак из немирног кладенца
Низа сам дуката од чобанских песама.

Ја сам чинија пуна јагода
Црвених булки, медених усана
Што пију млеко са рујних образа
И крадом се љубе покрај плотова.

Ја сам витез Поморавља
Тако ми мотике и шарених крава
Са штитом од врбовог корења
Са мачем од травки и зовиних свирала.

Кунем се обалама, сунчевим заласцима
Срце ми пева у твојим недрима
Љубав се јати у твојим бедрима
Ој Мораво водоплавна.

КОЛЕВЦИ ДАНА

Најлепшој земљи
Са челом од ораница
Дарујем круну од песама:
ноћ у цвету исклесана
и крви ружу смо исковали
и срп од железа
Ћилим смо од мишица изаткали
Најлепшој земљи
са челом јутарње росе
На длановима сунца
Човек и мотика
Носе круну од песама.¹¹⁶

¹¹⁶ МИЛАН СТОЈАНОВИЋ – МИЛАНЧЕ – Милан Стојановић је радио у КПЗ Лесковца. Повремено писао песме; присутан у заједничкој збирци Глубочица између обала '86.

МИЛЕНА СТОЈАНОВИЋ

ПРЕД ЗОРУ

Дођи ми као сан –
Негде пред зору;
Гази лагано по постељи
Да ти дан не нађе трагове,
Изгужвај платно разапето од жеља,
Тихо,
Само ја да чујем

Дођи ми као сан –
Нејасан попут мисли
У измаглици
По којој страст се ваља,
Тихо
Само ја да чујем.

Дођи ми као сан –
Само у сну искрено се пева;
Ти човек ниси
Но песма без речи,
Отпевај се,
Тихо,
Само ја да чујем.

Дођи ми као сан –
Немој да ме будиш,
Пусти да те сањам
Ко што нико није;

Само ме у зору
Пољуби у косу
Тихо,
Само ја да чујем.

УМЕСТО ПОЗДРАВА

Уместо добар дан пружам ти песму,
Уместо жеља речи прихвати,
Слушај их ко што би слушао мајку,
Заборави форму, смисао схвати.

Уместо здраво, дајем ти душу,
Попут новорођенчета голу на длану,
И још ти дајем очи што знају
На трен да згасну и одмах да плану.

Уместо поздрава, нудим ти себе,
Нико још такав поздрав не рече,
Уместо поздрава прихвати мене,
Уместо дана прихвати вече.

И не заборави никада ово,
Јер друге не поздрављам тако;
Све изгледа сувише просто,
Ал' то не може и не уме свако.

Научићу тебе, никога другог,
Да кажеш здраво без једне речи;
Научићу тебе да будеш човек
И да ти поздрав празно не звечи.

ТЕ САМ НОЋИ СПЕВАЛА ПЕСМУ

Те сам ноћи певала песму,
Ал' немам папир да је запишем,
Но ту су биле усне твоје,
По њима могу да шарам и бришем.

Не оловком, графит је горак,
Пољупцима везла сам стихове,
На миловање речи су мирисале,
Осмехом сам ломила забране њихове.

И ниједна песма ко ова не беше,
Не рекох љубав, а љубав ту је,
Посрамах се да песму потпишем,

Није она моја,
Име јој твоје речи милује,

Не би те песме ни било
Да није твој дах прећутно звао,
Можда и није то била песма,
Само осећај што је много узео
И много дао.¹¹⁷

¹¹⁷ МИЛЕНА СТОЈАНОВИЋ - Милена Стојановић је рођена 1974. године у Лесковцу. Филозофски факултет (Група за српски језик и књижевност) завршила је у Нишу, а магистрирала на Филолошком факултету у Београду. Од 1997. године била је стипендиста Министарства за науку и технологију и сарађивала на Институту за српски језик САНУ и Институту за књижевност и уметност, где је стално запослена на пројекту Теорија књижевности. Као добитник стипендије Сасакава фондације у току 2000. године, похађала је предавања на париском универзитету Sorbonne Nouvell (Paris III). Позију, есеје и критичке текстове објављивала у књижевним часописима (Стил, Наш језик, Књижевност, Свеске, Градина, Багдала, Помак, Наше стварање). Објавила књиге песама: „Дуга пред огледалом” (Гимназија, Лесковац 1993), студију „Књижевни врт Борислава Пекића” (Институт за књижевност и уметност - „Мали Немо”, Београд – Панчево 2004) и књигу есеја „Поглед на пишчев радни сто” („Мали Немо, Панчево). Бави се књижевном теоријом и критиком. Члан је Друштва књижевника Војводине. Уредник је часописа „Свеске”, ревије „Sveske-ArtTEch” и у Издавачкој кући „Mali Nemo”. „ПОГЛЕД НА ПИШЧЕВ РАДНИ СТО” - Критичар и есејиста Милена Стојановић (1974) у књизи „Поглед на пишчев радни сто” издвојила је текстове у којима одређене књижевне феномене и поетике појединих аутора сагледава са новог или недовољно истраженог угла. Свакако најзанимљивији и најпровокативнији је есеј дат у форми драме, који тематизује поетске карактеристике драма и романа Бранислава Нушића. Између осталог, она пише о „Газда Младену” Боре Станковића, епу „Гилгамеш”, „Мајстору и Маргарити” Булгакова, поезији Раска Петровића, о романима Борислава Пекића, о књигама стихова Мирослава Максимовића, Милана Орлића и других. (*Драган Богutowић*, Есеј као драма, В. новости, 19. фебруар 2007); (...) „КЊИЖЕВНИ ВРТ” БОРИСЛАВА ПЕКИЋА - Милена Стојановић је у својој студији о Бориславу Пекићу пружила увид о теоријским домаћајима интертекстуалности. (...) Отуда Милена Стојановић мора да прибегне једином решењу, а то је решење инветивног или обавештеног читаоца, онаквог каквог бисмо по старим и утабаним теоријским навикама назвали још и компетентним, искусним или једино пожељним читаоцем. (*Драган Тасић*, М. Стојановић: Књижевни врт Б. Пекића, приказ, електронски часопис Народне библиотеке Лесковац, Запис, Мали Немо, Панчево 2005).

ВЕСНА С. СТОЈКОВИЋ

ЗАВИЧАЈ

Мами ме она колиба планинска.
Мами ме дивља трешња самоникла.
Росна трава и птица пој.

Нигде небо није тако плаво
Нигде шуме нису тако црне.
Нигде реке тако дивљачки не хуче.

Нигде птице тужније не певају,
Него у мом крају.
Нигде громови тако жестоко на ударају.
Планине се проламају, тешке кише падају.

Мами ме напуштена колиба
Тамо далеко,
У мом завичају.

БРАТИМЉЕЊЕ

Хајде
Да се измиримо
Да оно
Чиме су нас отровали
Некако излечимо

Хајде да заборавимо,
Да се братски
Пољубимо
Да се поново братимимо

Хајде да вратимо
Сат
Да једни другима
У име Бога опростимо

Хајде.

ЖЕНА

Усред тихог побожног мира,
окружена светињама из прошлих времена,
уз светлостсвеће и мирис тамјана,
иконе слика једна жена.

Господе, спаси људе Твоје!
Чује се тиха молитва њена,
Из нежне руке, као чаролијом,
оживи икона из проплих времена.

Трепери кандило, а душа јој поје.
Док боје слаже једнако молећи:
„Господе, спаси људе твоје“,
целива икону испред ње клечећи.¹¹⁸

¹¹⁸ ВЕСНА СТОЈКОВИЋ – ТАРА - Весна С. Стојковић – Тара рођена је 9. априла 1961. године у Колашину. Преводаца је француског језика, сликар и иконописац. До сада је имала десет самосталних изложби и то у Подгорици, Новом Београду, Београду, Риму и Лесковцу. Књижевни рад: „Очи анђела“, збирка духовне поезије. Члан је КК Глубочица. (...) ОЧИ АНЂЕЛА – Сликара и поетеса Весна у збирци лирских песама (27 песама), својим неоромантичарским записима, бојама и лирским изразима, динамичном мирноћом, додирује контрасти субјективног света и очи свог анђела. Поетеса – сликар мелодично и духовно кореспондира са гледаоцем и читаоцем. „Очи анђела свуда ме прате“ ... „И све свети су ту, око мене“. (...) Свој језик је уступила поетици и бојама. Разгранате мисли доводе језичке синтагме до искушења. (*Станко Ђорђевић*, извод из рецензијае, Весна Стојковић – Тара, Очи анђела).

ЖИВАН СТОЈКОВИЋ

ПОРУКА

Тридесет две капи росе,
Тридесет и две латице орхидеје,
И два цвета.
Богатство жеља, сјај боја,
Живот заједнички,
У мислима и сновима,
У опојном мирису борова,
Црном језеру,
Мистичност продорног погледа,
За памћење и вечност,
За заклетву и љубав,
За божанску лепоту,
Недостижну, јединствену.
Захвалност што постојиш,
И што си ми дарована,
Као цвет за трајање,
За поштовање,
За љубав,
Неописиву.

ОДСЕКЛА СИ КИКУ

Одсекла си кику,
Желим да је имаш,
Одсекла си косу,
Сањам да је мрсим.

У јутарњој роси,
Испод бреста нашег,
Покрићу Те душом,
Трајаће нам љубав,
И са кратком косом.

Одсекла си кику
Почела је радост,
Желела си живот,
Настала је младост.¹¹⁹

¹¹⁹ ЖИВАН СТОЈКОВИЋ - Живан Д. Стојковић Живан Д. Стојковић је рођен 1. јануара 1937. године у Великом Трњану, општина Лесковац. Филозофски факултет (Група историја), завршио је у Скопљу. Универзитетски професор и први декан Технолошког факултета у Лесковцу. На Филозофском факултету у Скопљу студирао је историју и био демонстратор за стари век и археологију код проф. др Петра Лисичара и један од најбољих студената Универзитета у Скопљу. Дипломирао је са просечном оценом 9,75. Каријеру професора историје започео је у Лесковачкој гимназији у којој је радио деценију и по. Цењен је као врстан педагог, предавач и омиљени професор. (...) Добитник је бројних признања од којих му је, према сопственом признању, једно од надражих „Повеља“ Универзитета у Нишу. У књизи Енигма Живан Лесковачки (2013), коју је приредио проф. др Драгомир Радовановић, објављене су ове песме. Његов научни и стручни опус је богат, а тематски разноврстан. Богат, јер библиографија његових радова обухвата око четрдесетак књига и неколико десетине чланака и расправа, а једно од највреднијих дела му је „Историја Лесковца“ (Лесковац 1992. – коауторство са др С. Стојичић и Х. Ракић). (...) ЕПИСТОЛЕ О ЉУБАВИ – „Епистоле о љубави“, изворно, објављене су најпре под насловом „Једина моја и Мила моја Миљана“ и псеудонимом Етјен Принц, у ауторовом, властитом издању 1990. и 1996. године. Аутор их обелодањује као зрео породични човек, у пензији. У издању пред нама сачуване су све основне вредности изворног издања, као и љубави којој је дело посвећено. Није без занимљивости да је аутор књиге и под псеудонимом, како изгледа, био познат његовим најближим пријатељима и најупућенијима, у чије је руке допала, у оно време чак и одабраном тиражу. Аутор Епистола је од младости наставио свој живот креативно, као средњошколски и универзитетски професор, објавивши више дела из стручних области којима се учено бавио, али је у потаји, а изгледа да ће тако бити догод је жив, остао веран и посвећен своме сакритом првенцу из младости. (...) Све епистоле скупа, и свака напосе, ма колико по себи биле личне, осветљавају по неке стране ауторовог живота у то време и показују у којим су се све распонима испољавала његова осећања и шта је све заокупљало његове мисли. (...) Рани Стојковићеви радови морали су бити литерни; у младости сви почињу литерарно, па ни он није могао бити никакав изузетак. Прилике у животу утичу на то да се најпре заљубимо па пропевамо или пак пропевамо па се заљубимо, али је у Стојковићевом животу изгледа то почело упоредо: заљубљен је пропевао, певајући се заљубио, судећи према изложеним споменима. (...) Пишчев лирски глас је затим присутан у свим описима њених стања и расположења, којима се у ту сврху једномерно прибегавало. Нема сумњи да се он у то доба, када се на заљубљеног обарало мало не све, захтевајући љубав узвртно по сваку цену, следећи сурове законе воље, држао се пуно обзира и више него благонаклоно према изабраници срца свога, а да је у том искушењу успео да сачува њену љубав и уважање у ствари поезије.“ (Саша Хаџи Танчић, рецензија, Живан Стојковић, Епистоле о љубави, Удружење писаца општине Лесковац 2004).

СТАНИМИР СТОЈМИРОВИЋ ГРИЦКО

ПОВРАТАК У СРБИЈУ

Сигурно се враћам у Србију
У своје срце.
Док ми син гугутан стане на ноге
Узећу наук Његоша и Вука
И инат Милоша
Да ми огњиште има смисла.

Сигурно се враћам у Србију
У своју Душу
Међаш камен рушим, да дедовини буде потаман
За пост и крст.
Уљезима за опрост и хајдучију остављам
Скуте и совре свемоћног Крчмара.

Сигурно се враћам у Србију
Друге немам и нећу.
Запеваћу рујном зором да чује сва Ситница и Лаб
Од извора до ушћа сетве.
Упрегнућу волове топлином дојки моје Косовке
И посадићу праведни хлеб.

Требало је да се одавно одазовем памети
Да је Србину најлепше у поноћ
Док му памћење стражари
А заклетва молитва док се мати рађа.

ПЕСНИКОВА ПЕСМА

По ћошковима сале шепурио се виц о мени,
погрдно су ме називали поетом у чијим песмама
не теку ни жене ни вино,
А ја сам био горд на себе јер сам у стих ставио
Вучка зидара
Који је на кредит купио за ћерку пијанино

ПОРТРЕТ ПОВРАТНИКА

Све зависи за коју је прилику портрет:
Ако је за причест,
Истину,
Или аманет,
Портрет Србина не може:
Без буне,
Здравице
И пута.
А никако:
Без правде,
Бразде
И тврдог женског бута.¹²⁰

¹²⁰ СТАНИМИР СТОЈМИРОВИЋ ГРИЦКО (1938 – 1996) - Станимир Стојмировић Грицко је рођен 1938. године у сиромашној печалбарској породици, у махали Ђуркинци села Брод, општина Црна Трава. Прозне и песничке радове објављивао је у многим листовима и часописима. Књижевним радом бавио се од 1955. године. Заступљен је у заједничкој збирци „Добродошлица за птице”. Објавио је две збирке кратких прича: „Другарско вече мртвих” и „Приче из несанице”. Роман „Водени бик на Чемернику” објављен је у наставцима у лесковачком недељнику „Наша реч”, непосредно пре смрти. Аутор је и збирке песама „Порекло висине”, као и књиге афоризама „Неомалтерисане мисли”. Живео је и радио у Лесковцу. Подмукла и неизлечива болест га је истргла из живота у време када је, како је сам говорио, „жестоко писао”. После смрти (20. новембра 1996. године), у „Нашој речи” (22. новембра 1996. године), између осталог, записано је: „Станимир Стојмировић Грицко остаће упамћен као суптилни хроничар времена у коме је живео, мајстор литерарних висина, попут његових мајстора, градитеља димњака, испрени и иронични књижевни стваралац јаке књижевне експресије. Стојмировић је добитник више награда на конкурсима као што су: Југословенски конкурс „Вукови ластари” 1983. године, а освојио је и више награда на конкурсима лесковачке „Наше речи” за кратку причу. (Лексикон писаца лесковачког краја).

ДИМИТРИЈЕ ТАСИЋ

НОКТУРНО

Линијо сна коју изговарам
Пределом непостојећих речи
Откривена чулом ноћи
Као неизмишљени бол
Тамо где заувек остајеш
У обнављању љубави

Где је изгубљена моћ одласка
Пре свих времена звезда
Пре звезде ослобођене вечности
У лику који љубим
Пре лика зашлог у биљку
Пре биљке враћене свом почетку
Води земљи ваздуху сунцу
Пре сунца настављеног у камену
Пре свих времена звезда
Времена звезда
Пре смрти.

ДАЉИНЕ

Излазим из високог града.
Где ли то шуме шуме
и траве расту од земље до грана
и птице расту од грана до сунца!

Та родна поља на далеке силазе реке.
и још преко њих је најлепши клас.

Крај оних шума,
испод оних птица
одзвездане су воде
што у њих је сунце пало
и још небо¹²¹

¹²¹ ДИМИТРИЈЕ ТАСИЋ –Димитрије Тасић, књижевни критичар. Рођен 1938. у Рашкој. Био уредник Студента, главни и одговорни уредник књижевног листа Видици, уредник ТВ емисија Лектира и Културни додаток ТВ Београд, главни и одговорни уредник БИГЗ-а. Уредник часописа Наше стварање. Живи и ради у Београду. У књизи „Живот пише приче“ (Удружење писаца, Лесковац, 2001) позната новинарка Верица Баторевић Божовић је објавила занимљив чланак „Професија уредник“. Ту понајвише дознајемо о животу и раду Димитрија Тасића: „Димитрије Тасић је рођен 1938. године у Рашкој, где је његов отац службовао, али су сви његови корени у Лесковцу. По очевој линији потомак је протојереја ставрофора Михајла Тасића, а по мајци, бакалске породице Нисе Јовановића. У Лесковцу је растао и завршио Основну школу „Вук Караџић“. Упоредо са похађањем гимназије у Лесковцу, завршава и Нижу музичку школу. По матурирању 1957. године, уписује у Београду и завршава југословенску и светску књижевност. Истовремено похађа средњу музичку школу у класи чувеног педагога Јеле Кршић. Дипломирао је на клавирском одсеку. (...) Димитрије Тасић, још док је студирао југословенску и светску књижевност, из „Струдента“ прелази у „Видике“, лист за књижевност, уметност и културу и то као главни и одговорни уредник. У „Студенту“ је, наимае, био од 1958. године, а у „Видицима“ од 1963. до 1965. По завршетку студија, следи војска у Загребу, а онда десетогодишњи рад на ТВ Београд, где је уредник емисије „ТВ лектира“ и „Културни додаток“. То је време од 1967. до 1977. године. Потом прелази у БИГЗ где је 22 године године био уредник филозофских издања, а последњих 12 година и главни и одговорни уредник до пензионисања средином прошле (1999) године. (...) Димитрије Тасић дуго и врло успешно уређивао је лесковачко Наше стварање. *Напомена:* Песме Ноктурно и Даљине објављене у Песмопису Мирослава Миловановића, Лесковац 1977)

ДРАГАН ТАСИЋ

ГРАЂАНСКА ДРАМА

Све је то спор без изгледа да запамћен буде!
Ко је био спремнији и бољи за друге,
Ко им је удовољио видећи у њима људе,
И ослободио се грешке и зле поруке!

Без изгледа је то да се памти за причу,
Јер пропаст ће снаћи неке друкчије птице,
Чије гнездо на страшнијем тлу широм брзо ничу,
Док краљеви пред њима да су лисице!

Да, како се ко односио према вечном граду,
Како ко се ко владао на том важном месту,
Док се сви нису обрели у најстрашнијем паду,
Као у заједничком и неразлучивом гету!

Да, озбиљнији сам био онда и од њега,
Али да ли је то податак који нешто каже,
Или смо узајамно снажна и скопчана спрега,
Чије карте посебно, свака за себе, не важе!

Лоше сам се понашао тада према другу,
У несрећи истој, мада смо се оба стекли,
А мисли нам запловиле у црвеном моћном кругу.
Да бисмо се заједно са вама опекли!

ПАД И ВАСКРСЕЊЕ ЦАРИГРАДА

Стара престоница се давно више не скрива,
Од почетака била је забораву предата,
Савез припрема учини да не буде крива,
Јер две хиљаде година поразу је непозната.

Царство се кида комад по комад због Азије,
Што је сто пута газила војска, да се снова,
И са правом мером у златни Рог слије,
Тражећи одговор у безбедности рова.

Које чудо је могло да такву мудрост спасе,
Шта блиста над градом као потпуност света,
Вечна борбена истина којој се други гласе.
Шта мудрости – стрела си минарета одапета?

Кад се, вољом божјом, народи заваде,
И обалом поникну градови Новогрка,
Застава и трака изборном цару обе раде.
Србија између Кине, Русије и Турске, трпка.

Пути, земљо, једва да останеш богата, жива.
Један цар паде, други се новој намери диже,
А бурним морем помирљив освајач плива,
И кулу за кулом, шарену, та звер ниже?

Златно царство сломљених саркофага, лепота!
Мрморим Хоруса, Себека и Тота троструког,
Зар међу звездама нуклеарним усну дивота,
Тамо где је Аустрија наследница без иког.

Пола Египта у земљу стаде, ватре трну.
Пола Египта Проксими калцедон шаље,
Фараони цареви силно птици псоглаву прхну.
За Визант, онда, Јужњаци, има ли шта даље?

Пророштво јадно, тако се земље сенки одричем.
Душа шапуће да Бог, да Исус, мимо вера,
Устају лаком стопом чију азбуку сричем,
Тражећи ударе архангелскога пера.

Паде, паде ти царство, пре звезде устани!
Престо пантокатора нека гнездо свије.
Трећи пут на Рогу, јер шта су мора шаљци слани!
Од ланаца пливача одбране друге није!
Сузо, кани, над последњим царем просеченим,
Леона тражи новог за тисућлећа драга,
И зови га мило именом неким меденим,
Нађи му, царице, мудрост, у победи Круга

СУСЕДСТВО

Понекад замишљам
Шта се збива у сањивим
Кућама у непосредној близини
Кад се испија поподневна кафа;
Људи разговарају и никад се не зна
Шта ће им пасти на памет; ја бих, као и увек,
О добрим, старим временима, заљубљен
У прошлост коју ми нико не може одузети;
Можда никада нећу сазнати ко живи на
Неколико корака од моје куће. Суседи, маштам о вама
Који год да сте? Ваше приче, слутим, не би ме замарале
У овом граду са намрштеним облацима изнад себе,
У овом граду који сија као драги камен
Изгубљен негде у олујном плаветнилу.

Граде мој, пристајем на све?

ВРАТА

На коју страну воде ова врата?
То је двосмерни пут ка киши и олуји
Као и ка топлој унутрашњости собе. Неко
У соби ослушкује шта се збива споља. Неко споља,
Ослушкује да ли има кога унутра. Да ли ће чути да је
Неко у соби и повукати да изађе? Да ли ће онај ко је унутра
Одбити да оде на пољану обасјану светлостима муња?
Да, отворили су врата и луталица је ушла у просторију
Да се склони од кише. Домаћин је казао: „Наш сусрет је нужан
То је морало једном да буде“.
Луталица рече: „Још ово да ти кажем: лутати
Или мировати о томе можемо да расправљамо,
Ако врата уљудно допусте ономе ко хоће да буде унутра,
Да ту и остане, и ономе ко жуди за даљином,
Да јој крене у сусрет...“

ВЕРНИ ПАС

Мој брат има кућу на крају града, чувану
Веселим лавежом љупког псића, љутитог
Када се устреми на случајног пролазника,
А онда стане поред ограде или се врати у своју дрвену
Колибицу. Само изгледа опасно, безазлен и спреман да
Данима стрпљиво чека господара кад он оде на пут
Са породицом. Мој брат задужи тада нашег оца да се
Брине о малом шишавку што се изврће на леђа
Кадму дође посета, трчи у круг, бесомучно
Маше репом и халапљиво граби даровану кост.
Свет малог пса, тајанствен
И пун зова дивљине, то су поља
Одмах иза последњих кућа
И плаве планине на дну видика,
Јер памти дубоко у свом телу давне дане
Када су људи припитомили његове претке
Нудећи иммало мяса на неоглоданим
Костима. Древни дани! Међутим, пас, стрпљиво
И верно, иако га маме дивљина и слобода,
И даље слуша свога господара. Није утврђено
Кад су припитомљени,
А у гробницама дец из давних племена,
Могу се наћи фигурице паса, верних пратилаца
Човека од првих времена. Псић, тако, у бетонском
Дворишту са надом и поверењем чека и чека,
На вечној стражи.

ВЕЛИКО ИЗДАЈСТВО

Будите сведоци великог издајства
Некада блиских пријатеља који су укаљали оно
Што је било најсветије у њиховом пријатељству.
Будите сведоци нагле промене у њиховом понашању:
Некада весели и бучни, сада хладни презриви,
Увредљивим ћутањем одговарају
На најлепше понуде старих знаца, заувек одбачених.
Ко ће пробити немилосрну кору превртљиве дрскости,
Ко умилостивити беднике којима је на уму једино
Уништење.¹²²

¹²² ДРАГАН ТАСИЋ - Драган Тасић је рођен 1962. године у Грделици, школовао се у Лесковцу и Београду. Завршио је Општу књижевност са теоријом књижевности на Филолошком факултету у Београду. Објављивао песме, есеје и критике у београдским, лесковачким и другим часописима. Штампана књига „Зачарана кутија“, 1990. и „Престо псоглава“, 2000. године. Удружење писаца општине Лесковац објавило је Драгану Тасићу „Књижевне акцентра“ (2004), а две године касније појавила се у издању Филекса из Лесковца његова нова књига есеја „Завичајни круг и српске теме“. Збирку песама „Силазак речним путем“ објавио је у издању Филекса 2008. године. За књигу критика и есеја Књижевни акценти добио је награду „Жак Конфино“. (...) СИЛАЗАК РЕЧНИМ ПУТЕМ – Драгану Тасићу није успутно, него усудно бављење књижевношћу. „Поезија Драгана Тасића узроста из природе његове ауторске личности, особитога двојства осећајности и уметвовања. Таквих је момената и разлога за песму и у овој новој књизи. Она не проширује, но продубљује тематски и мотивски оптимум уметничке слике живота и света. Следом француских симболиста, највећма Рембоа, трага за могућношћу другачијег разрешења, штавише другчијег узбуђења поезијом затамњеног сјаја риме, пригушене опорим животним искуством. Ове метричке структуре затамњене су игре духа, но и украћене емоције (*Саша Хаџи Танчић*, рецензија – реч пријатеља, „Силазак речним путем“, Филекс Лесковац 2008). (...) ПУТ ДО КУЋЕ – Стваралаштво прерано преминулог песника, есејисте, књижевног критичара и преводилоца Драгана Тасића појава је од значаја у нашој књижевности која тек треба да буде релевантно процењена. Тасић је био рођени песник и својим делом је задужио књижевну културу, не само на југу Србије. Свестрано образован и зналац бића поезије највише је писао о песничким књигама које је књижевно-теоријски меродавно оцењивао. Његова реч је утемељена, и стога је његов суд са респектабилном тежином. (*Јовица Стојановић*, рецензија, Драган Тасић, Пут до куће, збирка, Чигоја штампа, Београд 2014).

ЗОРИЦА ТАСИЋ

ТУГА

На месечевој нити,
звезда засузи.
У ноћ хладну,
замрзла се туга,
време мирује.

Угризла тама,
попила зеницу,
слепоћа збуњује,
пустош расипа,
у сноп везује.

Изникосе пера црна,
души запрљаној
и крике стеже.
Кандило опепели,
тамјан ожеже.

Одбегла туга,
дубине раздире,
без страха урања.
Души замрзлој,
примакла се није,
у вечност оде...

ЛАЖ

Ледена реч,
печат на срцу,
игла провучена.
Крвари свако слово,
вришти!
Лаж ме реже,
мучки изречена.

„Не брани ми реч,
па нек усна пукне,
пусти ме да кажем!”
Туђи језик
истину не кује.
А Ја,
не волим да лажем.

Јецало би слово,
кад би могло
да се чује.
Лаж је,
подмукла и слепа,
а слова,
само мисли глуве.¹²³

¹²³ ЗОРИЦА ТАСИЋ - Зорица Тасић, чланица је Књижевног клуба „Глубочица“ у Лесковцу. Добијала је многе награде и захвалнице. Поезију је почела да пише још у основној школи. Објављује радове по разним часописима и припрема материјал за своју прву збирку песама. Бави се радом на рачунару кроз професионалне програме, рекламним маркетингом и пише поезију у којој се изражава формом која обједињује више стилова, што управо чини њене песме препознатљивим.

НИКОЛАЈ ТИМЧЕНКО

РЕЧИ И ПЕСМА

Ја нисам песник
И ово нису стихови
Исписујем речи што и како
Извиру из оне тмине и хаоса
Што их у недостатку адекватније речи
Називамо душом

У душу коју оптимисти сматрају
Средиштем човековог бића
Непорециво сумњам
Срце у које се осећајни људи куну
Не верујем да имам
Па ипак речи теку
Из те виртуелне душе
Из тог проблематичног срца.

И онда, одједном,
Као светлост из тунела
Јаваља ми се знак
Речи знају за душу и за срце
И за које постојање
Ма какво да је...
Ако потеку те речи настаје песма

СВЕТ И ЈА

Шта ћу ја овде,
на овом свету,
где нежне птице нестају
а и сродници ми раде о глави?

Али, шта ће ми глава
која не вреди ни по луле дована?
Жив сам још баш зато
што овај свет трпи само такве главе.

Тако се свет и ја добро слажемо
иако се не подносимо.

Свету нико није потребан.
Он може све сам, и без милости.

Свет је потребан мени
али да бих могао живети у њему
и он и ја треба да будемо бољи,
што, изгледа, није могућно

ИДЕЈА

Она није дошла у заказани час
Извесног дана на виђење
Са судбином и неизвесношћу.

Она није одржала обећање
У које сам полагао наду
И које је испуњавало душу.

На њеној страни је живот
Мени је припало чекање и нада
Ништа, па ни ово, није случајно:
Живот и нада никад се не слажу¹²⁴

¹²⁴ НИКОЛАЈ ТИМЧЕНКО (1934 – 2004) – Николај Тимченко (6. децембар 1934 - 29. децембар 2004) рођен је и умро у Лесковцу. Дипломирао је на Групи за југословенску књижевност Филозофског факултета у Београду. Радни век је провео као новинар и лектор листа Наша реч (Лесковац). Уредник лесковачког часописа за културу, књижевност и уметност Наше стварање у два наврата (1961-1968, 2002-2004). Књижевни критичар и историчар, есејист, филозофски писац. Расправе, огледе и приказе објављивао је у свим значајнијим српским и југословенским листовима и часописима. Рукописна заоставштина Николаја Тимченка садржи више томова есејистичко-критичких и монографских радова. Задужбина „Николај Тимченко“ и Лесковачки културни центар објавили су 2008. године Библиографију Николаја Тимченка, рад Дејана Вукићевића, која обухвата 1161 Тимченков рад и 62 текста о Тимченковој личности и његовом раду. *Напомена:* Тимченко је написао само неколико песама које и објављујемо.

БРАТИСЛАВ ТОДОРОВИЋ

КАРТА ЖИВОТА

На ужареној лави грехова,
Што у грудима пржи и пече,
Картом живота
Безимени путници крећу.

У вихору великих дана,
Што одлазе са нама,
Застало дете правде,
Да одговор нама дадне.

Суд нечастиви,
Сведоке позива,
У вечност неправде,
Обмане и лажи.

Друмовима судбине,
Корача осрамоћена визија,
И аманет оставља,
Будућим поколењима.

ОБЗНАЊЕНА ПЕСМА

С муком се шамарам речима
да изнедрим који стих,
а онда уз кафицу,
новом песмом,
обрадујем женицу.

Код комшинице на спрату
моја нова песма,
постаће стара,
јер моја жена воли да ме представља.

Већ сутрадан цела зграда
о песми мојој расправља,
а мени говоре:
Јеси ли је објавио досада?

Ја им лепо кажем
да моја жена не објављује
већ обзнањује песме моје,
ал' ме опет праве коњем.

За недељу-две постах
издајник песме моје,
па ми пребацују, веле,
не можеш на конкурс Креле!

Узалуд се трудим да објасним
да ми жена песму обзнанила,
а не објавила,
ко ће њима то доказати
да сам жртва неспоразума
што га моја жена
с успехом припрема.

Нек' ме жена само представља,
јер бољи пи-ар од ње нема,
питаће се та господа,
где се скрио онај песник,
што му жена песме обзнањује,
боље и од какве телевизије.

ХЕЈ, ПРИЈАТЕЉУ

Хеј пријатељу,
шта ће ти то?
Зар ћеш тиме
постићи нешто?

Врати се путем
којим си дошао,
тамо ћеш наћи
грешку с почетка.

Опрост је чиста
када је искрена,
спознаја дарује
радост пријатељству.

Луцидност твоја
расуђивању хрли,

време је изгубило дубину
одкад заборав влада.

Шетња ће нова
пробудити страсти,
сећање ће донети
тежину истине.

А онда ће опет,
Сунце сенке правити,
изван живота таштине
озарени ћемо ходати.

САЗВЕЖЋЕ ПОЕЗИЈЕ

У земљи сужњих
у земљи несрећних
живео живот
по правилу свом.
Сузама искапао
речима мелем
и поносно носио
слободе барјак.
Сам у свему
до победе части
ловором китио
скромно сажалење.
Наде у речима
делима сведоче
божји су дар
а моја потреба.
За спас људског
што уметност пружа
војник сам на тој стражи
и снивам давнашњи сан
у времену понижења
док бдије мојим сазвежђем
ПОЕЗИЈА!

ПОТИКАНО ДЕВОЈЧЕ

Куде се дену
убаво девојче?
Дл у градине
сас љубав саткане?

Ко Сланце
сабајле излегло,
такој ти потика
на утрину нечију.

Сам си се пременила
убаво костимче и марамче
наденула и викну: Ја одо!

За које бре бегаш?
Дл ти љубав несам даја?
Које још искаш да ти дам?
Ко с танцару ме бре утепа.

Јок! Ти по своје тераш,
нит се обрћеш, нит збориш,
само пред своју ступку газиш,
ко по моју душу, девојче.

Ал, срце моје
немка утепала,
па жалост ми душу арчи
и скумина ми с тело живује
од дн кд се потика.

Сд ми цаба песме поје,
тугу лече музиканти
и које више да се збори
кд и вино у заборав те не односи.

ШЕТЊА

Један познати глумац
шетао је свог црног пса.

Једна позната глумица
шетала је своју анемичну кћер.

Ја сам шетао своју уморну главу.

Младић и девојка
шетали су своју љубав.

Сви смо шетали своје мисли,
док је Сунце своје зраке
шетало по нама и реци

ПОГЛЕД

Дунав се огледа
у очима песника,
док на клупи пребира сећања,
посматра тегљач
што се споро вуче
између стварности и ништавила.

Над Калемегданом
чују се звона саборне цркве
и неко псето завија од бола,
бука аутомобила надвладава бол,
замрзнут на крилима галеба што одлеће.

Прилика се указује на трен,
боговски лепа жена
трчи у загрљај старе ругобе.
Боже, има ли те?
да спасеш овај свет
огрезао у бесмислу,
заустављен у погледу песника,
далеко ка хоризонту
новобеоградских солитера.

АКАДЕМЦИМА

Као ноћ
Кад пада на град.
Као хаљина,
Подерана
У очима сневача,
Далеких светова.

Из искре,
У ноћима
Прхнуће нови дан,
Донеће Сунце радости
И наде деци будућности.¹²⁵

¹²⁵ БРАТИСЛАВ ТОДОРОВИЋ - Братислав Тодоровић рођен је 1972. године у Лесковцу. Објавио је збирке поезије Рапсодија младости, (1995) и Карта живота, (2006), збирку приповедака Сан бесане ноћи, (1999/2007), збирку прича Убиство смисла (2004) и романе У сенци времена (2002) и Љубав у Лисабону (2012). Објављивао је у часописима: Наше стварање, Успења, Помак, зборницима: Глубочица између обала, Сазвежђа, Јутро над Озреном, новинама: Тачка и Наша реч. Заступљен у Лексикону писаца лешковачког краја. Члан је Удружења писаца Лешковца. Данас живи и ствара у Земуну. *Напомена:* Збирку Рапсодија младости песама чини четрдесет лирских песама, које по песничком усхићењу јесу и љубавне и рефлексивне. То је поезија оригиналних звукова, обојена изузетном експерименталношћу у којима има и љубави и чежње, и мудрости и младости, и осуде тражења те „блуднице” са посебним немиром и болом; (...) РОМАН ЉУБАВ У ЛИСАБОНУ (издавач Мали Немо, Панчево 2012; уредник издања Милан Орлић); *Напомена:* У Народној библиотеци у Лешковцу крајем 2013. године промовисан је роман Љубав у Лисабону. Поред аутора, говорио је Душан Благојевић, критичар. То је романесна прича о три љубави које се преплићу у животу главног јунака Симана. Ово је сага о стварности света савременог човека, од балканских до западноевропских простора.

ДОБРОСАВ ТУРОВИЋ

ТОЧАК ЖИВОТА

(30. јун 1971)

На једном
Точку живота
Нас двоје
Две сенке
Прошлости

На путу
Чека нас
Раскршће живота

Гледамо се
Немо
И тугујемо удвоје
Далеко смо
Од среће
И љубави

Иза нас
Остала су
Ведрата јутра
Радосни дани
Страсне ноћи
И мирни снови

И мисли
Нам се саплићу
Од жеља
И чежње
Од сећања

Точак живота
Застаје
На раскршћу
Силазиш
Тужна и уздрхтала
Од нашег сусрета
А ја рањен

Стрелом
Твога Амора
Крећем даље
Носећи чежњу и тугу
За нама
И нашом судбином
Отишла си
Без поздрава
Са сузама у очима
И однела
Све моје животне радости
Сада у нама
Тихо умиру
Наша пролећа
Без цвећа
И љубави

ВРЕМЕ

Време
Луче
Данас и сутра
Окреће
Точак живота

Ваља дане
И ноћи
И године
И људске судбине.

Време иде
Без застоја
У неповрат.

МОЈ ЗАВИЧАЈ НЕКАД И ДАНАС

*(Посвета селу Гајтану,
подно Радана – део песме)*

1.

Некада
Мој завичај
Долина врлетна и зелена
Загрљена међу горама
Радана
Петрове горе
И Мајдана
Ишарана ливадама
И питким водама.

Од памтивека
У њој колевка
Кошчатих горштака
Високих јабланова
Оштрооких соколова
И бркатих војника.

.....
.....

2.

Данас
Моје село
Мртвим сном сања
Авет је над њим.

Наши домови
Тугују и плачу
На кућним вратима
Зарђали катанци
Без чељади
Без дечје колевке.
Нема прела
Ни весеља
Ни момачке
Ни девојачке песме.
Ни фруле
Ни гусала.

Умукла је
Песма пастира

Звона и чактари
И рика волова.

Нема петла
Да најави зору.
Нема орача и косача
Ни ђака пешака
Ни путника намерника
Ни ратника
Ни регрута, ни војника.

Зјапе празни торови
И штале и салаши
И млекари и амбари.
И црквено звоно умукло
Зарђала клепетуша
Уклет сан сања
Без рађања
Крштавања
Венчавања
Без опела и гробаља.
Без благослова
И радовања
Ни ко Бог да,
Наша гробља
Зарасла у коров
И шикаре
Без људског лелека
И потресне тужбалице.

ТУГУЈЕМО

Тугујемо
Од немих
Сусрета.

Тугујемо
Од погледа
Без радости.

Тугујемо
У мислима
Прошних дана.

У жалу
За сутра.

Тугујемо
Због магле
Која ће
Прекрити
Наша надања.
И наш дан
На умору
Живота и среће.

МОЈ САН

У мислима
Мојим
Титрају
Сени.

У магновању
Видим
Твој
Мио лик.
Нашу младост.
Прохујале
Дане
Радости.

Видим
Осмех твој
И мио
Поглед
Крупног
Ока твог

БОЕМ

Многе сам ноћи проћердао
Многе сам здравице испио
Много суза сам пролио
Много сам жена љубио
Многа сам срца растужио. ¹²⁶

¹²⁶ ДОБРОСАВ Ж. ТУРОВИЋ - Добросав Туровић рођен је 1935. године подно планине Радан, у Гајтану (Медвеђа). Основну школу учио је у завичају, Предејану и Лесковцу, где је завршио Вишу мешовиту гимназију, а Филозофски факултет у Скопљу. Песме, приче и записе почео је да пише у раној младости, као гимназијалац. Литерарне радове објављивао је у лесковачким гласилима: „Наша реч“, „Трибина младих“, „Наше стварање“, Лесковачки дневник“, „Помак“ и другим. Објавио је 22 књиге, 40 стручних радова и 350 новинских чланака, фелтона, прича, записа и песама. Члан је Савеза књижевника и Удружења писаца Лесковца. Добитник је угледних књижевно-публицистичких награда - прве награда Фондације „Драгојло Дудић“ – Београд, награде „Филип Вишњић“ – Београд, Златне значке КПЗ, Октобарске награде Лесковца, Ордена рада са златним венцем и других признања. Професор-педгошки саветник Добросав Туровић живи и ствара у Лесковцу. (*Напомена: Видети опширније студију „Лесковачки писци – трагови и трагања, II“ (...) ЗЕБЉИВЕ ЗОРЕ – У књизи песама Добросава Туровића „Зебљиве зоре“ сусрећемо песме посвећене завичају некада и сада, затим песме посвећене ратном детињству, у тешким данима рата и револуције. Њему су ратне зоре студене, црне, а ноћи без сна, ноћи пуне страха, пуне збогова по шумама и шпиљама које замељују безбрижну игру, о сусретима са крвавим целатима и разним убицама који иза себе остављају лешеве и згаришта. Све те слике дубоко су се урезале у памћење које нам песник на сликовит начин износи. Део књиге песник је посветио „Љубави и жени“. Наилазимо и на песме о љубави, о жени као синониму лепоте. Песник је отворена срца, искрен, на више места сетан због изгубљене драганае, али одмах потом пун оптимизма и вере у љубав и живот. (...) У књиги песама „Зебљиве зоре“ песник је на лирски, дирљив начин описао завичај, тешко време наше славне прошлости без патетике, са великом вером у слободарство, као и песме посвећене љубави и жени, деци и песничким размишљањима.(Милосав Крсмановић, књижевник, Добросав Туровић, Зебљиве зоре, Удружење писаца Лесковац 2010).*

ВУКИЦА ЂУКАЛОВИЋ

ПОГЛЕД У ПРАЗНО

Одбегла ноћ
Затишје у души
Крадем снове
Шкољкама у мору
На песку
Исписујем
Трагове јутра

Месец се пучином игра

Крик галебова
Таласа
Слутњама.
Мора
Дубоко
Поглед у празно.

МИРИС ЛИПЕ

Липа стара
Светиљке пали
Уморан дан
Улицом дрема
Раскршћа трепере
Росом
Покиданих латица.

Јесени се траг
Пролећа.

Магла на лицу
Магла у очима

Мирис липе
Свако сутра
Горе светиљке

ПОРУКА

Младости моја
Будућност је ваша
Човек је рана која
Крвари.¹²⁷

¹²⁷ ВУКИЦА ЋУКАЛОВИЋ - Вукица М. Марковић – Ћукаловић је рођена 2. новембра 1962. године у селу Славујеvcу. Књижевно стваралаштво: Варљиве стазе, збирка љубавних и родољубивих песама (Лесковац 1995). Објављивала у Глубочици између обала, часопису Ми, Нашем стварању, Помаку итд. Била је секретар Књижевне омладине града Лесковца, члан је КК „Глубочица” и члан Удружења писаца општине Лесковац и удружења „Запис”. Њене песме награђиване првом наградом у листу Наша реч. Учесвовала на Сусретима жена писаца Јабланичког округа и Југославије. Радове представљала у многим градовима широм Србије. Вукица Ћукаловић је почела да се бави писањем песама још у основној школи. Прве радове је објавила у листу Полет у Мирошевцу, касније у часопису лесковачких гимназијалаца Ми. Њене песме објављиване су у збирци песама КК Глубочица – Глубочица између обала. На конкурс Књижевне омладине Лесковца добила је прву награду, а радови су јој објављивани у Нашој речи. Запажено је њено учешће на многим манифестацијама у граду и ван града, као и на књижевним сусретима Књижевне омладине и КК Глубочица. Гостовала је у многим емисијама Радио Лесковца, учесник је Сусрета жена писаца Југославије. За те радове добијала је многа признања и награде. Пише родољубиву и љубавну поезију. (...) ВАРЉИВЕ СТАЗЕ - Поетеса Вукица Ћукаловић, иако је ово прва њена збирка песама, није непозната читалачкој публици у Лесковцу. Као средњошколка била је запажена и као распевана омладинка учесвовала је на многим литерарним скуповима. Касније је учесвовала на литерарним слављима и објављивала песме у разним листовима и часописима, а и похваљивана. Као поетеса, имала је мирне и узнемирене тренутке наше свакидашњице па је, јасно, устрепталост своје младости уносила у своје стихове. (...) Сегменти њене поезије и њеног живота јесу њене сентименталне поруке са примесама филозофије живота и живљења. Границе њених инспирација нису обележене. За сваку песму долази нови мото. Инспирише се схватљивим људским осећањима. У трагању за егзистенцијом налазимо њу, њен его, а и њеног субјекта, који је такође, на клацкалицы живота и живљења. Она се као жена и самостално биће никада не прилагођава нечијој ситуацији, нечијој неутралности, нечијој кољебљивости и тренутка неке, било које, одлуке. (*Станко Ђорђевић*, из рецензије, Варљиве стазе, КК Глубочица, Лесковац 1995).

РАДИСАВ ФИЛИПОВИЋ – ФИЛЕКС

ТИ

Остала си између,
Мене и себе,
Висиш,
Нит која те држи
Као канџа стегла
Гуши те,
Браниш се,
Нема помоћи
Луташ,
Високо
Доле понор,
Пакао
Излаза нема
Остаје да висиш
Нит ће издржати
А ти?
Кретену, идиоте,
А можда и мени.

И...

Дошла си...
Изненада, случајно...
Са фотографије
У моје крило.
Стегла ме,
стварна си.
Зрела, сочна, пожељна
као крушка мирисна.
Шапућеш...
Грлим те, љубим ти очи,
цветне груди, опојна бедра,
тебе целу.
Тишина...
Само трзаји...
неба пролазе...
Ту си.

КРУГ

Бескрај, дође у ноћи
По белом дану.
Шта сад?

Да ли је то нада,
Покушај поновног?
Вреди ли?

Мач са две оштрице.
Једна сече, друга прети,
Врх боде до бола
Мора ли?

Може ли се то издржати?
Докле,
До сада?
У бескрај,
Опет, испочетка.
Вреди ли?¹²⁸

¹²⁸ РАДИСАВ РАДЕ ФИЛИПОВИЋ - ФИЛЕКС – Радисав Филиповић је рођен у Лесковцу 1952. године. Песник, уметнички фотограф, власник издавачке куће Филекс и уредик бројних издања лесковачких стваралаца. Члан је КК „Глубочица”. Живи у Лесковцу.

САША ХАЦИ ТАНЧИЋ

ХИЛАНДАР

Ту сам и видим сребрну кишу са звезда.
Свет је Бог и дивна боја неба.

А вечношћу окружен, странама света,
Храм је непорецива вера.

Увек је иста Света Гора и исти Хиландар.

Из тела мироточивог лоза рађа плодове за причесно вино
Да мирим браћу, и синове, и народ свог језика.

Преобрази ме из телесности неправидне и привидну
И светлошћу, Господе, Искушај ме, и спаси, под Атосом!

Вечношћу окружен, странама света,
Храм је непорецива вера.

Увек је иста Света Гора и исти је Хиландар.

Светлост је освојила и ноћ и нестала,
А тишину не могах да надоговорим.

На обалском камењу слушајући таласе гледах у пучину
Безнадно празну. Ивратих се узбрдо, у Кареју.

УКРАТКО О ПОТОПУ

Овде завршава подручје воде.
Али не нађосмо обале, него нову срџбу,
не снагу већ бол сједињених голубова.
Онда смо се поново родили,
са одабраним зверима
поново поражени.

НЕБО

На дну ћутње његове
Замире твој говор,
Певачу.

Модрост му је
Мудрост.
Облак облик.

Реч да чујеш:
Сам ти под небом.
Само небо над тобом.

Само једно небо
Под којим се
Све мења.

ОПОМЕНА НА СЛУШАЊЕ БОГА

Господ је у мом бићу
најстарији господар.
Онај који чува извор
мој беспомоћни лик

Пристаје да му се молим.
Склапа сјај очију и звезда,
Ослобађа најтишу крик,
Сморен свет.

ДАНИЛОВО ОБЈАШЊЕЊЕ

Ви, који трошите живот,
Жалећи се на његову тежину,
Да бисте се уздигли до светлости,
Стањени у нит,
Верујте звездама
На мајчиној души

БРАЋА КАИН И АВЕЉ

Ако упитају за мене,
Кажи да сам умро од њиховог срама.
Кажи да сам свуда пољем у круг.

Гледај како плови ноћ
Њихове смрти,
Као да је то свачији посао.

НАЈЛЕПШЕ ЛЕТО

Имам свој ваздух и воду
И своју светлост која се прелама
И свој месец на небу које је моје.
На сваком месту,
У исти час,
Имам своје најбрже ветрове,
Дрвеће и птице на дрвећу
И своје лето које данима чекам.

Моји трагови не укрштају се
Ни са чијим.
Моје стране света само су моје
Као што су моје очи,
Уши на супротним странама,
Тело које се рачва у удове.

Остајем у кући
Коју имам само за себе.
Од јутра до вечери све је моје.

Имам свет који је само мој
Онакав какав одиста јесте
И време које припада само мени
Одвијајући се унатраг.

Можда је то било најлепше лето.
Искуством ветра гране њишу
Птице с руским срцем.
Порекло смо им већ једном заборавили.
Такнуле су у нама давни завичај
Да бисмо се осврнули за собом.

Више се не враћамо,
Самоћом поравнани међу собом.
Сунце се уздиже са наших леђа
И завршиће се кишом.
Оном, летњом.
Стрма је стаза до мирног цвета.
Да клекнем, неком тајном моћи
Овамо домаљени
Брда су удаљена, дрво од дрвета,
Камен камен дозива далеким одзивом.¹²⁹

¹²⁹ САША ХАЦИ ТАНЧИЋ - Саша Хаџи Танчић рођен је 3. новембра 1948. године у старој грађанској породици. Основну школу и гимназију завршио је у Нишу, а Филозофски факултет у Приштини. Саша Хаџи Танчић био је новинар Народних новина у Нишу (1971-1977) и главни уредник ИП Градина (1989-1994), када је постао професор у Средњој музичкој школи и директор Уметничке школе у Нишу. Хаџи Танчић је био директор Народне библиотеке у Лесковцу (2002-2006) и Народног позоришта у Нишу (2006-2009). Све ово време био је уредник нишког часописа за књижевност, уметност и културу „Градина“ (1978-1989) и лесковачких часописа Освиг (1991-1998), листа Лесковчанин (1996-2001), српског листа за духовност и сатиру Лесковачка мућкалица (2002) и часописа за знање, веровање, стварање, вредновање Успења (2007-2009). Члан је Удружења књижевника Србије и Српског ПЕН центра. КЊИЖЕВНИ РАД - ЗБИРКЕ ПЕСАМА: Записан свршиће се свет (Градина, Ниш 1973), Пејзаж с душом (Наша реч, Лесковац 1975), Лична смрт, Псалми за 2000 (Графика Галеб, Ниш 2001); ЗБИРКЕ ПРИПОВЕДАКА: Јевреме сав у смрти (Просвета, Београд 1976), Савршен облик (Просвета, Београд 1984), Силазак у време (Просвета, Београд 1987), Звездама повезани (Просвета/Књижевне новине, Београд 1990), Ивицом, најлепши пут (Свјелост, Сарајево 1990), Галопирајући војник (Српска књижевна задруга, Београд 1991), Скидање оклопа (Просвета, Биш 1993), Храм у коферу (Прометеј, Нови Сад 1995), Небеска губернија (Просвета, Београд 1997), Ратна престоница (Рад, Београд 2007), Кафкин син (Рад, Београд 2008), Лепи гробови (Танеси, Београд 2010); Саша Хаџи Танчић је приредио две збирке прича својих ранијих издања: Кључ за чудну браву (Просвета, Београд 1994), Повратак у Наис (Глас српски, Бања Лука 1997); Мирољуб Јоковић је приредио избор „Најлепше приче Саше Хаџи Танчића“ (Рашка школа/Танеси, Београд 2012), а његове приче објављене су у више антологија; РОМАНИ: Свето место (Рад, Београд 1993), Црвенило (Просвета, Београд 1995), Караван Светога Влаха (Просвета, Београд 2002), Меланхолија (Рад, Београд 2006); ОГЛЕДИ И ЕСЕЈИ: Паралелни светови (Градина, Ниш 1979), Паралелни светови (Градина, Ниш 1989), Поетика одложеног краја (Просвета, Београд 1999), Романи Миљивоја Перовића (ПОНД, Лесковац/СИИЦ, Ниш 2002), Проклетство, коначна ведрина (Рад, Београд 2002), Повлашћена места (Нишки културни центар, Ниш 2005), Корен, копрена (Филекс, Лесковац 2006), Из дубина књижевног дела (Нишки културни центар, Ниш 2007), Шест прозора и хоризонт (Службени гласник, Београд 2010);

МАЈА ХЕРМАН

1.

Тајна остаје
Тајна.

То је
Осмоугао,
Кажеш.

Ништа те не
Дотиче
Постајеш шупак.

Сваке
Ноћи
Отвараш
Свој
Прозор – мозак.

Ништа
Нећеш видети,
Ништа
Заслужио.

2.

Облепљена сам
Визијама
Неухватљива к'о месија
Одувек
Сам желела
Да
Буде
Део
Себе
У недоглед.¹³⁰

¹³⁰ МАЈА ХЕРМАН – Маја Херман је рођена 1975. године у Лесковцу. Завршила је Филолошки факултет у Београду и Филозофски факултет у Приштини. Живи у Крагујевцу.

ЖЕЉКО ХУБАЧ

ДАБОГДАО

Гледа ока са Истока
Из рукава бесу дава
Магла позна, ветрове не дозна.
С' алал тече, све истече
Испод коже много тога може.
Човек стаде! Ради што се даде
То си от'о пошто пото
Кајмак млека ама не би што си рек'о,
Не би' ништа до твог сиришта.
Сад под скут, 'де се утра пут...
Век од ватре осмех сатре
Огњиште и кућу иште
Велико ти село пресело,
Дабогдао.

ВАРЈА

Ватра каменом корача
Пут јој утрла жена.
У очи је не гледам.
А у бедра дирам.
Низ стомак стена
Под струком штав
Гола на голом
Бела
К'о да је креч изродила
И с ђаволом сам се нагодио:
У мрак још једно јутро претворио
Па нек' гори
Кад на гори Варја
Петама у месец упире.

ПЛОДНА

Дрво плодно, дрво јабуково
Без плоди не било, са душом се сродило.
Дај ми, дрво, што на грани носиш прво.

Дрво плодно, дрво јабуково,
У ветар не дај, у утробу предај,
Што са мнош сраста, никад се не раста.¹³¹

¹³¹ ЖЕЉКО ХУБАЧ - Жељко Хубач рођен је у Тузли, 1967. године, а одрастао у Зеници и Лесковцу. Као инжењер електротехнике и апсолвент београдског Природно-математичког факултета, уписао је Факултет драмских уметности у Београду, где је дипломирао 1996. на одсеку Драматургија. Његови драмски комади су до сада 33 пута премијерно изведени у професионалним позориштима у Србији (Београд, Нови Сад, Ниш, Лесковац, Шабац, Ужице, Крушевац, Зрењанин, Кикинда, Косовска Митровица и Врање), у Бугарској (Пловдив, Видин и Криали), Хрватској (Загреб), Босни и Херцеговини (Зеница) и репризирано више од 1000 пута. Дrame су му превођене на енглески, немачки, руски, бугарски и пољски језик. У издању КИЗ Алтере и Шабачког позоришта објавио је књигу драма "Бизарно" 2012. године. Као драматург је радио у значајним театрима у Србији и региону. Професионално се бави и позоришном режијом. Аутор је већег броја реализованих телевизијских емисија, два играна серијала и једне ТВ драме. Писао је позоришну критику за дневни лист „Данас“. Објављивао је театролошке есеје у домаћим и иностраним часописима. Члан је српских секција ИАТЦ-а (Међународног удружења позоришних критичара и театролога) и ИТИ-а (Међународног театарског института). Дугогодишњи је новинар и колумниста, оснивач је и главни уредник „Позоришних новина“. Члан је НУНС-а. Био је уредник издања Музеја позоришне уметности Србије и позоришног часописа „Театрон“, главни уредник Издавачке делатности Народног позоришта у Београду и драматург Српског народног позоришта у Новом Саду. Тренутно је драматург Народног позоришта у Београду. Изведени драмски текстови: Ближи небу (игран и као Осамдесетдевета), Ближи ватри, Ближи земљи, Копље (по мотивима романа Доротеј Добрила Ненадића), 'Ајдуци су опет међу нама (игран као Кланац и Било једном на Балкану), Отмица и вазнесење Јулијане К. (игран и као Комшије су криве и као Ратко и Јулијана), Косовска... и драма Бизарно. Дrame за децу: Мала сирена, Лепотица и звер, Царево ново одело у земљи чуда, Чаробна свирала вилењака Милана, Успавана лепотица, Размажени принц (игран као Зачарано краљевство и Принц неваљалац).

МИША ЦВЕТАНОВИЋ

ТРЗАЈИ

Трзаји урамљени у оку
плачу умирања над понором
повратак је најгрешнија рана

две грешне ноћи у мом завичају
са видом скамењеним у оку
два скока и ново јутро на длану

кукурузи химну разбацали
заљубљени изгубили шапат
у сећању на путу до истине
сви су срећни у несрећи туђој

ОТАЦ ОГРНЕ ДАНЕ

Отац огрне дан на плећа
гледа у бунар
и љуби бога урамљеног у небо
милујући домовину и њиву

На сред ливаде
бере мајски цвет
садећи умор на чело
преврће бисаге
и зоба земљу семеном

Тек предвече
осећа радост и смех
кад га у кревет
одведу
сутрашње жеље

ЗАР СУ РОДЕ ГЛУПЕ ПТИЦЕ

Зар су роде глупе птице,
Да се боје чудног грипа,
Па сакриле своје лице
Где се љубав баш расипа.

Искључиле мобителе,
Не примају наруџбине,
Свакодневно некуд селе,
Да их чудо баш промине.

Зато нема малих беба,
Да ми мама поклон купи.
Не може се како треба,
То ме, луди, страшно љути

БАЛКАН У ТРАГАЊУ САЊА

1.
Карпат, праотац наш,
поклони се над хумком оца –рабу,
удахну ваздух и месечину
па крену ка новом будућем гробу!

Затеже опанка опут,
баци се на коња и повика:
„Ко је са мном,
нека крене за мном!
Тражићемо груду нову,
идући путем по инстинкту
и панонском зову!“

Крену поворка
у сусрет ветрова и ноћи.
Карпат чели,
јесен га опипава,
колико ће и докле моћи!

2.
Успут колона нараста.
Певци одредише пут.

Испод табана врели песак
и камен љут!

Ноћи се хода,
даљу сања.
Тане се храна и вода.
Ватра из храстовог пања
сели се бивка на бивак.

3.
Време и године росне
под небом историју кују.
Облаци кашљају непогоду,
муњу бљују.
У блату кораци
пут бележе.

Мисли и снови гробове носе,
А дечји плач продире.
Прах је остао иза,
жеља навире,
хтење у будућност увире

ВРАЋАЊЕ

Мржња јучерашња на длану срца
понорница ово моје тело

у мени је ново јутро загазило
без лобање у врелом песку
то кореним у корену њеном

свирала ми под ребром умукла
у колену турпијају зрнца
у стабла се светлости пресвлаче

НАСРЕД СЕЛА

Насред села смо сунце пољубили
Са срца му скинули прашину
И отров са њега убли
Окачили смо га високо
Да га не прљају погане руке
Сазидали смо црвени кров над главом
Сељаци су ухватили корак
Садећи нове хибриде
Опсовали јучершњи дан
Стежући над Моравом најтоплији длан

ПОЛУДЕЛА МОЈА БАКА

Полудела моја бака
У наследство што ме има –
Врло лошег, глупог ђака,
Кога лудост стварно цима.

Пакости јој преко главе,
Не помажу мере многе,
Старомодне – оне праве,
Јер су брзе хитре ноге.

Зато она оглас нуди
Да ме прими ко би хтео.
Ком је стало да полуди
И осети чемер врео!?

БОЈАНА ЦВЕТКОВИЋ ЛЕБАНАЦ

НОВИ АКОРДИ

Ходам земљом млека и меда,
Као сенка гладна и жедна...
Непознат неко одреди судбину другу,
Уплашеном детињству овом.
Брстим со и хлеб, умор и тугу –
Нема сам карика у поретку новом.

По небу црни се гласници гоне,
Чемер и муку плетем ко паук.
Љубав ми у ништавилу тоне,
А чујем само јаук!

Непознат неко ме туче,
Краде мале радости, комадиће жваке.
Ломи ми срце, кичму на доле вуче,
У сумрак веша црне барјаке.

Лутам по мраку без сванућа,
Тражим мала људска уточишта.
А ударам у бедеме беспућа
Ударам главом у хладно, велико ништа.

Болне руке грејем марамом меком,
Чекајући у ред за хлеб и млеко.
Послушно ћутим ко гроб у кланцу,
Јер: сви смо само карика у ланцу!

Али, ја ћу да јекнем у новом звуку:
Не дам да карике ухвате,
Хоћу све за чим ме жеље вуку!
Шупље алке нек се у ланцу клате, клате...
децембар 1999.

КЛЕТВА СТАРЕ ГИТАРЕ

Зашто гитаро?
Зашто нам ратом прете?
Ја ништа не знам,
Ја не разумем:

Кажи, кажи, гитаро стара
Ти никад ниси била дете,
Никада мала!

Зашто нам болест
И беда прете?
Ја ништа не знам,
Ја не разумем.
Јер, ја сам дете!

Кажи, кажи гитаро јадна:
Ти никад ниси била дете,
И никад, никад гладна!

Зашто прете очима слепим?
Зашто нам самоћом прете?
Ја ништа не знам,
Ја не разумем,
Јер, ја сам само дете!

Кажи, кажи, гитаро тужна
Ти никад ниси била
Кљасти и глува?!
И никад од рата ружна!?

Кажи, кажи гитаро сетна!
Деци одговор треба.
И нек се чује твоја клетва!
Нека се чује, чује до неба!

јануар 1999.

ЧЕТИРИ СУНЦА И ДВЕ ХАРФЕ

Одсликах небо
ту, до силине краја,
до бескраја Раја.
У дубину се пружа,
до ивице храстовог рама.
Природу запалих,
и четири сунца да је снују.
Пет харфи да јој певају,
јер и звезде у тишини умиру.
Породих прсте,
кроз кичму да се скривају
и око рама да се свију.
Из ноћи у ноћ,
из дана у дан,
нек сликају
оно што је не видим,
оно што други не осећају.¹³³

¹³³ БОЈАНА ЦВЕТКОВИЋ ЛЕБАНАЦ - Бојана Цветковић Лебанац рођена је 1988. године у Лесковцу. Члан је КК „Глубочица” и КК „Карађорђевић”. Збирка песама: „Нови акорди”. Судећи по досадашњим Бојаниним песмама – песник је рођен. Да ли ће и даље звуке које чује и носи у себи „ослобађати” на овај начин, или преко гитаре – која је њена велика љубав и основно опредељење – остаје нам да видимо. Била је одличан је ученик и у музичкој, и у основној школи. Већ са три године (преко писане машине, од које се не одваја ни данас), научила је да чита и пише. Њене песме изненађују и збуњују само оне који је лично нису упознали. Познати лесковачки песник Бора Здравковић написао је: „Бојанине песме су зреле за њен узраст”, а да би након блиског сусрета са њом, исправио: „Не песме, Бојана је зрела!” Д. Коцић, представљајући њене песме, у Ђачком забавнику 1998. године, записао је: „Међутим, чак и међу овом талентованом децом, мала Бојана, ученица трећег разреда основне школе представља изузетак!” Димитрије Тасић, некада главни и одговорни уредник Нашег стварања, на промоцији часописа (у којем објављује њену песму) – представља је као песничку будућност Лесковца. Своје учешће на првом књижевном конкурсру потписала је шифром „Лебанац” – што је надимак њеног деле Драгољуба. Под њим је и објављена прва песма, и све остале – те је одлучила да га задржи као псеудоним. Заправо, жеља јој је да у свет уметности уђе само са њим, као презименом.

ДРАГОЈЛА ЦВЕТКОВИЋ

НЕИМАР

Кад пође
Човек спрема своје паперје снова
Надима дамаре мелодијом јутра
И после
Сунцем жеже тврде табане земље
Врелином прти стазе неслућених даљина.

Кад пође
Човек понесе драге амулете
Крило птице у сећању
Једну малу звезду на видику.

Кад пође
Човек обасјава сунце ватром
Мења успомене за месечев јутарњи круг

Кад пође
Човек понесе у очима
Згуснути цвет вечерњег сунца
Црну ласту ноћи пред вратима
Једну малу птицу што искри под трепавицама.

Кад пође
Човек се предаје миљу далеког пута
И иде он врео
За собом оставља
Тешке стопе сагореле крви.

Кад пође
Човек понесе све што има
И не мисли да се врати
Јер остале су стазе тромих дана
Јер пошао је
Из нове глине да ствара свет.

ГОБЛЕН

Идем небом твојих снова
Што смеши се недокучивим сутоном
Пребирам остатке слаткиша
Трепавицама мрсим паучину светлости.
Идем стазом дугиних боја
Што руке пружа даљини
Будим цвркуте уснулих птица
Да јутро на крилима понесу
Идем
Даљином видик цветава
Успут
Дечаџи беру цветове
За нове хаљине девојчица.

УМОРНЕ ОЧИ

Труне се трепавице
Крте ко сува грана

Жедних усана, сувих трептаја
Зенице испијају дно собе

Беоњаче пресвлаче
једну невину сузу

У мрежи слутње
паук сише другу немоћну сузу

Очи полако отичу
Погледима замућеним.¹³⁴

¹³⁴ ДРАГОЈЛА ЦВЕТКОВИЋ – Драгојла Цветковић, песникиња из Лесковца, оглашавала се у часописима. Заступљена у Песмопису Мирослава Миловановића у којој су објављене песме: Гоблен, Уморне очи, Неимар и Пут. Посебно су запажене њене оцене о песничком раду Иванке Стојановић, ауторки више песничких збирки и романа.

КОСТАДИН ЦВЕТКОВИЋ

ХИЉАДУ ЗАШТО

Понекад, када скитам,
Дешава се да се запитам:
Зашто рибе неће да лете,
А с неба падају комете?
Зашто се диже велика граја
Када кокошке носе јаја?
Зашто лопта само одскаче,
А кад се удари не плаче!

Зашто људи толико раде,
Морају ли новац да зараде?
Зашто неки галаме, туку,
Да би другом задали муку?
Зашто нас дању сунце греје,
Ноћу месец као да се смеје?
Хиљаду питања себи дам,
Ниједан одговор не знам.

ЛЕПО, ЛЕПШЕ

Лепо је дрвеће,
Лепше је пољско цвеће,
Леп је добар сан,
Лепши сунчан дан.

Леп је мали Бата,
Лепша сека Ната.
Леп је цео свет
Као најлепши цвет.

Најлепша је нама,
Сваком своја мама,
Која нас роди
И кроз живот води

СТАРОСТ МОЖЕ БИТИ ЛЕПА

Кад изгубих младост,
постадох песник, на моју радост.
Замених једну срећу другом,
са једва приметном тугом.

Великова је човекова срећа,
када се као младић осећа
Старије особе, када стварају,
као младићи се осећају.

Умни људи старост не признају
и у позним годинама стварају.
Немају време да мисле на старост,
већ на породицу, рад и радост.

Песник је млад када пише,
као расветани багрем мирише,
доноси народу разоноде и среће,
песма и лишће и гору покреће.¹³⁵

¹³⁵ КОСТАДИН ЦВЕТКОВИЋ - Костадин Цветковић рођен је 8. априла 1939. године у Лесковцу. Школовао се у Лесковцу, Власотинцу и Нишу. Након завршетка школовања, готово цео радни век провео је у архитектонско-грађевинском бироу као пројектант. Дечју поезију базира на искрености и једноставности, својственој деци, са уметнутим речима локалитета Лесковца. Објавио је збирке песама „Сјај звезда“ и збирке „Нераскидиве везе“ у издању Књижевног клуба „Глубочица“ из Лесковца, (...) **НЕРАСКИДИВЕ ВЕЗЕ** – Уколико је писац Костадин Цветковић омеђио свој „резерват“, стваралачки простор, можемо сасвим сигурно рећи да су у њему и девојчице и дечаци, и баке и деке, и маме и тате, шарено цвеће и све оно што их окружује. Његова поезија, свих 37 песама са загонеткама, егзистира на аутентичном искуству са сигурном поетском основом. (...) Ове песме јесу песме о љубави, срећи, лепоти једног детињства. Било је сувишно да их класификујемо или као емотивно-рефлексивне или као чисто дечје песме, песме о деци. Писац налази неискоришћене просторе и дозвољава да сама песма све каже. То је право осећање за лирске песме за децу. Речи које носи са собом и које су у њему поодавно сведоче да могу бити и у дечјем срцу. Ако бисмо тражили било који узор, а он га за сада нема, можемо констатовати да се само по вокацији приближава Змају. (*Напомена: Видети студију Лесковачки писци – трагови и трагања, I том, Лесковац 2015*).

МИЛОРАД ЦВЕТКОВИЋ

РАДНИЧКО СРЦЕ

Одмори мало радничко срце
Многе смо норме ударнички тукли
Одмори мало прејако срце
Много смо радили, много смо вукли.

Одмори мало поштено срце
Многе смо зоре сачекали плаве
Одмори мало уморно срце
Много нам тога прешло преко главе.

Ал неће срце, не слуша приче
Навикло јадно у грудима да бије
Ал неће срце, неће ни да чује
Никада досад застало није.

А кад једном престане да љуља
Кад спадне књига на задње слово
Престаће груди радничке да жуља
Тад нема трампе – старо за ново.

БЕЗИМЕНА БЕЛА

У строго поверљивим документима
Страних обавештајних служби
У архивама тајни, у насловима
Тиражних новина, на фасадама
Оронулих зграда, у предграђу
Где живи сиротиња загледана
У небо, реку и чамце, у белинама
Млечних путева и странпутица
Нема твог имена на крилима птица
У сафирима скупих огрлица
Дуж забачених улица.

Ни сенку на булевару никако да ти сретнем
Или било какву мрвицу са твојих
Усана неугољених на потоцима
Мојих очију, обневиделих, тако

Немоћних да те запазе док снена
И тако превише безимена
Одмичеш пољем у лакој хаљини
Препуној мириса давно умрлих љубичица
Стазом угашених звезда репатица
Као преплашена грлица
Откинута трешња белица.

АМАНЕТ

Наш виноград хтели су да купе
Древну радост породичне среће
Давно беше, још сам био дете
Али памтим да им отац рече:

Наше вино није на продају
Нема пара кол'ко оно вред
Брдо злата можете да дате
Има ко ће лозу да наследи.

Неки људи са торбама пара
Отишли су, нестали без трага
И сад рађа слатка тамјаника
Док је гледам са кућнога прага.

Оде отац небу у походе
Аманетом мене одредио
Да виноград као очи чувам
Лозу златну ја сам наследио.

ЦВЕТАЊЕ ТИШИНЕ

Цветај
Тветај тишино
Господарице
Успаваних славуја
Варалице
Пропалих музичара
Убицо
Залуталих звукова

Онемоћала љубавнице
Пијанаца
Што умиру
У ноћи пуног месеца
Чаробнице
Глувих флаута
Давно нестало
Варошког оркестра
Цветај тишино
Слободно цветај
У овом граду
Нема више паркова
Занемели
Продавци штампе
Плачу
Због твоје лепоте
Клањају ти се
Каријеристи
Искежени у магли
Билбордова
По којима пљује
Сиротиња
Цветај

Само цветај тишино

И никада
Не буди цвет
На мом реверу
Избледелом од чекања
Станичних курви
Не спавај
На њиховим уснама

Јер тамо живе
Нерођена деца
Цветај

Цветај моја тишино

На овом булевару где сви верују
Да су олош и памет
У некаквом сродству
Цветај
Али не буди цвет
Постани лек
За бројне промене
На можданој кори
Душевних болесника
Јединих сувенира
У небеском врту
Који лелуја над мојом главом
Зароњеном у песак
Прислоњеном
На хладно железно
Змијоликих шина
Заљубљених
У експресни воз
У његово бунцање
На чувеној релацији
Париз – Београд
Скопље – Атина
Цветај

Само цветај тишино
Али не буди цвет
Мила моја душо¹³⁶

¹³⁶ МИЛОРАД ЦВЕТКОВИЋ – Милорад Цветковић је рођен 1951. године у Лесковцу. Новинарством се професионално бави од 1977. године. Прозу и поезију објављивао у крушевачкој „Победи“, лесковачкој „Нашој речи“, часописима „Књижевна реч“, „Освит“ и „Наше стварање“. Заступљен је у антологији социјалне лирике (др Тоде Чолака) а 1987. године објавио је збирку песама „Радничко срце“. Књига кратких прича Милорада Цветковића „*Чоколадни зец*“, у издању „Народне књиге“ из Београда, објављена је 2002. године. Живи у Лесковцу, пише и често одлази на реку. На првом конкурс у „Свитак“ лесковачке Издавачке куће „Филекс“ за роман „*Варљиво плаво*“ освојио је 2005. године прву награду, а песмом Аманет освојио 2014. године прву награду на Винском балу у Власотинцу. Добитник је више других признања за новинарски и књижевни рад.

МИОДРАГ ЦВЕТКОВИЋ

ЗАЛУДНЕ СПРАВЕ

Две ноћи и два дана живим у храму
чији се зидови руше.
Не да ми невидљива рана
да усправим кичму душе.

Затечен усред јаве,
шта с руком, срцем, дланом?
И где да склоним чело главе,
пред новим мраком, новим даном?

Затечен усред јаве
свима на путу и на сметњи,
држећи залудне справе,
одолевам ли претњи?

Ал трећег јутра, трећег јутра,
пробуђен из страшне јаве,
видео сам оно дивно сутра –
што ће ми тек доћи главе.

ПЛАЧ ДЕТЕТА

Плач детета светло у соби пали –
док једна сенка улицом иде,
али је нико из куће
не виде.

ОРФИЧКА ПЕСМА

Страшна се судбина спрема,
кад излаза, кад наде нема...

ТРЕБА ОТИЋИ

Треба отићи,
без пртљага и трага,
само са својом душом,
као са шаком блага.

Пробудити се далеко
(сред неке друге јаве),
на топлом песку,
крај воде плаве.

Подићи склониште
у шуми, тамо,
(од алата треба
конопац само)

Па једног дана,
кад благо јутро сване,
разапети душу,
да зарасту ране.

ЉУБАВ

Између четири зида
твоји образи зрели
греју, под тихом сенком стида,
успаничени, смели.

ЗАВИЧАЈ

Своје ћу лице
оставити
на некој стени
да у повратку
препознам пут

ПОДНЕ

Одавде до бреста
педесет корака има.
Не померам се –
корача у мислима.

Са топле стене
гледа ме гуштер, као са прамца,
На пучини летњега дана
срећемо се као два самца.

Живот је стваран, али на овој врелини
ко да ме држи невидљива струна –
померам ли се, у тој тишини,
прхнуће птице иза неког жбуна.¹³⁷

¹³⁷ МИОДРАГ ЦВЕТКОВИЋ. - Миодраг Цветковић рођен је у Лесковцу, магистар економских наука. Поред писања поезије, бави се и превођењем руске модерне поезије. Објављивао је поезију и преводе руских песника у часописима. Објавио 2013. године збирку песама Залудне справе. (...) ЗАЛУДНЕ СПРАВЕ – „Огласивши се првим стиховима још пре двадесетак година, Миодраг Цветковић је нестао са јавне песничке сцене. Али, како данас видимо, не и из своје песничке радионице или пећине, како би то наш песник могао да каже (као у песми Моја драга: Понео сам/ са собом/ једну од пећина./у коју се понекад повлачим). (...)Необичан, како рекосмо, наслов књиге – Залудне справе, позајмљен од наслова једног циклус књиге, односно једне песме, необичан је и по свом споју нечег одвећ стварног, конкуретног, опипљивог, одремењеног (справе) и апстрактног (залудно), а такав спој (стварног и апстрактног) песнички је изазован, не мање и ризичан, али му се због његове моћи откривања новог, незаног, неизрецивог, песници радо приклањају, а због његове необичности и заводљивости обилато је рабљен и од песника почетника (комад наде, ивица сна...). Међутим, неизвесна је то игра и само прави песници могу да уђу у њу, и да се у њој не заплету.“ (*Димитрије Тасић*, Залуднице Миодрага Цветковића, рецензија, Залудне справе, Чигоја Београд 2013).

ТОМИСЛАВ Н. ЦВЕТКОВИЋ

ПИСМО МАЈЦИ

Неписмена биљко
Мајко
Враћам сва твоја дозивања
И ноћи бесане
Враћам ти успаванку коју никада ниси
Умела до краја
Сада је ја причам
Ал никог да успава
Већ буди
Чујеш ли
Испред наше куће
Хоће сунце да закољу
Месецу да подвале
Праве клопку
Небо да ухвате
Неписмена биљко
Мајко
Краду нас
Сваке ноћи
Понешто отиче

КАД ПЕСМА БИВАМ

Кад песма бивам
Као да са висине
Снивам
Сливам
Саливам

О гордог ли мене
С рекама под пазухом
С ливадама под калпаком
Небу у нарамак

Ни сна
Ни ноћи
Ни суза
Ни моћи

Поглед
Даљина
Ништа
И нигдина

МОРАВО, ХАЈДУЧИЈО МОЈА

Мораво
Хајдучијо моја
Легенда те излегла
До искона

Историја истргла
Извору
Чула си начула
Чукундеде беседе
Чила си чилила
Чари чуперака
Вазносена
Витештвом
Временом

Крварила
Каменом
Камцијом

Хранила и харала
Плашила и праштала

Мораво
Хајдучијо моја
Ћутим те
Речито
Зборим
Заумно
И
Глувим
Од гласа
Големога ти.

ВЕКУ, ВЕТРУ...

Плачи веку
Векдане
Веклане
Векосане

Ни године
Невесте
Ни ноћи
Несвисле
Отужит не могу
Тугу
Тулуду
Да птица буде
Човек се укопа
Кртица да буде
Окрилати
Ватра му ватру
Не гори
Сан му сан
Не снује

Будан се месецом
Инати
Сунцем омајан
Небом олајан
Снагом окаљан
Веку
Ветру
Вртиште

ХРОСОВУЉА ХРАМУ НЕБЕСКОМ

Дечани високи
Вид векова
Вознесење
Вилиндвор властеле,
Меропха,
Раба божијих
Од Котора до Косова равна.
Фра Вита Которанин градитељ Дечана
И протомајстор Ђорђе

Те животописи из Приморја
А мед' њима Срђ грешни једини уклесан
На капителу...
Је су ли слутили
Да ће рукотворенија њина
Наум им немушти и мненије муњолико
Домашити наше дане
Дечански вековане?
Из Дечанске хрисовуље Немањића лозе
Стефана Дечанског, Душана Силног...
Царева и краљева иних
И ти свеци усудом клети
Што аждахе крстом кроте
И ти световњаци што судбином својом
Суд векова следе
И то небо плаво мермерне дубине
Анђели бели што крилате васељеном
И крст чудотворни...
Све то сада к'о некада,
Од вајкада
На вечити поклич склањају
И постојањем времену одолева
У људима временећи.

СЛОВО О ЖЕНИ

Од Твојих очију сунце би могло
Да ослепи
Од Твојих надања сво лишће би могло
У птице
Сво биље у нежност
Да се претвори
Од Твојих аукања громови би могли
Да заћуте
Од Твојих суза воде би могле
Да се подаве

ГОВОР БИЉА

Чудног сам се посла латио
Мајко немушта
Од земље би
Да појас телу направим
Од горе би
Да кладенац оку ископам
Од биља би
Да речи нове измамим
Па кад земљом газиш
Струком да осећаш
Па кад гором ходиш
Жубором да ме чујем
Па кад се биљу подаш
Травке нек ти говоре
О сунцу и вили
О сањару и води.

ЉУБАВ

Љубав је дан који почиње сунцем
Љубав је ноћ која почиње месецом

Љубав је подне разроко

Љубав је биљка залутала у цвету
Љубав је суза просјака који нуди
Љубав је јасика која луди
Љубав је лист који ветар пролећем буди
Љубав је соба коју паук мрежи
Љубав је звезда која нам под језиком лежи

Љубав је реч која опија
Љубав је снага која убија

ПОРУКА

Никада нећу наћи бољег друга
Од тебе
Од успомена направићу легенду
Од љубави – мит
И бићемо
Било је то некада
Ништа што сам до сада учинио
Не поричем
Тајим
Ни име дану када је први пут
Почело да снежи
Он је дангладан свега живог
У нама
Он је дан ми
Данти
Он је дан
Већи од свих
Од тог дана па до неког другог
Крилатиће наше речи писма
Снови наши биће пуни цвећа биља корења
И свако јутро почињаћемо
Било је то некада
И бићемо љути
Ко дотле никада

ОТИМАЊА

Не можеш ме
Тмином
Осветлити
Прелепо је од дана
Што те не примећује
Нити ме зором
Твојом
Можеш озарити
Предобро је мога тела
Што се зраку твојом
Не подаје

Не можеш ме
Водом

Осушити
Премудро је од земље
Што те не признаје
Нити ме биљем
Својим
Можеш озеленити
Толико се птица моја
Небу твоме
Предаје

Где трулеж зри
Тамо и биље буја
Тако је
Од памтибиља.¹³⁸

¹³⁸ ТОМИСЛАВ Н. ЦВЕТКОВИЋ – Томислав Н. Цветковић је рођен 18. јула 1933. године у Горњем Синковцу, код Лесковца. Основну школу је похађао у Турековцу, Гимназију у Лесковцу, Филозофски факултет завршио у Скопљу а Високу школу друштвено-политичких наука у Београду. Објавио је шест књига поезије: „Отимања”, Наша реч, Лесковац 1968, „Веку ветру”, Стражилово, Нови Сад 1974, 1974, „Хисарски одзиви”, Слово љубве, Београд 1979, „Земно бреме”, Градина, Ниш 1984, „Увир”, Књижевна заједница Нови Сад 1991 и Урок (Пљевља 2006, за коју је добио награду „Блажо Шћепановић” за 2005); две збирке прича: „Пукотине”, Запис, УКС, Београд 1979, „Фотографија изнад кревета”, Просвета, Београд 1996. године; „Лесковац – црвени град”, романсирану монографију (у коауторство), Народни музеј, Лесковац, 1989. године. Добитник је награде „Драгојло Дудић” Републичког одбора СУБНОР-а. Аутор је историјске драме „Војвода Никола Скобаљић”, која је доживела три издања: у Лесковцу (Народно позориште, 1972) у Београду (Издавачко предузеће Рад 1994. и Завод за уџбенике и наставна средства, 2000. године). За драмски текст „Алигатори” – отужна комедија, добио је награду „Исак Самоковлија”, 1991, Међународна заједница за културу Пљевља. Аутор је прве послератне драматизације култног романа „Нечиста крв” Борисава Станковића (Југословенска агенција, 1968) и нове верзије „Доживљаја Николетине Бурсаћа” Бранка Ћопића, 1971. Објавио је две поеме: „Бакља комуне букти”, 1979. и „Од преслице до посветнице”, 1984. Затупљен је у лексиконима: „Југословенски савременици – ко је ко у Југославији”, Хронометар, Београд 1970, стр. 155, „Југословенски књижевни лексикон” (друго допуњени издање), Матица српска, Нови Сад 1984, стр. 107, „Ко је ко – писци из Југославије”, Ошишани јеж, Београд 1994, „Библиографски лексикон – 4700 личности – ко је ко у Србији”, Библиофон, Београд 1996.

НИКОЛА ЦВЕТКОВИЋ

НЕМЕСИДА

*Она је кћи Океана
и има нешто од Афродитине лепоте.
Она је богиња смрти у животу...*

I

Испашта дан у теби подневом
Покајање у мутном се крви
препознајем те у себи неодазивом
Док одјекујем простором ни последњи ни први.

Пустарама ветрови се леме
Босе гране сад уздахом вију
У подребрици злослути се доме
И горко вазноћ слутњом лију.

Острвило се сунце у својој јатки
Сустају речи огољене у непроболу
Свелост је безнана, а дани јетки
Што се крто руше са звездом на помолу.

II

У теби свиће, гасне, ведри се и облачи
Јутром шума се исконски препорађа
Октобар нагорели у април се пресвлачи
Са планинама трајеш и биваш све млађи.

Капља си лековита што из непробола кане
Муте се врела сновиђења и јаве
Чекам да то и у мени сване
Док усправе се непогодом похаране гране.

Има у твојем лику нешто од месечине
Што с висине точи се на босе гране
заокорениш да постојанство не мине
Звезде ти у погледу зањихане.

ГДЕ ДА ЈЕ НАЂЕМ

У вијалишту маљивих боја
У коловиру гибавих таласа
Под стрехом жеженог звука
Срце тумара
И тражи се
У ненађеном
Одсеви пурпура
У вештичијим сенкама
Прсти се жалцем грче
Бокови замину
Нутрина вреба срам

Проклиње низбрдицу
Заметних корака
Без раскршћа
За усудна сусретишта
А стопе маме кораке
У походе
Тајним стазама
Лептирастих трагова
Скобљених табана
Иде
А стиже натрашке
Богазом
Даљина клеца

На десну устаје
Крочи луњавао распућен
Оглуве простори
Безданих чула
Заслепи време
Али ње у одзиву
Нема.

СВЕТЛОСТ ЗЕМЉЕ

I

Сунце у расколу жари припитомљену таму
Кад истина је једина светлост земље
Што никад не гасне у своме пламу
А враћање вечног праху је безмље.

Сунце у расколу не зна за покој и пепелиште
И кад се јутром рађа а с вечери гасне у трептају Дана
Вечног путнику намернику осветљава исходиште
Кад му сија празнина и боли незнана рана.

Сунце у расколу светлост је виловита,
И када жари разоткрива будућност ватре
Прељубе племенитих узвинућа пре свита
Семе небеско ништа не може да затре.

Сунце у расколу, у оку дивље јато
Живот без жара у сунцу – на прагу је бездани.
Ономе ко силно жели путем се раздани
У вечној кретњи живљење је пребогато.

II

Сунце у расколу сија и пре сванућа
И не зна за голи мрак суштајања
Оно је једри изданак узвинућа
Неугсиво пламти и не зна за покајање.

У дослуху са подневом окато зенити
Врхунцем такне најдубље дно хтења
Будућем свитању испреда златне нити
И себе ствара из свог сјаја и озарења.

У предвечерје учи небеса зарном руменилу
И звезде далеке да буду себи јасне
Та светлост свесвета на јетком тавнилу
У расколу, као со земље, никад не гасне.

Сунце у расколу сија и пре сванућа
И не зна за голи мрак суштајања
Оно је жарки изданак војног утрнућа
Неугасло пламти и не зна за покајање.

ВЕДРЕ ТМИНЕ

Тавним од несна.

У љубичастој вази
Небо гасне.

Препознајем се у далеком одсеvu.
Дан сахне.

У стакленцу дечјих гласова
Трне

Тавним од насна.

МОЗАИК

Сневање је једини начин
Да се постоји

Самовање је једина могућност
Да се не изгуби име

Туга је једини пут
До препознавања

Храброст је бити најближе себи

СРПСКО МИШЉЕЊЕ

I

Из васцелог утока и истока,
Рађај духа из здравља народа.
Српству су кореништа дубока,
Бране се од лажног исхода.

Из главе је народа цијела,
Отпором вековитије од људи,
Пресабира небеска видела,
Умовањем трезвено руди.

Море му је до колена,
Оплоди ли га недоба,
Оглави разуму копрена,
Истином тврђом од гроба.

Враћено затрвеним коренима
Сажима ушћа и изворишта.
Хитро узвијојла друмовима
Поникла попришта не опрашта.

II

Обдани се заметљивом речи.
У смрти му клете зловиђаје.
Непробол се змијовањем лечи
Кад гризу змије из потаје.

У изгону селидбене вретенице
Затирањем утуле огњишта
Припојале обесине злослутнице
У полому сјактило зањишта.

Попришта му јадовакну сричу
Праочинством клете раздеобе
Пресркнуло: са причам ти причу –
Мрачњаци вију да га угробе.

Умиљато опстајање на муци
Селидбено озакони животом.
Растржу га кривељани вуци
Све небило свило се уротом.

ПЕСМА О СУТОНУ

Пођи вечерас са мном
Док ваздух претвара се у птицу
Пођи...
Док небо пушта своја вечита јата
Пођи док незаборавак – Сутона
расцветава у твоје и моме телу.

Зовем те гласом предвечерја
Пођи: и певаћу ти песму о Сутонима¹³⁹

¹³⁹ НИКОЛА ЦВЕТКОВИЋ - Никола (Чедомира) Цветковић, есејист, песник, књижевни историчар, научни и педагошки радник, рођен је 21. јуна 1939. године у Лесковцу, где је завршио основну школу и гимназију. Дипломирао је на Филолошком факултету у Београду на Групи за југословенску и општу књижевност. На истом факултету редовно је похађао наставу на трећем степену (Група за историју књижевности), где је магистрирао 1973. године са тезом „Поетика Милана Дединца“; и докторирао 1981. године са тезом „Песничко стваралаштво и поетика Милоша Црњанског“. (...) По завршеним студијама 1964. године, враћа се у Лесковац и ради најпре у Културно-просветној заједници среза и општине Лесковац, а од 1971. године у Народној библиотеци „Радоје Домановић“, где је дуже време био управник. (...) Од 1984. године ради на Филолошком факултету Универзитета у Приштини као професор Опште књижевности, а од 1989. године предаје и на посдипломским студијама Преглед књижевних теорија. Именован је за продекана на Филозофском факултету у Приштини 1991. године. У два маха на Филозофском факултету у Нишу предаје Општу књижевност; а од 1993/94. ради као редовни професор Учитељског факултета у Јагодини, где је био и продекан за научно-истраживачки рад и предаје Књижевност и Књижевност за децу као и на посдипломским студијама Преглед књижевних теорија, истовремено обављајући и дужност шефа катедре. На Филозофском факултету у Косовској Митровици предаје Општу књижевност и као ментор води магистранте и докторанте. (...) За више од четири деценије бављења књижевно-критичким, научним и списатељским радом публиковао је више од 550 библиографских јединица. (Библиографија радова наставника Универзитета“ (1990 - 1995), књ. IV, Крагујевац, 1996. године). (...) Песништво Николе Цветковића (Лесковац, 1939) није довољно запажено, упркос чињеници да је овај песник до сада објавио преко стотину песама у разним листовима и часописима, да је антологисан и да је једним делом квалитетно презентован у збирци „Све за љубав“ (1979). Прву песму „Све за љубав“, према којој је насловљена и прва књига песама, објављује у „Омладинском гласу“ (Наша реч, Лесковац, 18. фебруар 1956).

ВУКАШИН ЦОНИЋ

ДОК РАСТЕ ДАН

Од звезде до звезде расте дан
У неухваћеном лету птица
У недораслом расту трава
Расте дан...
Ја хоћу да имам птице у рукама.
Све птице на свету
Ја хоћу ветар да будем
Јачи од свих ветрова
Ја хоћу река да будем
Да уроним у њена отицања
У сиви бескрај да одем
И свим људима да кажем
Да волим све реке света
Да волим сва пролећа света
И све своје вшњаке да позовем
Да оду сунцу певамо.
Сва брда у лету да прескочимо
Да коло шарено у бескрај заиграмо
Песму птица да запевамо
Звезде у наручју да понесемо
Ми – момци света
Док расте дан
Док расте дан
Од звезде до звезда.

Сан сам овај украо
На једном углу улице
На једном раскршћу
Растргнутих жеља
На једној међи
Између јаве и сутона
На неутабаним ходовима бола
Па сам на брдо
Што мирише на јагорчевину
Очима хоризонта
Досањао овај сан
Док су мрави гасили совју радозналост.

ЕПИТАФ ПРИЈАТЕЉУ

Био сам ветар
А сад сам грудва недооране земље
Једно сећање
Што се низ олуке слива
Један сиви дан без имена
Што ко зна куда одлази без путева
Само ми је жао
Што остављам једно тек рођено дисање
Један прегрш скривених жеља
Откинуто парче неба испуњеном дисању
Био сам ветар
А сад сам грудва недооране земље
Један сиви дан без имена
Једно сећање
Што се низ олуке слива.

НА САЈМУ СУНЦА

На сајму сунца
Хтео сам да купим слику
И да капљичасто просветлуцам
На површини реке.
Да узмем нарамак јагодица
И ковржаву контуру косе
И очи –
Моје недокрајне жеље.
Све одблеске
Љуљашкања и нада.
Био је сајам сунца.
Купио сам парче реке.
Сунце је однело непродате слике.
Пољубио сам образ реке
Потамнео од вечери
И моје очи су тада нестале –
Сиво и дубоко.

ГДЕ ДА ТЕ НАЂЕМ

Не знам где да те нађем.
А желео бих да те принађем у мојој крви
Да у том врелу затворене пролазности
Изговорим само две речи: о рађању и о смрти.
Где би могла да будеш кад ниси у мом оку
Ја сам се вратио са наших обала
Сав сед да те принађем у незаборавној смрти.
Ти ниси дошла, ниси поновила кораке
Куда је требало нашом заклетвом да прођеш?
Чекам те само још тренутак до смрти
Да ти поновим давно изговорене речи и заклетве.
А ако не дођеш, ја ћу без повратка
У једну ноћ без свитања отпловити.

Дозволите ми, пријатељи
Да ово вече утопим
У камене очи риба
Што језара носе на раменима новорођенчета
Само ми ове вечери дозволите
Да сам у науручју понесем брегове
Што су на крилима галебова
Израсли до бесвести
А сутрадан наставићемо
Песму врба
Што ноктима пара образ реке.

* * *

Нека ми неко каже
Да ја нисам обичан човек
Даја нисам једна грана
Истргнута из врбака крај реке
Откинуто парче земље
Из утробе мајке
Што ми једне вечери
Удахну јутро што на млеко мирише
Нека ми неко каже
Да ја нисам птица
Изроњена из бола
И крила што ми у лету расту
До облака
Па сада кажите
Зар нисам и ја обичан човек
Једно јутро задојено
Белим смехом птица у лету.¹⁴⁰

¹⁴⁰ ВУКАШИН ЦОНИЋ - Вукашин М. Цонић рођен је 1935. године у црнотравском селу Брод, махала Белчине. После дипломирања на београдском Правном факултету, поред редовних послова у струци, интензивно се бавио књижевном и новинарском делатношћу. Његово најпознатије дело, романирана хроника *Далеки бели путеви* (Лесковац, Наша реч 1969) је, у ствари, споменик свим логорашима фашистичких концентрационих логора у Норвешкој. Као да је и сам био логораш, успео је да сугестивно и живо наслика време фашистичког мрачњаштва, мучног логоровања, ноћних траума логораша... У збирци прича *Укус земље* (1971), Цонић дочарава црнотравске гудуре, печалбарство и горштачки менталитет својих земљака. И сам поникао на тој планинској врлети, на једном месту у причи *Олутина* каже: „*Крв ми се претвара у планинско врело, клокоће, удара у слепоочице, у мозак.*“ Свој таленат је потврдио на многобројним конкурсима низом награда за кратке приче и драме. *Напомена:* Опширније о раду В. Цониће видети студију Д.Коцића „Лесковачки писци – трагови и трагања, Лесковац 2005. (...) Цонић је млад умро и није имао времена да оствари пуну меру своје даровитости. Десетак прича из његовог необјављеног опуса, већ награђених на ондашњим конкурсима, дакле цела једна књига, може да издржи и строжији критеријум савремене читалачке јавности. Но, наравно, уђемо ли у генезу те литературе, ако књижевно-историјски осветлимо његове започете и пређене путеве, не искључује се могућност увида да је један писац таквог карактера такође широк по тематском и жанровском испољењу, када продубљује своје мотиве и износи их на видело оно историјско и животно општељудско. „Далеки бели путеви“ и „Пре зоре“ нису оскудна проза фолклора и етнографских равни, попут „Укуса земље“, већ савремена проза, мање или више, попут оне каква се неговала неговала после Другог светског рата. Вукашин Цонић се као млад прозни писац развијао под утицајем ратне литературе тога доба. Појавом Вукашина Цонића, први пут у лесковачком књижевном миљеу посматра се живот из једног новог, сасвим реалистичког угла логораша, слично тадашњој херојици и неком готово митском прилажењу човеку који се, интерниран у далеку Норвешку, одупире далеко већим силама од себе. Тај човек се бори надчовечански за свој људски и национални опстанак, да би могао слободно да живи. (*Саша Хаџи Танчић*, Помак, 2008, бр. 41, стр. 6)

РАДОСЛАВ ШУШУЛИЋ

УГАЉ

Нешто као угаљ спава у мени
Ни корење да позелени
Ни обиље сна некуд да се помери
О птицо
Непријатељска хаубицо
Залупај перјем
Полудели ако можеш у утроби земље
Нека се зна
Да избистрено око на листу
И сам лист
И предњи нишан
На лобањи сам ја
Ко може да сазна
За љубав моју
За девојку од прућа
Која живи од пожутелих тачака на колону
Ни мајка чак
иако се вековима храни
од моје лобање
Не з ако сам ја
Ко онда силази са света
Ко сме рећи да сам смрт
Ко сме рећи да је човек мета

МОЖДА

И биље и змије и звери
Нма ме крате
Нека ме памте
Нека ме блато измени
Све што се запамти
Можда ће
Идуће јесени
да позелени.

ОДЕЛО

Без њега
Мољци успели не би
Почетак глади
Остао би испред двери
Шта да се ради
Кад успомена
Револвер у тебе упери
Обично отворим прозор
Да чујем распоред звери
О како тужно
Изгледају ноћас
Поцепани ревери
Сакупљам догађаје
Њих гутају људождери

ЗИМСКО МИРОВАЊЕ

Танак покривач копрене
И студ
Фијукао би и ветар
Ал после
Куд
Овако зима
Још у снегу
По која пахуља
Пала
Уместо нас
Прошле и саонице
Куд није
Могао глас
А мировање зимско
И дуго
Зауоставило небо
Ниско

САСВИМ ПАХУЉА ГОЛА

Наспрам недеље
Затегнута жица бола
Нити се зна одакле звони
Ни какво је дрхтање
Споља
Пред јутрење само
Један крак зиме
Умакао иза кућа
На веранди пахуља гола
Како ли ће до сванућа

СЕНКА

Ништа
Сем што се месец полако гаси
И што понека суза
Кане са слике
Ноћас сам сенка
Која лежи на тераси
Колико ноћ дуже траје
Толико личим на фигуру аждаје
Сенка је на тераси
Липсано псети
Као да лаје.

ИНТЕРМЕЦО

Човек сам
А тражеме по мапи
Од чекања дугог
Гроб мој се напи

РОСУЉА

Мокра до воде
У плићаку бљесак
Који чкиљи
Низводно од воље
Понајвише
Кад роси росуља
И од изговарања
Шушти
Опрана кошуља
У њој
Сазрео ваздух
До врха
Померена према
Телу
Кројење је сврха¹⁴¹

¹⁴¹ РАДОСЛАВ ШУШУЛИЋ – Радослав Раде Шушулић је рођен 1938. године у Власотинцу где је умро краје 2013. године. Студирао је на Правном факултету у Београду. Заступљен је у Песмопису, антологији песника лесковачког краја и збирци завичајних песника Власотинца. Живи и ради у Власотинцу. Шушулић је дуго радио као новинар Радио Лесковца. Објавио је збирке песама: „Нишан на лобањи“, „Зимско мировање“, „Старинска башта“ и „Молитва која плаче“. Са власотиначком песникињом Снежаном Стаменковић, 2011. године Радослав Шушулић објавио је збирку песама „Листопадна лепота“. Радослав Шушулић, како је давно оценио мр Лука Крстић, познати власотиначки професор и песник, ствара такву поезију која на свој начин потврђује мисао Јосифа Бродског „да је поезија највиша форма људског начина изражавања, поезија није само најснажнији, већ и најкондезованији начин преношења човековог искуства“. Истински песник, који зна шта је песма, не производи их, не прави их у песничкој радионици. Ваљда се зато и не јавља често. Радослав Шушулић је своју прву збирку песама објавио сада далеке 1970. године („Нишан на лобањи“), а другу тридесетак година касније - 2002. („Зимско мировање“). Ипак, он је први песник Власотинца, јер је свој непоновљив, суптилан и еруптиван, богатог мисаоног склопа, модеран у најбољем смислу те речи, како по изразу кога одликује експресивност, необична асоцијативност и сиболика, тако и по тематици у коју уграђује један истанчани сензибилитет.

ЛИТЕРАТУРА

Б

1. Баторевић-Божовић, Верица, Живот пише приче, Удружење писаца 2001
2. Баторевић-Божовић, Трагови опстајања у времену, Филекс, Лесковац 2009
3. Блажић, Славица, Просуте, Филекс, Лесковац 2005
4. Бошковић, Добривоје, Антологија сујете и заблуде, Београд 2012
5. Бошковић, Добривоје, Бошковић, Дејан, Физиологија уметничког певања, уџбеник, Елит, Београд 2013
6. Бошковић, Добривоје, Валсоттино имепријал, Арка, Смедерево 2007
7. Бошковић, Добривоје, Грделички крос, Књиготека, Београд 1993
8. Бошковић, Добривоје, Грех, Македонски издавачки центар, Панчево 2013
9. Бошковић, Добривоје, Жена, Македонски издавачки центар, Панчево 2013
10. Бошковић, Добривоје, Крик понора, Мирослав, Београд 2012
11. Бошковић, Добривоје, Сагореле сени, Књиготека, Београд 2002
12. Бошковић, Добривоје, Сан и јава, Арка, Смедерево 2011
13. Бошковић, Добривоје, Смрт вилењака, Арка, Смедерево 2010
14. Бошковић, Добривоје, Српски краљеви Драгутин и Стефан Урош II Милутин, Београд 2010.
15. Бошковић, Добривоје, Цар Лазар, Арка, Смедерево, 2011
16. Бошковић, Добривоје, Чежња, Београд 2001

В

17. Величковић, Новица, Светла на моја сећања, Филекс, Лесковац 2006
18. Вељковић, Властимир, Иридино гласоносје, Филекс, Лесковац 2007
19. Вељковић, Властимир, Камено звоно, Филекс, Лесковац 2006
20. Вељковић, Властимир, Трагови времена, монографија о Томиславу Илићу, Свен, Ниш 2006
21. Веселиновић, Светозар, Осмех је песма нова, Филекс, Лесковац, КК Дервен, Грделица, 2013

Д

22. Димитријевић, Милан, Космички цвет, Просвета, Београд 2003
23. Динчић, Љубиша, Бела земља, Филекс, Лесковац 2004
24. Динчић, Љубиша, Живео народ, Наша реч, Лесковац, 2002
25. Динчић, Љубиша, рецензија, Светолик Станковић, Гласови и сенке из Добре главе, Медија центар, Удружење писаца, Лесковац 2013
26. Динчић, Љубиша, Уклето, Филекс, Лесковац 2004
27. Дојчиновић, Михајло, Венац од звезда, Удружење писаца, Лесковац 2004
28. Дојчиновић, Михајло, Вертикале, Нова просвета, Београд 1988
29. Дојчиновић, Михајло, Зауостављено време, Литера, Ниш, 1979
30. Дојчиновић, Михајло, Звздане кише, Просвета, Ниш 1974
31. Дојчиновић, Михајло, Љубав на мрављи поглед, Удружење писаца, Лесковац 1998
32. Дојчиновић, Михајло, Мртвица, Филекс, Лесковац 2011
33. Дојчиновић, Михајло, Одбегле тишине, КК Глубочица, Лесковац 1994
34. Дојчиновић, Михајло, Сунчева река, Социјален борец, Битољ 1971

35. Дојчиновић, Михајло, Требежина, Филекс, Лесковац 2008
36. Дојчиновић, Михајло, Уштапове шуме, Филекс, Лесковац 2004
37. Дојчиновић, Михајло, Шапат бреза, Културни центар, Лесковац 1977

Ђ

38. Ђокић, Небојша, Долазиш из ветра, Хат, Београд 1994
39. Ђокић, Небојша, Између сенке и камена, Удружење писаца, Лесковац 2012
40. Ђокић, Небојша, Мапа времена, Дом културе Ивањица 2006
41. Ђокић, Небојша, Недосањани круг, Књижевна заједница Вељко Влаховић, Ниш 2000
42. Ђорђевић Стојановић, Тамара, поговор, Љиљана Крстић, Витез теодор аждаја и пегава Маја, Филекс, Лесковац 2008
43. Ђорђевић Стојановић, Тамара, Цвет из пепела, КК Глубочица, Лесковац 2001
44. Ђорђевић, Дејан, (Не)пристајање, Филекс, Лесковац, 2008
45. Ђорђевић, Дејан, Јесам и нисам, Филекс, Лесковац 2007
46. Ђорђевић, Дејан, Крилате руке љубави, Београд 2006
47. Ђорђевић, Дејан, приказ, Хаџи Танчић Саша, Кафкин сан, Рад, Београд 2008
48. Ђорђевић, Дејан, рецензија, Саша Јовановић, Регент, Филекс, Лесковац 2004
49. Ђорђевић, Јовица, предговор, Драгутин Николић, Уста пуна смеха, Наша реч, Лесковац 2000
50. Ђорђевић, Јовица, Трагичност узвишене љубави, Сагореле сени, Књиготека, Београд 2002
51. Ђорђевић, Станко, Данило Коџић, рецензија, Миша Цветановић, Капирање стрица Јермена, КК Глубочица, Лесковачки дневник, Лесковац 2004
52. Ђорђевић, Станко, Књижевне критике и студије, Литера, Ниш 1979
53. Ђорђевић, Станко, приређивач, Лексикон писаца лесковачког краја 2003
54. Ђорђевић, Станко, рецензија Станимир Стојмировић, Грицко, Приче из несанице, КК Глубочица, Лесковац 1996
55. Ђорђевић, Станко, рецензија, Вукица Ђукаловић, Варљиве стазе, КК Глубочица, Лесковац 1995
56. Ђорђевић, Станко, рецензија, Драгутин Николић, Уста пуна смеха, Наша реч, Лесковац 2000
57. Ђорђевић, Станко, рецензија, Зорица Митић, женска казивања, КК Глубочица, Лесковац 2000
58. Ђорђевић, Станко, рецензија, Костадин Цветковић, Нераскидива веза, КК Глубочица, Лесковац 2000
59. Ђорђевић, Станко, рецензија, Љиљана Такић Мкленковић, птице љубави, Лесковац 1994
60. Ђорђевић, Станко, рецензија, Љубинка Младеновић, Дечји свет, Филекс, Лесковац 2006
61. Ђорђевић, Станко, рецензија, Љубинка Младеновић, Мале а велике радости, Филекс, Лесковац 2006
62. Ђорђевић, Станко, рецензија, Љубинка Младеновић, Рођена земљо, Филекс, Лесковац 2008
63. Ђорђевић, Станко, рецензија, Станимир Стојмировић Грицко, Другарско вече мртвих, Раднички универзитет, Лесковац 1970

64. Ђорђевић, Станко, рецензија, Тамара Стојановић Ђорђевић, Цвет из пепела, КК Глубочица, Лесковац 2001
65. Ђуровић, Жарко, поговор, Драган Миодраг Здравковић, Свединар, Младост, Београд, Удружење бораца, Лесковац 1997

З

66. Здравковић, Борислав, Живот на даскама, Лесковац, Народно позориште 1970
67. Здравковић, Борислав, Момчило Златановић, рецензија, Данило Коцић, Чудна лађа, Културни центар Лесковац 2007
68. Здравковић, Борислав, Момчило Златановић, рецензија, Светислав Марјановић, С обе стране зида, Лесковац 1988
69. Здравковић, Борислав, На падинама сна, Удружење писаца, Лесковац 2000
70. Здравковић, Борислав, рецензија, Данило Коцић, Говор камен, ауторско издање, Удружење писаца, Лесковац 2004
71. Здравковић, Борислав, рецензија, Радослав Шушулић, Нишан на лобањи, Прешево 1970
72. Здравковић, Борислав, рецензија, Снежана Јањић, Кад јесен процвета, КК Глубочица, Лесковац 2000
73. Здравковић, Борислав, рецензија, Снежана Јањић, Споменак, Филекс, Лесковац 2007
74. Здравковић, Борислав, Тренуци лирике, Раднички универзитет, Лесковац 1967
75. Здравковић, Драган Миодраг, Свединар, Младост, Београд, Удружење бораца, Лесковац 1997

Ј

76. Јанаћковић, Љиљана, Звездна преписка, Арка, Смедерево, Матица македонска, Скопље 2005
77. Јанаћковић, Љиљана, Македонија, земља добрих људи, Арка, Смедерево, Матица македонска, Скопље 2005
78. Јањић, Ђорђе, рецензија, Радослав Шушулић, Зимско мировање, Власина, Власотинце 2002
79. Јањић, Душан, Видови француске књижевности, Задужбина Николај Тимченко, Лесковац, Алтера, Београд 2013
80. Јањић, Душан, Језички огледи, ауторско издање, Лесковац 2012
81. Јањић, Душан, Клуб љубитеља филма, ауторско издање, Лесковац 2011
82. Јањић, Душан, Књижевни поводи, Удружење писаца, Лесковац 2002
83. Јањић, Душан, Милошевић-Ђорђевић, Нада, Павловић, Михајло, Француска библиографија о српској и хрватској народној поезији, Зборник Матице српске, Нови Сад 1995
84. Јањић, Душан, рецензија, Димитрије Миленковић, Мој црнобели свет, ауторско издање, Лесковац 2004
85. Јањић, Душан, У европском видокругу, Алера, Београд 2013
86. Јањић, Љиљана, Изгубљени кључ, Удружење писаца, Лесковац, 2010
87. Јањић, Љиљана, Јавила са крова рода, Удружење писаца, Лесковац 2004
88. Јањић, Љиљана, Кућни праг, Удружење писаца, Лесковац, 2001
89. Јањић, Љиљана, Царска крушка, Филекс, Лесковац 2006
90. Јањић, Снежана, Кад јесен процвета, КК Глубочица, Лесковац 2000
91. Јањић, Снежана, Споменак, Филекс, Лесковац 2007

92. Јовановић, Мирослава, Тежина идиличне младости, Филекс, Лесковац 2010
93. Јовановић, Саша, регент, Филекс, Лесковац 2004
94. Јовановић, Тихомир, Кад кукуруз зри, ауторско издање, Београд 2010
95. Јовић, Раде, Бесна кобила, Културни центар Власотинце
96. Јовић, Раде, Лесковачка ђевап артиљерија, Филекс, Лесковац 2004
97. Јовић, Раде, Лесковачко мајсторско писмо, Лесковац 2004
98. Јовић, Раде, Наша чаршија, стихови старовремски, Лесковац
99. Јовић, Раде, Перпетум мобиле, Градина, Ниш
100. Јовић, Раде, Срећно царство, Просвета, Београд
101. Јовић, Раде, Срећно царство, Просвета, Београд 1998
102. Јовић, Раде, Чаршијски муабети, КММ медиа, Скопје 2000

К

103. Калезић, Милорад, рецензија, Богдановић, Радунка, Додир ћутања, Стручна књига, Београд 1999
104. Каранфиловић, Маре, Миловановић, Боркица, рецензија, Срђан Ђорђевић, Залеђена река, Филекс, Лесковац 2006
105. Каранфиловић, Маре, рецензија, Горица Станковић, Сама, Филекс, Лесковац 2012
106. Каранфиловић, Маре, рецензија, Љубинка Младеновић, Дечји свет, Филекс, Лесковац 2007
107. Каранфиловић, Маре, рецензија, Љубинка Младеновић, Рођена земљо, Филекс, Лесковац 2008
108. Костић, Нина, Сломљена крила, Филекс, Лесковац 2008
109. Коцић, Данило, Говор камена, ауторски издање, Лесковац 2004
110. Коцић, Данило, Дневник на распусту, Удружење писаца, Лесковац 2002
111. Коцић, Данило, Изабрана тишина, Удружење писаца, Лесковац 2000
112. Коцић, Данило, Изабрани дани, Народна библиотека Власотинце, ауторско издање, Удружење писаца, Лесковац 2012
113. Коцић, Данило, Изабрани живот, Наше реч, Лесковац 1997
114. Коцић, Данило, осврт, Борислав Здравковић, На падинама сна, Удружење писаца, Лесковац 2000
115. Коцић, Данило, Песма жени, Фондација даровитих „Христифор Црниловић“, Власотинце 2007
116. Коцић, Данило, рецензија, Божовић, Милан, Брђанске приче, Удружење писаца Лесковац 2009
117. Коцић, Данило, рецензија, Божовић, Милан, Варошке приче из Панађуришта, Лесковац 2012
118. Коцић, Данило, рецензија, Светолик Станковић, Гласови и сенке из Добре главе, Медија центар, Удружење писаца, Лесковац 2013
119. Коцић, Данило, Чудна лађа, Културни центар Лесковац 2007
120. Коцић, Мира, Змајева кћи, Чигоја штампа 2002
121. Коцић, Мира, У небо верујем, ауторско издање, Лесковац 1994
122. Крстић, Аница, Први кораци, Филекс, Лесковац 2007
123. Крстић, Лука, Кућа од расветалих жеља, Фондација даровитих, Власотинце 2007
124. Крстић, Лука, рецензија, Зоран Стојановић, Пропланци снова, Филекс, Лесковац

125.Крстић, Љиљана, Витез Теодор аждаја и пегава Маја, Филекс, Лесковац 2008

126.Крстић, Ненад, То код нас не може да буде, Филекс, Лесковац 2008

Л

127.Лазић, Лаза, рецензија, Бошковић, Добривоје Сан и јава, Арка Смедерево 2011

128.Лазић, Лаза, рецензија, Бошковић, Добривоје Цар Лазар, драма, Арка, Смедерево 2011

129.Лазић, Лаза, рецензија, Бошковић, Добривоје, Грех, поема, Македонски информативно издавачки центар, Панчево 2013

130.Лазић, Лаза, рецензија, Бошковић, Добривоје, Жена, поема, Македонски информативно издавачки центар, панчево 2013

131.Лазић, Лаза, рецензија, Бошковић, Добривоје, Смрт вилењака, Арка, Смедерево, 2010

132.Лукић, Боривоје, Лукић, Маја, Песме о Лесковцу, ауторско издање, Лесковац 2005

М

133.Марјановић, Светислав, С обе стране зида, Лесковац 1988

134.Миленковић Такић, Љиљана Птице љубави, КК Глубочица, Лесковац 1994

135.Миленковић, Момчило, Библиографија Добросава Ж Туровића, Лесковац, 2002

136.Миловановић, Боркица, Ђорђевић, Станко, Књижевни клуб Глубочица, Лесковац 2000

137.Миловановић, Мирослав, Књижевно критички фрагменти, Обелиск, Београд 1970

138.Миловановић, Мирослав, приредио, Песмопис, Лесковац 1977

139.Миљковић, Станко, Записи у времену, Удружење писаца Лесковац 2002

140.Миљковић, Станко, Опсада, Филекс, Лесковац 2004

141.Миљковић, Станко, поговор, Светолик Станковић, Залудна молитва, АМА; Лесковац 2007

142.Миљковић, Станко, Рашки сликар, Наша реч, Лесковац 1998

143.Миљковић, Станко, рецензија, Драгутин Николић, На крилима снова, КК Дервен, Грделица 2001

144.Миљковић, Станко, рецензија, Светолик Станковић, Последња лука, Удружење писаца, Лесковац, 2003

145.Миљковић, Станко, Тумач сопственог сећања, Филекс, Лесковац 2004

146.Митић, Зорица, Женско казивање, КК Глубочица, Лесковац 2000

147.Митровић, Божидар, Свирало уз рало, Рднички универзитет Лесковац 1973

148.Митровић, Војин, предговор, Добросав Туровић, Библиографија, историчар-публициста, Удружење писаца, Лесковац 2002

149.Михајловић, Богољуб, Свирало ветра, Књижевна заједница В 2007

150.Михајловић, Јован Јоца, Лесковачки говор, Народни музеј Лесковац 1977

151.Мичић, Биљана, Под језиком, над говором, Алтера, Београд 2010

152.Младеновић, Љубинка, Дечји свет, Филекс, Лесковац 2007

153.Младеновић, Љубинка, Мале а велике радости, Филекс, Лесковац 2006

154.Младеновић, Љубинка, Рођена змљо, Филекс, Лесковац 2008

155.Младеновић, Слободан, предговор, Глубочица између обала 86, КК Глубочица, Лесковац 1989

156.Момчиловић, Милан, Вече над Лесковцем, Градина, Ниш 1996

Н

157.Нешић, Драгана, Кад облаци замиришу, ауторско издање, Лесковац 2001

158.Нешић, Миомир, Монографија Народне библиотеке, електронско издање, Легат, Лесковац 2004

159.Николић, Драгутин, На крилима снова, КК Дервен, Грделица 2001

160.Николић, Драгутин, Уста пуна смеха, НИП Наша реч, Лесковац 2000

161.Николић, Нада, Не играј се ватре, Београд 1983

О

162.Обрадовић, Славољуб, Траг у времену, Зборник радова лесковачких писаца, Удружење писаца, Лесковац 1998

П

163.Павићевић, Светислав, предговор, Миодраг Драган Здравковић, Свединар, Младост, Београд, Удружење бораца, Лесковац 1997

164.Петковић, Груја, Књига о Вуку, Удружење писаца, Лесковац, 2004

165.Петковић, Груја, Свети Сава, први српски учитељ, Прес клуб, Лесковац 2000

166.Петровић, Петар, Предејане и околина, Ласер, Краљево 2006

167.Петровић, Тихомир, Антологија српске поезије за децу, Учитељски факултет Сомбор 2006

168.Петровић, Тихомир, Велибор Глигорић о реализму, Београд 1993

169.Петровић, Тихомир, Златановић, Момчило, рецензија, Јосиф Стефановић, Истргнути цветови, КК Глубочица, Лесковац 1994

170.Петровић, Тихомир, Историја књижевности за децу, Учитељски факултет, Врање 2001

171.Петровић, Тихомир, Књижевни записи I, Удружење писаца, Лесковац 2000

172.Петровић, Тихомир, Књижевни записи II, Лесковац 2003

173.Петровић, Тихомир, Машта и игра, Ниш 1998

174.Петровић, Тихомир, Народна књижевност за децу, Нови Сад 1997

175.Петровић, Тихомир, Огледи и критике из књижевности и језика, Нова Просвета, Београд 1994

176.Петровић, Тихомир, Огледи и критике из књижевности, Учитељски факултет Врање 1994

177.Петровић, Тихомир, предговор, Борислав Здравковић, На падинама сна, Удружење писаца, Лесковац 2000

178.Петровић, Тихомир, Реторика, Учитељски факултет Сомбор 2006

179.Петровић, Тихомир, рецензија, Груја Петковић, Књига о Вуку, Удружење писаца, Лесковац 2004

180.Петровић, Тихомир, рецензија, Груја Петковић, Свети Сава, први српски учитељ, Прес клуб, Лесковац 2000

181.Петровић, Тихомир, рецензија, Данило Коцић, Дневник на распусту, Удружење писаца, Лесковац 2002

182.Петровић, Тихомир, рецензија, Драган Тасић, Престо осоглава, Удружење писаца, Лесковац 2000

183.Петровић, Тихомир, рецензија, Љиљана Јањић, Јавила са крова рода, Удружење писаца, Лесковац 2004

- 184.Петровић, Тихомир, рецензија, Љиљана Јањић, Кућни праг, Удружење писаца, Лесковац 2001
- 185.Петровић, Тихомир, рецензија, Небојша Ђокић, Долазиш из ветра, Хат, Београд 1994
- 186.Петровић, Тихомир, рецензија, Небојша Ђокић, Долазиш из ветра, Хат, Београд 1994
- 187.Петровић, Тихомир, рецензија, Перица Пешић, Испод свога плавог, Удружење писаца, Лесковац 2004
- 188.Петровић, Тихомир, Увод у књижевност, Сомбор 2006
- 189.Петровић, Тихомир, Умеће говорења, Врање 2003
- 190.Петровић, Тихомир, Школски писци, Врање 1999
- 191.Петровић, Тихомор, Књижевни записи, Удружење писаца, Лесковац 2000
- 192.Петровић, Тихомор, рецензија, Данило Коцић, Песма жени, Фондација даровитих, Власотинце 2007
- 193.Пешић, Перица, Афоризми, ауторско издање, Лесковац
- 194.Пешић, Перица, Испод свода плавог, Удружење писаца, Лесковац 2004

Р

- 195.Радовановић, Драгомир, Афоризми и мисли за сва времена, КК Глубочица, Лесковац 2013
- 196.Радовановић, Драгомир, Моје време, КК Глубочица, Лесковац 2013
- 197.Радовановић, Драгомир, Човек велике имагинације, Лесковачки културни центар 2011
- 198.Радовановић, Драгомир, Шале из наше мале, Наша реч, Лесковац 1999
- 199.Радовић, Драган, Добра вода, КК Глубочица и Народна библиотека Радоје Домановић, Лесковац 1982
- 200.Радовић, Драган, Купен петл, Туристичка организација, Филекс, Лесковац 2013
- 201.Радојевић Томић, Гордана, Жедна Јефимија, Књижевно друштво Душко Радовић, Београд 1990
- 202.Радојевић Томић, Гордана, Исцвтана стрњика, Културни центар, Лесковац 1986

С

- 203.Силомић, Самник, Доплет, ауторско издање, Лесковац 2006
- 204.Силомић, Самник, Плет, Филет, Лесковац 2004
- 205.Стајић, Предраг, поговор, Николај Тимченко, Књижевна баштина, Задужбина Николај Тимченко, ЛКЦ, Лесковац 2007
- 206.Стаменковић, Јовица, Ноћ вештица, Филекс, Лесковац 2005
- 207.Стаменковић, Јовица, Одбрана Црњанског, Филекс, Лесковац 2005
- 208.Станковић, Горица, Сама, Филекс, Лесковац 2012
- 209.Станковић, Светолик, Гласови и сенке из Добре главе, Удружење писаца, Медија центар, Лесковац 2013
- 210.Станковић, Светолик, Залудна молитва, АМА, Лесковац 2007
- 211.Станковић, Светолик, Последња лука, Удружење писаца, Лесковац 2003
- 212.Стефановић, Јосиф, Горка земља, Просвета, Ниш 1975
- 213.Стефановић, Јосиф, Истргнути цветови, КК Глубочица, Лесковац 1994
- 214.Стефановић, Јосиф, Лесковачки књижевни клуб Светислав Вуловић 1912-1973, Лесковац 1997
- 215.Стефановић, Јосиф, рецензија, Зоран Стојановић, Пропланци снова, Филекс, Лесковац, 2006

216. Стефановић, Јосиф, Црвени батаљон, Нова Просвета, Београд 1988
217. Стојановић, Зоран, Бреза, Филекс, Лесковац 2011
218. Стојановић, Зоран, Пропланци снова, Флекс, Лесковац 2006
219. Стојановић, Иванка, Видиште, Ресавска школа, Деспотовац 1997
220. Стојановић, Иванка, Грдна сам ти и нико, Стручна књига, Београд 1998
221. Стојановић, Иванка, Док ти живиш, Народна библиотека Ресавске школе, Београд 1996
222. Стојановић, Иванка, Опростом благослови, Свентовид, Београд 2002
223. Стојановић, Иванка, Отђутна тајна, Народна библиотека Ресавска школа, Деспотовац 1997
224. Стојановић, Јовица, Женска агресивност, Београд 2012
225. Стојановић, Јовица, рецензија, Мирослава Јовановић, Тежина идиличне младост, Филекс, Лесковац 2010
226. Стојановић, Јовица, рецензија, Небојша Крстић, То код нас не можеда буде, Филекс, Лесковац 2008
227. Стојановић, Јовица, рецензија, Новица Величковић Позни, Светла на моја сећања, Филекс, Лесковац 2006
228. Стојановић, Јовица, рецензија, Станко Миљковић, Рашки сликар, Наша реч, Лесковац 1998
229. Стојановић, Јовица, Старост, Калеком, Београд 1996
230. Стојановић, Љуба, рецензија, Вукашин Цонић, Пре зоре, КК Глубочице, Лесковац 1980
231. Стојановић, Марија, Постигнућа, Филекс, Лесковац 2002
232. Стојановић, Марко, Лесковачка школа стрипа 1950-2010
233. Стојановић, Марко, Лесковачки стрип 1950-2010, Удружење љубитеља стрипа и писане речи „Никола Митровић Кокан“, Лесковац 2010
234. Стојановић, Милена, Дуга пред огледалом, Лесковац 1993
235. Стојановић, Милена, Књижевни врт Борислава Пекића, Институт за књижевност и уметност, Београд, Мали Немо, Панчево 2004
236. Стојановић, Милена, Поглед на пишево сто, Мали Немо, Панчево 2006
237. Стојановић, Милена, рецензија, Снежана Јањић, Споменак, Филекс, Лесковац 2007
238. Стојковић Живан (приредио Дргомир Радовановић), Енигма Живан Лесковачки, КК Глубочица, Лесковац 2013
239. Стојковић Живан, Научни рад Живана Стојковића, Универзитет у Нишу, Технолошки факултет, Лесковац 2000
240. Стојковић Живан, Хранислав Ракић, Лесковачки крај у Првом светском рату 1915-1918, Лесковац 1996
241. Стојковић, Живан, Кражић, Ненад, Лесковац – време прошло – време садашње, Лесковац 1989
242. Стојковић, Живан, Беседе о књигама, Удружење писаца, Лесковац 2012
243. Стојковић, Живан, Езоп у Лесковцу, КПЗ, Лесковац 2002
244. Стојковић, Живан, Епистоле о љубави, Лесковац 2004
245. Стојковић, Живан, Кражић Ненад, Лесковац, време прошло – време садашње, Лесковац 1989
246. Стојковић, Живан, Кражић, Ненад, Занатство Лесковца, Историјски архив Лесковца 2005
247. Стојковић, Живан, Криво огледало, Центар за истраживање и проучавање културно-историјске баштине југа Србије, Лесковац 2007

248. Стојковић, Живан, предговор, Боривоје и Маја Лукић, Песме о Лесковцу, Лесковац 2005
249. Стојковић, Живан, предговор, Вукадин Рисић, Мој животни пут, Лесковац Филекс, Лесковац 2013
250. Стојковић, Живан, предговор, Драгомир Радовановић, Моје време, КК Глубочица, Лесковац 2013
251. Стојковић, Живан, предговор, Нина Костић, Сломљена крила, Филекс, Лесковац 2008
252. Стојковић, Живан, предговор, Радовановић Драгомир, Човек велике имагинације, ЛКЦ 2011
253. Стојковић, Живан, предговор, Хранислав Ракић, Борба за историјску истину, Градски одбор СУБНОР-а, Лесковац 2013
254. Стојковић, Живан, Ракић, Хранислав, Јулски празници, Лесковац 2001
255. Стојковић, Живан, Ракић, Хранислав, Лесковачки крај у време Првог српског устанка, Лесковац 2004
256. Стојковић, Живан, Ракић, Хранислав, Мајске свечаности у Лесковцу и околини 1945-2000, Лесковац, 2003
257. Стојковић, Живан, рецензија, Вукадин Ристић, Славко Крстић, Знаменити лекари југа Србије, Филекс, Лесковац 2011
258. Стојковић, Живан, рецензија, Милан Симоновић, Трагови и трагања, I, II, Филекс, Лесковац 2006
259. Стојковић, Живан, рецензија, Тихомир Јовановић, Кад кукуруз зри, Београд 2010
260. Стојковић, Живан, Стојичић Слободанка, Ракић Хранислав, Историја Лесковца, Београд 1992
261. Стојковић, Живан, Стојичић, Слободанка, Ракић, Хранислав, Историја Лесковца, Београд 1992
262. Стојковић, Живан, уводна реч, Хранислав Ракић – историчар, Народни музеј, Лесковац 1994
263. Стојковић, Живан, Хранислав Ракић, Бомбардовање Лесковца, Лесковац 1994
264. Стојковић, Живан, Хранислав Ракић, Октобарски дани у Лесковцу 1945-2002, Лесковац 2002
265. Стојковић, Живан, Хранислав Ракић, Три ослобађања Лесковца, Лесковац 2005
266. Стојмировић, Станислав Грицко, Другарско вече мртвих, Раднички универзитет, Лесковац 1970
267. Стојмировић, Станислав Грицко, Приче из несанице, КК Глубочица, Лесковац 1996
268. Стошић, Душан, Апокрифна јеванђеља Саше Хаци Танчића, Лаканпрес, Београд 2002
269. Стошић, Душан, уводна мисао, Живан Стојковић, Криво огледало 4, КК Глубочица, Лесковац 2013

Т

270. Тасић, Димитрије, рецензија, Миодраг Цветковић, Залудне справе, Чигоја, Београд 2013
271. Тасић, Димитрије, рецензија, Мира Коцић, Змијарева кћи, Чигоја штампа 2002
272. Тасић, Драган, Завичајни круг и српске теме, Филекс, Лесковац 2006

273. Тасић, Драган, Зачарана кутија, Лесковац 1990
274. Тасић, Драган, Књижевни акценти, Лесковац 2004
275. Тасић, Драган, Престо псоглава, Удружење писаца, Лесковац 2000
276. Тасић, Драган, приказ, Раде Јовић – чињенице порекла, Књижевни акценти, Удружење писаца, Лесковац 2004
277. Тасић, Драган, приказ, Раде Јовић, Лесковачко мајсторско писмо, Лесковац 2004
278. Тасић, Драган, рецензија, Јовица Стаменковић, Ноћ вештица, Филекс, Лесковац 2005
279. Тасић, Драган, рецензија, Небојша Ђокић, Између сенке и камена, Удружење писаца, Лесковац 2012
280. Тасић, Драган, Силазак речним путем, Филекс, Лесковац 2008
281. Тасић, Живојин, реч унапред, Живан Стојковић, Криво огледало, Центар за истраживање и проучавање културне баштине на југу Србије, Лесковац 2007
282. Тимченко Николај, Књижевна баштина Лесковца (приредио Предраг Стајић), Лесковац 2007
283. Тимченко Николај, рецензија, Данило Коцић, Изабрана тишина, Удружење писаца, Лесковац 2000
284. Тимченко, Николај о Андрићу и Црњанском (приредили Биљана и Владимир Мичић), Лесковац 2011
285. Тимченко, Николај, Библиографија Николаја Тимченка (приредио Дејан Вукићевић), Задужбина Николај Тимченко, ЛКЦ, Лесковац 2008
286. Тимченко, Николај, Књижевност и догма (приредио Јован Пејчић), Лесковац 2006
287. Тимченко, Николај, Меланхолија и хермеутика (приредио Јован Пејчић), Лесковац, Београд 2009
288. Тимченко, Николај, Мисао, реч, судбина (прередио Илија Марић), Београд, Лесковац 2008
289. Тимченко, Николај, Народни музеј у Лесковцу 1948-1983, Лесковац 1983
290. Тимченко, Николај, О поезији Васка Попе, Кружевац 1972
291. Тимченко, Николај, Песник и завичај, Багдала, Крушевац 1969
292. Тимченко, Николај, рецензија, Данило Коцић, Изабрани живот, Наша реч, Лесковац 1997
293. Тимченко, Николај, рецензија, Љиљана Крстић, Витез Теодор аждаја и пегава Маја, Филекс, Лесковац 2008
294. Тимченко, Николај, рецензија, Михајло Дојчиновић, Уштапове шуме, Лесковац 2004
295. Тимченко, Николај, рецензија, Саша Стојановић, Крвоследници, Филип Вишњић, Београд 2003
296. Тимченко, Николај, рецензија, Станко Миљковић, Рашки слиакар, Наша реч, Лесковац 1998
297. Тимченко, Николај, Смисао приповедања (приредио Владимир Мичић), Београд 2013
298. Тимченко, Николај, Фрагменти из историје Лесковачког позоришта I (1896- 1941), Лесковац 1967
299. Тимченко, Николај, Фрагменти из историје Лесковачког позоришта II (1970- 1980), Лесковац 1981

300. Тимченко, Николај, Француске белешке (приредила Сунчица Денић), Лесковац, Врање 2006
301. Годоровић, Братислав, Љубав у Лисабону, Мали Немо, Панчево 2012
302. Годоровић, Братислав, Убиство смисла, КК Глубочица, Лесковац 2004
303. Трајковић, Драгољуб, Глубочица у новијим историјским и другим радовима – критички осврти, прикази и белешке (1946-1966), Народни музеј, Лесковац 1968
304. Трајковић, Драгољуб, Глубочица, Народни музеј, Лесковац 1968
305. Трајковић, Драгољуб, Из нашег Манчестера, Београд 1953
306. Трајковић, Драгољуб, Из прошлости Лесковца и околине, Лесковац 1977
307. Трајковић, Драгољуб, Историја лесковачке индустрије до Другог светског рата, Београд 1961
308. Трајковић, Драгољуб, Ми једемо паприке и зидамо фабрике, Лесковац 1930
309. Трајковић, Драгољуб, Народни просветитељ Сретен Динић и његово време (1875-1949), Лесковац 1973
310. Трајковић, Драгољуб, Немањина Дубочица од најстаријих времена до ослобађања од Турака, Београд 1961
311. Трајковић, Драгољуб, Преглед лесковачког књижевног стваралаштва, Наше стварање, Лесковац 1973
312. Трајковић, Драгољуб, Радови Сергија Димитријевића, о лесковачком крају, Народну музеј, Лесковац 1968
313. Трајковић, Драгољуб, У чему је тајна појаве и развитка индустрије у Лесковцу, Ужице 1940
314. Трајковић, Мирољуб, Костић, Драгиша, 120 година Црвеног крста у Лесковцу, Црвени крст, Лесковац 1998
315. Туровић, Добросав, Библиографија, Удружење писаца, Лесковац 2002
316. Туровић, Добросав, 40 година матираната Лесковачке гимназије, Лесковац 1996
317. Туровић, Добросав, Гајтан у НОБ-у, Републички одбор СУБНОР-а, Општински одбор СУБНОР-а Медвеђа, Београд 1975
318. Туровић, Добросав, Горња Јабланица, људи и време, Лесковац 2004
319. Туровић, Добросав, Зебљиве зоре, Удружење писаца, Лесковац 2010
320. Туровић, Добросав, Јунаци гвозденог пука, Дом културе, Лесковац 1990
321. Туровић, Добросав, Народне партизанске песме Јабланице, Лесковац 1968
322. Туровић, Добросав, Топлички устанак, 1997

Ћ

323. Ћукаловић, Вукица, Варљиве стазе, КК Глубочица, Лесковац 1995

Х

324. Хаци Танчић Саша, рецензија, Дејан Ђорђевић, Јесам и нисам, Филекс, Лесковац 2007
325. Хаци Танчић, Драгослав, Грчко слово, Рад, Београд 1999
326. Гаци Танчић, Саша, Свето место, Рад, Београд 1993
327. Хаци Танчић, Саша, Галопирајући војник, Српска књижевна задруга, Београд 1991
328. Хаци Танчић, Саша, Записан свршиће се свет, Градина, Ниш 1973
329. Хаци Танчић, Саша, Звездама повезани, Просвета, Књижевне новине, Београд 1990

330. Хаџи Танчић, Саша, Ивицом, најлепши пут, Свјетлост, Сарајево 1990
331. Хаџи Танчић, Саша, Јеврем сав у смрти, Просвета, Београд 1976
332. Хаџи Танчић, Саша, Караван Светога Влаха, Просвета, Београд 2002
333. Хаџи Танчић, Саша, Кључ за чудну браву, Просвета, Београд 1994
334. Хаџи Танчић, Саша, Лична смрт, Графика Галеб, Ниш 2001
335. Хаџи Танчић, Саша, Меланхолија, Рад, Београд 2006
336. Хаџи Танчић, Саша, Пејзаж с душом, Наша реч, Лесковац 1975
337. Хаџи Танчић, Саша, Повратак у Наис, Глас српски, Бања Лука 1997
338. Хаџи Танчић, Саша, предговор, Небојша Ђокић, Мапа времена, Дом културе Ивањица, 2006
339. Хаџи Танчић, Саша, рецензија, Драган Тасић, Силазак речним путем, Филекс, Лесковац 2008
340. Хаџи Танчић, Саша, рецензија, Живан Стојковић, Епистола о љубави, Удружење писаца, Лесковац 2004
341. Хаџи Танчић, Саша, рецензија, Милан Момчиловић, Вече над Лесковцем, Градина, Ниш 2007
342. Хаџи Танчић, Саша, рецензија, Мира Коцић, Змијарева кћи, Чигоја штампа 2002
343. Хаџи Танчић, Саша, рецензија, Никола П. Илић, Вера Пешић у вртлогу шпијунаже, ауторско издање, Лесковац 2004
344. Хаџи Танчић, Саша, Савршен облик, Просвета, Београд 1984
345. Хаџи Танчић, Саша, Храм у оклопу, Прометеј, Нови Сад 1995
346. Хаџи Танчић, Саша, Црвенило, Просвета, Београд 1995
347. Хубач Жељко, Ближи небу, Народно позориште, Лесковац 1994
348. Хубач, Вили, поговор, Томислав Цветковић, Фотографија изнад кревета, Просвета, Београд 1996
349. Хубач, Жељко, Бизарно, Народно позориште, Београд 2013
350. Хубач, Жељко, Ближи ватри, Народно позориште, Лесковац 1995

Ц

351. Цветановић, Миша, Балкан у трајању сања, Лесковац 2009
352. Цветановић, Миша, Врт безумља, Лесковац 1971
353. Цветановић, Миша, Дал су форе метафоре, Лесковац 2009
354. Цветановић, Миша, Ђорђевић, Станко, рецензија, Драгана Нешић, Кад облаци замиришу, Лесковац 2001
355. Цветановић, Миша, Звездани спрудови, Лесковац 1981
356. Цветановић, Миша, Капирање стрица Јермена, Глубочица, Лесковачки дневник, Лесковац 2004
357. Цветковић, Костадин, Нераскидива веза, КК Глубочица, Лесковац 2000
358. Цветковић, Милорад, Варљиво плаво, Филекс, Лесковац 2005
359. Цветковић, Милорад, Радничко срце, ауторско издање, Лесковац 1987
360. Цветковић, Милорад, Чоколадни зец, Народна књига, Београд 2002
361. Цветковић, Миодраг, Залудне справе, Чигоја, Београд 2013
362. Цветковић, Никола, Књижевно-поетске студије, Интервју прес, Београд 1993
363. Цветковић, Никола, Косовијада, Матица српска, Нови Сад 1997
364. Цветковић, Никола, Нови и стари поводи, Учитељски факултет у Јагодини, Београд 1997
365. Цветковић, Никола, О граде мој – завичајна антипоема, Свет књиге, Београд 2011

366. Цветковић, Никола, Песничка поетика Милоша Црњанског, Јединство - Приштина, Просвета - Ниш, Дечје новине - Горњи Милановац 1993
367. Цветковић, Никола, поговор, Светолик Станковић, Залудна молитва, АМА, Лесковац 2007
368. Цветковић, Никола, рецензија, Иванка Стојановић, Отђутана тајна, Ресавска школа, Деспотовац 1997
369. Цветковић, Никола, рецензија, Последња лука, Удружење писаца, Лесковац 2013
370. Цветковић, Никола, Русија, Паприграф, Београд 2010
371. Цветковић, Никола, Све је љубав, Књижевни клуб Глубочица, Лесковац 1979
372. Цветковић, Никола, Тумачење књижевности за децу, Филозофски факултет Косовска Митровица 2003
373. Цветковић, Томислав, Веку ветру, Стражилово, Нови Сад 1974
374. Цветковић, Томислав, Војвода Никола Скобаљић, Београд, 2000
375. Цветковић, Томислав, Војвода Никола Скобаљић, Народно позориште, Лесковац 1972
376. Цветковић, Томислав, Земно бreme, Градина, Ниш 1984
377. Цветковић, Томислав, Отимања, Наша реч, Лесковац 1968
378. Цветковић, Томислав, приказ, Бора Здравковић, На падинама сна, Лесковац 2000
379. Цветковић, Томислав, Пукотине, Запис, Београд 1979
380. Цветковић, Томислав, Увир, Књижевна заједница Нови Сад 1991
381. Цветковић, Томислав, Фотографија изнад кревета, Просвета, Београд 1996
382. Цветковић, Томислав, Хисарски одзиви, Слово љубве, Београд 1979
383. Цонић Вукашин, Пре зоре, КК Глубочица, Лесковац 1980
384. Цонић, Вукашин, Далеки бели путеви, Лесковац 1969
385. Цонић, Вукашин, Споменик, Лесковац 2012
386. Цонић, Вукашин, Укус земље, Лесковац 1971

Ш

387. Шушулић, Радослав, Зимско мировање, Власина, Власотинце, 2002
388. Шушулић, Радослав, Листопадна лепота, К центар, Власотинце 2012
389. Шушулић, Радослав, Молитва која плаче, Лоза, Власотинце 2012
390. Шушулић, Радослав, Нишан на лобањи, Прешево 1970
391. Шушулић, Радослав, Старинска башта, Лесковац 2001

ЛИСТОВИ, ЧАСОПИСИ И ЗАЈЕДНИЧКА ИЗДАЊА

1. Наша реч
2. Политика, Београд
3. Лесковачки зборник
4. Наше стварање
5. Помак
6. Освит
7. Лесковчанин
8. Власотиначки зборник
9. Магазин Ин
10. Легат
11. Алијанса
12. Лесковачки дневник
13. Ми
14. Ђачки забавник
15. Think Tank Town
16. Српски југ
17. Глубочица између обала
18. Препознавања
19. Добродошлица за птице
20. Априлски жубори
21. Младост поморавља
22. Шта све стане у једну љубав
23. Ђелем, ђелем
24. Слапови Вучјанке
25. Песмопис лесковачких песника 1944-1975.
26. Преглед лесковачког књижевног стваралаштва
27. Лексикон писаца лесковачког краја
28. Зборник радова лесковачких писаца
29. Легат, сајт Народне библиотеке Лесковца
30. Сто година лесковачке текстилне индустрије 1884-1984
31. Сто година Лесковачке гимназије 1879-1979
32. Кућа од расветалих жеља, Фондација даровитих Власотинце¹⁴²

¹⁴² *Напомена:* Ово је литература у којој се помињу лесковачки песници и аутори који су о њима писали. Комплетну литературу о лесковачким ствараоцима видети у студији „Лесковачки писци - трагови и трагања“, I - II, Лесковац 2015.

САДРЖАЈ

I

ЛЕСКОВАЧКИ ПЕСНИЦИ – ТРАГОВИ И ТРАГАЊА ИЗМЕЂУ ТИШИНЕ И СТВАРНОСТИ

*(Панорама лесковачког песништва - краћи приказ стваралаштва песника,
књижевних критичара, историчара и публициста од 1944 – 2014. године (9-16))*

II

„Лесковачки песници – трагови и трагања“ (Панорама лесковачког песништва 1944 - 2014)

Б

1. Баторевић Божовић Верица (19)
2. Блажић Беба Славица (25)
3. Богдановић Радунка (28)

4. Борчић Сања (35)
5. Бошковић Добривоје (38)

В

6. Величковић Новица (59)
7. Вељковић Властимир (61)
8. Веселиновић Светозар (63)
9. Вучковић Ана Љиљана (65)

Г

10. Горановић Миодраг (70)

Д

11. Дабић Татјана (75)
12. Димитријевић Милан (79)
13. Димитријевић Сергије (84)
14. Димитријевић Сава (88)
15. Динчић Љубиша (93)
16. Дојчиновић Михајло (101)

Ђ

17. Ђокић Небојша (108)
18. Ђокић Цака (113)
19. Ђорђевић - Стојановић Тамара (114)
20. Ђорђевић Дејан (117)
21. Ђорђевић Срђан (125)
22. Ђорђевић Станко (127)

Ж

23. Живковић Љубомир (134)

З

24. Здравковић Борислав (136)
25. Здравковић Драган (146)

И

26. Истатковић Војислав (152)

Ј

27. Јанаћковић Љиљана (157)
28. Јанковић Снежана (160)
29. Јањић Љиљана (162)
30. Јањић Снежана (169)
31. Јовановић Зоран (172)
32. Јовановић Мирослава (178)
33. Јовић Раде (179)
34. Јоксимовић Анита (187)
35. Јоковић Милан (191)

К

36. Каранфиловић Маре (193)
37. Костић Нина (196)
38. Костић Стефановић Мимица (199)
39. Костић С Јадранка (202)
40. Коцић Данило (205)
41. Коцић Мира (213)
42. Красић Владимир (217)
43. Крстић Аница (219)
44. Крстић Даринка (221)
45. Крстић Љиљана (226)
46. Крстић Небојша (231)

Л

47. Лукић Боривоје (235)
48. Лукић Маја (238)

М

49. Марјановић Светислав (240)
50. Миленковић Лазар (243)
51. Миленковић Такић Љиљана (246)
52. Миловановић Боркица (248)
53. Митић Зорица (251)
54. Митић Миодраг (253)
55. Митровић Божидар (255)
56. Митровић Војин (257)
57. Михајловић Богољуб (262)
58. Михајловић Јован (266)
59. Младеновић Љубинка (269)
60. Младеновић Слађана (271)
61. Младеновић Слободан (274)
62. Момчиловић Милан (276)

Н

63. Николић Александар (278)
64. Николић Драгутин (281)
65. Николић Мирјана (285)
66. Николић Нада (286)

П

67. Пејатовић Првољуб (288)
68. Перошевић Бранко (292)
69. Петковић Груја (296)
70. Петковић Ђокица (303)
71. Петковић Јелена (304)
72. Петковић Јасмина (307)
73. Пешић Марија (209)
74. Пешић Перица (310)

Р

75. Радовановић Данијела (314)
76. Радовановић С. Драгомир (318)
77. Радовић Драган (323)
78. Радојевић Томић Гордана (331)
79. Ристић Дејан (334)

С

80. Селимовић Самник (339)
81. Спасић Стевица (341)
82. Стаменковић Јовица (342)
83. Станковић Горица (345)
84. Станковић Драгољуб Чиви (354)
85. Станковић Живојин (356)
86. Станковић Југослав (358)
87. Станковић Радмила (359)
88. Станковић Светолик (361)
89. Стевановић Добрица (371)
90. Стевановић Марина (372)
91. Стефановић Јосиф (374)
92. Стојановић Зоран (378)
93. Стојановић Иванка (382)
94. Стојановић Јовица (387)
95. Стојановић Миланча Милан (389)
96. Стојановић Милена (390)
97. Стојковић Весна (393)
98. Стојковић Живан (395)
99. Стојмировић Грицко Станимир (397)

Т

100. Тасић Димитрије (399)
101. Тасић Драган (401)
102. Тасић Зорица (406)
103. Тимченко Николај (408)
104. Тодоровић Братислав (410)
105. Туровић Добросав (416)

Ђ

106. Ђукаловић Вукица (422)

Ф

107. Филиповић Радисав Филекс (424)

X

- 108. Хаџи Танчић Саша (426)
- 109. Херман Маја (430)
- 110. Хубач Жељко (431)

Ц

- 111. Цветановић Миша (433)
- 112. Цветковић Бојанан Лебанац (438)
- 113. Цветковић Драгојла (441)
- 114. Цветковић Костадин (443)
- 115. Цветковић Милорад (445)
- 116. Цветковић Миодраг (449)
- 117. Цветковић Н. Томислав (452)
- 118. Цветковић Никола (459)
- 119. Џонић Вукашин (4625)

Ш

- 120. Шушулић Радослав (465)

IV

Литература (473)

V

Рецензија (491)

VI

О аутору (492)

ЛЕСКОВАЧКИ ПЕСНИЦИ – ТРАГОВИ И ТРАГАЊА *Панорама лесковачког песништва (1944 – 2014)*

Рецензија: *Станко Миљковић, проф.*

Не прође много времена а да нас Данило Коцић, књижевник и новинар, не изненади неким новим пројектом. Овога пута ради се и Панорама лесковачког песништва. Данило Коцић је стваралац велике радне и менталне енергије. Пре Коцића био је само један и то прилично успешан покушај да се систематизује лесковачко песништво. Давне 1977. године лесковачки професор Мирослав Миловановић је објавио свој „*Песмопис*“, или антологију лесковачког песништва, која је била заједништво различитих песничких индивидуалности. Аутор је антологију лишио разноразних критичких оцена, али је ту било осврта и жеља да се ово стваралаштво бар донекле ослободи провинцијског комплекса инфериорности.

„Лесковачки песници – трагови и трагања“ (*Панорама лесковачког песништва*) Данила Коцића други је покушај да се лесковачко песништво систематичније обради и стави на увид јавности. За овај посао је аутору била потребна велика енергија и квалитетно и систематско знање, односно познавање лесковачког песништва.

Од Песмописа до данас појавио се велики број песника и млађе и средње генерације и то је за антологичара био изазов више. Данило Коцић се, као и Мирослав Миловановић, није упуштао у оцењивање стотинак заступљених аутора већ се определио за избор најбољих песама. Представљени песници у Коцићевој одабиру „Лесковачки песници – трагови и трагања“ (*Панорама лесковачког песништва*) нису уједначено досегли до одређеног уметничког нивоа; неки од њих су од раније врло познати на ширим просторима, али су зато сви у овој књизи, па ће због тога она будућим истраживачима и антологичарима бити буквар – препорука најкраћег и најсигурнијег трагања по лесковачком песничком бескрају.¹⁴³

¹⁴³Станко (Радован) Миљковић рођен је 28. маја 1948. године у Великом Војловцу, општина Лебане. Завршио је студије књижевности на Филолошком факултету у Београду. Објавио је збирку кратких прича *Рашки сликар*, зборник есејистичких текстова *Затиси у времену* и романе *Тумач сопственог сећања* и *Опсада*.

БЕЛЕШКА О АУТОРУ

Данило (од оца Благоја и мајке Маре) Коцић рођен је 4. септембра 1949. у селу Дадинцу (Власотинце). Професор књижевности и дипломирани правник. Као стипендиста Косова и Метохије био је професор српског језика и Устава СФРЈ у Гимназији „Браћа Рибар“ (Исток) и Гимназији „Стеван Јаковљевић“ (Власотинце). Од 1976. до 2007. године радио је као новинар и уредник у приштинском листу „Јединство“, а од 1978. до 2007. године био је новинар - дописник „Политике“ из Лесковца. Оснивач је и главни и одговорни уредник електронских новина Медија центар Лесковац. Члан је Удружења писаца Лесковца и дугогодишњи сарадник листа „Помак“.

Објавио је збирке песама „Чудна лађа“, „Дневник на распусту“, „Говор камена“ и „Песма жени“, романе „Изабрани живот“, „Изабрана тишина“ и „Изабрани дани“ и двотомну студију (на више од 1.300 страна) „Лесковачки писци – трагови и трагања“.

Данило КОЦИЋ

ЛЕСКОВАЧКИ ПЕСНИЦИ
&
ТРАГОВИ И ТРАГАЊА
Панорама лесковачког песништва
(1944 – 2014)

Издавачи:

Ауторско издање

Удружење писаца Лесковац

Филекс – Лесковац

Народна библиотека „Десанка Максимовић“
Власотинце

Уредници

Србољуб Такић

Верица Баторевић Божовић

Рецензент

Станко Миљковић, проф.

**Техничко уређење, лектура
и компјутерска обрада**
Данило Коцић

Међународни стандардни број књиге
International Standard Book Number

CIP – Каталогизација у публикацији
Народне библиотеке Србије – Београд

КОЦИЋ, Данило

Лесковачки песници – трагови и трагања (Панорама
лесковачког песништва 1944 - 2014):

1 / Данило Коцић – Лесковац: Д. Коцић, 494 страна,
Удружење писаца Лесковац, Народна библиотека „Десанка
Максимовић“ – Власотинце, Филекс – Лесковац, ауторско
издање;

ТИРАЖ: 300 е-примерака;

Белешка о аутору: стр. 492/Лесковачки песници –трагови и
трагања (Панорама лесковачког песништва 1944 –

2014)/Станко Миљковић, стр. 491;

Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-82997-63-4

а) Српска књижевност – 20в

б) Књижевници – Лесковац – 20в

ц) Лесковац – Културни живот – 1876-2006

COBISS. SR-ID 136181260